Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

BREVE FRA OG TIL

ADAM OEHLENSCHLÄGER

1798 – 1809

III

GYLDENDAL

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

BREVE FRA OG TIL
ADAM OEHLENSCHLÄGER

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Udgivet af

Det danske Sprog- og Litteraturselskab

med Understøttelse af

Carlsbergfondet

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

BREVE FRA OG TIL
ADAM OEHLENSCHLÄGER

JANUAR 1798 – NOVEMBER 1809

UDGIVET AF

H. A. PALUDAN · DANIEL PREISZ
MORTEN BORUP

UNDER MEDVIRKNING AF

LOUIS BOBÉ OG CARL S. PETERSEN

III

KØBENHAVN 1945
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

TILSYN MED UDGAVEN

H. TOPSØE-JENSEN

FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
KØBENHAVN

KLICHEER: WENDT & JENSEN

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

BILLEDER

Adam Oehlenschläger. Maleri af Jacob Munch 1809. Det nationalhistoriske Museum, Frederiksborg ..... Titelbillede
P. O. Brøndsted. Tegning af Ploetz. Det kongelige Bibliotek, København ..... mellem S. 128—129
Oehlenschläger forlader Coppet. Tegning af Fr. Tieck og A. W. Schlegel. Det kongelige Bibliotek, København ..... mellem - 240—241

BREVE

Tallene angiver Brevnummer

Brockhaus, F. A., fra: 297, 299
Brun, Friederike, til: 332
Brøndsted, P. O., fra: 309 — til: 314
Cotta, J. F., til: 304, 310, 317 — fra: 308, 330
Goethe, Johann Wolfgang, til: 301
Guillaumo, A. H., til: 279, 300
Heger, Christiane, fra: 269, 271, 276, 283, 294, 295, 307, 311, 320, 336 — til: 272, 278, 287, 305, 318, 322, 333, 335, 342
Heger, Hans, fra: 284, 292
Koës, Georg, fra: 338
Kongen, til: 315

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Koren, Christiane, fra: 319
Körner, Chr. Gottfr., fra: 280
Oehlenschläger, J. C., fra: 325
Rahbek, K. L., fra: 277, 285, 295, 312, 321, 326, 337 — til: 289, 291, 323
Rahbek, Kamma, fra: 270, 277, 286, 293, 296, 306, 312, 321, 326, 337 — til: 281, 288, 303, 323, 341
Riemer, F. W., til: 340
Schimmelmann, Charlotte, til: 302
Schubart, Herman, til: 324 — fra: 328
Spazier, Minna, fra: 313
Staël-Holstein, Germaine de, fra: 329
Steffens, Peter, fra: 306
Winkler, Bernt, fra: 275
Ørsted, H. C., fra: 268, 298, 316, 327, 339 — til: 273, 274, 282, 334
Ørsted, Sophie, til: 290 — fra: 331

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ADAM OEHLENSCHLÄGER

Maleri af Jacob Munch 1809

Det nationalhistoriske Museum, Frederiksborg

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

NOVEMBER 1807—NOVEMBER 1809

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

268. Fra H. C. Ørsted. Kjöbenhavn d 1 Novemb. 1807.

Kjære, gode Adam!

I hvilken besynderlig Stemning maae Du have været da Du modtog mit sidste Brev, og saa besynderligt misforstod det. Jeg maae vel nu give Dig en lang Re[t]færdiggjörelse, ligesom Du har troet nödvendigt mod mig. Jeg maae begynde med at takke Dig for Din. At Du har vildet saa udförlig afhandle denne Sag med mig har ret glædet mig inderligen, som et sandt Venskabsbevis. Du begynder med at bebreyde mig, at jeg intet taler om dine nyeste Digte. Der kunde være nogen Grund dertil, naar jeg ikke ved denne Leilighed havde viist mig den samme som Du altid har kjendt mig. Naar har jeg sagt Dig andet, om noget af dine Digte end at det glædet mig? og har jeg ikke ogsaa sagt dette om Palnatoke? Er jeg da en Critikus, som staaer paa Pinde, til at skrive lange Recensioner (NB i Kunsten)? Og naar Du har indladt Dig med mig i Samtaler over Dine Arbeider, har Du da fundet, at mit Bifald var mindre motiveret, eller mindre dybt fölt end de Megettalendes? Eller har Du ikke fundet at jeg bevarede det Skjönne i et reent og beskedent Hjerte, ofte fremstillede det paa nye for mig, og meddeelte andre det? Naar nogen vil nedsætte hvad jeg beundrer, saa troer jeg vel at jeg kan finde det rette Punkt hvorfra jeg skal vise ham til Rette. Naar nogens Sands slumrer, veed jeg maaeskee ogsaa at röre den Stræng, hvorved den

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kan vækkes; men uden særdeles trængende Anledning, at sige mine Venner Deres Ros lige i Øynene, dertil har jeg en altfor stor naturlig Tilbageholdenhed, som jeg ikke troer gjör mig saa megen Skam. Jeg paastaaer ikke heller, at den gjör mig Ære; hos en anden Individualitet, kan det modsatte være smukt. Der gives maaskee flere end Du troer, hvis Sjæls Tilstand ligner noget Uffe hin Spages, hvori store Tanker vel bevæge sig, men sjeldent komme for Lyset. Hvad om jeg havde noget af dette, skjöndt jeg just ikke er fuldt saa tavs som han? Jeg beder Dig, naar Du skriver Din Ven til, saa husk paa hvorledes han er, og forlang ikke, at han skal være som Du; Du har jo dog altid elsket ham saaledes som han var. — Det undrer Dig, at jeg har taget Dine Erindringer ilde op. Jeg vil först og sidst bede Dig om Forladelse herfor, og dernest, saa vidt jeg formaaer, betage Dig Din Forundring. Husk efter, om Du kan erindre at have skrevet noget Brev til mig, uden med Bebreydelser. Naar Du end videre vil tage Din Hukommelse til Hjelp, har Du selv ikke, ved nogen vigtig Anledning, fundet Feilen hos mig, men enten har Du selv ikke beregnet rigtig, eller endnu meget oftere har Skjæbnen været Gjærningsmanden. Hvortil da den evige Knurren, som om jeg var aldeles uefterrettelig? Kan Du da aldrig komme til den Overbevisning, at paa en Reise mangfoldige ubehagelige Tilfælde kunne indtræffe i Pengeaffairer, uden at Din Ven hver Gang skal have begaaet en virkelig utilgivelig Efterladenhed? Kan Du da troe, at dette aldeles ikke skulde smærte mig, naar det gaaer saa vidt at Du lader en anden skrive Postskripta i Dine Breve, for at foreregne mig, hvor snart man vil have et Svar fra mig. Nyligen har jeg atter faaet en Billet fra ham (Bröndsted), hvori der hersker samme Aand, skjöndt der rigtig nok er en Bræmme

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

af Complimenter for og bag. Sig ham, at jeg besværger ham, ved det Venskab, som bör være mellem alle dem som elske Kunst og Videnskab, at han forskaaner mig for mere Skrivtligt af det Slags; thi jeg tager det virkelig for en Fornærmelse. Et er hvad man taaler af en Ven, som man har levet med fra den tidligste Ynglingsalder, et andet hvad man bör tilbagevise af en Mand, som man blot kjender deraf, at man har viist ham forekommende Opmærksomhed. Dig min Ven er jeg saa lidet vreed paa, at jeg meget mere önskede Dig i et Slaraffenland, hvor Vexlerne, med Penge i, kom Dig flyvende i Lommen, medens du skrev efter dem (thi saa er det den höye Tid) og hvor mine Svar kom og lagde sig, allerede brudte paa Bordet, medens Du forseglede Brevene til mig. — Hvad nu den Rahbek-Hegerske Familie angaaer, saa har jeg jo ikke sagt noget ærekrænkende om den. Jeg har kun sagt, at den har fornærmet mig, ved at sige og skrive, og foreholde mig, at jeg var Skyld i, at Hakon Jarls Ankomst var bleven bekjændt, ja det er gaaet saa vidt, at Rahbek har stiklet derpaa i Tilskueren. Mener Du virkelig og alvorligen, at jeg skal finde det smukt og elskværdigt? Nu kommer Du, i det Du sender mig Palnatoke, og beder mig vogte mig for, at det ikke skal vorde Byerygte, og derover blev jeg lidt fortrydelig; var dette ikke ganske tilgiveligt? Jeg er mig nu bevidst ikke at have sagt det til nogen, uden Din Fader, Din Söster og min Broder og Söster; men andre Folk veed det dog, og have talt til mig derom. Jeg spurgte dem hvoraf de vidste det, de svarede af Rahbek. Forresten tilstaaer jeg Dig, at jeg for det förste slet ikke indseer, hvad det skader, at det er bekjændt, og for det andet indseer jeg eiheller Muligheden af, at holde det hemmeligt, saa snart Theaterdirectionen veed Dit Navn. For Resten kan jeg

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

forsikkre Dig, at jeg ikke hader den Hegerske Familie, ikke engang Rahbek. Du skriver at Du agter ham. Agt Du ham kun væk. Du holder det maaeskee nok ud til Du kommer hjem og seer den rödhaarede Persons Gjören og Laden i Nærheden. Men sæt endog at han Din Höyagtelse for evig fik forpagtet, saa skal det dog ikke skille Dig ved et Gran af min. — Dog jeg maae være saa undskyldelig som jeg vil, saa beder jeg Dig dog af Hjertet om Forladelse for min Uvillie, da Du forsikkrer mig at det som foranledigede den ubetænksomt var henkastet. Du klager over, at jeg skulde forsöge paa at skolemesterere Dig. Denne Paastand er sikkert saare ubillig. Dersom det er Dit Alvor, hvad Du skriver til Baggesen, at saa længe vi paa Banen vandre, vi ofte feile, trofast varer Ven sin Ven, saa troer jeg at jeg slet ikke har feilet; thi jeg har kun gjort Dig opmærksom paa Omstændigheder, som burde være mig bedre bekjendte end Dig. Jeg har ved et Aars daglig Omgang været nödt til at lære Baggesen at kjende. Jeg havde i Begyndelsen mere Agtelse for ham, som Digter, end du og Steffens havde, og maaeskee mere end Du endnu har. Tænk nu, at jeg som derved allerede var meget indtaget for ham, desuden omslyngedes af hans Smigrerier og hans löyede Venskab, saa seer Du selv, at det har kostet mig nogen Overvindelse, for at sige mig selv, at han er nederdrægtig. Jeg vilde spare Dig for den samme smærtelige Fölelse, og derfor skrev jeg om ham, ikke for at give Dig en Rettesnor for Dine Handlinger, men for at gjöre Dig opmærksom. Jeg beder Dig, læs mit Brev igjen, og Du vil [ikke] finde den mindste Aarsag til at blive vred, uden for min Korthed, en Feil som jeg i dette Brev lykkeligen haaber at undgaae. Af hvad jeg har sagt, i Anledning af Dit Brev til Guldberg, behöver jeg heller ikke at tage nogen Töddel til-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

bage. Jeg har jo heller ikke nægtet, at Du jo kunde skrive til Guldberg, ja selv gjöre ham adskillige Complimenter. Jeg paastaaer heller ikke, at det var upasseligt, om du incidenter lod falde et Ord om Din Meningsforandring; men det er og forbliver min uforanderlige Mening, at det er Dig uværdigt, at aflægge et langt Skrivtemaal for ham. Naar jeg seer min Ven i Distraction gaae lige mod en Grövt, saa raaber jeg »vogt Dig«; men mærker jeg at han ikke tager Notitz af mit Raab, saa skriger jeg, »for Satan, der er en Grövt«. Dette vil jeg nu herved venskabeligst have Dig tilskreget. Din Erklæring over alt det, som angaaer Partier, har du paa det værdigste leveret i Dit Svar til Baggesen, og dette er et sandt Mesterstykke, som man ofte kan gjenlæse med fornyet Opmærksomhed. Et Skridt videre, vilde efter min Mening baade være uskjönt og upolitisk; egentlig det sidste for det förstes Skyld. Dersom Du offentligen saaledes gaaer lös paa den Skole hvori Du har arbeidet med, som Du i Dit Brev til mig, og tildels til Guldberg har gjort vil det meget skade Dig. Af dit Brev til Baggesen seer man at Du er blevet mere sindig og billig, og gjerne lader hvert Partie vederfares Ret, og det sætter man Pris paa, selv ved Universitetet kunde Du maaeskee gjöre Din Lykke i den Anledning; men dersom Du rent glemmer at vise den nyere Skole Agtelse, efter at have forladt den, saa vil man ansee dig som en Person der i sine unge Dage var en Daare; men nu har omvendt sig. Jeg siger, saa vil Publikum dömme; og i Sandhed Du havde været en Daare, dersom det Partie, som Du i adskillige Aar med mere end billig Heftighed havde forfægtet, ikke havde udmærket sig ved andet end Pral og tom Dunst. Jeg er overbevist om at Du ikke mener det saa, og at Du ret vel veed hvad Du har lært i den. Er det altsaa Din

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Mening, at forlade alt Partie, hvortil ogsaa hörer, ikke at ligge til Feldts mod den nyere Skole, saa er jeg dobbelt saa lykkelig ved at være din Ven, som jeg för var. Jeg kan forsikkre Dig at jeg er lige saa frie for at være Partiegjenger eller Tilbeder som Du. Du skriver mig, at Du med Dit Brev ikke tænker, at overbevise, men blot at vække mig. Her har Du atter glemt hvordan jeg var da Du forlod mig. I vores tidligste Bekjendtskab erindrer Du, at allerede min Broder og jeg, ved eget Studium, vare blevne Venner af den nyere Philosophie og Poesie, da Du endnu kaldte Schleglerne uforskammede Drænge. Da jeg kom hjem fra min Reise, husker jeg meget vel, at Du vilde lære mig Schlegelernes Fortræffelighed at kjende, og at jeg langt fra ikke var varm Tilbeder nok af Schelling og Steffens, som jeg sat under den stærke Fichte, og den saa rige og productive Ritterske Aand. Nu vil Du v æ k k e mig, til at see den svage Side hos hine, forhen beundrede Mænd! Adam, Adam! hvo af os har ageret Skolemester? — Tilgiv mig denne Yttring. Jeg glæder mig, som Videnskabsmand, over at jeg med stadige Skridt har gaaet frem mod mit Maal, og jeg vil ikke staae lavere i Din Mening end billigt, fordie Du ikke har seet det. Du elsker mig ikke som jeg har fortjent det af Dig. Jeg har altid med Hengivenhed erkjendt dit Genie og inderligt hængt ved Dig for det, uden Tilbageholdenhed, da Du kun var erkjendt af faa, uden Misundelse da alle erkjende Dig. Du har derimod saa ofte baade ved Sto[l]thed og Mistænkelighed krænket mig. Jeg har i min rolige Bevidsthed altid tilgivet Dig, og ikke formindsket min Kjærlighed til Dig; men nu, da Du selv paastaaer at være blevet af en Yngling en Mand, og det ogsaa af Dine Arbeider forekommer mig saaledes, saa bör Du heller ikke behandle mig med Ubesindighed. Dit sidste Brev

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

anseer jeg som en vigtig Epoqve i vores Venskab, jeg vil derfor benytte den. Det er klart at det polemiske i dit sidste og mit nærværende Brev kommer af Misforstaaelser, som maae hæves, og lad det nu være afgjort imellem os, at vi vil behandle hinanden som Mænd, og det som dygtige Mænd, hver i sit Fag; men tillige som Venner, der ikke tage hinanden en Smaating ilde op, men ansee sligt som en Misforstaaelse; thi en Ven kan jo ikke ville fornærme eller forsömme den anden; han viste jo derved Ringeagt mod sig selv.

Hvad nu Steffens angaaer, saa veed jeg ret godt, at han vil indklemme Naturen i et System, og det i et meget snævert. Gud bevare mig fremdeles fra at blive Steffensianer, som han hidindtil har bevaret mig derfor. Jeg har vel ogsaa mærket at han praler. At jeg ei skulde have mærket, at han ikke stak dybt i Chemien og Physiken, vilde være alt for besynderligt; men uvidende er han heller ikke. Med Naturhistorien har han beskjeftiget [sig] saa længe, för han blev Philosoph, og i den Tid ogsaa holdt Forelæsninger derover, at han umulig kan være uvidende deri. Med en sjelden Mangfoldighed, skjöndt ikke Dybde, i Kundskaberne, forener han mangfoldige lykkelige Overblik. Naar man ikke tager disse for umodsigelige Resultater af den dybeste Philosophie; men for det de ere, Lynglimt til Veiledning, saa lærer man meget af ham. Saaledes har jeg gjort, og kan uden Fare vedblive at gjöre. Jeg frygter endogsaa herved at have sagt for lidt til hans Fordeel; men jeg frygter, at hvis jeg vilde sige mere, jeg da sagde for meget. — Du siger at Steffens lyver uafladeligt. Er dette ikke for haardt? At den der praler ogsaa lyver, det forstaaer sig, og at den som praler meget lyver meget er unægteligt. Jeg begriber, at Du som har levet saa meget med ham maae have grebet ham ofte

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

deri, og i denne Henseende være opvakt paa ham mere end det kunde falde mig ind at tænke paa; men hans Pral er dog sikkert kun en öyeblikkelig Ubesindighed, som jeg i övrigt ikke vil forsvare. Det værste man kan sige om ham er at han er en Renomist, dog af en ædel Natur. Baggesen derimod er af de stille Pralere, der give sig Mine af Beskedenhed, og under denne Maske fortælle Mirakler om sig selv. Han lyver ikke blot for at ophöye sig selv, men ogsaa for at sværte andre. Han smiggrer for alle Mennesker som enten ville rose ham, eller som kunne bringe ham Fordele. Han gaaer heri til den Yderlighed, at man ikke kan kalde ham andet end en Spytslikker. Hans Forhold til Dig er en virkelig Noureddins. Jeg er fuldkommen overbevist om, at hans Brev var anlagt paa at fange Dig, og tillige paa at fange hans Venner, som han meente det var let at kaste Stöv i Øynene. Jeg holder det endog for muligt, at han virkelig, ved at vælge Nourreddin til Navn, har følt en sand Noureddinsk Glæde over sit Paafund, at komme frem under sit sande Navn, og dog at bedrage os. Dit Svar viste ogsaa tydeligen at Du havde gjennemskuet hans List. Jeg tvivler ikke paa at han nu kysser dig i R****, om du vilde yttre Dig lidt fordelagtigt om ham paa Prænt, kort at han har i Sinde paa en eller anden Maade at besnære Dig, hvilket alt jeg haaber vil mislykkes ham. — For at sige min Mening om Baggesen som Digter, saa er den, at han besidder alle de Talenter som udfordres til en udmærket Digter, men at der mangler ham den indre Enhed, som gjör mange Talenter til et Genie. Derfor seer man alle Digterelementer jage hinanden i hans Arbeider, alt i en uophörlig Bevægelse, et poetisk Chaos, hvor den forbindende Aand mangler, saa at det aldrig kommer til en solid Organisation. Have Atomernes Sammenstöd hist

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

og her, i det store Hav, hans Digte, bragt det til en lille spæd Organisation, saa veed han dog immer ved Forbedringer, i en nye Udgave, at oplöse den igjen, saaledes at Enheden kommer ud deraf. Dette har han gjort med det lille Digt Trösten, som i förste Udgave begynder med at see i hele Naturen et Symbol paa Döden og Graven, han stiger derpaa ned i Graven selv, og ender med Himmel, Salighed, Evighed. I den anden Udgave har han skudt en uhyre Mængde nye Vers ind i den, hvorved den finere Traad, som forbandt alt, forsvandt, og den hele lille vemodige Udgydelse blev til — Vand. Förend han reiste gjorde han den atter om, ved at skjære den i Stykker, og gjöre tre deraf. I disse er der Taarer, Grav og Fortvivlelse nok, men Tröst og Salighed ere forsvundne deraf. — Jeg anförer kun dette som Exempel. Læs selv i hans Digte, hvorledes han er gaaet over til det nyere Partie; jeg mener i hans Gjenganger. Jeg gider ikke udförligen critisere den, læs den, saa har Du nok. At enkelte og mange smukke Steder maae forekomme i hans Arbeider, det fölger af hans Natur, saaledes som jeg har angivet den; men Horatius siger med Rette: Æmilium circa ludum faber imus et ungues — exprimet et molles imitabitur ære capillos; infelix operis summa, quia ponere totum nesciet &c. — Det er min fuldkomne Overbevisning, at Naturen ingen giver Genie. Den udruster Mennesket med flere eller færre Talenter, men selv de störste blive kun Talenter naar ikke sand Kunstnerretsindighed, sand Kjærlighed til Videnskaben kommer til, saaledes, at man uden Hensyn paa Fordeel, eller Forbindelser eller noget andet lavere altid lever i sin Kunst eller Videnskab, og gjör alt med Hensyn paa den. Du vil altsaa ikke finde det forunderligt, naar jeg siger, at det virkelig har bedrövet mig, at Baggesen ikke var hvad han

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

burde være. Som interessant Anectdote kan jeg fortælle Dig, at Baggesen her har en Sön, som er en fortræffelig Dræng, og som besidder saa megen Character og Forstand, at Faderen tit i Hjertet har maattet skamme sig for ham. Han ligner ham imidlertid meget, saa at det maae være Moderens Schweitzer-natur, som med hint bevægelige Princip har kundet frembringe noget saa kraftigt. Han har fuldt og fast besluttet, at vorde Kriger, og jeg har hört ham, med beundringsværdig Forstand besvare de Indvendinger man gjorde ham imod denne Stand.

Du spörger efter Fichte. Som en Indledning til det jeg vil skrive Dig om ham maae jeg endnu erklære mig noget udförligere over Schelling, og derved over Steffens med. Ikke fordie jeg jo troer at Du er enig med mig, men fordie jeg vil være vis derpaa, og paa det Du atter kan være vis paa, at jeg er den jeg er, og ikke en anden. Schellings Fortjeneste er, som bekjendt, at have stiftet Naturphilosophien, og med denne grebet ind i alle Videnskaber. Det Genialiske heri, var ikke at han construerede Naturen, og allermindst saaledes som han construerede den; men hans Fortjeneste var at skue Naturen som een heel Organisation. De Ord: »Die Natur ist ein productives Product«, vilde ret forstaaede, og de ere tydeligt nok commenterede af ham selv, være nok til at mærke ham som en omfattende og dybtindtrængende Aand. Det samme har han gjentaget under mangfoldige Former. Den skjönneste og meest træffende er den, at Naturen ikke er andet end Guddommens Aabenbaring. Du kan svare mig det have mange andre sagt för. Jeg tilstaaer det meget gjærne; jeg vil sige mere: Alle Philosopher af stort Genie have fölt det, ja sagt det, mere eller mindre klart; men Schelling har i vore Tider sagt det, paa en Tid da kun nogle faa Religiöse troede det, men ingen philo-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sophisk indsaae det; thi Fichte har aldrig henvendt sine Øyne paa Naturen, uden for at construere den til Object for vores Sandseevner, og Sphæren for vor Moralitet. Er Naturen Guddommens Afglands, saa kan vi ogsaa med Værdighed sige, det som Erfaringen forbyder os at nægte, at Mennesket er et Naturproduct, og herved bliver Menneskehedens Historie selv til et höyere Naturphænomen, og kan virkeligen construeres. Om man har fundet denne Construction er noget ganske andet. — Selv Menneskets Aands Producter ere at ansee som Naturproducter. De ere de höyeste Potenzer deraf, og maae finde deres Analoger paa alle Naturens Trappetrin, om ogsaa Ligheden ikke strax opdages. Denne Maade at beskue alt, har Steffens grebet, og med en beundringsværdig Kjækhed fört igjennem. Men om hans Dristighed ikke ofte, alt for ofte, har gaaet over til Frækhed? Jeg tör ikke nægte det. Jeg vil tilstaae mere. Jeg troer, eller rettere jeg finder, at han ikke har Philosophens Besindighed og Klarhed; men et levende bevægeligt Talents hastige og ofte lykkelige Overblik, og det er ikke lidet. Nu troer jeg at have lykkeligen faaet Dig sagt, hvad jeg frygtede for för at sige om Steffens, af Frygt for enten at sige for meget eller for lidet. Schelling synes mig hver Dag blive kraftfuldere og roligere, og bör vist ikke behandles som en Sværmer. For Schellings og Steffens's Constructioner, har jeg allerede flere gange nu sagt, at jeg ikke indestaaer, og dette er atter meget sagt imod dem, naar jeg lægger til, at jeg meget ofte har fundet dem overilede. Er Du enig med mig i denne Dom, saa behöver jeg ingen Opvækkelse, skulde Du derimod ansee denne Grundforestillingsmaade, med al dens store Indflydelse, paa et conseqvent Menneskes Tænkemaade, for Sværmerie, saa vil jeg staae Dig til rette med klare og uigjendrivelige

Grunde; thi min Besiddelse i Sandhedens Rige er ikke saa stor som mangen Andens; men den er vel befæstet. Hvad jeg veed, det veed jeg. Dog jeg er overbevist om, at jeg fægter her mod et Intet; men Indholdet af Dit Brev har foranlediget mig dertil. Bliv derfor ikke vreed. — Hvorledes jeg tænker over Videnskabernes Historie og Udvikling kan Du see i Gehlens Journ. f. Phys. und Chemie 3 B 2 Heft. Den vil sikkert ogsaa være at faae i Paris. Afhand[l]ingen indeholder ikke mere chemisk Detail, end du godt kan forstaae.

Den kraftige og dybttænkende Fichte maatte forlade Kjöbenhavn for Krigens Skyld. Jeg kom hver Dag sammen med ham og spadserede med ham, og vi erindrede os ofte Dig, som han holder meget af. Med Anders kom han ogsaa meget sammen. Vi levede mange lærerige Timer med ham. Hans mandige Veltalenhed, den Klarhed hvormed han udvikler sine Ideer, hans faste Charakter, maae indtage enhver for ham; men jeg maae tillige erklære Dig, at jeg har fundet ham yderst utilgjengelig for fremmede Ideer. Naar man sætter sig ind i hans Tankegang, og da sætter et nyt Leed til den gamle Kjæde, saa optager han det med stor Fornöyelse. Men hans System er ogsaa indskrænket, og naar man kommer uden for det, saa misforstaaer han paa den besynderligste Maade. Han har i Samtaler med mig tillagt Schelling Meninger som denne slet ikke har, og da jeg gjorde ham opmærksom paa at de Steder han anförte af denne Philosoph maatte have en ganske anden Betydning, svarede han mig, da jeg havde angivet ham den rette Forklaring, at jeg gjorde Schelling for megen Ære ved at forstaae ham saaledes. Men naar jeg nu kan forstaae Schelling saaledes, at der kommer noget Fornuftigt derud af, men Fichte derimod forklarer hans Ord saaledes, at de give en i

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sig selv revolterende Mening, og desuden modsige andre udtrykkelige Erklæringer af ham, saa troer jeg mig berettiget til at antage at jeg er den forstaaende, blandt os to. Denne Fichtes Mangel af Modtagelighed lader sig let forklare af hans Productivitet, en Kraft der for det meste virker repulsiv mod fremmede Ideer. Mathematik forstaaer desværre ingen af de Herrer Philosopher, og det er en slem Feil, især rigtig nok for Naturphilosopherne. Jeg har siden Vi saae hinanden studeret mig meget mere ind i Mathematiken, og finder deri guddommelige Ting, især i den höyere Matematik. Lad dem kun foragte den, som burde forstaae den, men ikke gjöre det. Jeg har fundet en ganske nye Maade at behandle Geometrien paa, hvorved den langt inderligere sammenknytter sig med Physiken, og tillige vorder langt lettere at fatte. Den forvandler sig ganske til en Bevægelseslære.

Min Dialog over Mysticismen omarbeider jeg i disse Dage, og haaber at give den en Form og et Indhold, som kunde gjöre den værdig at see Lyset. Jeg er meget glad ved, at jeg ikke för har ladet den udkomme; men jeg troer at det nu er den passende Tid; thi at der kraftigen maae arbeides, mod det overhaandtagende Sværmerie hos det unge Mandskab, deri giver jeg Dig fuldkommen Ret, og jeg haaber at Du vil finde, at det jeg dengang havde skrevet, ikke var ganske uskikket dertil.

Din Mening om Novalis kan jeg paa ingen Maade underskrive. At han kun var halv en Physiker benægter jeg aldeles, dersom et stort og frit Overblik, forenet med en velordnet Kun[d]skab om det Vigtigste i alle Videnskabens Dele ellers er noget andet end Halvhed. At han var saadan en Mand, det sees i hans efterladte desværre ufuldförte Arbeider, og desuden

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

veed jeg det af Ritter, som ikke nok kunde rose ham just som Physiker. Du kalder ham ogsaa en halv Poet. Saa stor min Agtelse for Dine æsthetiske Domme ellers end er, saa maae jeg dog her modsige Dig. Er hans Weinlied, Bergmannslied, det andet mystiske Digt over Bjergvæsenet poetisk halvgjorte, saa tilstaaer jeg Dig at jeg endnu ikke har det rette Begreb om poetisk Fuldendthed. Finder Du Fremstillingen i Romanen selv, indtil das Märchen som vi ikke forstaae, ufuldkommen? Mig forekommer det, at den har en beundringsværdig Klarhed, at den skjönneste Besindighed hersker deri. Erindre Dig hvorledes han skildrer Handelslivet, Bergmandslivet, Haandverksmandens, Præstens, Riddernes, de velhavende Byeindvaaneres Liv, hvor skjönt, hvor klart og upartisk, hvert staaer der, uden at der gives det ene noget paa det andets Bekostning. Erindre Dig hvorledes Korsfarernes hellige Iver skildres med Upartiskhed ved siden af deres Raahed, og hvorledes Saracenerindens Blidhed og Vemod sættes derimod, som en frappant Contrast. Jeg behöver vel ikke at udföre alt dette videre da Du selv kjender det saa godt. Jeg er saa langt fra at holde Novalis for en umoden Digter, at jeg meget mere holder ham for en af de modneste der har existeret. At han döde förend hans Arbeide blev fuldendt, eller rettere fuldfört, det begræder jeg; thi jeg troer ikke at nogen af vor Tids Mennesker, i det mindste ikke blandt de mig bekjendte, kan fuldföre det som han havde i Sinde. Jeg kan ikke troe andet end, at Du blot har læst af Novalis, siden vi saaes, nogle af hans Psalmer, og i en Slags Distraction ikke har tænkt paa det Øvrige, men taget ham blot som Representant for de svagelige Forsög til at forene Physik og Poesie, og jeg haaber sikkert at Du vil fortryde, at Din nye Billighed har været saa ubillig mod ham. —

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Die moderne Weltansigt glæder mig; jeg seer nu at Du er enig med mig herover. At Raahed og Barbarie skulde være noget skjönt har hidindtil ingen uden P[a]radoxjægere paastaaet. Saadanne Paastande kunne kun hidröre fra en grov Misforstaaelse af den simple Sandhed, at hver Periode nödvendigen maae have sin skjönne Side. Denne Misforstaaelse, eller rettere sagt skjæve Retning, kan uden Tvivl godt undskyldes, som en Opposition mod den taabelige Indbildskhed, hvormed mange Skribentere vilde gjöre vor Tidsalder til en Guldalder. Om Dig og Steffens troer jeg, at I ofte fremsatte Eders P[a]radoxer blot som en Materia disputandi, for at have en aandelig Gymnastik. Paa nogle svage Forsög mod Dig nær, indlod jeg mig ikke derpaa, fordie I vare saa uregjerlige, og strax frakjendte dem, som meente andet end I, al Sands for det Höyere. De andre Digte behage mig meget, og synes mig at indeholde meget, ligesaa rigtigt som skjönt; men mod det prosaiske Udfald paa Fr. Schlegel har jeg atter meget at sige. Du har, efter min Mening Ret, at hans Roland er et sandt Hundedigt; men hvad siger Du om hans Breve over den Gotiske Kunst. Du vil maaeskee svare mig, hvad ere disse gamle Kunstproducters Skjönhed, mod Grækernes og Rommernes efterladte Storværker? Jeg svarer igjen, at de ere Productet af en heel nu sluttet og meget characteristisk Tidsalder, som rigtig nok ikke var det Mönster vi skulle danne os efter; men som heller ikke var saa raa som mange paastaae. Jeg tænker at det vel er et værdigt Foretagende for Grandskere nöyere at undersöge den Aand som herskede deri, og den hvoraf de udsprang. Naar Du vil være billig maae Du ikke behandle Schlegel med saa megen Ringeagt. Han har store Kundskaber i Litteratur og Sprog, og er et speculativt Hoved. Fichte, som dog kjænder

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ham nöye, og vel veed at bedömme Folk, agter ham meget, Ritter ligeledes. At det meste han skriver har noget forunderligt gediegent vil heller ikke Du nægte. Vil Du [d]erimod blot klage over hans Intolerants, over hans Chatolskhed o. dl. saa klag kun, jeg vil klage med, af alle Kræfter.

Kjære Ven Du troer at Du er bleven billig; jeg troer det endnu ikke. Du har opdaget, at Du har troet meget paa Auctoritet, og deriblandt meget urimelige Ting. Du har den guddommelige Kjækhed reent ud at tilstaae det, og at afkaste det gamle Aag, for at blive en frie og selvstændig Mand; og det har Du udfört; men jeg besværger Dig, vogt Dig nu for ikke at bortkaste alt for meget, men at veye og pröve med Fornuften, hvad der maaskee turde findes stort og herligt hos Schelling og Steffens, og Schlegelerne og Tik. Behandl Dine gamle Venner med halv den Skaansel og Billighed hvormed Du nu behandler Rahbek, og de vil sikkert ikke staae i noget slet Lys.

Jeg har nu efter Evne besvaret alle Punkter i dit Brev, og som jeg tör haabe viist at Dine Bebreidelser ikke vare saa ganske billige. Du vil maaeskee sige mig: »Jeg har sagt at Dit Brev gjorde mig en heslig Mine, og nu anatomerer du mig det, og viser mig Næse, Øyne, Mund, og mener at Du derved kan fralægge Dig Beskyldning«. Jeg svarer i saa Fald, Du har selv viist mig Delene saaledes Stykke for Stykke, og jeg har nu viist, at der, paa en eller anden lille Rynke nær, som desuden havde et slags Anledning, intet var, hvorpaa at klage. — Har det hele Physionomie mishaget Dig, saa beder jeg om Forladelse; men Du tilskriv det en ulykkelig Stjerne. — Nærværende Brev vil maaeske heller ikke overalt være Dig til Behag; men jeg beder Dig at betænke, Dit var det heller ikke for mig; slige Explicationer gaae ikke saa lempelige af, naar man vir-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kelig vil tale af Hjertet. Jeg gjentager det at jeg anseer nærværende Tidspunkt som vigtigt i vores Venskab, og derfor har jeg talt reent ud, paa det at Du enten kan elske mig ret, eller reent give slip paa mig. Dog derfor frygter jeg i Grunden slet ikke. Vær forsikkret om at baade jeg og Anders og Sophie hjerteligen have glædet os baade over Palnatoke og der irrende Ritter, som og over den rensede og forskjönnede Skikkelse hvori Du der viser Dig. Vi hilse Dig hjertelig, Din Fader ligeledes. Bliv ved at elske os, som vi elske Dig.

Din H. C. Ørsted.

Jeg vil for denne Gang, og maaskee for bestandig forvise de forbandede Pengesager til Postskriptum. Havde Du ikke misforstaaet mit sidste Brev, saa vilde Du have seet, at Du strax kunde gaae til Classen, og hente 800 L, hvorom Schimmelman havde skrevet til Classen. Derimod stod deri ikke et Ord om 500 Rd, som han vilde laane Dig. Han sagde med saa udtrykkelige Ord, at disse 800 L, skulde være et Forskud paa Dit Stipendium, at jeg ikke vilde raade Dig uden höyeste Nöd at begjære, at de skulde henstaae. Kunde Koes, som er saa rig, ikke forstrække dig med det Nödvendige indtil Palnatoke blev opfört? Jeg har skrevet Schimmelmann til, og bedet ham om endnu at lade Classen udbetale Dig 500 Rd strax. Men skynd Dig saa, og send Din Ansögning, paa det at Du kan give Schimmelmann sit igjen, og selv vide hvordan Du er deran. Gaae altsaa faa Dage efter at Du har faaet nærværende Brev til Classen, og spörg om Schimmelmanns Anvisning. — Du har för skrevet mig til, at jeg havde modtaget flere Penge for Dig medens Du er i Paris, end Du har faaet af mig. Jeg har svaret Dig, at jeg havde maattet tage Penge op for Dig forud, för

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Du kom til Paris. — Dette Svar maae Du have glemt. Har Du gemt mine Breve, saa send mig dem ved Leilighed, saa skal jeg give Dig alle Details Du kan önske.

d 6te Novemb.

Saa snart jeg havde læst Dit sidste Brev, satte jeg mig hen, og skrev det Svar Du nu har erholdt, og hvori en Mængde Skrivfeil og andre Skjödeslösheder noksom vise Ilfærdigheden hvormed det er affattet. Jeg har nu, for ikke at overile mig i nogen Maade gjennemlæst Dit Brev og mit Svar paa nye. Jeg har derved vel ikke fundet Grund til at fortryde noget af det jeg har skrevet; men troer tvertimod, at den förste Fölelse Dit Brev maatte opvække hos mig ikke burde være en anden; men paa den anden Side föler jeg ogsaa, at den virkelig kjærlige Aand, som hersker i en Deel af Dit Brev, fortjener en Meddelelse af en mindre polemisk Natur. Jeg tilbagekalder mig vores hele Samliv, hvorledes vi udviklede os ved Siden af hinanden, og vist ikke den ene uden den andens Indflydelse, hvorledes Venskab langsomt knyttede sig, og bestandigen fastere og fastere, ligesom vores udvortes Differentzer mindre og mindre skjulte den indvortes Harmonie. Hvor ugjerne vilde jeg altsaa nu at der i denne Harmonie skulde indsnige sig Dissonantser, som ikke strax igjen oplöste sig! Jeg vil derfor strax give nogle Tilsætninger til den foregaaende Deel af dette Brev, og forsöge derved at afskjære al Mulighed til Misforstaaelse. Det kunde maaeskee synes Dig arrogant, naar jeg paastaaer at jeg rigtigere har bedömt de nyeres Bestræbelser end Du. Vel troer jeg at Du maatte kjende mig saa meget, at Du vidste, at jeg aldrig har pralet, og at jeg aldrig har viist mig ubeskeden mod dem som fortjene Agtelse; men Du kunde dog

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

maaeskee troe, at jeg havde sagt det jeg sagde, for at gjöre mig tilgode, med en vis Klogskab og Besserwissen. Jeg vil altsaa forklare mig nærmere. Vi have uddannet os paa ganske ulige Veie, Du paa Kunstens, jeg paa Videnskabens. Paa hin kan man indtil man naar den störste Fuldendelse, nöyes i mange Henseender med Fölelser og Anelser, sikker ved et höyere Instinkts Ledelse; paa denne derimod, maae intet Skridt gjöres, uden at belyse alt med Fornuftens Fakkel. En ung Videnskabsmand som lader sig nöye med uforstaa[e]de eller halv forstaaede Sætninger, og derpaa bygger videre, kan umuligen opnaae nogen grundig Lærdom. Naar Videnskabsmanden naar Grendsen af sin Bane möder han först det Punkt hvor Form og Materie uadskilleligen ere forbundne, og först da vorder Videnskaben ham tillige Kunst. Digteren derimod begynder med dunkle Fölelser, som han arbeider for at bringe sig selv til Klarhed, og fremstille for andre. Ved denne indre Bestræbelse föler han dagligen större og större Trang til Indsigt, han erhverver sig den, og vækkes bestandigen mere og mere til Fornuftklarhed. Naar han har naaet Grendsen af sin Bane, sammensmælter ham Kunsten med Videnskaben. Saaledes skiller Digteren og Tænkeren sig ad, ved Begyndelsen af deres Vey, for ved Enden at omfavne hinanden. Synes Dig ikke selv, at vi saaledes ere blevne hinanden mindre og mindre fremmede, og har jeg havt Uret, naar jeg har troet at vi engang skulle see enden paa enhver Dissonants?

I Anledning af det Du siger om æsthetiske Systemer vil jeg aflægge Dig min Troesbekjendelse, som er den, at de ere Philosophen vigtigere end Digteren. Det er Philosophens Interesse, at opvise Roden til Alt i Fornuften. Et philosophisk System, hvori det Skjönne ikke blev construeret, eller hvori ikke noget

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Forsög dertil gjordes kunde aldrig være Productet af et omfattende Hoved. Men har man först opstillet det Skjönnes Idee i Almindelighed, saa söger man derfra, som fra en Rod, at forfölge det Skjönne i alle sine mangfoldige Grene. Vil man gjöre dette uden udbredt Fortrolighed med de skjönne Kunster[s] Producter selv, saa frembringer man derved sikkert noget lige saa unaturligt ensidigt, som naar man vil construere Naturen uden Erfaringskundskaber. Begge Foretagender ere lige fornuftige; thi de vilde være det, naar den menneskelige Fornuft var = Gudsfornuft, ikke blot en Gnist af Guddommen. Det Skjönne er som Naturen, Naturen som det Skjönne, et uendeligt Fornuftproduct, til hvis Anskuelse vi ikke kunne komme, uden at anvende vor Kjendeevnes hele Uendelighed, hvortil endog Sandserne, selv de groveste höre. Erfaringen skal ved hvert Skridt erindre Speculationen om ikke at springe noget Led over i den store Organisation han har for Øyne, ellers frembringes sikkert et Misfoster, hvori saa mange væsentlige Organer mangle, at det ikke længe overlever Födselen. Du har derfor meget Ret, naar Du siger, at en virkelig Digters Iagttagelser ere mere værd end alle aprioriske Trumpetersystemer; men jeg haaber at Du vil være enig med mig, at Digteren og Kunstneren kun vil levere herligere Materialier til den philosophiske Bygning, og at det i det mindste er meget lidet sandsynligt, at en saadan vil saa aldeles drukne sig i Speculation, at han skulde fuldföre et System, saaledes som Philosophien behöver det, som integrerende Deel. Men naar Philosophen vil lægge Haand paa et saadant Værk, saa bör han spörge sig til Raads hos alle Digtere, som have sögt, at afslöre nogen Deel af deres Kunstes Hemmelighed, han maae selv studere de store Digtere og Kunstnere, söge det Skjönne hos

dem, bemærke hos sig og andre hvorledes de derved röres, kort han skal abstrahere Regler af hines Practik, og det med Hensyn paa Folkestammer, Tidsaldre, Sprog o. s. v., og da forsöge han at finde Eenheden i alt dette, nu söge han, at sammenknytte denne med dens förste Rod i det Absolute selv. Saaledes har Aristoteles gjort, saaledes Lessing (jeg mener tilnærmelsesvis) og saaledes bör det gjöres. Ville vi tage den forrige Lignelse af Födselen igjen, saa kan man med Rette sige, at de philosophiske Födseler have det mærkværdige, at naar de ere virkelig organiske, saa kunne de, for hver Feil deri findes, gjenfödes, og saaledes vorde fuldstændige. Du vil nu heller ikke nægte, at et saadant System, baade har en höy Interesse, for den philosopherende Fornuft, og kan være selv den udövende Kunstner lærerigt. Men naar nu Philosophen vilde staae frem som en Gud, og gjöre salig eller fordömme efter sine Meninger og selv gjöre sin Individualitets Indskrænkninger til Rettesnor for Nutidens og Forverdenens Genier, saa er han ikke længere Philosoph men ubesindig*). For saavidt altsaa nyere Philosopher have begaaet denne Feil, maae det tilskrives deres Personlighed; men ingenlunde deres Æsthetiske Philosophie, hvori det forekommer mig at der ligger mange dyrebare Guldkorn. Det var den nyere Philosophie forbeholdt, med Klarhed at fremstille Forholdet mellem Hedenskab og Christendom (see Schellings Methodenlehre) ikke blot efter udvortes Bestemmelser men efter den indvortes Aand. Dermed fuldgte Forskjællen mellem den antike og romantiske Tidsalder, og med den rigtige Indsigt i denne, den klare Indsigt, at den antike og romantiske Poesie ere to lige selvstændige Digtearter.

*) Fortzupflanzen die Welt, sind alle vernünftige Discurse unvermögend; sie bringt auch nie ein Kunstwerk hervor.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Hver en eiendommelig Tidsalders Production. Denne Tanke ret udfört, er allerede af stor Værd. At faa Æsthetikere med saadan Begeistring have talt om Kunsten er ogsaa vidst; og sæt at den hos nogen var affecteret, er den det da hos alle? Jeg havde endnu meget mere paa Hjertet; men Posten vil gaae. Jeg har kun havt liden Tid til at skrive i disse Dage, da jeg har 300 skrivtlige Pröver af unge Studentere at bedömme. Altsaa kun kort og godt et Par Ord om hvad der endnu ligger mig paa Hjertet. Dersom Du ikke endnu skulde være enig med mig om Novalis, saa skriv mig ret ordentligt derom; og for vores Venskabs Skyld, udbeder jeg mig den Föyelighed, at Du ikke offentliggjör Din Mening om ham, förend vi have afhandlet Sagen mellem os. Kunne vi da ikke komme til Enighed, saa er det en anden Sag. Hver staaer da for sin Mening. — Angaaende den Hegerske Familie maae jeg endnu gjøre Dig den Anmærkning, at da jeg skrev Dig det paaankede Brev til, tog jeg slet ikke det anförte Sted af Palnatoke i en saa ond Mening, som Du synes at troe. Jeg meente nemlig ikke, at Dine Veninder af Ondskab eller Cabale havde skrevet om mig, men af et Slags Kjerlingerie, og af Mangel paa Overlæg. At de har gjort dette af Kjærlighed til Dig, og aldeles ikke af Had til mig, hvilket jeg heller aldrig har fortjent, derom er jeg overbevist. Jeg kan altsaa let tilgive dem de smaa Ubehageligheder, de derved have forvoldet mig; og lagt dem paa Hjertet, kan jeg forsikkre at jeg aldrig har. At blive lidt ærgerlig over Sniksnak kan dog vel hænde enhver, endog den besindigste; men derved at lade mig forstyrre i mit rolige videnskabelige Liv, det falder mig aldrig ind. Jeg haaber at Du vil huske fra vores Samværen, hvor ugjærne jeg indlader mig i Kjevlerier, og hvor godt jeg holder Venskab med

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

alle Slags Mennesker, uden Hensyn paa deres Meninger, naar de kun ere det værd.

Og nu vær hjertelig hilset, og hils vores brave Landsmand Koes og Bröndsted med. Din

H. C. Ø.

Med næste agende Post faaer Du nogle Exempl af Dine nordiske Digte. — Ved nöyere at overlægge alt, finder jeg, at det maaeskee bliver Dig aldeles nödvendigt, at tage Din Tilflugt til Schimmelmann, for at faae et Laan; thi Palnatoke kan maaeskee ikke saa snart indbringe Dig noget. Endnu er alt for lidet consolideret hos os efter Krigen, til at jeg kunde skrive Dig noget ordentligt merkantilisk. Skulde noget i mine oeconomiske Efterretninger endnu være ufuldstændigt, saa skal jeg desangaaende skrive Dig, saa snart jeg mærker det.

Svar mig nu ret udförligt, hvor det behöves, det synes at vi nu have noget at tale om.

269. Fra Christiane Heger. Kiöbenhavn den 17 November 1807.

Hvorvel jeg maae antage at Du ikke vil have meer med Dine danske Venner, efter de har mistet Deres Flaade og Deres Neutralite, at bestille, hvorvel »det koster at trygle« mig et par Linier til fra Dig, kan jeg dog ikke nægte din gode kiærlige efterrettelige Ven og Comissionair Prof: Ørsted, at skrive til Dig i Dag, da han ikke har selv Tid dertil. Siden jeg kun er Secretair iler jeg strax til mit Erinde. Dine nordiske Digte er færdige, dog ikke udkomne, da Schimmelmanns og Kronprindsen först maa have Deres Exemplarer. Af Dine Fri Exemplarer lader Ørsted to indbinde i rödt Saffian til Schimmel-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

manns, men om Du nu vil Ørsted eller Rahbek skal bringe Kronprindsen |: som nu er her :| et Exemplar, eller om Du ville sende ham det fulgt af et Brev fra Dig, veed Ørsted ikke; han var hos mig for at faae Raad, men jeg vidste lige saa lidt som han hvad Du helst saae der skeede, og for en Sikkerheds Skyld besluttede vi derfor at forhöre os hos Dig; vi veed i Kiöbenhavn fuldt saa vel hvor lang Tid Brevene bruger til Mellemrummet som de pariske Herrer, naar Dit Svar altsaa udebliver saalænge, at vi kan viide Du ikke har forhastet Dig, antager vi at Sagen er Dig ligegyldig og Kronprindsen bliver da enten af Rahbek eller Ørsted overrakt et Exemplar af Dine Digte. Du vil snart faae nogle Exemplarer tilsendt fra Ørsted, han har givet mig et |: hvorfor jeg hiertelig takker Dig :|, Sophie et og K: M: et; tre paa Velin bliver tilbage til Schim: og Kronp: og Resten faaer Du; med dette Arrangement er Du vel fornöyet, uagtet Ørsted, der aldrig er saa lykkelig at kunne giöre Dig tilpas, har gior[t] Bestemmelsen.

Sagtens har det gamle Ordsprog tildeels Ret, der siger, at der aldrig gaaer Rög af en Brand uden der er Ild i den; vist nok er det at jeg synes det ikke er saa rigtigt af Dig, at Du ikke har skrevet en Linie til mig siden Marts Maaned, men ligesaa vist er det ogsaa at jeg saa ofte jeg i Tankerne ret alvorlig er vred paa Dig og föler mig forurettet, bestandig ender med at elske Dig million Gang höyere end tilforn. Jaloux har jeg aldrig været, men nu kunne det vel hende sig jeg blev det; det træffer saa besynderligt, at Du netop udsætter Din Rejse en god Stund og faaer Smag paa Paris og Baggesen paa en Tid jeg kan tælle otte Maaneder siden jeg sidst havde Brev fra Dig; men jeg kiender ingen Opofrelse i Verden jeg ikke kunne være lykkelig ved naar det kun gielder Dig, naar jeg

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

derved maatte bidrage til Din Lykke, maatte tækkes Dig. At Du bliver borte et Aars Tid endnu finder jeg meget rimeligt, siden Du bliver saalænge i Paris, thi det ville dog være comiskt, om Du kom hiem uden at have været i Sweitz og Italien; men hvad der har holdt Dig over et Aar paa et Sted, hvor Du selv siger hverken Stedet eller Menneskerne binder Dig, begriber jeg ikke, dog maaske det er Honden og Kadden, jeg mener nogle faae udvalgte. Efter at jeg har hört Koes ventes til Byen, er Posten mig saa omtrent en ligegyldig Person, jeg slutter mig til, at han bringer mig et Brev for de tre sidste Quartaler, maaske jeg ogsaa skuffes i dette Haab. —

Efter Bombardementet og Ildebranden var Conzertm. Schall saa god at tilbyde os sit Huus, hvor vi har været i 7 Uger; efter Flyttetiden boer vi nu i Viingaardstræde 144. Jeg kan begribe Du er keed af at höre og læse om Belejring og Bombardement, derfor opvarter jeg ikke med nogen saadan Berretning; hvad jeg til din Beroligelse fandt fornöden, meldte jeg Dig for 8te Uger siden, at vi nemlig alle dine Nærmeste havde beholdt hele Lemmer, om Du har faaet denne Efterretning tör jeg ikke bestemme. I Löverdags drak Fader og jeg Din Skaal, som Du kan viide uden mindste Interresse for Personen. Rahbek og K: M: hilser Dig meget! de er kommet til Bakkehuset igien efter at have været fordrevet derfra i henved 10 Uger for de engelske Venner. Sophie hilser Dig meget, jeg kommer imellem til hende, hun har overbeviist mig om at det er hende kiært, ved at komme gientagne Gange til mig, efter jeg var brændt ud af vor Gaard. Fader og Reinholdine hilser Dig ligeledes! Reinholdine taler ofte med mig om Dig, og ærgrer sig meget over at hun slet ikke kan huske Dig, jeg troer hun har Ret i, at jo meer man tænker paa Folk jo mindre

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

klart bliver Deres Udvortes i Erindringen, thi det gaaer mig ligesaa, jeg veed aldeles ikke hvordan Du seer ud; om det vil gaae Dig ligedan af samme Grund, tör jeg vel neppe haabe. —

Nu lev vel hvor Du er! og vær altid overbeviist om, at Din Lykke er Hovedkilden til min. Din

Christiane.

Jeg er en Professor Confusius seer jeg, men Du maae undskylde mig, det er saa en egen Sag at skrive til sin Adagio; Tankerne ere saa selsomt concentrerte at jeg aldrig er mere distrait, det synes at være en Gaade, og er dog ganske naturligt og let at begribe. — Svar endelig snart; thi Publikum er meget utaalmodig over at Bogen holdes tilbage, da det er bekiendt, at den er færdig, den kiöbes derfor frekt i Smug.

270. Fra Kamma Rahbek. Bakkehuset d. 20 Nov: 1807.

Kiere Oehlenschläger!

De vil gierne vide Meget fra mig, og jeg vilde ogsaa gierne fortælle Dem Meget, naar jeg ikke var saa kied af at skrive om de seeneste Begivenheder med Hensyn til min egen Person. Men alle mine fraværende Venner og Bekiendtere have tilkiendegivet mig saa megen Uroelighed for min personlige Stilling at det havde været uforsvarligt, om jeg ikke med temmelig omstændelige Beretninger havde beroeliget dem. Til nogle — for Ex Keiser Frederik, som var den Allerförste, der erkyndigede sig om mig og mine — har jeg saagar maatte skrive flere Gange, fordi jeg har faaet et Brev efter det andet fra dem. Men efter alt det, vil De let begribe, at jeg nu ikke gider givet Dem nogen omstændelig Efterretning om mine Hændelser, saameget mere, som De jo nu ikke mere kan være

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

uroelig for mig, og mine, da De veed, at vi i det Væsendtlige ingen Nöd har. Jeg har ellers beklaget Dem, og alle fraværende, der meente Fædreland og Venner det godt, langt mere, end alle os Andre, da jeg slet ikke holder det for nogen stor Sag at kunne bære en Ulykke, man deeler med saa Mange, men derimod holder det for en virkelig Ulykke, ikke at kunne deele den Ulykke, vore Kiæreste maae bære. Vist nok er et Bombardement som det, vi har maattet döie, noget af det skrækkeligste, der udvortes kan hændes os, men da jeg ikke anseer det Skrækkeligste for saa skrækkeligt, saa frappeerte selv dette mig kun i de förste Øieblikke, og jeg blev strax saa bekiendt med det, at jeg uden mindste Frygt kunde taale at höre og see Ildkaverne — for at bruge Prætigs Udtryk — flöite, og hvine, og brage omkring mig. Og da Gud undte mig, at samles med mine Kiære igien, saa har jeg, hvad min egen Person angaaer, intet at klage over, men den störste Anledning til Taknemlighed, fordi Gud ikke allene bevarede mig, og mine Kiære i den öiensynligste Livsfare, men ogsaa fordi han bragte mig i denne Fare, hvor jeg fuldkommen lærte at kiende, at om end mit usle, nervesvage Legeme kan böies af smaae Vanhæld, jeg dog har en Siæl, som staaer fast i de störste Ulykker, thi jeg forsagede intet Øieblik, endskiöndt jeg stod ene, skilt fra Alt, hvad der var mig kiært i Verden, mellem lutter kleinmodige og forsagte Mennesker, omgivet af saa mange Rædsler. Men nu nok herom. Hvad Dem angaaer, saa begyndte Christiane og jeg at blive noget uroelige, og vi vilde været bleven det meget, dersom nu ikke Deres kiære Breve havde tröstet os aldeles. Christiane har paalagt mig at giöre nogle Undskyldninger for hendes sidste Brev, men da hun rimeligviis nu skriver igien, saa behöves mine Undskyldninger ikke, som de allige-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vel ikke giöre. Hun er da, som De let kan vide, usigelig rört over det deilige Geburtsdagsstykke, og var i Gaar ude at læse det for Deres Fader. Carl — som har lovet at skrive til Dem med Koes — er nu ifærd med at tage en Afskrivt deraf til mig for at jeg i Morgen kan sende Job den tillige med Deres Brev, som jeg har bestemt ham med denne Post. Saaledes reiser De omkring i Landet ɔ: paa Springforbi og i Spiellerup, og bliver overalt vel modtaget, og dog er De selv i Paris; tænk Dem derfor, naar De engang virkelig kommer til os, hvorledes man da vil opreise Æreporte for Dem. Jeg for min Part skal ikke spare Uleiligheden, ifald jeg skal opleve den Höitid. Men nu hvad en anden Höitid, der ogsaa angaaer Dem, vedkommer, saa vil Christiane ventelig selv melde Dem, at hun har besögt Rosing, for at faae at vide, om han troer at kunne spille Hakon Jarl i Vinter |: thi Theatret er saa langt fra at være lukt, at de tvertimod spiller af alle Kræfter :| og at han intet Haab har givet hende for denne Vinter. Men Stykket vil rimeligviis alligevel blive opfört til Kongens Geburtsdag, og jeg synes heller ikke, det kan nytte, at giemme det efter Rosing, da det er meget problematisk om han nogensinde kommer sig. Det er, synes mig, dog bedre at det bliver spilt maadeligt, end slet ikke spilt. Ogsaa staaer det paa Repertoiret, saa at der nok ikke kan være noget Spörgsmaal om det bliver opfört eller ei. Palnatoke derimod, seer det for Øieblikket rigtig nok noget slemt ud for, men det kan vel ogsaa blive bedre end det tegner. — Jeg veed, at Baggesen er i Paris, og at han i mange Henseender maae være Dem interessant, og i een Henseende — nemlig som — Sophies Ven — maaskee endog kiær, men tillad mig gode Adam! at sige Dem, at Deres tvende anvendte Sentenzer: »Herre Gud! vi er jo alle Mennesker« og: »Hvo som

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

er reen kaste den förste Steen« strax oven paa de faa Ord, hvormed De besvarer mine mange Ord i den Anledning, staae som et Forsvar for Giængangerhistorien. Maaskee misforstaaer jeg Dem, og i saa Tilfælde vil jeg önske, De vil underrette mig bedre; thi jeg kan dog aldrig troe, at De kunde, jeg vil ikke sige billige, men blot forsvare Baggesens Forhold i den bevidste Sag. Jeg holder selv Baggesen for et saare interessant Menneske, og fortryder heller ikke et eneste af de mange forbindtlige og venskabelige Ord, jeg har sagt ham i den Anledning, fordi jeg ikke har sagt et eeneste, som jeg ikke meente, paa den Tid, jeg sagde det, men jeg vilde holde mig selv for en slet Kone, naar jeg reent kunde glemme, at han uden Grund har behandlet Rahbek paa en, af Venner og Fiender erkiendt uværdig Maade. Min heftige Vrede er vel nu forbi, og jeg kan tænke paa den hele Sag uden at harmes saaledes derover, som dengang, han kastede sine Bomber, der sikkerlig ogsaa gieldte mig og Carl. At disse Bomber ikke dræbte mig den Gang, jeg var saa aldeles uden Kræfter, begriber jeg ikke, men det veed jeg nok, at jeg för vilde udholde et engelsk Bombardement igien, end et Baggesensk. Jeg veed ikke, hvad jeg skulde tænke om mig selv, dersom dette ikke havde havt den Virkning paa mig, som det havde, men jeg er vis paa, at intet skikkeligt Menneske, som har været i et lignende Tilfælde, vil kunde misbillige min Harme. Dette bragte mig naturligviis ogsaa længer fra Sophie, og jeg vil gierne tilstaae Dem, gode Oehlenschläger! at jeg ogsaa var lidt forbittret paa hende i den Tid, fordi Giengangeren var blevet til i hendes Huus, og fordi jeg sikkert troede, at det havde staaet til hende at hindre dens Publicitet, naar hun ikke havde syntes, at det var godt nok til os. Jeg tænkte da med Taarer paa forrige Tider, paa de

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

mange uroelige Timer, jeg havde havt, da Sophie laae syg hos hendes Fader, og vil ikke nægte Dem, at det forekom mig, som mit uskrömtede Venskab for hende den Gang, berettigede mig til at vente, at hun, uanseet vore senere Forhold, der rigtig nok aldrig have lignet hine tidligere, vilde afværge en saa stor Ubehagelighed, der, især paa en Tid, da jeg var meget syg, maatte være mig meer end ubehagelig. Nu er jeg slet ikke forbittret paa Sophie, men jeg kan dog ikke ansee Baggesens Veninde, for min Veninde, og man kan dog heller ikke fortænke mig i, at jeg ikke finder stor Tilböielighed i at komme i det Huus, hvor Baggesen smeddede eller stöbte sine Bomber, thi ligesom man ikke kan foreene Kongen af Sverrigs yttrede Misfornöielse over den engelske Expedition, med de mange svenske Bomber man fik i Kiöbh:, saaledes kan jeg heller ikke troe, at man paa Vestergade har misbilliget Bakkehuus-Bombardementet. Jeg ærer Deres broderlige Ønske, at vilde forene Deres elskede Söster, med den, De hædrer med Navnet Veninde, og som er Deres Christianes Söster, men jeg staaer dog ogsaa i andre Forhold, som jeg bör tage Hensyn paa ved denne Leilighed. Jeg er hverken stolt eller uforsonlig, og vilde derfor med Glæde tilstaae min Uret, og bede den om Forladelse, som jeg havde fornærmet, thi jeg veed det, at man finder ikke Roe for sig selv, för man har trukket Braadden ud af ethvert Saar, og ogsaa tilgivet sine Fiender. Men jeg har engang været Sophies Veninde saa aldeles, at det nu vilde være mig tungt kun at være det halvt, som det overalt er mig saare vanskeligt, at være nogen Ting halvt; og meere blev det dog ikke, da flere Omstændigheder giör, at vi ikke meer passe for hinanden, som tilforn. Jeg söger ikke Skylden hos nogen af os især, og jeg tror at vi begge to kan være gode og agtværdige

Mennesker omendskiöndt den Sympathie ikke finder Sted imellem os, som udgiör Venskabets störste Lyst, thi Sligt kan man ikke byde over. At vi ikke vil hinanden ondt, men tvertimod fortryder den ringeste Uret, vi kan have tilföiet hinanden, vidende, eller uvidende, det tör jeg forsikkre Dem paa Sophies, saavel som paa mine egne Vegne, da jeg kiender ogsaa begge nok for at turde det; men jeg tör, næsten ligesaa sikkert forsikkre, at det ikke vilde blive nogen af os til synderlig Glæde, at omgaaes hinanden. Desuden, hvem omgaaes jeg sygelige Stakkel, som alt mere og mere fængsles til min Stue? Hvem der vil komme til mig, tager jeg venskabelig imod, men jeg kommer til ingen, uden til min Fader. Og var jeg end frisk nok til at kunne forlade mit Huus, oftere, end jeg nu giör, saa vilde jeg dog tage lidt i Betænkning at komme ofte i et Huus, hvor det dog neppe vilde convenere Rahbek at komme. Jeg siger Dem Alting ligefrem, som det er, eller som jeg seer Tingen, fordi jeg ikke troer, at der kan komme noget ud af, at man skiuler sin halve Meening, og jeg venter ogsaa af Dem, at De ikke vredes over min Aabenhed, men siger mig ligefrem Alt hvad De har imod min Meening. Det skulde giöre mig usigelig ondt, ifald jeg har givet Dem Anledning til mindste Grad af Misfornöielse, men jeg kunde dog ikke tie i en Sag, som De selv begyndte at afhandle, og skulde jeg tale, saa maatte jeg tale efter min Overbeviisning. Jeg skylder Dem, og Deres Venskab en stor Deel af mit Livs bedste Glæder og jeg vilde være meget ulykkelig om jeg ikke maatte tage det med mig i Graven; men fortiente jeg dette mig saa hædrende Venskab dersom jeg i en saa alvorlig Sag, ikke gik ganske aabenhiertet, og oprigtig tilværks? Jeg veed, at jeg intet ondt har villet, derfor har jeg med fuldkommen Roelighed, som altiid er den

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

gode Samvittigheds Ledsager, skrevet hvert Ord, uagtet jeg ikke kan være ganske sikker paa, at De vil være tilfreds med alle mine Ord. Men uagtet dette, kan jeg dog ikke andet, end være lidt uroelig, saa længe jeg ikke veed, hvordan De vil optage mine Ord. Gid det havde staaet i min Magt, at sige Dem lutter glædelige Ting, istedet for at sige Dem noget, som i det mindste ikke vil være Dem behageligt. Men Eet udbeder jeg mig, det nemlig, at De ikke vil dömme mig. Vi er alle Mennesker, har De selv sagt, og det gielder da ogsaa for mig. Det giör mig ordentlig ondt, at skulle sende dette Brev bort i Morgen, men skrev jeg end et Andet, saa vilde jeg dog ikke kunde forandre min Meening, da den ikke er en Lunes Sag, men grundet paa min Overbeviisning. Troe endelig dette, min kiære gode Ven! og bedöm mig derefter. — Men nu byder mit Papir mig at slutte for denne Gang, og da det desuden er Nat og mit jammerlige Legeme trænger til megen Hvile, saa vil jeg i mueligste Korthed sige, hvad jeg forresten har at sige. Rahbek har bedet Christiane at erkyndige sig om Deres Bestemmelse i Henseende til Palnatoke, og giör derfor Intet för han faar nöiere Ordre, undtagen det, at han lader det Exemplar afskrive, som Frue Schimmelmann skal have; det Andet er da færdigt. Jeg skal nok paalægge Steffen at skrive til Dem; han og jeg talede daglig om Dem i de 5 Uger, jeg tilbragte i hans Gaard, og jeg giorde ham meget lyksalig ved at lade ham læse Deres Breve, som jeg havde reddet fra Engellænderne, saavel som fra Ild og Bomber etc. — Job lever vel, og har paa den megen Uroelighed nær, han har udstaaet, sluppet særdeles godt, da han ikke engang har havt Indqvartering, hverken Engelske eller af vore Egne. Og nu lev vel, kiære, gode

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Adam! Vi hilse Dem alle tre, men ingen hilser Dem inderligere, og ingen önsker mere godt over Dem, end

Deres hengivne
K. M. Rahbek.

271. Fra Christiane Heger. den 24 November 1807.

Da jeg havde sendt det sidste Brev bort, overfaldt der mig en ubeskrivelig Fortrydelse, som især tiltog ved Dit velsignede Brevs Ankomst. Kiære Oehlenschläger! Du veed hvordan jeg er, og hvad Du ikke veed, det kan Sophie, K: M:, Reinholdine, Tante, Hammelefferne, kort, enhver som omgaaes mig, sige Dig, at jeg nemlig elsker Dig uden Exempel, at Du er min förste min sidste Tanke og at alt hvad der glæder og henrykker mig, maae staae i Forbindelse med Dig. Nicoline Hammeleff — Din Beundrer lige fra Melodiens Almagt — siger hun er en Candelaber, naar jeg taler om hendes kloge kierlige genifulde Øyne |: Pendant til dine, præcise din Farve :|, Sophie er færdig at döe af Latter naar jeg taler om Dig, og mener det vil blive Löyer at see mig rydde hvert lille Halmstraae ad Vejen for Dig, at forbyde Vogne at kiöre i den Gade Du er, at de ikke skal giöre Dig ondt i dit Hoved, at skiende paa Sophie naar Sophaen ikke er blöd nok for Dig, at sidde paa, kort, at giöre mig til Nar af bare Ømhed og Kierlighed for Dig; maatte den kun ikke mishage Dig! Vil Du da, min beste Oehlenschläger! udlede et hvert Ord godt eller ondt af denne usigelige Kierlighed? —

Tak, tusind Tak! for det dejlige Digt til vore Födselsdage; jeg har været hos Din Fader og læst baade Brev og Digt for

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ham, hos Sophie var jeg nogle Aftener efter i samme Hensigt, og efter Forlangende har jeg taget Afskrifter til dem. Sophie og jeg var eene den hele Aften, og spiiste Pandekager og drak Din Skaal i to svingende Glas Rödvin. Du maae viide, jeg kan nu ret vel baade fortære mit Foer, og drikke mit Glas Viin. Sophie skriver snart til Dig, imidlertid tiener forelöbig til Din Efterretning, at Moster Dahl[s] Uhr staaer paa samme Sted som forhen, og som forhen enten gaaer galt eller slet ikke. —

Din Uroe, min kiære Oehl:! over Dit Fædreland og Dine Venner, har jeg forudseet, jeg kiender jo Dit Hierte! men at Du veed saa lidt af Sagens sande Sammenhæng, forundrede mig, da saa mange efter min Formening maatte have iilet med at meddele Bombehistorier. Friderrikke Koes, for Exempel, som skriver saa ofte til Bröndsted, og som jo ikke havde i de förste Postdage det Forfald jeg havde, da hun ikke var afbrændt, troede jeg, havde berettet alt, og da at give Eder det anden Gang, var jo flaut; nu derimod jeg af Dit Brev seer, at Du önsker at faae meer at vide har jeg skrevet en meget god Efterretning af til Dig, Callisen har givet os, som Tillæg til en Bog, der er udkommet i disse Dage fra ham, videre om den kan Du see af Indledningen. Studenternes Nederlag er saare ubetydeligt, efter Omstændighederne, dog har Etat: Cold, Just: Holm hver mistet en Sön, som blev ihielslaaet af Bomber paa Volden, et par andre som Du neppe kiender er ligeledes dræbte. Carl ville i Förstningen af Belejringen ikke til at slaae paa Skioldet, dog da det blev absolut nödvendigt frasagde han sig Thorvalds Rolle. Han var paa Volden, da de andre blev slaaet ihiel; hvorda[n] vi var tilmode i de Dage, kan Du viide. Skal jeg skiule for Dig hvor glad jeg var over at Du var i Paris? Ville Du været ned? jeg havde heller seet Du var

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

gaaet med os til Amager, det er jo ingen Ære at staae fuldkommen pasiv og lade sig slaae i hiel af Bomber. Overlærer Munthe har mistet sin Arm, Mine Hornemann sin Fod, flere veed jeg ikke Du har kiendt af dem, der er lemlæstet. Fader var ikke vel under Belejringen og af mangel paa Sövn ved den stærke Kanonade fra Voldene den 28 og 29 Aug: Nat og Dag, blev vi nöd til at tage ud til Amager en Miil fra Kiöbenhavn, for at Fader dog skulle faae nogen Roe, jeg har altsaa ikke seet noget til den störste Fare eller været udsat for den, undtagen den 3^{die} Sep: da jeg for at redde der irrende Ritter og Dine Breve gik under Bombardement ind. Den 6 Septem: var jeg ogsaa i Byen, da vor Gaar[d] begyndte at brænde, jeg ville dog redde noget, men meget blev det ikke, og aldeles intet af Faders Apparater, eller af de mange Kunstsager han havde, faae af hans Böger fik jeg, de faae jeg havde brændte, paa Dine Digte nær. Under Ilden troede jeg, som mange andre, at ingen Erstatning var at vente og det giorde mig da inderlig fortvivlet, at tænke mig min Fader som en fattig Mand brændt ud af den Gaard, hvor han og alle hans Börn var födt, og hvor han havde levet i 60 Aar; end mere smerteligt var det mig dog, at staae i vor smukke Have, som de faae Dage næsten ganske havde ödelagt, imellem en yhre Mængde Boehave fra hele Huset, og see hen paa den sorte Muur bag Kastanietræerne, hvor Du saa ofte i vor Kierligheds förste Dage, havde skrevet mit Navn, jeg kunne nu tælle Øyeblikkene til den skulle styrte sammen til en Gruushob, jeg turde ikke tænke videre, jeg gyste ved Tanken, om dette kunne muligt været et Forvarsel paa hvorledes alle de söde Haab vi saa ofte paa samme Plet havde næret, skulle liig denne Muur, styrte sammen. Hvad vil Enden paa alt dette blive? tænkte

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

jeg, hvad skal han besynge i Fremtiden? var det derfor han ilede med at frembringe et Kunstværk efter det andet, mens det endnu var Tid? Siden, i et over vort Fald fortvivlet Øyeblik, har jeg med den bevidste Latter sagt; at Du jo kunne besynge Amagerland og de Bombefri Kieldere. —

Hvad nu Palnatoke angaaer, da har jeg været yderst fortvivlet over den; mens de Engelske bommede og bombedeerte, som Marie kalder det, tænkte jeg paa Dig og den. Dog er det vist, at den Stemning der er her over det Skeete, er dit Stykke ikke ufordeelagtig, man er vred, men ik[ke] undselig, og saa store og mange Skibe Palnatoke kan behöve, faaer vi snart i gien, de bygger af alle Kræfter; men hvad Penge angaaer i Theaterkassen, da er det ikke at omtale, Huset er aldrig fuldt og Kniberiet er efter denne Sag ikke mindre. Fru Schimmelmann rejste inden Afskrifterne blev tagne, siden skeete Standsning; nu spörger Rahbek om Du i dette Øyeblik vil have det indleveret eller ej? Gud veed om det ikke var best at giemme det for det förste. — Hakon Jarl skal nu spilles til Kongen[s] Geburtsdag, men tænk Dig, Rosing kan ikke være Hakon. Man talte frem og tilbage om ham, og da det var mig om at giöre at kunne sige dig det visse, naar jeg skrev, gik jeg for faae Dage siden op til Rosings for at höre Din, Stykket[s] og Publikums endelige Dom. Han kan ikke komme paa Theatret i Vinter men vel have Haab om det til et andet Aar, hans Been stikker Ulykken i, forresten er han meget bedre og næsten rask i andre Lemmer og Brystet. Hvor glade de blev over engang igien, at see mig i deres Stue, hvor glad jeg var ved at være der, de over at höre fra Dig, |: jeg læste Dit Brev for dem :| hvor bedrövet han var over ikke at kunne spille Hakon Jarl, og jeg over at höre og see det,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kan jeg ikke beskrive Dig. Rahbek havde laant ham Palnatoke, som han var rasende over; naar han tænker paa disse to Stykker skiær det ham i Hiertet, at i hans brillanteste Periode, er han bundet til sin Stue. Frydendahl har frabedet sig Rollen, altsaa staaer Schwartz tilbage, Vor Herre bevare os! Var det ikke bedre de lod Stykket ligge? Om Du forlangte det, bad om det? —

Schultz vil ingen Charis give ud, Rahbek haaber da at Du ikke er vred over, at han har brugt hvad Du bestemte til den, i Tilskueren. —

Jeg glemte at sige Dig, at de Brandlidte nemlig de hvis Gaarde ere brændte, bliver betalt af Assurancen, min Fader er altsaa ikke ödelagt, thi hans Grund godt solgt vil tilligemed Assurancen udgiöre Prioriteten fraregnet omtrent 30000 og det ville han neppe kunne faaet ved at sælge Gaarden som den stod. Denne Efterretning giver jeg Dig fordi jeg veed det ville giöre Dig ondt for ham, hvis han paa sine gamle Dage skulle vende en Skilling 10 Gange inden han gav den ud. — — Nu Gud velsigne Dig min Engel. Skriv mig snart til, og fortæl mig da noget om naar Du vil rejse til Italien, og mere. Jeg troer ikke at Vedkommende ved Din Hiemkomst tör yttre, at Du er af den slags Folk, man i krigeriske Tider kan undvære. Din

Fader etc. hilser dig 10000 Gange. Christiane.

272. Til Christiane Heger. Paris. Den 3 December 1807.

Christiane!

Jeg har i dette Øjeblik faaet dit Brev og skynder mig efter Forlangende at besvare det som jeg finder nödvendigt i denne

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Anledning; dog meget kort, og kun det Allervigtigste; thi jeg maa tilstaae jeg er meget slet oplagt til at ordne mine Tanker i dette Øjeblik. Af det Brev som du ventede med Koes, men som dog ikke kom med ham, endskiönt det var saa bestemt, vilde du bedre end her finde mine Følelser og hvad der har veltet sig i mit Hierte under min Taushed. Du vilde ikke oppebie det. Maaskee har du havt en Anelse om at du da ikke —.

Ved Gud det havde jeg ikke ventet af dig! Jeg daarede mig med den skiönne Dröm at vi nu kiendte hinanden tilfulde at du hængte ved mig med qvindlig Hengivelse og Agtelse. Agtelse! Denne saa nödvendige Ingredienz i en qvindlig Kierlighed, uden hvilken huuslig Lyksalighed er intet. At du i dit inderste Hierte var overbevist om at jeg var en brav god og ærlig Karl der elskede dig med mandig Kierlighed.

Jeg har ingen irrende Ritter som sidst at sende dig, da du begyndte at ymte Mistvivl. Under min lange Taushed sendte jeg dig Palnatoke.

Under min lange Taushed skrev jeg ikke til Dig, ikke til min Fader, min Syster, til Ingen.

Du veed at Brevskriveriet er mig besværlig. Om det var mulig at skrive til Gud i Himlen fik han kun sielden Brev. Jeg blev til jeg kunde stige i hans Himmel, kaste mig i min evige Faders Favn og sige »Her er jeg! og fra nu af evig din«.

Saaledes tænkte jeg det ogsaa om dig, Sophie, min Fader.

At jeg ikke har glemt Jer vil du see af mit Brev og mit Digt.

Og dog faaer jeg alle disse gresselige Bebreidelser! saagar Stikpiller om min Adfærd mod Ørsted. Min Pige troer at maatte blande sig i et Forhold mellem to Mænd, hvoraf den ene er hendes Elsker.

Farvel Kierlighed! Agter du mig ikke og stoler ikke paa

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

mig — den övrige Hengivenhed kan du byde en haabefuld Yngling; ingen Mand.

Hör min Undskyldning hvad mit Ophold her i Paris angaaer! Hvem har sagt dig at jeg vil blive et Aar borte? Jeg selv har ikke et Øjeblik havt i sinde at blive over den bestemte Tid. For at kunde reise fra Paris til Italien maatte jeg reist i September eller Otbr. Krigen forhindrede mig i at faa Ressourz, og jeg sad i Paris uden en Skilling. Först for 14 Dage siden fik jeg Penge. Men det var for silde og desuden umuligt for mig, da jeg havde Arbeider som maatte endes. Jeg har paa den senere Tid oversat min Aladdin paa nye og omarbeidet den aldeles, næsten en Fierdedeel er tilsat. Jeg har oversat min Jesus færdig og sat næsten en Fierdedeel til. Jeg har oversat Palnatoke paa den 5te Akt nær. Jeg har reenskrevet alle mine tydske lyriske Digte, og giort flere til. Jeg har studeret Antikerne og Malerierne i Musæet, og forresten læst og studeret hvad der var mig nödvendig. Katten og Hunden som holdt mig, var altsaa mine elskede Muser, som giör mit Livs Lykke og min Ære og din med, som min Brud.

Ved at arbeide paa den Maade som jeg, gaaer det ikke an at flakke om fra eet Sted til et andet. Man maa blive hiemme.

Paa et lille Værelse i 7de Etage under Loftet træffer man mig her i Paris næsten hiemme fra Morgen til Aften.

Minister Dreyer, som er ugivt, og Fru von Wolzogen (en Kone paa 48 Aar) er mit Eneste Bekiendtskab her.

Ved at give mig saa meget af med det tydske har jeg forsömt det franske; for nogenlunde at indhente det vil jeg blive i Paris Vintermaanederne over. Naar man ikke er hiemme, er ingen Stad i Videnskabelig Henseende bedre end Paris. I en anden Stad vilde det været mig umulig at skrive Palnatoke.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Jeg agter at skrive endnu en Tragoedie mens jeg er her, og har allerede giort Planen; det er en Kierligheds-Tragoedie. Saasnart Vaaren frembryder reiser jeg til Schweiz, og enten det nu er comisk eller tragisk kommer jeg hiem i Julij 1808 uden at have seet Italien. Krigen som forstyrrer alt har ogsaa forstyrret noget i min Reiseplan; men jeg har ingen stor Længsel efter at komme til Italien; jeg har större Længsel efter at komme til Dig.

Læg din Haand paa dit Hierte og siig mig om du nogentid har truffet mig i Hyklerie. Jeg siger dig altsaa: Aldrig har jeg varmere tænkt paa dig, oftere tænkt paa dig end i det sidste Aar.

Ak, har jeg tænkt: Saa lykkes det dig dog nu at giöre din Pige lykkelig. I Begyndelsen saae det sort ud. Det lod ikke som om din Kunst kunde forene sig med din Kierlighed. Du var selv et ungt, umodent Menneske, hvorom ingen kunde have höy Mening. Det lykkedes dig at vise Verden hvortil Gud havde skabt dig. Nu ærer dit Fædreland dig, din Fyrste understytter dig, og din Pige hænger ved dig.

Jeg er et Menneske med hæftige Lidenskaber, uden dette var jeg ikke den jeg er. Jeg trænger til en Gienstand, som seer sin hele Glæde i mig; som troer paa mig, som vil det jeg gierne vil. En saadan elskende Ledsagerinde i Livet troede jeg ganske vist at have i dig. Christiane kiender dig nu, tænkte jeg; hun retter sig efter dine Smaasvagheder, fordi hun erkiender Fortienester som er större end Svaghederne. En Mand har et stormende vildt Væsen undertiden, naar han er kraftig. Qvinden er den milde Foraarsregn, som mildner Tordenveiret; den grönne Skygge som svaler Solheden. Denne Tanke at du skulde

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

være mig en saadan Mildnerske, giorde mig dig kierere end alle forliebte Ynglinges Drömme kunde giöre dig.

Og nu!

O Christiane! gid du aldrig havde skrevet dette Brev, det har revet mig af en 3 Aars daglig Illusion.

Og om du nu havde ret til at yttre dig saaledes over min Taushed, som du ikke har; hvorledes kunde du da yttre denne Vrede — nu; for Krigen kunde der været en Skingrund; men nu — var ikke Beltet lukket? Var det ikke forbudt at sende Breve til Danmark? Man kunde sende fra Danmark til Frankrige, men ikke fra Frankrig til Danmark.

Yderst kort og afstumpet var den lille Efterretning du gav mig.

Saasnart Passagen var aaben yttrede Koes at han vilde reise, og da man altid fortalte at Brevene bleve aabnede paa Posten, besluttede jeg at sende dem med ham. En Dumhed af mit Sendebud var Aarsag i at de ikke kom med ham, men at jeg dog maatte sende dem med Posten.

Hvad de Nordiske Digte angaaer saa kan enten Rahbek eller Ørsted, hvem der helst vil, gaa dermed til Kronprindsen. Men da Rahbek er min efterrettelige Ven og Commissionær i denne Henseende, saa var det maaskee rigtigere han gik; især da han som Part selv faaer endnu en Grund. Jeg udbeder mig to Exemplarer. Jeg troer Seidelin skal give mig tolv. Hvis saa er, vilde du have den Godhed at give Mad: Drewsen eet, Reinholdine et, Winkler eet og Hans Christian eet. Det giör jo tolv, med de andre indberegnede.

Adieu! Christiane. Kunde du i dette Øjeblik see i den stolte Øhlenschlägers Øie da vilde du finde en bævende Smertestaare.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Det første Indtryk af dit Brev var Vrede, det andet Sorg; denne vil formodentlig ikke gaae saa let over som den første.

Hvor finder jeg dog et Væsen i Verden, som fuldkommen kiender mig, som ikke miskiender mig?

Ene, ene i den vide Verden! Forlad du mig ikke min Samvittighed! saa er jeg dog ikke ene.

Du bor hos Concertmester Schall! En Mand der i Grunden har givet dig formelige Kierligheds-Erklæringer, som kieder sig over sin Kone! Med ham boer du nu under eet Tag allerede i 7 Uger!

Hvo har nu meest Aarsag til at vorde jaloux. Enten jeg eller du?

Men dertil er jeg for stolt. Jeg kiender din Troskab, og din Hengivenhed for din Fader, som er en gammel Ven af ham. Du har intet havt at kunne indvende derimod, og fulgte altsaa din Faders Villie.

Saaledes udlægger jeg de Forhold der angaaer mine Kiere, naar jeg ikke veed Tingen rigtig, saa formoder jeg det Gode.

Men nok for denne gang. Mit Brev er jammerlig sammenstympet. Jeg ville see paa den ærlige Karl der kunde skrive et bedre ved slig en Leilighed.

Lev vel du strænge, haarde, uskaansomme Christiane! Hvormed vil du giöre det godt igien som du har giort saa usigeligt slemt.

Du tror mig vel endnu ikke naar jeg kalder mig

Din

Oehlenschläger?

Din Fader maa absolut ogsaa have et Exemplar; send mig kun eet. Hils din Fader og Karen Margrethe tusinde gange.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

273. Til H. C. Ørsted. Paris 6 Decbr 1807.

Kiere Ørsted!

Hele Misforstaaelsen, som har givet Anledning til dit Brev kommer deraf at du har troet jeg har villet offentliggiöre de Ting, jeg i et lunefuldt Øjeblik skrev dig til. Skulde jeg virkelig have yttret i mit Brev at jeg vilde lade disse Sager trykke? Hvis saa er, er du undskyldt i dine Formaninger, men endnu ikke i Tonen, hvori de meddeles mig. Dersom det ikke i min Balder, i min Hakon, i min Palnatoke, i min irrende Ritter, i mit Svar til Baggesen og i min Fortale er lykkedes mig at overbevise dig om besindig Mandighed, i et Brev vilde det tilforladelig mindre lykkes mig. — Du siger jeg paastaaer at være bleven en Mand; det forekommer dig ogsaa saaledes i mine Skrifter. Paastaae at være en Mand! Gud bevare mig fra den Miserabilitet; det vilde være en meget drengeagtig Paastand. Det forstaaer sig selv at et Menneske med Kraft, Karakteer og Mod er en Mand naar han er 28 Aar. Denne Manddoms Snakkerads er en Blomst af vor umandige Tid. En virkelig Mand taler ikke meget om sin Manddom; det er à la Guldberg! Det forekommer dig dog som om jeg var en Mand! à la bonheur! Du forsikkrer mig at du ikke hader mine Veninder! Tak! Du spotter med min Agtelse for Rahbek (uden at give mig en eneste Grund imod hvad jeg har sagt til hans Forsvar), men tröster mig dog dermed at jeg ikke skal tabe din! Min Troe om at være bleven billig maa du modsige mig, du troer det ikke. Bröndsted, »et Menneske som du kun kiender af at have vist forekommende Opmærksomhed« er du meget vred paa, fordi han har skrevet dig en nödvendig Seddel til etc:

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Hör nu min billige Mand!

Jeg sidder her og har Ting for, som kræver Afsondring af alt Personligt. De personlige Collisioner og Disputer ere blevne mig saa væmmelige at jeg saa at sige paa de senere Tider har trukket mig fra Verden; lever allene paa mit Kammer, med min Kunst, mine Böger og mine Betragtninger. Naar jeg nu skal recreere mig, da kan det ikke være for at före (venskabelige eller uvenskabelige) Pennekrige; det jeg da skal overgive mig til, maa være mit Hierte elskværdigt, maa sympathisere med mig. Du tillade mig altsaa at jeg i Korthed og Enfoldighed svarer paa dine Beskyldninger, hvad mig angaaer. Bröndsted har jeg sagt hvad du forlangte og han er Karl for at forsvare sig selv.

Du kalder mig ubillig, fordi jeg i et venskabeligt Brev, efter i halvtredie Aar at have sluttet det taust i min Barm, nu endelig engang udöser mig for min Ven med den Varme, som er min Karakteer egen? — I et halvt Aar gik jeg daglig i Halle og maatte see paa Steffens umoralske Forfængelighed, der ikke som du siger, bestod i at sætte sig selv op, men i at stöde alt andet ned som ikke convenerede ham. Omstændighederne böde mig at blive hos ham, jeg maatte altsaa daglig döye at höre Herder, Schiller, Voss, Jean Paul, Evald, Klopstok, Fielding, Horaz, kort de störste Digtere af alle Nationer nedrevne, hvis Skoetvinge han ikke var værdig at oplöse. Selv Goethe var ham ikke noget ret tilsidst; og var jeg bleven der et halvt Aar endnu da havde jeg maaskee faaet at höre: at det var en absolut Dumhed at tilbede Gud; at Satan som det brillanteste Kraft-Genie var den egentlige Almagt, og at Helvede som den evige Livsild burde foretrækkes det philistermæssige sentimentale Himmerig.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

I Berlin var jeg allene, og frie; den lange, trykkende Incommodation af Steffens Personlighed havde efterladt noget bittert tilbage, havde sat ondt Blod. Saaledes lærte jeg at kiende Fichte (der ogsaa stedse blev foragtelig omtalt). Og hvormeget maatte det da ikke glæde mig at finde en Mand med alle de Egenskaber som jeg havde savnet: Det var ikke hans systemathiske Lærebygning, det var hans mandige Kraft, moralske Dygtighed, lutheriske Mod, og ureflecterede Naivetet, som henrev mig. At han var eensidig mærkede jeg naturligviis strax; men det er bedre at være eensidig end at være en rullende Kugle, som af lutter Fleresidighed slet ingen Sider har. — Nu kom jeg efter et halv Livs Længsel til min Lærer og Mester Goethe! Og der saae jeg den gamle Löves stumme Indignation over den nyere Frækhed og kaade Petulanz. Han talte lidet derom, men jeg læste i hans Hierte, og sluttede af hans besindige Dom. — Saavist det Enkelte dependerer af det Hele, saavist Mennesket meer eller mindre af Auctoritet. Denne Auctoritet er Historiens Selvopholdelsesdrivt. Uden dette vilde alt falde fra hinanden som tørt Sand og ikke forbinde sig. Jeg havde ikke mange Auctoriteter, men Goethe var een. Det virkede alt! Nu giorde jeg Koes's og Bröndsteds fornyede Bekiendtskab og havde paa Veien fra Dresden til Paris nok at giöre med at forstyrre det robespieriske System. Med Bröndsted gik det snart thi han er varm, hiertelig, sund, kraftig. Koes er derimod en af de kolde Naturer som uagtet al Bravhed og god Villie föler et naturligt Hang til at staae paa den polemiske Standpunkt; fordi det er sympatiserende med den blotte Forstand at finde Latterligheder og at föle Indignation; da der derimod hörer Gemyt og Lidenskab til at föle inderligt det Positive. Det er derfor ogsaa langt lettere at see det Slette, end det Gode

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hos en Ting; langt vanskeligere at rose med Smag, end at laste. Da nu dertil kommer at slige kolde Menneskers eneste Lidenskab er Forfængelighed, saa vægrer de dem naturligviis for at rives fra den Punkt, da de ere kloge nok til at indsee at der maa blive en tom Plads hvor Oppositionen har staaet. Imidlertid lykkedes det mig peu à peu ogsaa tildeels med ham. — Nu kom jeg til Paris og lærte personlig at kiende Schleglerne; gik dem imöde, som mine Venner kan bevidne, med den meest uforbeholdne Godmodighed. De fornærmede mig paa den plumpeste Maade med gemeen forfængelig Hovmod og Philister-Auctoritet. At da nu endelig engang Lunet kom over mig, som Digter at skrive nogle Vers om dem; behöver det Undskyldning? Var det ubilligt? At man undertiden bliver intollerant mod Intolleranzen, er det en Last? Alt kan man tollerere; men Uretfærdighed bursikos Plumphed og Umoralitet maatte Fanden tollerere. Det indignerede mig at finde disse Mennesker, den ene paa 41 Aar, den anden paa 39 (troer jeg) saa aldeles crasse i deres Personlighed som Fuchser paa 17 eller 18. I denne Stemning skrev jeg mine Smaadigte; som du jo i Grunden bifalder; kun ikke det til Novalis. At Novalis kom med havde han sin uartige og ubillige Yttring mod Goethe at takke for, som og nogle Fragmenter, der ikke blot forekommer mig paradoxe, men enddog crass anthi[te]tiske, manererede og uden Gehalt. Jeg har selv sagt: »Geist und Gefühl besassest du, rein und mit Einfalt klang deine Harfe, wenn from, kindlich ertönte dein Lied«. Spörgsmaalet kan altsaa ikke være, om jeg holder Novalis for en Digter eller ey. At jeg siger: du machtest halb den Poet vil sige: Du beskiæftigede dig med for mange Ting til at du skulde blive andet end fragmentarisk. Du siger i dit Brev: En Poet vilde neppe

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

drukne sig saaledes i Spekulation at han skulde frembringe et saadant System som Philosophen behöver det. Ganske vist! Saaledes tillade du mig paa den anden Side at sige: Til at blive en stor Digter, hörer et heelt og ubeskaaret Digterliv. Digteren maa ligesaa vel som Maleren sidde ved sit Staffelet, og öve sin Haand og sit Øje fra Morgen til Aften. At have smukke Ideer er endnu ikke at være Digter, kiere Ørsted! At brede sig ud over mange Ting er endnu ikke at omfatte dem. At du holder Novalis for en stor moden Digter, kan jeg ikke fortænke dig i; og hav du den Mening i Guds Navn.

Du er Videnskabsmand og Phisikus. At altsaa den philosophiske Hensigt i et Værk maa falde dig mere paa Hiertet, end den kunstige Digtning og Fremstilling, er naturligt. Saameget mere maa det personlig glæde dig at see din Videnskab: Physiken træde frem som en Hovedperson i et Digt. Men alt dette kommer ikke mig ved. Jeg betragter Novalis som Digter; og fra denne Synspunkt siger jeg endnu med samme Frimodighed: Han var ingen stor, ingen moden Digter. Han var aldeles subjektiv; den sande Digter maa være objektiv. Lyrisk Digter var han. Med en skiön barnlig Phantasie vidste han at personliggiöre sig sine egne Meninger og Betragtninger. Fra denne Side er hans Digte skiönne. Men eensidige ere de, og eenstrænget hans Harpe; thi man seer den spekulerende Physiker i alt. Hans Bergmandslied er en smuk lyrisk Paradox. Naturphilosophen begavet med Digtertalent fandt Trang til at forskiönne sig den Existenz som han for Videnskabens Skyld sympathiserede med. Men i Virkeligheden er Bergmanden ikke Herr der Erde men i Ordets strængeste Forstand: Sklav! Berövet Livets og Lysets Fryd og den hellige Luft, lever han et melancholsk

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dæmringsliv, og gustner her for sit 50de Aar. Ideen at Bierg-Folkene ere Dværge (i de gamle Folkesagn) grunder sig, som al Folkepoesie paa en meget sandere og rigtigere Naturanskuelse.

Det Idealske i Poesien bestaaer ikke deri at digte noget ganske andet end i Naturen findes; men at udtrykke den poetiske Idee skiön, som Naturphænomenet antyder, og at see denne Idee til Bunds. Deri bestaaer Homers himmelske Skiönhed, og Shakespeares, at det er den almindeligste Natur seet med det ualmindeligste Øye. Derfor kaldte man ogsaa de gamle Digtere Seere. Mange af de endog bedste Nyere, har man ret til at kalde Drömmere.

I sin Weinlied er det ikke den selskabelige bachantiske Virkning af Druen der besieler Novalis; det er dens Naturhistorie. Han personificerer Giæringen som en god Phisikus. Derfor er denne Sang ogsaa kun at synge for et indskrænket Selskab. Og vee den der i et muntert Selskab ville forekaste en sund dygtig Natur at han foretrak »Am Reihn, am Reihn da wachsen unsre Trauben«, for »am grünen Berge wird gebohren«. De höjeste Gienstande for en Drikkesang er Bachus, Venus, Venskab og Fædrelandet. Forresten er denne Sang noget af det bedste og smukkeste Novalis har digtet, men jeg anförer blot hvorledes den eensidige Tendenz stikker frem i Alt selv i det bedste. Hvad nu i det Hele Heinrich von Ofterdingen angaaer, saa er den af en al for subjektiv Colorit. Ridderne og Handelsmændene tale ikke som Riddere og Handelsmænd fra det tolvte Sekulum, men som — Novalis! Stilen og Foredraget i denne Bog er skiönt; men det hörer ikke Novalis oprindelig til; den er en Efterklang af Tiecks Franz Sternbald, hvori Hovedideen, nemlig: »med betragtende barnlig

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Kierlighed at skue det Gamle og især den gamle Kunst«, forekommer.

Med alt dette vil jeg nu ikke gielde for en saadan Barbar at jeg ikke skulde erkiende det fortræffelige hos den gode, sieldne Novalis. Det Hele er Produktet af en salig Aand, og meget Enkelt sandt poetisk: for Ex: Eventyret med Kongen og de To Forelskede; hvilket vel endog kan kaldes mesterligt. Men vi taler om Digtere af förste Rang, og der staaer han efter mine Tanker ikke; vel som Menneske af förste Rang. Mange Ingredienzer der udgiör den fremstillende Digter, for Exempel: Mandig Kraft, Vittighed, Snildhed, Mangfoldighed, Skarpsind manglede ham. Han havde Dybsind, Phantasie, Følelse og Fornuft; men alt dette udgiör endnu ikke den plastiske Kunstner. Maaskee havde hans Aand udvidet sig, og faaet en större Retning hvis han havde levet; maaskee var han da gaaet over fra Kunsten til Videnskaben; eller fra Videnskaben til Kunsten; maaskee havde han som Videnskabsmand uddyrket og holdt sig ved sit skiönne lyriske Talent, hvilket han havde i langt skiönnere og stærkere Grad end Tieck saavist som Tieck har langt meer af det der hörer til en sand stor Digter, end Novalis. Dette er min Mening, og denne Mening yttrer jeg frit, i hvor ofte du end vilde gientage: at der ingen af vor Tids Mennesker, i det mindste Ingen af de dig bekiendte lever, der som Digter kunde udföre det som han havde i Sinde. Det er ogsaa min fuldkomne Mening. Maaskee kunde han det ikke selv, thi der er stor Forskiel paa at have noget i Sinde, og paa at have det i sin Magt. »Paa den lange Vey fra Øjet ned til Haanden gaaer meget tabt«, siger Conti i Emilia Galotti. Forresten vilde jeg see den Digter i Verden der havde leveret det ringeste Gode, der kunde er-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

stattes af en Anden. Endnu mere nysgierrig vilde jeg være efter at see den sande Digter, der kunde sætte sin Ære i at restaurere en Andens Arbeider. —

At have skrevet enkelte gode Sager beviser endnu ikke, at man var föd til en stor Digter. Novalis hellige Sange (Det eneste du troer jeg endnu erindrer mig af ham (meget naivt)) finder jeg derimod paa Hymnen nær (der er et mystisk Coquetterie) meget skiönne og fulde af dyb Fölelse. Men de have heller intet med det Objektive at giöre.

Saaledes har jeg nu saa omstændelig, som min Tid tillader det retfærdiggiort min Dom over Novalis, og troer derved at have bevist, at jeg ikke har tænkt paa ham i Distraktion, en Feil, der ikke pleier at være min. Dit sikkre Haab om at jeg vil fortryde hvorledes min nye Billighed har været saa ubillig mod ham, springer altsaa som en Sæbeboble, liig andre jordiske Forhaabninger.

At Schleglerne ingen virkelige Digtere ere lader du selv til at tilstaae. At de ere to udmærkede Hoveder hörer der ikke meget Hoved til at indsee. Dersom de vilde blevet paa den dem bestemte Plads, Litteratorer, Kritikere; dersom A. Wilhelm havde ladet sig nöje med at hedde en fortræffelig Oversætter — à la bonheur! Men en grændselös Forfængelighed drev dem til at ville være non plus ultra! Og den lukte dem overmaade ofte Øjet og drev dem til hæslige Uretfærdigheder. Saasnart deres Meninger komme i Collision med Modpartiets, saa er det forbi. Chatolisismen har reent fordærvet Friedrich. Den anden har nylig skrevet en fransk Afhandling over Racines Phedre og Euripides Hipolitos. Der er han fortreffelig, og denne Afhandling har vundet selv fornuftige Franskes Bifald, skiöndt han, som du vel kan tænke river Racine

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ned. Men deres religiös-historiske Verdens-Anskuelser giver jeg ikke en Pibe Tobak for. Det over den gothiske Bygningskunst af Schlegel er ret smukt, men Ideen er af Goethes Münsterthurm. Min Gud det var jo dog ogsaa alt for galt om han aldrig engang imellem skulle sige noget artigt og træffende. Det Gediegne kan jeg derimod næsten aldrig finde. Jeg finder vel momentane imponerende Kraftyttringer, og polemisk Styrke, men det sande Gediegne mangler næsten altid. Han har sielden fuldkommen ret i hvad han siger. Med det grusomme Væsen forenet med die stille Muth kommer man hverken i Kunstens, eller i Himmeriges Rige. — Da jeg personlig talte med ham om Goethes Sygdom sagde han koldtgrinende: »Der alte Kerl hat faule Nieren er wird's nicht lange mehr machen«. A. Wilhelm sagde til mig, som han vidste kom fra Goethe og var elsket af ham: Goethe soll sich sehr niederträchtig geäussert haben in der Litteraturzeitung etc:

Jeg havde al Contenanze nödig for ikke at slaae A. W. Schlegel paa Snuden saa at det lille Skidt var deiset under Bordet.

»Wer Goethe nicht erkennet sind nur Gothen!«

Du taler om billig Besindighed, sandelig den skal man have, hvad det Hele angaaer. Men der er en ædel Harme, som er Fader til alle store Idrætter, uden hvilken intet i Verden vilde udrettes, og som Kunstneren har tilfælles med den ærlige Helt. Philosophen giöre sig derfor ikke for meget til deraf, dersom han ikke har den. Han sige ikke til sin Ven à la Baggesen: »Min Gang mod Banens store Maal er seen, men stadig, lige, tryg, paa begge Been«. Hvorledes man kan gaae uden to Been begriber jeg ikke, saa lidt som jeg begriber hvorledes man kommer frem uden paa eet.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Du vil vel bilde mig ind at du altid har gaaet stadig som et drövtyggende Dyr paa to, eller rettere paa fire?

Du taler om dunkle Fölelser, som Kunstneren en tidlang kan behielpe sig med! Altsaa hos Philosophen staaer allerede Pallas Athene ved Vuggen, for at sætte Glutten Viisdommens klare Brille paa Stumpnæsen? Hun lærer ham vel strax at stöbe Sölvknapper efter Principier, og at knappe sine Buxer med Dessein?

Det er ikke Kunstneren, ikke Grubleren der löber vild, det er det unge Menneske. Og ofte kan den stærke, klare Fölelse og det genialiske Instinkt lede rigtigere end al Spekuleren.

Husker du vor ungdommelige Strid over Menneskets Pligter mod Dyrene? Nu tvivler du dog vel ikke om at enhver Livs Aabenbaring fortiener Kierlighed, og altsaa Respekt og altsaa Pligt for sin egen Skyld?

Din Mening at Digteren, naar han skriver, leverer blot Materialer til Philosophen, veed jeg ikke hvad du mener med. Enhver kraftig Natur som elsker Sandhed, og som kan udtrykke sine Ideer i et ræsonneret Foredrag er Philosoph. De æsthetiske Reflexioner og Bemærkninger over Kunsten gaaer Kunstneren selv an; og har altsaa sin Selvstændighed. Om Systembyggeren kan benytte dem, det er godt for ham, det kommer ikke Kunstneren ved.

Hvad Leonardo da Vinci og Mengs har skrevet over Malerkunsten og Architekturen er til stort Gavn for de bildende Kunster, om de ere til Nytte for et apriorisk System, veed jeg ikke.

Forresten sympatiserer jeg ikke imellem den crasse Modsætning af Philosophie og Poesie. Den hele aposterioriske Philosophie hænger sammen med Digtekunsten, for at have den,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hörer der Phantasie og Iagttagelsesevne forbunden med Fornuft. Det er blot den aprioriske Philosoph (i Grunden en ganske modern Aabenbaring) som er en reen Modsætning til Digteren. I gamle Dage var de tvende Muser nöje forbundne; og ere det altid hvor noget Stort yttrer sig. Det kommer overalt i Grunden ikke an paa Qualiteten, men paa Quantiteten. Shakespeare var en större Tænker end de fleste Philosopher, Plato en större Poet end de fleste Digtere. Hvad nu det aprioriske System i Philosophien angaaer, da er det en höyere Virtuositet som fortiener Beundring og Agtelse. Det er en Kunst iblandt flere Kunster, men det er ingen Hovedmodsætning til al Kunst.

Derved vil jeg nu aldeles ikke have sagt at den aposterioriske Philosophie, og Poesien er Eet, langt mindre at de skal blandes; men at de hos udmærkede Hoveder ere forbundne, og at Geniet just yttrer sig deri at kunde være naiv ubevidst i Digtningen, og skarpsindig reflekterende i Raisonnementet. Miskmasken er den sande Ugenialitet; i den Anledning siger jeg med den udödelige Hoftved: Kaal for sig og Pölse for sig. (At jeg ved Kaalen forstaaer Raisonnementet og ved Pölsen Poesien kan du vel tænke; skiöndt du maaskee er af den modsatte Mening.)

Neppe havde jeg digtet de Vers du har faaet, og sendt dig dem, för jeg havde Satisfaktion nok, og besluttede ikke at lade noget trykke. I min Fortale til min tydske Aladdin som nu kommer ud vil du see om jeg er billig anstændig og besindig eller blot en vælig Hest, der giör Krumspring efter at have afkastet sit Slaveaag.

Jeg har aldrig gaaet i Slaveaag. Jeg har altid yttret en frie, original og stolt Natur; og den har jeg endnu saa stærk at jeg

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

selv ikke kan taale en Vens Formaninger, naar jeg föler at jeg ikke behöver dem. Hvad der skal tænkes og handles paa min Punkt og i min Carakteer, kiender og veed jeg bedre end nogen anden. At min Ven taler om disse Ting er venskabeligt og godt, men af mine Skrifter burde du vide at det ingen Nöd havde med at falde i Grövten.

Jeg önsker nu at mine Medborgere skulle glæde sig objektivt over mine objektive Værker. At I i Palnatoke glædede Eder over »min rensede Skikkelse« glæder ikke mig. Over saadant kan man glæde sig i en Skolars Tegnebog, men ikke naar man staaer for et godt Historiemalerie af en Maler der har gaaet Skolen igiennem. Havde du glædet dig over den heroiske, dygtige, nordiske Verden som du fik at see, og som du kunde takke mig for, da vilde jeg ogsaa glædet mig. — At faae nogle Sentiments og Meninger af en fornuftig Ven over sit Værk er ingen Opfordring til at blive rost lige i Øinene; at yttre mig disse, var dit Venskabs Pligt.

At jeg varede dig mod Steffens havde jeg deels Grund til, blev jeg deels forledet til ved den tossede Baggesen. Du skrev i dine Breve: »Jeg har nydt adskillige herlige Dage med Steffens«. »Han taler om dig som din Ven, altsaa bör han ogsaa være din«. Som en »herlig Ven« stod han altsaa der. Baggesen sagde: du var paa den seneste Tid saa indtaget i Steffens at man ikke turde ymte et Ord imod ham. Derfor skrev jeg. Thi jeg elsker dig, og vil gierne at vi skulde sympatisere. Af dit Brev seer jeg at vi tænke i de fleste Ting næsten Eens. Lad os da herefter tale om Ting og Værker og ikke hævle Personligheder igiennem, thi det er en delikat Sag mellem Mænd. — Alt hvad du siger om Baggesen er ypperligt; som overalt dit Brev er fuldt af fortræffelige Ting. Jeg har fældet Taare

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

under Læsningen, men vred blev jeg; jeg har udöst mit Hierte, og nu er det forbi. Hvad Rahbek angaaer vil jeg blot erindre dig om at han i personlig Omgang er godmodig, beskeden, vittig, klog, lærd og altsaa meget interessant imellem. Hans Personlighed har intet trykkende som Steffens og Baggesens og Schleglernes. Mange af hans Fortællinger ere gode; siig det imod om du kan! Og nu lev vel! En anden Gang mere, jeg venter Brev fra Sophie. Hils Fader og Asse.

Din Oehlenschläger.

274. Til H. C. Ørsted. Den 14 Decbr 1807.

Kiere Ørsted.

Jeg har havt Brevet liggende paa mit Bord, og ligesom en Sky for at sende det bort, men du maa dog have det, thi jeg veed ikke andet at svare dig derpaa. Jeg igientager min Bön, lad os ikke strides meer. I dit Brev til mig siger du et Sted: Jeg er vis paa jeg strider mod et Intet, og det er ogsaa Tilfældet. Det eneste virkelig forskiellige i vore Meninger stikker jo i Dommen over Novalis, og i den Sag har jeg sagt mine Grunde. Din Troe om min Mangel af Besindighed angreb mig lidt, thi det er ikke saa. Hidsig kan jeg blive endnu saa godt som för, men i det hele taget er det med mig langt anderledes; og jeg sætter meget mere Samvittighed i at yttre en offentlig Mening. Havde jeg virkelig ladet alle disse Sager trykke, saa havde det vist nok været ubesindigt af mig. Dette indsaae jeg strax, og derfor ærgrede Formaningen mig over det jeg selv længst havde besluttet.

Du skrev i dit Brev at jeg ofte har viist dig Stolthed og Mistænkelighed. Dette er en haard Bebreidelse efter 4, 5 Aars

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Taushed. Opfarenhed har jeg viist dig, vel ogsaa imellem i Vrede Stolthed, men naar Mistænkelighed? Og har jeg ikke hundrede Gange yttret min Stolthed og min Glæde over at kaldes din og din Broders Ven?

Kiere Broder! lad i dette Øjeblik, hvor alt det Ydre rystes, i det mindste det Indre staa urystet. Steffens mener jeg det ved Gud heller ikke saa slemt. Det er Fortroligheds Pligt at yttre min Mening om ham for min Ven, at yttre ham det selv, vilde være grusomt. Og just hans personlige Elskværdighed i mange Forhold, just hans brillante Anlæg bringer mig i Harme over at han ikke er bedre. Moralsk bedre mener jeg. Maaskee tugter denne Ulykke ham, og siger: Kom Hierte, tag dit Regnebret.

Svar mig snart! Skiænd og smæld om du vil — men bliv bestandig ved at være min Ven Hans Christian **Brav Karl.**

Din

Adam.

Jeg venter Brev fra Sophie. Og önsker eder alle et glædeligt Nytaar. Det næste skal jeg mundtlig önske, haaber jeg.

275. Fra Bernt Winkler. Kbhvn. d. 14de Decbr. 1807.

Kjere Adam!

Jeg har en umaneerlig Lyst at skrive til Dig, skjöndt jeg let begriber, at Du aldrig faaer dette at læse; i det ringeste ikke förend Politiemesteren renoncerer paa sin Ret at læse det först. Seer Du! I Gaar var det den 13de Decbr, og i Gaar sendte Sophie mig en nysselig Tobakspung med en Guld Æskulaps Stav til Pibekradser. Skjöndt jeg nu naturligviis heller vil bære min Tobaksforraad — som Camelen sit Vanddepot —

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

i Maven, end komme det i denne nysselige Pung, og skjöndt jeg heller vilde udbede mig Tilladelse at kradse min Pibe ud med Kongens Scepterspidse, end med den alt for betydningsfulde Stav, saa blev jeg dog gyselig glad over, at Kind Jesus efter saa lang Tids Forlöb igien lod sig tilsyne. At Du nu imidlertid ikke skal klage over medias rapi in res, saa vil jeg gaae lidt tilbage og fortælle Dig: da Engelskmændene havde giort Landgang, og Qvinder og Börn og Ørkeslöse intet andet giorde end at vride Deres Hænder, og raabe vee over Verdens Ondskab og Engelskmændenes Soldater, da brast Egoismens, og Jalousiens og Conseqventsens og Stolthedens Pantser for mit Bryst, og en Formiddag — da faa Øjeblikke vare mine egne — ilede jeg op til Sophie, for at see, hvorledes hun havde det, og for at sige hende, at Engellænderne ingen Ting kunde giöre os. Jeg traf hende temmelig roelig, i det ringeste meget roeligere end Ørsted. Det eeneste, hun dolerede over, var, at Vandmangelen formodentlig snart vilde forbyde hende at gaae hvidklædt. Faa Dage efter begyndte Bombardementet, hvis Skrækkelighed Du vel tilfulde kjender. Bunden til mit Hospital kunde jeg ikke komme ud at erkyndige mig om mine Kjeres Skjebne. To Dage efter Capitulationen kom Ørsted ud til mig, og fortalte mig, at de, deels paa Christianshavn, deels paa Amager, havde sögt og funden Sikkerhed. Siden den Tid er jeg vedbleven at komme i Huset, og er nu endelig kommen i Forstaaelse med — det vil sige til at forstaae — Sophie; endog Fordums Irringer og Misforstaaelser have vi begyndt at beröre og forklare. Ogsaa om Dig — du irrende Ritter! — tale vi tidt. Saaledes viiste Sophie mig forleden Dag det Brev fra Dig, hvori Du fordrer Overbærelse og Venskab med Rahbek for hans »sunde Talent og Villie til det Gode«. Hvor længe

er det siden, at jeg gjorde denne Fordring til Dig og Du svarede mig »Rahbek hader det Gode; han holder for sine Øjne for ikke at see Lyset«. Nu er Rahbek mig et ganske Nul, men derfor kan jeg ikke lide, at Du skal sætte dit Eettal foran hans Nul, og saaledes lade ham komme til at sige Ti. Han læser p. t. over din Hakon Jarl. Jeg har havt i Sinde at höre ham, men jeg kan aldrig faae Lejlighed dertil. Med Steffens er du Uvenner, — siger din Söster. Er det sandt? At Du kunde komme op at slaaes med Steffens, det kan jeg nok begribe; men at Du kan blive Uvenner med ham, det er ubegribeligt.

d. 17d Maji 8.

»Endelig!« lod en af vore Konger slaae paa en Medaille, da en længe belejret Fæstning — jeg troer Tönningen — overgav sig; — »endelig!« raabte jeg, da jeg i Dag paa mit Bord fandt et Brev, hvis Billede og Overskrivt, jeg kjendte at være Dine. Fæstningen skal have forsvaret sig godt; men et saa fortvivlet Forsvar, som Du vover for Din Taushed, er vel magelös. Blandt de heel curiöske Grunde, Du trækker frem, for at bevise, hvorlunde jeg burde skreven nok et Brev til Dig, er ogsaa den, at jeg var bombarderet. I Sandhed! jeg troer, at et Bombardement kunde bringe mig til meget i denne Verden; men til at skrive Breve — det er igien formeget. Du vilde dog vel ikke, at jeg skulde skreven Dig til, for at fortælle Dig, at jeg var bombarderet; det vidste Du, ligerviis som jeg er vis paa, at Du indtil Ækkelhed er bleven baade skrivtlig og mundtlig og trykt-lig underrettet om alt, hvad der paa nogen Maade kan henföres til hine Dages Historie. Det forundrer mig imidlertid, at Du ikke ogsaa, frembringer som et Motiv for mig til at skrive, at jeg var blokeret. Og nu endelig! om jeg endog midt i al den

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Overflödighed af Elendighed, Ydmygelse, Ærgrelse, Frygt og Arbejde, jeg som Menneske og Chirurg maatte udstaae, vilde have tyet til min Pult — som jeg gjorde det eeneste Øjeblik, jeg havde lidt mere Glæde, end jeg vel kunde bære alleene — for at kaste mine Molester i et Brev, og sende dem til Dig, saa siig mig engang, hvor dette usalige Brev vel skulde have sögt Dig. Det sidste Brev, jeg havde fra Dig, var af Janr. 1807; jeg kunde först skreven til Dig i Decbr, og at Du dengang endnu var i Paris, laae uden for mit Vidende og Villie. At Du rimeligviis heller ikke faaer dette, förend Du selv henter det, er ogsaa en naturlig Følge af saadan en Uvidenhed. Den 13d Marts skrev Du: »jeg rejser om 6 Ugers Tid fra Paris til Schweits; naar Du skynder Dig med at skrive, kan Brevet endnu treffe mig her.« I Dag, d. 17de Maji — altsaa 9 Uger efter — faaer jeg Dit Brev; det er mig følgelig ikke mueligt, at addressere dette til Paris, og dersom Du ikke besörger Din Schweitseraddresse hertil, saa bliver det ved Aftalen: Du henter Brevet selv. Saamegen Correspondance om Correspondancen!

d. 25de ejusd. 8.

Din Hakon Jarl blev, »efter min individuelle Mening« givet særdeles vel, og langt over mit Haab. Foersoms Olaf var noget af det Fuldkomneste, jeg har seet paa vores Theater. Frydendahl præsenterte »en herlig Helt, der knejsede vældigt, som en knudret Eeg blandt alt det andet Smaaekrat«; han kunde sin Rulle, og gav virkelig ingensinde — som jeg dog sikkert havde ventet — Anledning til Ærgrelse. Den sidste Act var især hans lykkelige. Mdm Hegers Thora var god, ligerviis som hendes Mand syntes at give sin liden Rulle con amore. Lindgreens Udvortes burde for bestandig bandlyse ham fra Cothurnen;

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

som Træl gik han an, men som Ridder var han ubehagelig. Tösene Gudrun og Astrid vare et Par Soe'r i Adrienner. Bergthor blev i Bund og Grund fordærvet af Knudsen. Smeden i Gientofte, vil jeg bande paa, comporterer sig med mere Conduite, end denne Tröndernes Laugsmand. Et gyseligt Skraal og en heel Deel Matrosfagter lod han gielde for Bergthors Maneer. De övrige ubetydelige Personer og Trælle bleve ogsaa givne af ubetydelige Personer og Trælle. Her har Du min og mit Publicums Dom. Jeg formoder, at Du har faaet nogle af en anden Art da den ganske Familie, jeg veed ikke quo duce? eenedes om at erklære den hele Forestilling, med Undtagelse af Hegers Einar, for elendig; denne skulde derimod være et non plus ultra. Nu kan Du troe hvem Du vil, og, naar Du kommer hiem, skal Du selv giöre Dig en Troe. — Man har ikke givet mig Palna Toke at læse; med megen Möje fik jeg den til Laans af et Menneske, som kjender en, der har tjent i Gaarde med et Södskendebarn af Rahbeks Kokkepige; han selv kjender hverken Dig eller Rahbek undtagen af Navn. Hvor kommer Du til de taabelige Spörgsmaale? »hvad synes Dig om den? er den Dig for heltemæssig? for antik?« Har jeg nogensinde anfört som Grunde for min Disapprobation, at et Stykke var for heltemæssigt, eller for antikt? Kun de bestialske Helte og den moderne Antikhed ere mig ubehagelige. Og nu Din Fortsættelse og Tröst! »vel, giv Tid! Jeg kjender Din Smag; Du skal snart faae en Kjerligheds Tragoedie«. Du synes ikke at kjende den; i det ringeste maae Du have glemt, at Göthes Torquato Tasso er mig hans, som Schillers Maria Stuart, hans kjereste Drama. Meener Du Kjerligheds Tragoedien skulde være mig kjerest, fordi jeg stedse fordrer noget for min Subjectivitet? Det er overalt meget kuriöskt at höre Dig

præke om, at »man i Kunsten og det Evige ingen aparte Smag maae have«. Jeg har aldrig havt nogen aparte Smag; i det ringeste er den aldrig bleven aparteret ved Andres Domme. Jeg har med Glæde læst Digte, som Du dengang fordömte og paa samme Tid med inderlig Lyst læst Digte af Dig og Dine Udkaarede; det kan man dog vel ikke sige er at restringere sin Smag. Er det, som Du selv siger, at »den frie Aand skiller sig deri fra den slaviske, at den elsker og beundrer uden personlig Interesse«, da tör jeg vel gjöre Fordring paa denne Titel; men med al min moralske Friehed er det jo vel mueligt, at mit Sensoriums Organisation aldrig vil tillade mig at komme op paa det Punkt, hvorfra de Stykker — som nu hove Dig mere og mig mindre — skulle sees og bedömmes retteligen. Dog jeg maatte tage meget feil, eller og har jeg allerede engang gaaet denne Sag vidtlöftigen igiennem med Dig. — For nu at komme tilbage igien, og at Du ikke skal troe, at alt dette gaaer som en Indledning for min Dom over Palna Toke, da vil jeg sige Dig, at den behagede — Du maae finde Dig i mine Udtryk! — mig overmaade meget. Som Theaterstykke og fra Interessens Side kan det ikke jevnföres Hakon, men derimod troer jeg, at den fra Kunstens Side staaer temmelig höjt over denne. Den lange Scene imellem Harald og Trællen minder for tydeligen paa Scenen i Hulen imellem Hakon og Karker og man falder let paa den Troe, at Scenerne ligesom Trællene ere Tvillingbrödre, og altsaa ikke have kostet deres Fader mere end Eengangs Kræfter og Ulejlighed.

d. 29de ejusd. 8.

Jeg længes meget efter Din fortydskede Aladdin; det er komi[s]kt, at I lade Eders tydske Produkter see Lyset i Amsterdam.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Hvad gjör Grændseskjellet imellem Thalia og Melpomene? Tabet af Lampen?

Du er Uvenner med Steffens og Du forsoner Dig med Schönberg! Det er mig kjært, at han — som Du siger — fortryder sine Lapsestreger; han vil paa den Maade faae Arbejde nok sit Liv igiennem. Den Lykke, han har fortalt Dig, at jeg har giort paa det chirurgiske Academie, bestaaer nok egentlig i at jeg ikke er der længer; han kunde ligesaagodt ladet mig gjöre Lykke fra det chirurgiske Academie. Jeg er siden April 1807 Reservechirurg ved Frederikshospital, og takker min gode Adam ret hierteligt for de fromme Ønsker, han giör for mig. Jeg veed intet at önske Dig, som Du ikke har, undtagen det skulde være den Laurbærkrands, som Fichte gav Din Söster Træe og Fuldmagt til at binde Dig.

Jeg har endnu ikke funden Lejlighed til at ængste Hans Christian for hans Taushed imod Dig; han vil desuden finde en god Undskyldning i den Vanskelighed, enhver Correspondance i denne Tid er underkastet.

»Besög Sophie stundom, om Du ikke vil ofte!« siger Du. Det er endnu ikke to Maaneder siden, at jeg besögte hende tre Gange om Dagen. Ørsted laae syg af en meget heftig Nervefeber og havde ikke endnu begyndt sin Reconvalescence, da Sophie blev angrebet af en grasserende Catarrhalfeber, som Callisen, der ogsaa kom der engang imellem, men i övrigt overlod mig Praktiken, kaldte Meslinger. Nu ere de begge raske og opholde sig for nærværende Tid paa Frederiksberg hos Din Fader; hver 2den, 3die Dag gaaer jeg derud, da Sophie endnu laborerer af lidt Øjensvaghed.

Jeg har ganske nyelig havt Brev fra Heiberg; det var dateret den 9 Marti og skreven i Philadelphia, hvor han som Krigs-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

fange paa Æresord var gaaet hen fra St. Croix. — En anden af mine Venner, som Du ogsaa kjender noget til, Withusen er for nærværende Tid i Wien og kommer meget snart til Paris, det gjör mig ondt, at I ikke stödte sammen der. Jeg maatte didhen sende ham din Hakon Jarl, som en vis Sonnenleither agtede at oversætte for den Wiener Skueplads. Han vilde havt Din Aladdin med til samme Brug, men jeg sendte den ikke; vel var det, da Du nu selv har skjenket det tydske Publicum den. Jeg frygtede, at han vilde probert at giøre et Wienersk Theaterstykke af den.

Folk skjendes nu i Aviser og Efterretninger, Dage og Nætter, Skilderier og Malerier om enkelte Ord, Du har brugt. Saaledes har jeg læst nogle Ark fulde om det eene Ord »Urkraft«. Er Abrahamsons Recension over Dine nordiske Digte kommen til Din Kundskab? Hvor han recenserer det »Nordiske« er han ret brav, men »Digtene« skulde han ladet være i Roe.

Hvad vil Baggesen nu her igien? han var nær bleven stenet sidst for sin Gienganger, som jeg ellers gottede mig ved.

Du skulde i störste Hast have skreven en Sørge-Cantate til Christian den 7des Ligbegjengelse; det er af de Arbejder, som betale sig godt. Jeg har hört, at det nu skal være overdragen til Sander.

Malthe Möller er nu ogsaa bleven Dögnblads Forfatter. I et Blad, som kaldes »Fortid og Nutid« fortæller han verdslige og geistlige Anecdoter og Scandaler. Du kjender ham som et ambulant Vademecum og det er derfor undertiden ganske naragtigt.

Rahbek har nyelig i scandinaviske Selskab oplæst en Afhandling »Vilde Sörgespillet Hakon Jarl tabe ved, at Scenen med Erlings Mord udelodes eller forandredes?« Jeg veed ikke hans

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Meening, men jeg tvivler paa, at det scandinaviske Selskab havde tabt noget, hvis Afhandlingen var bleven udeladt. Fornyelig har jeg læst denne Scene oversat paa Tydsk i »Zeitung für die elegante Welt«.

Frederiksborg d. 30te Junii 8.

Nu ere vi da begge to skildte fra vores Födeland! Du noget længere i Rummet; jeg maaskee meget længere i Tiden. Kjedsommeligt er det mig at fortælle Dig, hvad jeg giör her, men jeg maae vel. Vid da: at man faldt paa her at oprette et stort Felthospital for Armeens Avantgarde, og at man ligeledes faldt paa at ansætte mig som Overlæge, — med en röd Kjortel — ved samme; om jeg havde Lyst til at ansættes, det faldt man ikke paa at spörge. At kjede Dig videre med, hvad der i denne Anledning kjeder mig, det vilde være kjedsommeligt. — Kort förend jeg drog herud gjorde jeg en Reise paa 3 Dage i Selskab med Sophie, Asse, din Fader og en af Sophies Kammerjomfruer. Denne Reise var som den, især da Veiret ikke var gunstigt, maatte være: en Blanding af kjedsommelige og af lyksalige Øjeblikke. Den endtes — o! at mit Liv maatte endes saaledes! — med et Kys af Sophie, — et Kys, som jeg nu har havt tilgode i 14 Aar. Hvad det er kjedsommeligt, at du er Sophies Broder! med Dig lader der sig nu intet videre tale om dette Kys, og dog var der endnu meget, jeg kunde have Trang til at sige. Jeg tilföjer blot, at det fra hendes Side var et ganske simpelt Kys, som hun gav mig i sin Mands og Faders Nærværelse, og som hun, blot af Medlidenhed med sin landflygtige Broder, gav med sin hele »Barnlighed og Varme«. Asse kysser jeg ogsaa undertiden paa — Hænderne. Jeg saae

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

endnu eengang Sophie inden min Afreise, men det skulde jeg have ladet være. Vel var hun ogsaa dennegang usigelig blid og god, men der vare Fremmede, og vi toge en höflig Afskeed fra hinanden. Jeg har skreven hende til herfra, men, Gud veed! om jeg faaer Svar, hun har just ingen synderlig Inclination til det Skriverie, som hun selv har sagt mig.

Nu har jeg talt nok om mig, og nu gad jeg nok tale lidt om Dig; thi med Dig vil da formodentlig hverken jeg eller dette Brev komme til at tale i lang Tid. Hvor er Du i Verden eller udenfor den? Intet Menneske veed noget sikkert om Dig. Som »der Alte überall und nirgends« vil En have seet Dig i Frankfurt, en Anden hört Dig endnu i Paris, en Tredie vide Dig paa Vejen til Italien o. s. v. altsammen næsten paa een Tid. Brugte Du, som Baggesen, Gjengangervæsenet, da kunde sligt endda nogenlunde lade sig forklare. Hvor bliver Axel og Waldborg af? Den var jo allerede færdig i Februar. Hvor blive mine tre Pukkelryggede?

Her er ellers meget dejligt ude; men læg vel Mærke til ude; thi inde her i Byen er abscheulicht. Blandt andre Molester, som ængste mig, er ogsaa en forvorpen bagtalersk Apothekerkjerling — min Værtinde — med 6 uopdragne Unger, som det var bedre, der var hængt en Möllesteen om Halsen paa. Jeg er derfor aldrig hjemme, undtagen naar jeg er nödt til at spise, sove eller arbejde. Under hvad Rubrik skal jeg anföre dette Øjebliks Beskjeftigelse? Du meener maaskee til den mellemste? For dog nogenledes at frie mig ud af en Modsigelse, maae jeg sige Dig, at det skrives i Haven; allerede for 10 Minuter siden har En af de Uopdragne fortalt mig, at Maden stod paa Bordet. Adieu!

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Frederiksborg d. 23d Novbr. 1809.

Hvad der ligger imellem denne Dato, og den, da jeg sidst snakkede med Dig, er virkeligen baade for langt og for kort til at afhandles skrivtlig. Jeg længes inderlig efter at stikke mine Fingre i dine Navleboer, thi för troer jeg ligesaalidt som Thomas, at du virkelig er tilstede her imellem os, og derfor er jeg vis paa, at Du i Morgen tager Dig en Extrapost og kjörer ud til Din

Bernt W.

276. Fra Christiane Heger. [Før 21. December 1807]

Dit Brev har smertet mig over all Beskrivelse, ligesaameget har det overrasket mig. Jeg sad i tre Timer som en Vanvittig og malede et Blad fuldt efter det andet i Haab om med samme Post at rive Dig ud af din skrækkelige Vildfarelse, men mærkede först for seent, at min skiælvende Haand giorde min Skrift ulæselig. Jeg var tilmode som jeg aldrig har været. Jeg trængte til en Fortrolig; thi tröstes maatte jeg, eller det var ude med mig. Til min kiære Syster, vor fælles Veninde, tyede jeg i min Nöd, hun elsker os lige höyt; i hendes Haand overlader jeg min Sag med Tryghed. Selv vil jeg kun sige Dig, at, saa sandt jeg troer paa Gud og haaber hans evige Naade, har jeg ikke meent et eneste Ord, af hvad hiint ulykkelige Brev indeholdt, i stræng Betydning, undtagen min Forsikring (som sikkert ledsagede det) om den varmeste Hengivenhed for Dig. Jeg havde gierne oppebiet Dit Brev, og var ret ilde ved den Commission Ørsted gav mig, men det var om Tiden at giöre og den Dag kunne han ikke selv skrive. —

Alt længe har jeg fölt, at jeg ikke er den Pige, som kunne

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

siges at være Dig værd, men min inderlige Hengivenhed for Dig, min Underdanighed, som Gud jo selv har tilsagt Qvinden at bære for sin Husbond, den haabede jeg ville giöre Dig lykkelig og bringe Dig til at glemme Savnet af Aands Fortrin; men tvivler Du endog om min Agtelse for Dig, troer Du det var mig muligt forsætlig at krænke Dig, at giöre Dig Bebrejdelser, nu da Tiden for mine Øyne har hævet Dig saa höyt, at jeg intet Herredom kunne være daarlig nok til at önske mig over Dig, da först forsvinder mit eneste Haab, og jeg er lige saa ulykkelig som jeg för var lykkelig. Men Du kiender mig desværre ikke mere. Du har hidtil ingen Illusion været i; nu först er Du det. Du troer jeg er en god Pige som elsker Dig höyt, men finder en lille Glæde i at pine Dig alt imellem. Saaledes var jeg, tilgiv det! jeg var ung og elsket, men Du er ikke den Du var, og min Kierlighed er og anderledes. —

Hvad jeg skrev, skrev jeg for Spög og i Hast; mit Brev var flaut, jeg tilstaaer det, til at spöge med Dig duer mit Talent ikke, min Kierlighed er dertil alt for alvorlig; jeg kan kun tale ærbödigt og kiærligt til Dig; men hvorfor ville jeg da spöge? dette, kiære Oehlenschläger! har Du at tilgive Din Pige. Udryd alle Dine Tvivl. Jeg har liden Glæde af Din Tilgivelse, dersom jeg kun har Medlidenhed at takke for den. Vær over-[be]viist om at jeg ingen Mistillid har havt, eller draget nogen ilde Slutning af Din Taushed. Aldrig har jeg i mit Hierte tvivlet om Din Bestandighed, Din Troskab. Din Fraværelse har i denne Henseende intet Øyeblik ængstet mig. Vel er Kierlighed ikke tilstrækkelig Sikkerhed; der er stor Forskiæl i dette Stykke paa Mand og Pige; men jeg har nok som seet at Du lever meer i det tilkommende end i det nærværende Øyeblik,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hvorledes skulle da det nærværende blive mægtig at forbittre Dig de tilkommende?

Dine Digte læser jeg ikke af Nödvendighed fordi Du er min Kiæreste, mon jeg ikke foruden den Nydelse de giver mig, igiennem hvert Ord kunne see Dig, dit Værd, Dine store Fremskridt? Behöver jeg at sige meer for at vise Dig hvor ussel en Skabning jeg maatte være, dersom jeg passede til Din Skildring. Du elsker mig jo, Gud være lovet! endnu, men hvor kan den stolte og store Oehlenschläger elske saadan en Usling? Jeg bliver rolige[re] alt som jeg skriver, jeg föler tilfulde, at Din Kiærlighed ydmyger Dig ikke; thi aldrig har nogen Pige elsket inderligere og bedre end Din, men endnu har heller ingen havt saadan en Elsker. Kom da til mig, min Elskede! og Du skal see, at jeg seer min hele Glæde i Dig, at jeg troer paa Dig, at jeg kun vil hvad Du vil, at jeg skal bære over med alle Dine smaae Svagheder og önske dem större, for at föle hvor södt det maae være, at være Din Mildnerske og at opofre sig for Dit Livs Lykke.

Din evig elskende Pige.

277. Fra Kamma Rahbek og K. L. Rahbek.

Bakkehuset d. 21 Dec: 1807.

Kiære, gode Oehlenschläger!

Christiane har, som De af hendes Brev vil see, overdraget mig at tale hendes Sag hos Dem, og jeg kan det med den beste Samvittighed af Verden, da jeg kiender hende, og veed hvor höit hun elsker og agter Dem. Men jeg troer ikke at hun trænger til nogen Advocat, da De vist for længe siden har tilgivet hende det Brev, som hun selv har været misfornöiet med. Jeg tröstede hende strax, da hun i sin heftige Smerte tyede til mig

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

om Tröst, og kunde jo ogsaa saa godt tröste hende, da hele Deres Brev er saa velsignet, og saa aldeles som det maatte være i det Tilfælde. Vel maae det smerte hende at have givet Dem Anledning til Bekymring, var det end for nok saa faa Øieblikke, men da hun har en god Samvittighed, hvilket hendes konstlöse Brev noksom vilde overtyde mig om, ifald jeg ikke iforvejen vidste det, saa maae, naar den lille Misforstaaelse er hævet, Deres Brev, som nu har givet hende Anledning til saa mange Smertestaare, tiene hende til et kiært Beviis paa hvor meget De holder af hende, og hvad De venter og haaber af hende. Hun vil med Guds Hielp heller ikke skuffe Dem i Deres Forventning men — med Tillid siger jeg det — sikkert giöre Dem lykkelig. Aldrig har jeg med saa megen Glæde seet hendes og Deres Forening imöde, som nu, da jeg aldrig har været saa overbeviist om, at den vilde giöre dem begge saa lykkelige, som jeg inderlig önskede det. Men nu er jeg ganske roelig i den Henseende, og tör indestaae for dem begge. Og jeg tör dog nok tale lidt med i denne Sag, da De vist ikke vil nægte mig, at jeg maae vide, hvad der fra begge Sider udfordres til et lykkeligt Ægteskab. At Christiane, der har Forstand nok til at erkiende Deres Fortienester, og Hierte nok til at elske Dem, som De fortiener, ogsaa vil see sin hele Glæde i Dem, kan ingen, der kiender det allermindste til hende, kalde i Tvivl, og De vilde vist heller ikke et eneste Øieblik have tvivlet derom — hvad der saa kan have staaet i hendes Brev — naar ikke Utaalmodighed over hendes Uroelighed — som hun ligesaa vel kan have Ret i at yttre som De har Ret i at blive kied af den — havde giort Dem lidt vred. Jeg kan meget godt begribe Deres Vrede, da jeg selv er et heftigt Menneske, og ligesaa godt kan jeg begribe den Sorg, der kom i Vredens

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Sted, men jeg er vis paa, at som Deres Vrede, efter Deres eget Sigende var forbi, da De skrev Deres Brev, saa vil vist ogsaa Sorgen enten allerede være forbi, eller ogsaa forsvinde, naar De læser Christianes ömme, kiærlighedsfulde Forsvar. Jeg finder det meget rimeligt, at De saa langt fra alle Deres Kiæreste, tager Dem det dobbelt nær naar der er noget ivejen, og at De i Deres Eensomhed, frygter, hvad De ellers aldrig vilde falde paa at frygte. Derfor troer jeg ogsaa, at det er godt, De ikke bliver for længe borte, men kommer snart hiem til Christiane, og alle os andre, som have Dem kiær. Da vil De see, at ingen af os miskiænder Dem, men at vi vil kappes om at giöre Dem Deres arbeidsomme Liv, saa behageligt, som det staaer i vor Magt. Det er meget naturligt, at Christiane altiid har overtalt Dem til at reise til Italien, da alle Mennesker troer, at det er hendes Skyld, ifald De ikke kommer der. Hun er og bör være idel Resignation. Men derfor længes hun ikke mindre efter Dem, og troer vist ligesaa vel som jeg, at De nok kan undvære at see Italien. Hvad mig selv angaaer, da glæder jeg mig ret inderligt over det Haab at see Dem igien, thi kommer De hiem i Julij 1808, saa er det dog nok ikke umueligt, men længer frem i Tiden, tör jeg ikke ret vel see, da jeg dog daglig bliver svagere. Har vi saa — som jeg meget önsker — Bakkehuset endnu, saa kommer De ret tilpas for at Rahbek kan plukke Jordbær til Dem, og jeg kan ogsaa forsikkre Dem, at han vil giöre det med den beste Villie af Verden. Ved at nævne Rahbek erindrer jeg, at jeg ikke maae glemme at sige Dem, at jeg har glædet mig inderlig meget, over det gode, De har skrevet om ham i Deres sidste Brev til Sophie; Christiane, som har læst det, har fortalt mig det, og jeg takker Dem for det, endnu mere, end om det var om mig selv, De havde

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sagt noget fordeelagtigt. Fremdeles takker jeg Dem usigelig meget for Deres nordiske Digte, og er meget rört over at De saa smukt bliver ved at erindre mig og være god imod mig. — Og nu haaber jeg, gode, kiære Oehlenschläger! at De ikke misforstaaer min Mægling i dette Brev, da jeg jo selv har sagt Dem, at jeg holder den for aldeles unödvendig. Men Christiane var bedrövet, og da det giorde mig saa ondt at see den gode Sösters Taarer, saa lovede jeg i det Øieblik, hvad jeg bag efter fandt at være dumt af mig at love. Nu har jeg holdt mit Löfte og forresten ikke sagt Dem andet, end hvad De selv veed, og maae vide, da De jo kiender Christiane. Jeg er vis paa at Alting er godt igien, men hvad skader det vel, at Christianes Söster, og — tillad mig at kalde mig saa — Deres Veninde, har givet sin Meening tilkiende i en Sag, der ikke kan andet, end være hende yderst vigtig? Endnu maae jeg sige Dem, hvad Christiane har bedet mig sige Dem, det nemlig, at den förste korte Efterretning, De fik fra hende, blev skrevet i et Par Minuter, da hun paa Gaden havde faaet at vide, at man kunde faae Brev til Frankrig. Hun har ogsaa paalagt mig at undskylde hendes seeneste Brev, hvori hun ogsaa frygter, der kan have staaet noget, som hun selv siger, Flaut. Glem nu alt, hvad der kan have seet noget galt ud, og tröst og glæd os snart med et Par Ord. Det har glædet os meget at tale med Koes, da han kunne fortælle os saameget om Dem. Gid vi dog selv kunne besöge Dem i Deres Værelse under Loftet, og sige Dem alt det Gode vi meener Dem! Men da vi nu ikke kan det, saa hold Ord, og kom til os, thi det er dog meget bedre, naar man er sammen; siger man saa et flaut Ord, saa kan man strax kalde det tilbage, og see sin Tilgivelse i Deres Smiil, istedet for, at man nu skal gaae og ængstelig udregne, hvor

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

lang Tid der behöves for at et Brev kan gaae fra og til Paris. Jeg er, som De nok kan vide ogsaa lidt uroelig over mit sidste Brev, og trænger maaskee selv mere til en Advocat end Christiane, men min Sag maae heller staae noget hen, da De dog för maae miskiende mig lidt, end Christiane. Naar vi kommer sammen igien, saa kan Alting blive godt igien, om det ogsaa seer lidt broget ud, jeg er ikke saa haardnakket, som jeg undertiden lader.

Bliv nu ikke vred for dette ubetydelige Brev. Jeg overlader Rahbek den sidste Side, og venter at han vil bruge den bedre, end jeg har brugt de 3 förste.

Jeg takker Dem endnu engang for Deres Digte, og for alt Godt, og paalægger Dem snart at tröste Christiane og mig med et Par Ord fra Dem, hvorefter vi inderlig vil længes. Gud velsigne Dem. Deres hengivne

Karen Margrethe.

Deres Fader lever vel, og jeg veed ikke rettere, end at Sophie ogsaa lever vel. Albertine er reist til Norge. — Carl hilser Dem meget.

Jeg har det Haab, at dette Brev skal komme Dem tilhænde ulæst, uagtet det er forsynet med Politie-Seglet.

Kiæreste Oehlenschläger!

Saameget jeg end havde at sige dig, især efter alt det

qvæ ipse miserrima vidi
Et qvorum pars magna fui

vil jeg dog af mange Aarsager indskrænke mig til det, din Tillid til min Commissionærefterrettelighed, hvorfor jeg er dig usige-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

lig forbunden, giör mig til Pligt. Hakon Jarl skal da spilles til Kongens Geburtsdag, og da Rosings Helbred ikke tillader ham at paatage sig den, og Schwartz undslaaer sig, er da i Frydend: Hænder, der skal græde over sin Uduelighed dertil — siges der — formodenlig for at foregaae os andre med godt Exempel. De övrige Roller ere uddeelte efter din Forskrift; thi at Steffen er Einer har du jo givet dit Minde til, ligesom du har tilladt mig, at foreslaae min bedste Elev Jfr Olsen til Gudrun.

En af disse Dage skal der være Oplæsning derpaa; og nu har Hauch provisorisk sagt mig, at dine Forandringer nogle Stæder i Henseende til Decorationsvæsenet satte dem i Forlegenhed; saasom at Hulescenen fölger lige oven paa Hakons med Thora, og at Scenen med Erling, fölger oven paa Hakons Scene med Bæggeret. Jeg vilde derfor udbede mig din Tilladelse, mellem de to förstomtalte Scener, at optage — det maaskee usceniske i det mindste i Fölge vore Fordomme om Abraham undtaget — de udslættede Scener, hvor Hakons Kiortel bringes. I Henseende til Scenen med Erling er mit Ønske dristigere; thi jeg vilde, at Hakon under Enden af sin Monolog skulde see Erling komme, deri finde et nyt Vink, et nyt Bud og sige

> Hvo kommer; Erling! Odin sender ham
> Vel Hakon lyder; Hakon skielver ei

og at da Erling i sin anden Replik istæden for jeg er saa glad skulde sige Jeg kommer hid fordi du loved p. p. Misbilliger du denne min Dristighed, saa skynd dig at svare, det kan da blive omgiort itide. Ydermere beder jeg om Naade for Scenen mellem Astrid og Gudrun, da nu Gudruns Monolog kommer lidt hovedkulds.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Jeg læser et Collegium over Hakon Jarl for et talrigt og smukt Auditorium; af dine Bekiændte er der Pram, Provst Hiorth, Lindgreen, Hufe, Hvidt, og en Mængde andre Borupianere og det synes ikke umueligt, at jeg kommer til at læse det samme nok engang, da Timen ikke er beqvem for adskillige, der gierne vilde höre det.

Selv skriver jeg paa et National Geburtsdagsstykke til Hoftheatret, ved Navn Hans Rostgaard og hans Kone:

Det er en lille blaa en kierlig Blomst
Bly spiret op ved Hakonsegens Rod.

Mit Papir slipper, og min Tid med. Svar os snart om Palnatoke, og glem ikke mit Forslag om fierde Act; i övrigt skal man vel faae den spilt. Knudsen skal jeg med Glæde bringe dine Digte, da jeg er stolt af at være din Mandatarius som glad ved at være Din Ven Rahbek.

278. Til Christiane Heger. 1. Juledag 1807.

Bedste Christiane. »Glædeligt aa löksaligt Nytaar, Hr. Professor! Je hatte den Ære at være hos Herr Oehlenschläger og

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Herr Boll. Herr Oehlenschläger er for nærværende Tid i Paradis Men Herr Boll i Bærgens Bye, hvor han nu skal giftes. Jeg kan ikke længer smörge Smör paa Deres Stövler, har ingen Aanderstöttelse, og maa gaa til Graande dersom Herr Professoren ække hielper mig i min Paaverhed.«

Denne Post, den 46[d]; thi de 45 kan du læse dig til i Jean Pauls Hesperus, en meget god Bog, bliver luneviis sendt dig med Posten, kiere Christiane, og indeholder adspredte Tanker, Vers, Dialoger, Opsatzer; meest om Hunden, Katten og Holm. Honden er for nærværende Tid ikke her. Dersom du ved en Hændelse skulde see den i Maaneden, med en Kikkert som din Fader nok sliber dig, saa beder jeg, for den Kærlighed som der er imellem os, at du skiærer ham i eet Stykke, sender de to Stykker til mig, med de tvende tilbageblevne Linieskibe, og beholder selv de nihundrede og sex og halvtreds, (sex og tresindstyve, vilde jeg sige) til et svart Brud paa Tidsalderens Carakter i det iflanske eller liflanske Skue- Due- og Frue Spæl.

Forskiæl mellem Hond og Kat.

(efter den natuhistoriske Filusaufi.)

Honden er antik; Katten er romantisk. Honden er hedensk, Kadden er kræstelig; Honden er Nödvendighed, Katten er Frihed, Honden er Centrum, Kadden er Pærefæri. Honden er det gamle, Katten det nye Testament. Honden er Centripedal,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Kadden Centhrufokal-Kraften. Honden er Magnetismus, Kadden Elektricitet. Honden er det mandlige, Kadden det qvænlige Prænsib. Hunden er den attikanske Vapol; Kadden den medicæiske Venus. Hunden er Kad, Kadden er Hond.

Holm er Indifferenzpongtet.

Jeg havde ikke seet Honden i lang Tid, da jeg endelig forleden den 3de ejusdem traf en Hvalp paa Trappen til Galls Faarelæsninger. Da Hvalpen var i meget god Humör, legede jeg med den paa Trappen saalænge Gall læste. For dog nu ikke at være ganske örkeslös, fölte jeg den paa Panden, og opdavede at den havde megen Sælophollelses Dræft. Derpaa forefaldt följende Samtale mellem os. Jeg Sikken en Satans Hond der livver! God Dag min Hond! Hunden Vou, Vou Vou. Jeg Det var [et] sandt Ord, min Hond! H. Vou, vou, vou. J. Det var Dævlen gale mig Löyer. Hond Rrrrrrr Vou! Jeg Kom, saa er Du Hond. Honden vilde ikke. Jeg: Kom saa est du Kat! Honden kom. Jeg: Hörer du Galls Faarelæsninger min Hond. Hond Det var at spörge om. Jeg Hvad siger du til det System? Hund Det har mange Dæfækter; det er imod den moralske Friehed. Jeg Hvordan smaver det dig naar jeg töer dig i Raamben? Honden beed mig i Fimmeren. Jeg Altsaa for at komme tilbage til Gall igien, han giör jo megen Lykke mellem Jer Franske? (Honden er nemlig en indfödt Franskmand). Honden Det er en Char-r-rlatan. Vou! Jeg Men Kyvie giör jo af ham. Hond Puds ham, det er en Tydsker. Nu gad jeg ikke længer höre den dumme Sludder, tog altsaa Honden i Rumpen igien for at eftersee Organerne; thi de fleste Honde-Organer, sidde udi Rumpen. Jeg Jeg seer min Hond!

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

at du har megen Thee o Sophi! Hond Det kommer af det, jeg spiser raadt Kiöd. (Hunden græd nemlig fromt af at spise raadt Kiöd, ligesom Fr: Schlegel.) Jeg: Hvormange Rixdaler gaar der paa en Hund? Hond Je crois vous avez perdu la tête. Jeg Kan Honden fransk? Hond Naturligviis siden jeg er födt og opdravet i Frankrig. Jeg Er Honden conskriberet. Hond Pas encore. Jeg Hvor kommer det sig? Hon[d] Mine Forældre have givet mig l'eau de vie, for at jeg ikke skulde blive större. Jeg Det var godt giort af dem. Holder du meget af din Fader? Hond J'aime beaucoup l'auteur de mes jours. Jeg Det var ret min Hond. Hond Parlons francais. J. Monsieur! il faut vous l'avouer j'ai été toujours si occupé avec mes tragédies danoises & allemandes, que je n'ai pas eu le temps de cultiver asses la langue francoise. Hond Vos tragedies ont elles l'unité du temps et du lieu? Jeg Non, Monsieur! malheureusement! Hond Vos tragedies sont elles ecrits en Alexandrins? Jeg Non, Mons: — heureusement! Hond Diantre (for sig). Je le vois, c'est un ostrogot, un barbare du Nord. Jeg, som har hört hvad Honden sagde: Et vous etes un chien. Hond Diable! Vous avez l'impertinence de me dire sans facon que je suis un chien? Jeg Ce n'est pas ma faute, Mr! il faut accuser la nature. Hond Comment voulez vous me convaincre que je ne suis qu'un chien. Jeg D'abord, Mr! vous avez quatre pieds. Hond Eh bien! un chevalier en a autant. Jeg Oui, quand il est a cheval; mais vous — Hond Ah voila la distinction subtile d'une metaphysique barbare et bien dangereuse. Sans doute, Mr vous etes allemand. Je Non, Mr. je suis danois. H Comment? vous etes un danois. Jeg Oui Mons.! H. Eh bien, par consequence vous etez chien à votre tour comme moi. Venez mon cher & tendre ami, permettez moi que je vous embrasse. Jeg Ah mon dieu! c'est

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

bien vrais ce qu'on dit chez nous en Danemark: Le sang peut étre si mince qu'il veuille, il est cependant plus epais que l'eau. H. Pardonnez moi mon chere frere, mais cette maniere à parler est d'un goût bien mauvais. J. C'est à dire: On ne parle pas ainsi à Paris. H. C'est ça! J. Mais ditez moi, si vous plait, combien des chien sont naissesaire pour former un chat. H. Je ne vous comprends pas. J. Comment? Vous ne comprennez pas la langue des chiens. H. Il n'y a pas un seul mot du bon sens dans tout ce, que vous me faitez l'honneur de me dire. J. Ah, monsie[u]r Chien! vous étez bien galant. H. Je suis francais. J. Bien élevéz. H. Je suis Parisien. J. A la bonheur, vous etez une bete, tout a fait aimable et je suis bien heureux d'avoir fait votre connoissance. Her maatte vi bryde af da Tilhörerne kom ud fra Gall; og da Papiret er endt. Nächstens sey meres. Lev vel min kiere gode Pige!

Din Oehlenschläger.

279. Til A. H. Guillaumo. [Januar 1808]

Bester Freund!

Haben Sie die Güte den französischen Herrn französisch zu avertiren dass ich ohngefähr folgendes in dänischer Sprache gedichtet habe.

1.) Eine Menge Romanzen, Lieder, Elegien etc:
2.) Der zweite April 1801; ein kleines Schauspiel.
3.) Ein Fastnachtspiel in Versen.
4.) Freyas Altar, eine Comoedie.
5.) Die Reise nach Langeland, eine Reihe von Gedichten.
6.) Jesus in der Natur; ebenfals.
7.) Die drey Edelsteine ein nordisches Märchen.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

8.) Aladdin oder die Wunderlampe ein grosses dramatisches Gedicht.

9.) Thors Reise nach Jothunheim ein episches Gedicht in fünf Gesängen.

10.) Baldur der Gute ein nordisch mythologisches Trauerspiel in griechischen Trimetrern mit Chören.

11.) Hakon Jarl, ein historisches Trauerspiel.

12.) Palnatoke, ebenfals.

13.) Axel und Valborg (eine Tragödie worauf ich jezt schreibe)

I[n] deutscher Sprache habe ich ausser mehrere lyrische Sachen, Aladdin in zwey Stücken, wovon das eine Thalia, das andere Melpomene übergeschrieben ist, sehr ausgeweitert und umgearbeitet. Das christliche Gedicht: Jesus in der Natur ebenfalls. Hakon und Palnatoke übersetzt und: Der irrende Ritter, oder Don Quixote der Neuere, ein episches Gedicht in vier Gesänge original geschrieben.

Wenn alles dieses mir freyen Zutritt im Orchester des Theater francois verschaffen kann, dann habe ich nicht vergeblich gedichtet.

Für Ihre Güte in dieser Sache nehmen Sie meinen herzlichsten Dank.

Vale. A. Oehlenschläger.

280. Fra Chr. Gottfr. Körner. Dresden am 13. Jan. 1808.

Mitten unter den Zerstreuungen einer interessanten Reise mögen Sie freylich nicht eben täglich an uns gedacht haben, aber ganz vergessen haben Sie uns doch nicht. Sie waren uns eine seltne Erscheinung, deren wir uns oft mit Dank und Freude erinnern, und ich schmeichle mir, dass auch Sie nicht

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ungern in unserm Hause waren. Ich ergreife also eine Gelegenheit, mein Andenken bey Ihnen zu erneuern. Adam Müller, an dessen philosophischen Vorlesungen wir uns beyde nicht sonderlich erfreut haben, dem es aber sonst nicht an Talenten [feh]lt, giebt mit Herrn von Kleist, einem geistvollen [Dich]ter, ein Kunstjournal unter dem Namen Phöbus heraus. Die Unternehmer bitten auch Sie um Beyträge zu ersuchen. Für den Bogen wird dreyssig Thaler gegeben. Es wäre recht schön, wenn Sie etwas schickten, und ich glaube nicht dass es Ihnen gereuen würde. Das Journal wird sich ausprüfen, und kann auch gute Mitarbeiter nehmen. Auch Göthe hat zu Beyträgen Hoffnung gemacht.

Bey mir ist alles wohl und lässt Ihnen viel Freundschaftliches sagen. Meine Töchter singen noch viel, unter andern auch manchmal: O wie ist die Stadt so wenig, nach der bewussten Melodie. — Auf Ostern endlich hoffe ich den Aladdin zu haben. Er war in Jena zwischen die feindlichen Heere gerathen. — Leben Sie recht wohl. Körner.

281. Til Kamma Rahbek. [Paris ca. 1. Februar 1808]

Kiære Camma! jeg vil haabe at De, eller rettere sagt, Christiane har faaet den förste, eller rettere [sag]t 46de Hondepost,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

igiennem, eller rettere sagt ved en norsk Kiöbm[and] Mörk, som gik til Khavn. for en Maaned siden. Skulde han ikke [væ]re kommet, da vilde det meget smerte mig; thi Christiane havde da Grund til at være urolig over min Tavshed. Men jeg haaber at Kiöbmanden har været der, og at I alt for længe siden begge har faaet det velsignede Honde-sludder tillivs; hvoraf I maa have seet at alt staaer vel inden Borde, og at alting er i sin gamle Orden.

Honnen har paa de seneste Tider lagt sig noget efter Pilosopien og sagde mig sidst da jeg ærgrede mig over at der var saadan et stramt Forhold mellem det hegersk-rahbekske og örsted-oehlenschlägerske Huus: Bie kun til du kommer hiem, saa skal nok alting blive godt. Denne Sentens gefalt mig saa vel, at jeg kyste Honnen i Romben for 'et; som et Tain paa min Aftelse i denne Sav.

Honnen er en islandsk Löve, som holder en Hellebarde i sine Hænder hvormed han vil forsvare Fædrenelandet imod Finner i Ansigtet. Honnen har nylig giort Ææ, det har han solgt til Bedste for de Bran[d]lidte i Kiöbenhavn og faaet 100000 Rdlr for; han har ogsaa givet sine Hvalpes Sparebösse-penge med; jeg sagde ham at det var en Efterlignelse af een af Tidsalderens classiske Digtere, hvis Skoetvinde han ikke var værdig at oplöse. Honnen sagde: han vidste nok hvad han giorde. Jeg svarer: Det veed den classiske Digter ogsaa.

Forleden saae jeg en Hund saa stor som Professor Sander, men af en mere moralsk Karakter. Jeg giorde Bekiendtskab med den og spurgte ham om han kiændte Skrædder Sanders Sön i Kiöbenhavn? Faderen har jeg kiendt, svarede Honnen, det var en brav mand; han syede Buxer saa Gud maatte forundre sig derover; men Sönnen har jeg ikke seet, siden vi tiente sammen som Philantroper i Dessau. Har De ogsaa været

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Lærer i Dessau, spurgte jeg Honnen, med stigende Höiagtelse. Naturlig, svarede den; Sander og jeg gik den Tid altid paa Gaden sammen m[ed hi]nanden under Armen, efter den bekiendte Dessauer-Marsch; som expres blev componeret for os to. Staaer De da ikke sammen i Brevvexling, spurgte jeg. Jo, svarede Honnen, forleden fik jeg et Brev, med en Recension over en vis Digters Arbeider, hvis Navn aber er saa barbarisch dass ich es nicht aussprechen kann. War es nicht Oehlenschläger, fragte ich. — Ja, richtig sagte er; er hat darin auf deutsch bewiesen dass der Mensch gar kein Dichter ist, und dass alles was er schreibt lauter Reminissenzen sind. So hat er eben ein Gedicht gemacht Hakon genannt; dieser Carakter ist von dem Grafen Geert oder Gerhardus im Niels Ebbesen von Törrefiis genommen — Nörreriis wollen sie sagen, sagte ich. Es kömmt auf eins heraus sagte der Hund. Ein andres Stück Palnatoke, ist ganz wieder Niels Ebbesöns Carakter. Ein episches Gedicht Thors Reise nach Jothunheim, ist nicht anderes als eine wässerichte Ausdehnung von »Dödens Vuggevise«, und in Baldur dem Guten ist nicht Sören Frosts Individualität zu verkennen.

Nu blev jeg vred og vendte Hunden Ryggen; thi jeg frygtede der skulde blive talt om den syndige Aladdin. Jeg tænkte ved mig selv: Bie du til jeg kommer hiem god Karl! Jeg skal recensere dig saa Grönsaltningen reent skal gaae af din Kone, Forgyldingen af din Lire, og Veiret fra dig. —

Men af alle de Honne som her er i Paris, er der dog ingen dummere Hund end Kammerjunker Brun Neergaard. Det er et mislykket Exemplar af Kolsmand, eller af Periwinkel i de fire Formyndere. Han kunde virkelig bruge fire Formyndere,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

om det saa var fem. Det Menneske (vil sige Hund) holder guddommelige Taler, og da Bladet er bestemt til Hundskheder, saa troer Udgiveren ikke at kiæde Læseren ved at fremsætte een af hans Herzensergiessungen. Som for Ex. Der spörges: De har jo været i Rom?

Neergaard. Om jeg har været i Rom? Det er at sige jeg har været der fem gange; det er at sige egentlig sex naar jeg regner den Gang jeg traf Schwege; det er en Mand med store Kundskaber; det er at sige i de gamle Ting; jeg talte meget med Abildgaard om ham, da jeg sidst var i Khavn; det er at sige ikke den physiske Abildgaard, Hestedoktoren, men Maleren, der er et stort Genie; det er at sige, den anden havde vist endnu större Genie i sine Ting. Jeg har havt megen Leilighed til at lære at kiende ham.

Sp. Har han havt Dem i Cuur?

Neergaard. Det er at sige jeg besögte ham ofte; jeg har nemlig det ved mig at jeg beskiæftiger mig meget med Landvæsenet; Landvæsenet, Tegninger og Mineralier, det er egentlig de tre Ting som jeg har lagt mig efter; det er at sige —

Sp. Ja jeg forstaaer Dem nok.

Neergd. Det er at sige jeg har en forfærdelig Samling af Mineralier og Tegninger. Jeg holder for at Tegninger har meget mere Nytte end man troer; det er at sige, jeg har en Maler hos mig i sex Aar, som tager Prospekter af for mig.

Sp. Og for Deres Kone, naar De er borte.

Neergd. Det er at sige det er et Menneske med meget Talent.

Sp. Ja ja, jeg har hört, han skal arbeide for Dem med megen Flid.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Neergd. Derfor giver jeg ham ogsaa alting frit i mit Huus; det er at sige — — men for at komme til Abildgaard, det er en fortient Mand; det er at sige jeg giör grumme meget af Videnskabens Skrifter; det er at sige, jeg har besluttet at oversætte dem paa Fransk. Det er underligt nok, jeg kan en syv otte Sprog; det er at sige jeg kan ikke et eneste til Fuldkommenhed; der kommer alletider Feil i; det er at sige paa den sidste Tid har jeg lagt mig efter at skrive afbrudte Tanker i Rabelais Maade; det er forfærdelig svært, at de bliver korte nemlig; thi han har dem sommetider paa hele Sider; det er at sige jeg havde ogsaa i sinde at oversætte Prams Frode og Fingal paa Fransk — men nu er theatre des étrangers jo ophævet. —

Det er altsaa at sige at det er et Bæst. —

En anden Hund, men af en meget godmodigere, interessantere, og klogere Natur, er Baggesen. Han boer i Marly, men kommer ugentlig ind arme Dievel til Paris for at skaffe de fornödne Skillinger til det daglige Bröd. — Affairen med Bombardementet, har nemlig forfærdelig bombarderet hans Oeconomie. Jeg har holdt ham lange Forelæsninger, og iblandt dem pebrede, kan De troe. — Den arme Diævel er at beklage. Han vilde gierne det gode, hvis han kunde. »Det er ilde at ikke kunne naar man vilde« siger Wessel. Men selv Villien maa man jo tage i Gierningens Sted. Med en Smule Veiledning, og fornuftigt Raad, yttrer hans Vittighed, hans Phantasie, og ö[ie]bliklige Blusfölelse sig dog ret artigt. Troe ikke at jeg holder med ham i hans Feil. — Hils min Christiane usigeligt. Jeg venter nu Brev og Efterretning fra Eder alle. Hufe har endnu ikke skrevet mig til.

Deres Adam.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

282. Til H. C. Ørsted. Paris den 3 Febr. 1808.

Bedste Ørsted!

Skynd dig for alting snart at skrive mig til, ellers troer jeg at du er vred paa mig, og det var een af de Ting jeg i Verden nödigst vilde have. Vær forvisset om at Tanken om vor Foreening, vor Sympathie og vort Broderskab, er een af de skiönneste Udsigter Erindringen af mit Hiem viser mig. Fra min Side skal visselig intet hindre os i at blive det samme uadskillelige Par, som för min Afreise. At der eengang imellem kommer en lille Kurre paa Venskabs Traad, er naturligt da der er saa mange Knuder paa Livets; at man undertiden i det fornuftigste Raisonnement deraisonnerer, det er ikke saa uraisonnabelt som man skulde troe; thi der hörer virkelig noget til at finde Veien i den store Pligts og Fornufts-Labyrinth, og man maa allerede takke Gud naar man slipper for at sluges af Forfængelighedens, Dumhedens, Ondskabens eller Lidenskabens Minotaurus. Smaa Misforstaaelser og Vildfarelser ere derfor, for den genialiske Aand mere at betragte, som Eventyr, som Forvildelser i en stor Skov, man forresten meget godt kiender; men som har det gode med sig, at man netop ved dem opdager Steder og Situationer i Skoven som man, ved at gaae den almindelige Giennemgang aldrig för har seet. Men jeg er ogsaa ganske vis paa at du ikke suurmuler, men at du kun af visse Aarsager har opsat at skrive mig til; som for Ex. for at oppebie Hakon Jarls Opförelse, og for at fortælle mig dens Skiæbne hvorefter jeg da naturligviis ogsaa længes. Jeg havde sendt Rahbek en Epilog, som jeg vil haabe kom tids nok. Kronprindsen var ikke tilstæde, Rosing spilte ikke,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Frydendahl har formodentlig faaet Fryden noget til at dale — Lader os give os i Herrens Haand, thi hans Barmhiertighed er stor!

Formodentlig har du dog af Curiösitet været engang paa Rahbeks Forelæsninger over Hakon; lad mig vide hvad du mener om dem.

Hvad siger bitte Sander for godt? Formodentlig bliver Hakon betragtet som en Reminissenz og Efterligning af Grev Geert, Palnatoke af Niels Ebbesen, og Baldur hin Gode af Sören Frost eller Slud, hvad han hedder. Thors Reise til Jothunheim er formodentlig en vidtlöftig barbarisk Variation af Dödens Vuggevise.

Jeg har hört at du skulde sætte Sander selv over Rahbek, er det saa da er det sandelig en himmelskrigende Uretfærdighed; thi Rahbek er bange og frygtsom; men han vil det gode, han respekterer det Store hos andre, han har vidtlöftige Kundskaber, personlig Bonhommie i höj Grad, han er giestfrie og hielpsom; beskeden i Omgang; vittig og morsom; ungdommelig og selv sværmerisk i visse Punkter. Sander har sadt sig med sin bare Maas i Nederdrægtighedens Morads, han stopper sine Øren til med Bomuld for alt Vækkende; respekterer ene sin egen Usselhed; er en Vindhas i Indsigter, kiedsommelig, ömfindtlig og forfængelig til Ækkelhed; gierrig og aldeles uden Venskabsiver, uden Ideer og uden Indfald, kort en — Esel, en Rækel, fordi han ikke har Kraft nok til at være en Slyngel.

Dog jo, det er han jo ogsaa. Hvad er det for Epigrammer han har ladet trykke for Venner; hvori selv Sophie skal være antydet; kommer jeg hiem og finder det ringeste til hendes Forkleinelse, drukner jeg Karlen i den laveste Rendesteen. —

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dog det maa ogsaa være Snak, du kan umulig sætte Sander over Rahbek.

Baggesen kommer af og til herind. Jeg har havt lange og svære Samtaler med ham; jeg har taget ham i Skole som en Pebling, og sagt ham alt i hans Øine paa en godmodig Maade. Han har lovet Bedring. Fuldkommen Bedring er vist umuligt, men den Higen efter at ville ville, er allerede noget, som den Gode ikke maa foragte eller tilbagestöde. — Jeg kan ikke finde mig bedraget i ham, thi jeg har aldrig taget ham for andet end den han er: Et Menneske med megen Vittighed, noget Phantasie, öjeblikkelig opflammende Fölelse (som naar man kaster Harpix i Ilden); Sands for Velklang i Sproget og lyrisk Talent; men uden Fornuft, uden Forstand, uden Dybde, uden Varme (»Du brænder eller fryser« siger Utg. Loke, til Loke i Baldur); uden Besindighed, uden Omfatning, uden Iagttagelsesevne, uden mandig Kraft, uden Ærlighed, kort sagt, uden Genie. Naar han har et Menneske hos sig, som kan giöre ham opmærksom paa Critikkens Fordringer, som kan pege Flauhederne ud af hans Arbeide, saa er han Karl for at indsee det, og villig til at rette det. Saaledes har jeg ofte giort. Han har nylig skrevet Sömandssange, og et Brev fra en Matros som forgaaer, hvilke virkelig ere ægtkomisk-dansk-national-Sömands-Carakteer. Men meget bursikos-student-literatur-Vittighed —; og Baggesensk-Smiger-Sentimentalitet, og Svulsthovenhed har jeg faaet ham til at stryge ud. Ved slige Leiligheder kan jeg ikke bare mig for at smile lidt indvortes og recitere mig den Strophe: »jeg som veed om Lampen og om Lampens Brug Besked, vil lære dig dens Kobberrust at gnide!«

Jeg venter nu af alle Kræfter Brev fra Sophie; jeg har atter

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

for en Maaneds Tid siden sendt hende og Christiane Brev med en norsk ung Kiöbmand Mörch, som jeg haaber de have faaet. Det vilde græmme mig usigeligt hvis min Söster for nærværende Tid fandt det interessantere og vigtigere at svare Baggesen, end hendes Broder. Dog det er ogsaa umuligt!

Ogsaa min Fader, som staaer i Correspondence med Baggesen har jeg skrevet to Gange til uden at faae Svar. »Das ist ein wenig grün« som Tydsken siger.

Mine Udsigter til Indkomst ere gode, især, dersom Rahbek faaer min Palnatoke antaget, og Pengene sendes mig i Marts. Man har inviteret mig fra Dresden til at give Bidrag til et nyt Skrift P[h]öbus, og man byder mig 30 Thaler for Arket; hvilket er meget, især da endnu ikke en Töddel af mig er trykt offentlig. Til Paasken kommer Aladdin. — Jeg har talt til min Fader om de 100 Daler han pleier at give mig aarlig, dog saaledes at han ikke skal genere sig, hvis han selv er for meget i Betryk; kan han skaffe dem, saa send mig dem, hvis ikke da giör udveye til 100 Rdlr for mig og send mig dem ufortövet, thi jeg ejer ikke en Skilling i Øyeblikket, för Marts kommer. Du kan drage dem af Honoraret for Palnatoke, hvis min Fader ikke giver mig dem, som jeg dog haaber. Og nu kiere Ven, lev vel! og hils Ørsteds og alle Venner. Din

Adam.

E. Sk: In Parenthesis vil jeg lade dig vide at jeg for Øyeblikket arbeider paa 5te Akt af en nye Tragoedie og at de 4 förste ere fuldkommen færdige. Tael til ingen derom. Aarsagen hvorfor jeg holder det hemmeligt, er at den dumme Theaterdirektion, naar den hörer jeg skriver saa meget kunde faae Frygt og Bævelse. Jeg bringer min nye Tragoedie med mig i Juli, naar jeg kommer hiem.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

283. Fra Christiane Heger. Kiøb: den 9 Februar 1808.

Kiære Oehlenschläger! Det glæder mig at Honden staaer i stor Anseelse i Paris, som jeg slutter deraf, at den danske Digter der, foretrækker hans Selskab for Galls Forelæsning. Her troer jeg det kunne gaae ligeledes, thi det Tillöb der har været til hans Hakon Jarl og den Snakken om ham, kan rigeligt staae ved Siden af den Opsigt Gall giör hos Eder, I indfödte Franskmænd. Der gives dem der paastaae, at have hört følgende Udraab: Honden leve! Bravo Hond! mange Gange gientages efter förste Forestilling af Hakon Jarl; kan gierne være, men jeg veed ikke noget af det, mig kom det for som det var Oehlenschläger de skreg paa, dog da det löd saa höyt for mine Øren at Du endelig maatte have hört det, og dog ikke kom frem at takke, vil jeg troe de som hörte Honden nævne maae have hört ret og jeg feil, men vist er det, at mig er det lige kiært, thi jeg elsker dem lige höyt; naar Oehlenschläger giver mig et bitter Øyeblik, giör Honden det godt igien paa saa söd en Maade, at jeg er glad over den foregaaende Sorg; kort sagt: den ene giör den anden elskværdig, og begge giör de Christiane usigelig lykkelig. Du lille elskelige stolte Engel! naar Du vidste hvor Dit Honde Brev har glædet mig! saadan skal Du altid være, min gode Oehlenschläger, Du skal regiere mig, men uden at lade andre mærke det end Din Pige, saa smerter det hende ikke, thi ogsaa jeg er stolt, kun rigtig ydmyg for Dig. Naar Du kommer hiem skal Du giöre mig opmærksom paa enhver Flauhed jeg kunne begaae, og jeg vil takke Dig inderlig rört, og sige: Lær mig hvordan det bör sig, og Du skal see jeg skal bedre mig. Det vil blive Glæde naar Du kommer! alle vore Venner glæder sig usigelig

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

dertil, men ingen mere end jeg; men veed Du vel at jeg er ordentlig lidt bange for Dig. Du har nu ikke saa længe seet mig, jeg kan jo ikke viide hvordan det förste Indtryk vil blive, det beholder Du vel, er det ikke da en dræbende Uvished at gaae i? Snart længes [jeg] saa stærkt, at jeg önsker at Du kom endnu i Dag men strax önsker jeg mig en lille Udsættelse for at fatte mig lidt. Du skal fare til og kaste Dig i hans Arme saa vil han vel mærke hvordan Du elsker ham, tænker jeg, men saa husker jeg at Ærbödigheden og Frygten at mishage Dig, vil holde mig hundrede Skridt borte med nedslagne Øyne. O gid Du var her! og havde læst i mine Øyne min hele Kiærlighed og havde sagt mig at du var glad ved den!! —

Men nu har Du vel hört nok om det gamle, jeg vil altsaa fortælle Dig noget om det nyeste vi har her i Byen. Din Hakon Jarl er da givet den 30 Januar i Anledning af Kongens Födselsdag, og Epilogen fremsagt af Rosing. Kronprindsen var til Skade for Epilogen rejst til Kiel nogle Dage för. Stykket blev spillet i det hele maadeligt, men enkelte Roller fortrinlig godt, hvoriblandt Einars især udmærkede sig, hvilket ikke er en sösterlig Bemærkning kun, men hele Publikums Dom. Han rörte mig ubeskrivelig hele Rollen igiennem, thi neppe har Din Aand været over nogen som over ham, Du har givet ham Lyst til [at] spille og Du maae vedligeholde den hos ham ved at give ham den Rolle han helst vil have i Palnatoke. Hans Kone var ogsaa herlig, især i de kiærlige Scener og Monologen skilte hun sig dejligt ved. Frydendahl var just ikke Hakon Jarl, men langt over min og alles Forventning. Han kan hvert Ord af sin Rolle, som man aldrig kunne formodet og giör sig en forfærdelig Umage; man maae altsaa være billig og ikke fordre hvad han ikke formaaer. Kraft har han kun lidt af,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

derfor ligesom Helten tabes bliver han bedre, og hos Thora paa Rimol er han meget interressant, saavel som i Hulen, hvor han er meget god. Med Lindgreen gaaer det ligeledes, dog ikke saameget af Mangel paa Kraft, som paa Helte Udvortes; Grib er ypperlig, Grif derimod maadelig. Forsom er en dejlig Olaff, og spiller meget imposant, hans guddommelige Monolog siger han fortreffeligt, men hans Stillinger stöder mig, de er med din Tilladelse vel franske. Gudrun, Jfr Olsen var meget god, synes jeg, Rahbek er ikke fornöyet med hende, men den Upartiskhed er uden Tvivl vel stræng. Mere vil jeg ikke detaillere; hvad jeg har nævnet var efter min Mening godt, og det som ikke har giort Indtryk paa mig kan jeg ikke dömme noget om, Rahbek vil skrive Dig omstændeligen til om Opförelsen. Det er spilt fem Gange fra Löverdag til Löverdag, og sidste Gang, som var uden Abonement, var der ligesaa stor Trængsel som förste Gang, og Bravoraabet vedvarede fremdeles. Sidste Gang skal det være gaaet allerbest. Ja havde Rosing været Hakon var det blevet alt for galt! Da han kom ind som Bragi blev han modtaget med saadan Klap og Raab at Rosing tre Gange maatte holde inde inden han fik Tilladelse at tale. Han var dejlig og saae sund ud, skiöndt han i en Stue er en Lazarus. Abildgaard havde giort Tegning til Dragten, og den var skiön. Du kan viide hvordan han sagde den uden at det siges, alle var tilfreds og beundrede hans Kunst. Hans Glæde over denne Epilog er ubeskrivelig, thi foruden at den i og for sig selv henrykkede ham, var den ham til særdeles stor Fordeel, da han nu paa Löverdag skal have sin 30 Aars Benefice, som er blevet ham betydelig bedre end han uden denne Fornyelse i Publikums Erindring kunne haabet. Han har været saa galant at byde mig en Plads til samme Benefice, hvor ved

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

han ligeledes blot lader sig til syne i en gammel Mands Rolle i Alexis, og ved at fremsige en Epilog. —

Det er dig vel ikke ubekiendt at Rahbek har skrevet et nyt original Drama i tre Acter paa Vers, som heder Hans Rostgaard og hans Hustrue. Han har skrevet det til at opföre af den dramatiske Skole paa Hoftheatret i Anledning af Kongens Födselsdag, altsaa Dagen efter Hakon Jarl. Uagtet denne uheldige Tidspunct for Stykket som han selv frygtede ville ödelægge det, blev det dog givet med Bifald, det er virkelig et net Stykke. Jfr Olsen er Christina, Rostgaards Hustru. Rahbek fik den Idee at det kunne være moersomt at spille Stykket igaar den 8 Februar til Ære for Fader hvis Födselsdag det var. Du husker nok at der i Fior ligeledes blev spillet en Comedie paa Borups Theater i den Anledning. Rahbek var selv Hans Rost: De andre vigtigste Roller blev givet af hans Elever. Vi vare en temmelig Forsamling og Fader vidste ikke et Ord af den hele Stads för lidt för vi skulle kiöre fra Bakkehuset, hvor vi havde spiist til Middag. K: M: selv havde en lille Rolle af nogle faae Replikker, men hun morede os meget da vi alle blev overrasket, hun var gaaet lidt ind paa Theatret til Rahbek imellem Acten heed det. Til Slutning fremsagde Jfr: Olsen som Cristina en Epilog til Fader som jeg deels for sin Nydeligheds Skyld deels fordi den er Dig angaaende, vil skrive af til Dig og vedlægge dette. Vi spiste om Aftenen i Selskabets Spisesal hvor Rahbek havde ladet arrangere til en Snees Personer. Vi drak Din Skaal som Pram med megen Skraal foreslog. Kl 2½ Nat kom vi fra denne Sviir. Tante Drewsen, Reinholdine og mine kiære Hammeleffer var der blandt andre. Efter Hakon Jarl[s] förste Forestilling var her hiemme hos Fader

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

en lille Svir for at drikke din Skaal. Rahbek, K: M:, Tante, Reinholdine, Hanne og Nicoline Hammeleff fulgte hiem med os fra Comedien. Vi drak Din Skaal i Rödviin, Madera og Champagne og til Ære for Dig havde Fader ordineert Maal-[t]idet saaledes, at Nicoline anmærkede: at Luxus ikke var kommet længer end til No 144 i Viingaardstræde. Du kan troe vi er alle enige i at elske Dig, og længes efter Dig. Tante blev rört over at Du havde erindret hende med et Exemplar af dine Digte, Reinholdine blev som lynslagen, de takker Dig begge inderligt. Jeg har saamange Hilsener til Dig fra saamange Mennesker, at jeg slet ikke veed hvor dan jeg skal komme ud af det, jeg maae altsaa indskrænke mig til nogle faa. Steffen og hans Kone hilser Dig kiærligst og takker Dig for den Glæde Einer og Thora har været dem, de elsker Dig inderlig og længes ubeskriveligt efter Dig. Jeg kommer ofte til dem. Sophie og jeg omgaaes meget, jeg troer Du skal blive fornöyet med mig, naar Du kommer. At jeg hörer Prof: Ørsteds Forelæsninger har jeg troet ikke var Dig imod, jeg morer mig meget over dem, og Ørsted siger jeg hörer dem ikke uden Nytte, det vil sige, forstaaer ham ret godt. Nu Gud velsigne og bevare Dig! Tilgiv at dette er saa jasket skrevet! Tænk ofte med Godhed paa Din Christiane.

Jeg har sikkert glemt meget som kunne fornöye Dig at viide, men Du veed selv best hvor ussel en Brevskriver jeg [er].

Dette Brev er ikke læst her af Politiet. Fader har attesteret, at det intet indeholdt Anordningerne stridigt.

Sessing har bedet mig hilse Dig mange Gange.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

284. Fra Hans Heger. Kiöbenh den 9 Febr: 1808.

Jeg tvivler ikke om at De vil faae Underretninger nok om det Bifald Deres Hakon ved Opförelsen har havt, altsaa vil jeg, som ikke giver mig ud for drammatisk Kunstdommer, ei befatte mig med at give Dem nogen detailleret Underrætning om Opförelsen eller min Mening om samme, men da Christiane idag skriver til Dem, kan jeg ikke lade være at melde Dem, at af de 5 Forestillinger der er givet, har jeg seet den förste og femte. Den förste, som jeg ansaae for en general Pröve, da jeg vidste, at der ingen saadan havde været, var jeg vel tilfreds med, men den femte overgik langt min Forventning, den henrev mig, og det fornöiede mig særdeles at see, hvorledes enhver af de Spillende sögte at give deres Rolle saa godt som det stod i deres Magt, og mangfoldige Steder bleve givne saaledes, at de for mig, jeg siger for mig, intet levnede at forlange, nogle faae Steder havde jeg nok önsket anderledes givet, men naar blev noget Stykke givet, som man ikke skulde have det allermindste at erindre ved, nok, det gik fortræffeligt. — Dette er min Mening om Opförelsen, den er kommen fra Hiertet og hvad De vil tage den for, maae jeg overlade til Dem, det allerminste det kan blive er, at det var en Tilskuers Mening. — Hvordan Rossing gav Deres ypperlige Epilog, behöver jeg

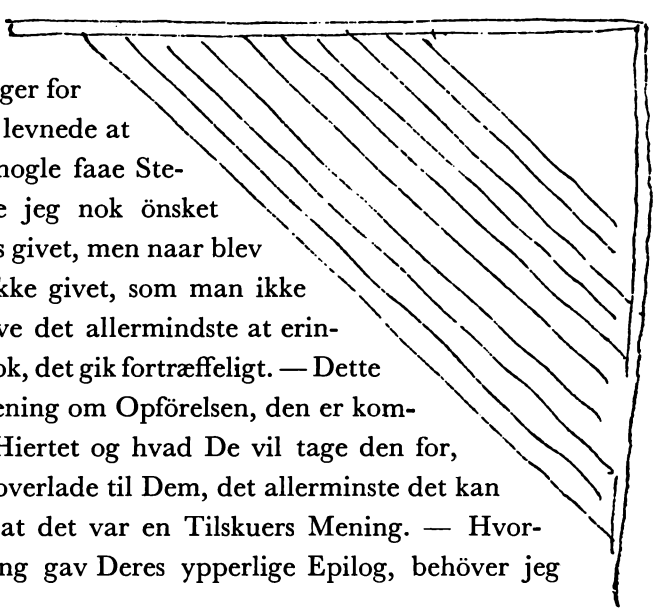

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ikke at sige, da jeg er vis paa, at De kan deklamere den ham ligt. Han var særdeles godt klædt, men Abildgaard havde givet ham en Harpe, som aldrig har existeret in rerum natura, men vel i umusikalske Maleres Phantasie, den havde denne Figur [*se S. 96*]. Hvorledes skulde man kunde stemme en Streng uden at forstemme de andre. Den hörer til Lögnene om Oldtiden —

Epilogen tabte jeg et Veddemaal over til Christiane. Aftenen förend den skulde gives bad jeg hende om den, men da hun havde udleveret den, sagde hun, at hun kunde den udenad, dette sagde jeg hun kunde ikke, det blev Veddemaalet og jeg tabte. Men nu Palnatoke, der irrende Ritter, Thors Reise til Jothunheim? Har Christiane fortalt Dem, hvormeget jeg holder af disse Sager og at jeg saae Ont forandre sig til Slange. Ja, ja saa kunde hun have fortalt det —

Deres hulde
Heger.

285. Fra K. L. Rahbek. Bakkeh. d. 21 Febr 1808.

Kiæreste Oehlenschläger!

Jeg har opsat at skrive dig til i Anledning af Hakon Jarl, da jeg vilde oppebie dit Svar paa mit sidste Brev, og dine Forandringer til Palnatoke, som jeg i Gaar med overmaade megen Glæde modtog, og i Følge hvilke Stykket om to til tree Dage skal blive indleveret til Directionen, og skal jeg da giöre mig Umage, saasnart muligt, at skaffe dig Penge; thi at de nu ikke skulde antage det, kan jeg ikke forestille mig.

At din Hakon er opfört, og med overmaade meget Bifald, veed du formodentlig alt fra vor gode Christiane, vel ogsaa fra Andre; at Epilogen kom tidsnok, og blev sagt af Rosing

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

med overordentligt Bifald, veed du da vel ogsaa; hvorledes den blev sagt; — nu min Ven! du veed min gamle Vantro:

Jag vilda gierna Herran dyrka
Men jag hör ei til denne Kyrka
Min Får (Rose) han bôr en Miil herfra (i Elysium)

men hvad der ustridig vil glæde dig særdeles, er, at denne Bragi har været en sand Phöbus Apollo for ham, og — efter min Overbeviisning bidraget mere til at currere ham, end alle vore Æskulaper og Machaoner, med og uden Navn, her i Byen, saa at du efter al Udseende i det mindste til Palnatoke (hvor jeg rigtig nok er Hedning nok til, hellere at vilde have ham til Harald Gormsen) kan have Gavn af ham.

Om Forestillingen af Hakon Jarl sagde jeg i övrigt paa mine Forelæsninger: at Stykket nu havde udholdt Ildens Pröve; og det var sandelig en Skiersild, som et syndefuldere Stykke maatte gaaet tilgrunde i. Den bedste af Stykkets Personer var Stephen som Einer, der især i sine Bueskiötte Scener var virkelig ypperlig, og spilte med Liv og Sandhed. Næst efter ham sætter jeg — horresco referens — Frydendahl, der vel uagtet hans umiskiændelig overordenlige Umage, hverken memorerer eller siger Hakon, som den skulde, med Rigtighed og Correction, der heller ikke træffer den faste mandige imposante Caracter, vi maa beundre, men som derimod især förste Aften i fierde Act og Begyndelsen af femte gav den ulykkelige Fader og Mand med rörende Sandhed. Foersom, som Olaf, kan jeg derimod aldeles ikke komme tilrette med; han er mig meget formeget Gögler, og forfeiler mig aldeles den simple blide Sandhed, der maa caracterisere Christendommens Tolk og Repræsentant, og contrasterer mod Hakons Grevgeertskhed (tilgiv mig jeg af Gal-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

skab bruger denne Idee efter dig selv) blandt andet kommer han ind med det christne Banner, som en Liniedandser; og spilte i Gaar Aftes — efter en höistcompetent Dommerindes Udtryk som en Væirmölle; dog — som man vil paastaae — ikke uden efter utallige destillerede Æggesopkners (eller maaskee Vinflaskers) udtrykkelige Befaling. Lindgrens Grib er ligeledes under min Forventning, især hvad Ridderparten angaaer, hvorimod Kruses Karker staaer mig vel an. Knudsens Bergthor er i höj Grad detestabel, han giöer, som en Bondehund. Clausens Thorer Klake er spilt i hans sædvanlige moderne Maneer, med mere Flid end Held. Hr Olsen, som Tangbrand, Hr Due, som Carlshoved, en Hr Simonsen af den dramatiske Skole, som Jostein, Hr Eenholm, som Orm, og især Hr Heinsvig, som Stein ne valent pas la peine d'etre nommés; noget bedre var Hr Jean, som Thorvald. Mad. Heger spiller ustridig sin Thora med Hoved og Hierte; især er der i hendes femte Acts förste Scener overmaade lykkelige Steder, blandt andet hvor hun törrer Sveden af hans Pande; men uheldigviis har hun erfaret, at jeg efter förste Aften havde yttret min Misfornöyelse over de höist uharmoniske Toner, der især i hendes förste Scene undslap hende, og som paa senere Tider særdeles er hendes Tilfælde, og det skal have forstemt hende for Rollen — hvilket, du selv kan begribe, fra mere end een, og to, og tree Sider maa være mig særdeles ukiært, saa meget mere, som i den Tid, vi boede i de persepolitanske Ruiner, et venskabeligt Forhold paa alle Sider var kommet imellem os, som var mig saare velkomment. Hendes Slutningsmonolog, som jeg förste Gang hörte i Aftes, behagede, tilstaaer jeg, mit aandige Mske, bedre end Sandsemsket, da ogsaa her hendes Diction ikke altid klang södelig i mine Øren. Midlertid er hun

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ustridig, som du vel heller aldrig har tvivlet paa, blandt dem, der redelig stræbe for at lade Stykket vederfares Ret, og desmere ondt giör det mig at have uvitterlig ströet Torne paa hendes Vei. Ogsaa med Gudrun har jeg hidtil ikke synderlig været fornöiet, da hun mod sin egen Overbevisning var bleven anviist til at tage den paa en Maade, der hverken convenerede hendes indvortes eller udvortes Menneske, med det, der paa Theatret kaldes Naivetet, som sikkerlig ikke kan være din Mening, og heller hverken er i Scenens eller Stykkets Caracter. Jeg har nu bragt hende tilbage paa hendes eget Spor, som udentvivl er det rigtige; at nemlig Rollens Uskyldige ligger i en höi Grad af Simpelhed og Sandhed, og troer vel, at den skal komme i sin Orden. Ved Siden af hende spiller Jfr Guldberg Astrid efter Koeses ikke ugrundede Dom, som en Dulle fra Palais royal; Erling spiller den lille Börresen, som du sagtens alt har kiændt, maaskee mindre affecteret, end man skulde vente; men har de förste Gange skreget vederstyggelig bag Scenen, hvilket jeg dog har faaet hende til at aflægge.

Du seer altsaa, min Ven! at det Stykke, der efter at være saaledes spilt, har behaget, og decies repetita placebit, med Föye kan siges at have giennemgaaet Ildens Pröve. Efter Sigende skal Directionen have kostet 3000 R^dr paa Stykket; imidlertid er der dog mange Mesquinerier deri. Til Gudruns Bryllup er saaledes ikke uden de fire Brudepiger, tree Karle og en Dreng, og da Hakons Trælle ere i samme Forhold havde Mangor ikke Uret, der med Bergthors Ord: hvor Hameren rammer, falde **fire** Trælle — erindrede at der ikke da blev mange tilbage; saaledes var der — med en Madam Coldingsk Oeconomie kun eet Ærme i den Kappe, der bragtes ind som Hakons efterladte; saaledes saae Kongsgaarden paa Hlade,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hvori den lyse Kongesal skulde være, ikke ganske ulig ud til et Vandhuus o. m. d. l. som jeg imidlertid, der har lært af Aristoteles, at et godt Stykke skal giöre sin Virkning uden alt det Theaterapparat, ikke bryder mig saa meget om, som maaskee du, der vel ogsaa her mener, den ydre Glands maa heller ei forsömmes. Dine Forandringer til Palnatoke har jeg været særdeles tilfreds med, da det bortrydder Alt, hvad mod dets Forestilling paa et kongeligt Theater kunde være at indvende, kanskee du imidlertid for de Skröbeliges Skyld, der have en slet Hukommelse, saavel i Scenen med Harald, som i Scenen, hvor Palnatoke giör Thorvald Rede for sit Forhold med en enkelt Linie burde lade det gienkalde i vor Erindring. I Henseende til Besætningen — hvori du har glemt Vagn Akison — der neppe med Held kunde gives af nogen uden Emilie — vil jeg derimod i sin Tid have eet og andet at erindre; og saa vil naturligvis meget komme an paa det Spörgsmaal: er Rosings Bedring paalidelig og varig?

Din Idee til Tordenskiold, som Syngestykke har jeg hört, og glæder mig usigelig til; af slige Syngestykker kan vi — meo arbitrio — ligesaalidt faae for mange, som for faa af de sandselöse Buffer, der saa aldeles have ödelagt vor Skueplads. Det andet större, du arbeider paa, venter jeg med Længsel.

Min Rostgaard, hvormed jeg uden falsk Undseelse vil tilstaae, jeg troer mig at have været heldigere, end jeg nogensinde mere havde haabet at blive, længes jeg efter at sende dig; men da man kan betale Guld for dyrt, og mine gyldne Værker fölgelig ogsaa, vilde jeg gierne see, om man ikke kunde faae det til dig med en Leilighed giennem den franske Legation, ved hvilken jeg fra den republikanske Tid endnu har — hvad man kalder — Venner. Jeg veed ikke, om Christiane har

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

skrevet dig, at vi spilte det til min Svigerfaders Geburtsdag med en Epilog, som jeg har bedet min Kone hoslægge dig for saavidt som du ogsaa har en Steen i Galgen. Den Compliment, du har giort mig derfor, vilde imidlertid, naar du havde giort mig den efter at have læst Stykket, udentvivl være som den sindrigste saaledes ogsaa den meest smigrende Berömmelse, jeg faaer, eller har faaet derfor; at sige saafremt du ellers troer, at min Pegasus endnu har Staldrum paa Parnas, og ikke i sin Hestemölle er blevet udslæbt til Möddingög.

Uden Overgang — tager jeg heraf Anledning til at forsikre dig, at jeg aldeles tænker om Baggesen, som du; at jeg aldrig har anseet ham for at have enten Consistents eller Conseqvents nok til at være ond; at ligesom jeg aldrig har med en Töddel taget til Gienmæle mod hans Anfald i Giengangeren, saa let det havde været mig at bringe ham til at betale Gildet, saaledes har jeg — alt det i det mindste halvsande, det indeholdt, uagtet — aldrig ærgret mig mere end eet eneste örkeslöst halvt Qvarter derover. Det derimod, som jeg aldrig har tilgivet og aldrig skal tilgive Baggesen, er, at han har omkring i Byen haanet min ædle Kones ærlige og vennehulde Tilbud at tage hans August, der siden har gaaet om for Lud og koldt Vand, og formodentlig giör saa endnu, i Huset til os, som et Feighedsskridt, giort efter min Indskydelse for at frakiöbe mig hans Angreb — som jeg ved min Ære, og alt hvad helligt er — den Gang drömte saalidet om, som jeg nu drömmer om, hvad Keiser Napoleon har for. Tingen er paalidelig; thi da hverken min Kone eller jeg, af Delicatesse mod Baggesen, som, vi syntes, ikke stod derved i noget fordelagtigt Lys, har talt om dette ham giorte Tilbud, kan det ikke være kommet ud, uden fra ham selv. Mig, og især mig, som Skribent, kan man angribe,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

som og saameget man vil; dertil har jeg givet mig til Priis, fra det Øieblik, jeg fremstod som offenlig Person; men den Töddel, eller den Lyd, der fornærmer min Kone, har jeg ingen Tilgivelse for. Det vil iövrigt ikke sige videre, end at jeg aldrig derfor skal lægge Baggesen endnu et Halmstraae i Veien, end blot, at jeg aldrig taaler ham enten i mit Huus, eller nogensteds i min Kones Nærværelse; og da Baggesen, om han endog kommer hertil for bestandig, ligesaagodt maa kunne undvære os, som vi ham, tabes jo paa ingen af Siderne Noget derved; at jeg iövrigt, som ingen hader, endnu mindre hiemsöger nogens Ondskab paa Andre i tredie og fierde Led, veed du. Assebarnet har jeg, fra jeg lærte at kiænde ham, for hans höist ualmindelige — **aandelige** — Hænders og Hiertes Reenhed uforanderlig höiagtet; med Hans Christian, glæder jeg mig til at kunde sige, at jeg staaer i overmaade venskabeligt Forhold; og hvad jeg nogensinde skulde faae, have, eller have havt mod Krudttaarnet, kan jeg dog sandelig heller ikke fatte. For Baggesens egen Skyld vilde jeg önske, han ingen Gienganger havde skrevet; hvad mig angaaer, da hvis den kan have skadet mig, maa jeg have fortient det, og saa — fiat justitia & pereat mundus. Den tunge Lod, at min Pen vel maattet blive en Hverdagspen, siden ikke min Mund allene er en Hverdagsmund, föler ingen dybere end jeg; men det synes mig ikke et Mske skulde lade mig höre, der just i samme Øieblik sukkede, og stönnede, og streed under samme Forbandelse.

Om mine Forelæsninger komme i Minerva, veed jeg ikke, da jeg ikke veed, om den ikke endes med forrige Aargang, som formedelst de onde Tider ikke er sluttet endnu. Een af dem, om Audun, lader jeg i Form af et Brev til Abrahamson, trykke

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

i dette Hæfte, og skal sende dig. Jeg har budet Seidelin Forlaget, men han betænker sig. At du skulde oversætte franske Smaastykker for os, er endnu stedse min Mening; af de nyeste have vi ingen uden dem, Koes hiembragte, Amour & mystere, og les ricochets, som jeg — der er Hoftheatrets N. T. oversætter og har oversat. 15 Rigsdaler for 1 Act, 25 for 2, 40 for 3 er Prisen, som jeg synes, er let fortient, og naar de ere oversatte af dig, findes altid en Forlægger, der giver en Klat for Manuskriptet. Hvad du imidlertid giör, det giör snarligen, da Theatertiden er snart forbi. Dine nordiske Digte ere i Lærde Tidender bedömte af Abrahamson, med Berömmelse, men neppe dig tilmaade. Höst har i sine Theaterblade ligeledes med Roes, og ikke ilde anmældt din Hakon; i Skilderiet, har en ubekiændt, navnlig Dons — af den steffensske Skole — anmældt den, hvormed du neppe heller vilde være tilfreds. I Kieler Litteraturzeitung skal jeg anmælde samtlige dine Arbeider; men da Bladet efter mine Tanker er saare slet, og Betalingen ligesaa, er min Drift ikke stor. Af din Hakon har en Martini sendt mig et Forsög til en tydsk Oversættelse. Abit! vale & me ama.

t. t. Rahbek.

286. Fra Kamma Rahbek. Bakkehuset d. 21 Febr: 1808.

Kiæreste Adam!

Jeg har med megen Opbyggelse læst Honde-Posten N° 46, og med end mere Opbyggelse og störste Glæde har jeg modtaget, og læst, N° 47, der er et ganske fortrinligt Nummer. Imidlertid indseer De let, at det især var for den glade Tidende, at alt stod vel inden Borde, og at Alting var i sin gamle Orden, at disse Hondeposter have glædet mig saa særdeles, thi jeg

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

trængte virkelig til saadan en beroligende Glæde, oven paa adskillig Uroelighed, paa mine egne og Andres Vegne. Men nu er jeg ogsaa fuldkommen tröstet, og takker tusinde, og atter tusinde Gange, for Honden, i alle sine forskiællige og höist interessante Skikkelser; ogsaa takker jeg for det Aftelses-Tain, De har viist en vis Hond, som jeg troer, at have den Ære at kiende. Det er mig usigeligt kiært, at der iblandt hans Sentenser, hvoraf jeg, ikke uden Grund, frygtede, at mange ikke havde behaget Dem, dog var een der gefalt Dem saa vel, at De hædrede den med et Aftelses-Tain, som Videnskabernes Selskab neppe har tilkiendt Hans Christian, eller Ole Mynster, hvis Navne, jeg nyelig læste i Dagen. Her er forskiællige Meninger om Honden |: thi jeg kan ikke forlade Honden saa snart, eller rettere sagt, skal ikke forlade den :| og dens Gierninger. Rahbek holder meest af den Hond, der viste sig saa godgiörende imod de Brandlidte i Khavn, og jeg kan heller ikke nægte, at det var en meget aktiv Hond, men dog har den passive Hond |: nemlig i det Øieblik, han modtog det bevidste Aftelses-Tain :| rört mig endnu mere, og da der nu »er det ved mig«, det er at sige, at jeg holder meget af Prospekter, saa vilde jeg önske, De kunde formaae Brun Neergaard til at tillade, at hans Maler, det er at sige, den, som har alt frit i Huset, og som arbeider for ham med megen Flid, maatte tage en Prospekt af for mig; det er at sige jeg har isinde at lade Dem og den bevidste Hund stikke i Kobber; det er at sige Grosch kommer nok til at boe her i Sommer. — Men for at komme til Kobberet igien, det er at sige, jeg vilde udgive det tillige med en fransk Beskrivelse derover; det er at sige jeg vilde bede Deres Hunde-Parleur at læse Correctur paa Beskrivelsen, for at der ikke skulde komme Feil deri. Nu er jeg kied af at snakke efter

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

en Hund — som det giör mig ondt, at skulle ansee for den dummeste Hund i Paris, da jeg har adskilligt tilfælles med ham — som De taler tusinde Gange bedre efter. Jeg kan ikke beskrive Dem, hvor natyrlig, han stod for mine Øine, da jeg læste hans Herzensergieszungen, og om jeg aldrig havde seet ham, og ikke hört et eneste Ord af hans Mund, saa maatte jeg deraf faae det tydeligste Begreb om ham, og hele hans Væsen, saa magelös er han skildret.

Hvad den anden — vist nok klogere og interessantere — Hund angaaer, da maae De ikke troe, at mit Hierte er saa fiendsk sindet imod ham, som ofte min Mund og min Pen er det. Jeg har inderlig megen Godhed for ham, og har den endnu efter alt, hvad der er passeret — hvor gal jeg end har været paa ham, og det har ordentlig giort mig ondt, at han har nödt mig til at ansee ham for min Uven, og især har det giort mig inderlig ondt, og giör mig endnu ondt, at han — Gud veed hvorfor — uden al Tvivl har forbudt sin Sön |: en herlig Dreng, som engang imellem glædede mig meget med sine Besög :| at komme til mig. Jeg veed rigtig nok intet Menneske, der har opbragt mig saameget som Baggesen, — og man maae dog vel ogsaa have Lov at blive vred især naar det ikke er paa egne, men paa Andres Vegne — og dog har jeg ladt hans Portrait, som han var saa god, at give mig, den förste Gang jeg talte med ham, hænge i min Haugestue. Er det dog ikke et Aftelses-Tain, som viser, at jeg ikke maae være saa meget hadsk af min Natur? Men just fordi han er en klog, interessant, og godmodig Hund, saa troer jeg, at han er, eller let kan være, en temmelig farlig Hund, ved hans magelöse Smigrekunst. Jeg vil nok troe paa hans gode Villie, og ærer den hos ham, som hos enhver anden, thi jeg veed ret

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vel, at ikke det vi er, saameget, som det vi vil være ɔ: danner os til at være, kan udgiöre vor Fortieneste her; men dog kunde jeg — jeg giör det ikke, vel at mærke — tænke mig B. uden denne gode Villie, med sin Smigrekunst istand til at forblinde — i det mindste for en Tid — den meer, end kloge og meer, end gode |: nu holder De nok mig for en Smigrer, og dog er jeg det ikke, og endnu mindre farlig :| Adam. O fuerza de la adulacion — udbryder Cervantes efter den meget rigtige Bemærkning, hvor synderligt det er, at Don Lorenzo glæder sig over Don Quixotes Roes, uagtet han holder ham for en Nar — à quanto te extiendes y quan dilitados limites son los de tu juridicion agradable! — De maae ikke troe, at jeg uden Betingelse anvender disse Ord paa Dem, og B, men dog tillige ikke blive vred, fordi jeg troer at B. Tilbedelse ikke er Dem uinteressant. Men Herre Gud! vi er alle skröbelige Mennesker, har De selv, for ikke længe siden, sagt, og det erindrer mig om en Bön Lyder Sagen |: som De nok veed, var af skotsk Extraction, fordi han havde en Farbroder, der havde faret paa Skotland i mange Aar :| engang giorde for Carl og mig, som bestod af disse selvsamme Ord, blot med det Tillæg: leed os ikke udi Fristelse! Og sandelig! at modstaae Fristelse er ofte ligesaa vanskeligt for den Stærkeste, som for den Svageste iblandt os. Men efter al dette, maae jeg nu bede Dem, min gode, kiære Adam! ikke at regne mine Ord for nöie, og at tilgive mig mine mange Digressioner.

Den tredie Hond, som Honde-Posten mentionerer, gider jeg ikke spildt min Tid paa at tale om, men maae dog anmærke, at det ventelig vil blive Dem lettere, at faa Forgyldningen af hans Lire og Veiret fra ham selv, end Grönsaltningen |: et feilagtigt Udtryk, thi hvad der har været saltet i mange Aar,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

er meer, end grönsaltet:| af hans Kone. Men naar De kommer hiem, skal vi nok tugte ham, og jeg har isinde, at staae Dem ærligen bi; saa vil vi ikke længer tage Servietter til Kalvekryds, men hele Bordduge, og jeg skal nok forestille den saltede Gustla. Rahbek tröster Dem med, at hun i det sanderske Vand, maae være bleven tilbörlig udvandet.

Fra god' Söster skal jeg da hilse uendeligt meget; hun fik strax Honde-Posten, og maatte ogsaa strax sende mig den tilbage, da jeg ikke kunde undvære den meer end een Nat. Hun har, som jeg, glædet sig meget over den. Da hun nyelig har skrevet, saa skriver hun ikke ved denne Leilighed, som er en maadelig Leilighed nok. Det var meget godt, naar man altiid havde lybske Kiöbmænd, man kunde lade sine Breve gaae igiennem. Det er Skade jeg ikke har god' Söster ved Haanden, da jeg nu gierne vilde vide, om hun sendte Dem en Epilog, som blev fremsagt af Christina Rostgaard paa min Faders Geburtsdag, da vi efter Sædvane giöglede for ham i Borups-Selskab. Jeg siger vi, thi De maae vide, at jeg var med, og debuterede den Aften. Rigtig nok tör jeg ikke prale af min Debut, da jeg kun havde to Repliker, men da mit Navn var Inger, saa haaber jeg, at De eengang ved en privat Forestilling af Hakon Jarl, som Rahbek stærkt har i Hovedet, fordi han troer, at man paa den Maade nok fik Rosing med, gav mig Ingers Rolle. Rahbeks Meening er, hvad denne Forestilling angaaer, at det skulde iværksættes ved Deres Hiemkomst, og at De selv skulde være Olaf; han har forpligtet sig til at understötte dette Forehavende med 50rd, som dog altiid kunde hiælpe lidt. Epilogen lyder saaledes:

Da denne Dag for mange Vintre siden
Indviedes til Kunstgudinders Fest,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Omkaps de signed' ham, i hvem i Tiden,
Hver forudsaae sit Alters Yndlingspræst.
Sin egen Luth i Armen paa den Spæde,
Nedlagde Tryllerinden Hymnia,
Gav syvfold Kraft at trylle og at glæde,
Til hver en Tone, som udgik derfra.
Hvert sindrigt Kunstens Redskab fik Athene
Flux sin nybaarne Yndlingssön i Haand,
Og at de værdelig ham skulde tiene,
Gav hun Gravstikken Liv, og Penslen Aand.
Tomhændet, taus kun Digtningens Gudinde
Imellem begge sine Söstre stod,
Dog uden overvunden sig at finde,
Som klarlig sig af Minen skue lod.
Hun voxte til, og hver nu saae med Glæde
Alt overgaaet, hvad hun loved' sig,
Hvad Hændighed, hvad Kunst tog ei sit Sæde,
Ei Ynder, Kiender, Mester fandt i Dig?
Naar under dine Hænder Strengen talte,
Flux lytted Hymnia med Moderfryd;
Alt, hvad du kunstrig skabte, eller malte,
Opsang Athene til sit Tempels Pryd.
Fro Digtningens Gudinde saae Dig nyde,
Hvert ædelt Digterværk med ædel Smag,
Faa, saare faa er de, der saa sig fryde,
At deres Fryd er Musen til Behag.
Thi bad hun Hakons-Eegen stolt at bramme,
Dens Krone om din Arne hvælve sig,
Og Kiærlighed udskiære i dens Stamme
Et elsket Navn, der gik i Arv fra dig.
Af ydmyge men venlige Violer,
Thi bringer Rostgaards Hustrue dig en Krands.
Og falmer den end snart, og ikke taaler
Liig Hakons-Eegen, Middagssolens Glands,
Dog ogsaa den dit Hierte kiær vil være,
Thi hver Viol, hvoraf den fik sit Værd,
— Det gav os Adkomst, dig den at frembære —
I samme Arnes Lys oprunden er.
O længe, længe hver en Kunst forskiönne
Et Liv, som dem fra Vuggen viet var.
Hver Huldgudinde stedse trofast lönne
Den Dyrker, hende aldrig sveget har.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dersom nu Christiane iforveien har sendt Dem denne Epilog, saa maae De undskylde at den kommer anden Gang, og bedrager Dem, da De sagtens troer, at det er noget Nyt. Nu hörer jeg Deres Fader tale i den anden Stue; nu er han allerede hos mig, og da Hufe nu læser Hondeposten for ham, saa veed jeg ikke meer, hvad jeg skriver, og Noget havde jeg dog nok endnu at sige Dem. Deres Fader beder mig sige Dem, at han er frisk og vel, og at han har aftalt det Fornödne med Hans Christian, og at han skal giöre, hvad han kan, men at Alting er ramponeert, saa at man ikke kan giöre, hvad man vilde. — Jeg længes usigeligt efter det, vi kan vente fra Dem, naar Palnatoke er antaget, og vilde önske, De ikke havde den Sædvane — som jeg forresten godt kan begribe, hvorfor De har — kun at sige os faa, eller næsten slet ingen Ord om Deres Arbeider, för de selv fremtræde for os, for at glæde og forbause os. Imidlertid har jeg dog en Ahnelse om, at det er Griselda De arbeider paa, og jeg har til den Ende nyelig læst Boccaz's Fortælling. — Hvad mig selv angaaer, da er jeg meget skröbelig i denne Tid; den strænge Vinter forknytter mig meget, men jeg er ikke utaalmodig, skiöndt jeg inderlig önsker, at Foraaret, som jeg frygter for, ikke reent skal knække mig, da jeg forskrækkelig gierne vilde leve lidt endnu for at byde min Ven og tilkommende Svoger en hiertelig Velkomst. Men skee Guds Villie! den er dog den bedste, og hvordan den end bliver skal jeg ikke knurre. — Lev nu vel gode, kiære Adam, og tag tiltakke med mit jammerlige Brev.

Deres hengivne

K. M.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

287. Til Christiane Heger. Paris den 13 Martij 1808.

Bedste Christiane!

Hvor inderligt har dit süsse Brev fornöiet mig. Dersom jeg ikke havde dig og Karen Margretha saa veed jeg icke hvordan det vilde gaae mig. I ere de Eneste som illuderer mig saa mangen kiær Stund af Hiemme-Nærværelse. En saadan söd fortrolig Sladder vidt og bredt om alskiæls Ting forstaaer kun Qvinderne sig paa; og eders böielige lette Phantasie og naturlige Udtryk giör det muligt, at der paa den lange Vey, fra Hiertet til Papiret intet gaaer i Löbet. Een lever der endnu i Kiöbenhavn, som tilfulde kunde det, hvis hun vilde. Det er min egen kiödelige Syster, men hun tier som en Engellænder, uagtet jeg har tilskrevet hende to lange Breve. Det er dog virkelig en Skam, og naar du taler med hende læg hende da paa Hiertet hvor kiert et Systerbrev maa være for en Broder der i halvtredie Aar er adskilt fra Venner og Frænder, og ganske isoleret lever for sig, saa eensomt og allene i Paris som intetsteds; ikke engang i det lille döde Halle; thi der havde han dog de Steffenske og Reichhardske Familier at omgaaes; men med Franzoserne kan og vil og gidder jeg nu eengang for alle ikke blande mig. Deres hiertelöse Fadhed og tankelöse Fladhed ækkler mig; deres usigelige Selvtilfredshed og urokkelige Vished og Overbevisning om at de ere det störste Folk paa Jorden, opbringer min Foragt. Kloge ere de; behændige, artige; à la bonheur! Det er mig ikke nok. At de ved deres behændige Klogskab har vidst at tilkapre sig Herredömmet paa det faste Land i Europa i det 19de Aarhundrede, beviser kun at Tyskland, i Begreb med en meget höiere, dybere, ædlere Dannelse, for nærværende tid har et plumpt Ge-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

nievæsen, en lærd Distraktion, som giör det muligt for den smidige Dandsemester at hovmestrere og imponere dem i det udvortes. Tyskland er et Assebarn, om jeg maa udtrykke mig saa, og Frankrig en Capitain Petersen. Hvilket fornuftigt Væsen sætter nu ikke Assebarnet med sit dybe Genie, sin urokkelige Retskaffenhed, og barnlige Godmodighed, over Landeværnskapitainen, der kan dandse, spille paa Violin, synge, klæde sig net, giöre Complimenter, lyve og — skikke sig i Omstændighederne! Det vil sige lade Omstændighederne skikke sig efter sig. Ney jeg holder ikke op at elske mit gamle ærværdige Germanien, om ogsaa dets Sönner for Øjeblikket kuskes, saaledes som jo ogsaa vi. Gud elsker dog de gothiske Nationer; jeg mener Skiönhedens og Sandhedens Gud; ikke Barmhiertighedens; thi han elsker alle. Den Fader som elsker sin Sön, straffer ham haardelig; siger Salomon. Kun under tragiske Betingelser yttrer sig den höieste og stærkeste Menneskekraft og Menneskedyd; derfor er Tragoedien det ædleste Digt. Og saaledes gaaer det ogsaa i Livet. Jeg er vis paa nu vi og vore har udstaaet nogle haarde Pust, vil det give Anledning til et skiönt Aarhundrede. Det oplever ikke vi vil du sige? Noget oplever vi sikkerlig, dersom Döden ikke hurtig bortriver os; og dets dybtskuende, fölende Siel oplever det tilkommende Paradis i sin Fornuft, i sin hellige Tanke og nöjes taknemmelig og resignerende selv dermed. Thi at knurre mod det evige Forsyns Veye, er Ryggeslöshed. »Virk alt hvad du kan i Øjeblikket efter din Overbevisning; og hvor du ikke længer kan, der find dig rolig i din Skiæbne, og fortvivl ey«. I denne Tanke ligger det sande Heltemod. — Over en saadan kiæk og from Siel der tænker saaledes faaer Satan med al sin Indflydelse, List og Virksomhed ingen Magt, thi hans Rige er kun af denne Verden.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Vaaren kommer! Og som en Fugl i Buret længes jeg efter at vederqvæge min Aand i den skiönne store Natur. Jeg har endnu paa min hele Reise ingen egentlig skiön Natur seet. Intet hvad jeg kan sammenligne med Danmarks grönne Skove og sölvblaae Hav. Schweiz vinker mig! Det Land der for Aarhundreder siden, efter en ærværdig Tradition vinkede vore gothiske Brödre. Medens Gotherne stride, vil jeg trække mig hen i de höitidelige Fielde, hvor Naturen har afstridt; og hvor de evige Hieroglypher, som et historisk Monument, hæver, udvider og tiltaler Aanden, uden at ængste den med öjebliklig physisk Ulykke. Der skal den dygtige Bondekraft som en Snaps styrke min Mave paa alle de parisiske Marcipaner og Sukkerpleskner, jeg her, af Tvang i 14 Maaneder har nydt. Der skal Vilhelm Tells Aand staae for mig paa Klippen ved Midienat som en Schweizerbonde i sin Kofte, med Stav i Haand, og en Friehedshat paa Hovedet, og han skal sige den nedslagne Skiald i Natten: Hvordan var det her, förend jeg kom? Og kan jeg ikke komme oftere? Er Menneskekraft og Menneskeadel uddöet af Jorden?

Og Johannes den Döber skal staae for mig i sin Kameelgarnskappe, og sige: Var ikke min Spise Græshopper og vild Honning? Hug en Tyran ikke mit Hoved af for at tækkes en Qvinde? Og blev jeg dog ikke den Raaber i Ørken, som raabte nyt Liv, og nye Dyd i den fordærvede Verden? — Intet modstaaer det Godes Kraft! För eller sildig blomstrer det igien. Og hos den Gode blomstrer det stedse. Øxen ligger allerede ved Roden af Træet! Hvilket Træe som ikke bærer god Frugt, skal afhugges og kastes i Ilden! Og paa Skyen skal Niels Ebbesen (ikke saaledes som han prater og praler i Sanders Glarmesterstykke; men som han staaer i Historien og den gamle

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Kæmpevise) komme med Palnatoke, og Waldemar Atterdag, og smile for mig ved Maanens Glands. Tröst og Mod i mit Hierte; Haab om en lykkelig Fremtid! En lykkelig Fremtid, min Elskede! for det hele som for os. Vedlagt fölger et lille Digt, der egentlig er skrevet til dig, for nogle Dage siden, eller Uger. Skriv mig snart til; og fortæl mig vidt og bredt alt hvad du kan. Manden taler helst i det Almindelige, Qvinden i det Enkelte; og begge elske de denne Meddelelse af forskiellige Naturgaver. Skriv mig strax til; om 6 Uger i det Mindste reiser jeg herfra. Hils Mad Drewsen og Reinholdine.

Din Adam.

288. Til Kamma Rahbek. Den 13, 14, 15, 16 eller 17 Martij 1808.

Det allerförste som Honnen billighedsviis forundrer sig over i sin egen Hondepost, er, at den immer bliver sai sæl li — paa Tittelbladet. Deraf giör Honnen som er et meget filusophiskt Hoved, og en poetisk Raambe, den ikke urigtige Slutning: at der maa svæve en ævig Hond, som Idee i Tegnerens Pantasie; hvilket beviser den Kærlighed han maa have til Honnen. Og deri kunde være noget, eller i det Mindste — Intet.

Honnen bider i Hellebarden, for at bevise sin Tabberheed i dæsse krigriske Tider og Tidender. — Honden har studeret

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ligesom Olearius i Götz v. Berlichingen til Bologna; det ser man paa Duskerne i Haserne og den lette Frisur over det ganske Laieme. Honden er altsaa en Bologneserhond.

Den eneste Vanskelighed der er i at skrive disse Hondeposter, bestaaer egentlig ikke saa meget i at skrive dem, som i at forstaae de Svar der gives paa dem. Kære Veninne har i letze Honnebrev skrevet noget som jeg slet ikke forstaaer; da det beroer paa Anspielungen i foregaaende N°, som jeg har glemt, da jeg har en slet Ihu kom Else!

Hvad Cervantes siger paa spansk har jeg heller ikke ret forstaaet om endskiönt det er skrevet meget tydeligt. Jeg spurgte Honnen hvad det var, da jeg ikke selv er Sproget mægtigt; og han oversatte mig det auf den Stegereif saaledes:

Refsir reyndann ofsa
Raþgiegn Haralldur þegnom,
Hyck at hilmirs rekar,
Halldi up þvi er vallda,
Sverþs hafa sliker byrþar,
Sannast litur hvor vit annan,
Haralldur skiptir sva heiptom
Hliotendur er sier briota.

Frygt ikke for Bakkelsehunden. Han fordærver ikke mange med sin Smigrekonst og aldeles ikke mig. Vi lever et underligt Liv sammen. Naar han kommer skolemestererer jeg ham næsten i eet Væk, og med alt det han næsten altid maa give mig Ret og gaae til Bekiændelse, saa ærgrer det ham dog formodentlig naar han er kommen ud af Dören; skiönt han inden for den ofte har forsikkret mig at han ikke skammede sig ved at lære af mig, om end skiönt jeg var meget yngre end ham.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Det sidste Stöd jeg gav ham var i en meget fortrolig Samtale hvor han efter Vane talte om sine utrolige Kundskaber, og beklagede at han havde lært for meget, hvilket han troede fordærvede Poesien. Jeg svarede: Jeg troer ikke en Digter kan lære for meget; heller ikke troer jeg at du kan beklage dig saa saare over denne Byrde; oprigtig talt hvad veed du da saa forskrækkeligt? Du er en Mand paa 44 Aar, og i 44 Aar kan man visselig lære meget; men hvor trykker det dig da? Du veed alting, kun ikke det man i Øjeblikket taler med dig om. Du har som en Sommerfugl flagret om fra Gienstand til Gienstand; men jeg troer ikke at du egentlig kan sige hvad du er hiemme i. Jeg er endnu ung og som en produktiv Kunstner maa jeg anvende mere Tid paa at giöre selv, end at see hvad andre have giort; men med alt det troer jeg dog naar jeg undtager at du maaskee kan lidt bedre Latin, og et Par Ord græsk, at jeg veed i det mindste lige saa meget som du; og jeg siger som Hans Christian: Hvad jeg veed det veed jeg. Deri gav han mig fuldkommen ret. Der er nu for exxempel, Fædrelandets Historie; deri er han höist uvidende. Da det er et Mske uden Fornuft og Forstand, saa er der intet löierligere end at höre ham tale i Philosophien; og de poetiske nyere Værker, saavel som de gamle er han tynd i.

Han er her i Paris i disse Dage, og har endnu ikke beæret mig med et Besög. Han er bange for mig; og saaledes maa han holdes i stram Töile; ellers bliver Knægten strax ækkel. Hvad Rahbek skriver mig om ham er skrevet ud af mit eget Hierte. — Han staaer nu paa Springet til at reise hiem. Ingen rigtig ærlig Interesse er der hos ham til nogen Ting. Han elsker ikke Poesien, fordi det er Poesie, men fordi han er Poet. Gud baire ham, det er Honden fortære mig en Stakkel.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Honden spörger kære Væninne! om hun veed hvad en Stakkel er? Det er en Staae Karl; en Kal som maa staae, medens Herskabet sidder. Dæ var en Spraaganmærgning.

Tak Rahbek tusindfold for det Gode han har sagt om mig, og slaae ham paa Kæften for det formeget i hans Hondedigt paa Hans kongelige Höihæd vor allernaadigste Svigerfaders Gæbuhrstag. Jæ skriver Hr. Ætasraaden selv til idag. Det er en rar Mand!

Herregud hvordan lever min Fader? Jeg har saamænd nu skrevet to Breve til ham, to Breve til Sophie, to Breve til Hans Christian, uden at obtinere Svar; det er jo dog forskrækkeligt.

Ved anstillelse her i Paradiis er Honden blevet Baron og saa forbandet stolt at han har bundet sig en Haarpung bag i Rumpen og falder rent tilbage til det gamle Barbarie. Det er Satan til Hond!!

Glem ikke at skynde paa Rahbek at han sender mig Rostgaard. Og hils Job, tusinde Gange. Sig ham at han maa have en Jobs Taalmodighed med mig. Næstegang skriver jeg ham bestemt til; men da ded er i Höstens eller Arbeidets Tid, saa kan jeg ikke dennegang. Nu maa Christiane have et Brev. Carl skylder mig et Brev det Bæst!

Farvel alle mine vælsinnede Bæster i Jesu Navn Amen.

AØ—

289. Til K. L. Rahbek. [c. 15. Marts 1808]

Kiære Rahbek!

I det tree danske Söeofficierer seiler over Paris hiem til Kiöbenhavn fra Cartagena, kan jeg ikke undlade at give dem en

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

poetisk og venskabelig Fragt med til dig og Vore. Jeg vilde gierne skrive over Brevet hvad vi skriver idag men jeg veed det ved Gud ikke; altsaa haaber jeg du tager mig det ikke fortrydelig op; hvis jeg ikke feiler, saa er det midt i den martialske Maaned.

Mine kiære Landsmænd have altsaa nu faaet Franzoserne en gros; og der hielper ikke andet til at faae dem ud igien end den almægtige Mercurius, id est: Tiden.

At Palnatoke snart skal blive antaget, og snart betalt, og Pengene mig snart sendte; venter jeg med Længsel, thi för kan jeg ikke gaae en Suisse; dog veed jeg vel at du giör alt hvad du kanst. — Det fornöier mig at det er gaaet saaledes med Hakon Jarl; især at Steffen har spilt saa godt. Det er nu mit Ønske at han maa spille Thorvald i Palnatoke, som dog er saa nær i Familie med ham, efter sin Oprindelse; og altsaa kan Foersom spille Svend Tyveskiæg (saaledes kaldt efter en Höetyv).

Abrahamsons Recension har jeg da læst. Han har knækket Skallen og ladet Kiærnen ligge; det vil sige knuset Formen, og forbigaaet Stoffet. Jeg skriver maaskee en meget venlig og vidtlöftig Afhandling, med det förste, hvori jeg paa en beskeden Maade beviser den ærværdige Veteran paa det danske Parnas, at han næsten har uret i alt hvad han siger.

Hovedpunk[t]erne er 1) Formen maa blive som den er; thi det var ikke min Hensigt at giöre Wielanske Löier, men at bringe Marv og Saft i mine Medborgeres Naturanskuelse, ved at fremstille dem den gamle naive men ikke sokkus-lave Verden. Saa ville jeg dog meget heller skrevet det i Hexameter, end i slig en moderne söd Velling.

Baldur er mat; uhandlende; ganske rigtig! derfor gaaer

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

han til Grunde. Det gode Princip dör ikke uden i Forveien længe at skrante; og saaledes knuses han.

Det umoralske i det onde Princips Seier, er en Øjensvaghed hos Her Kapitainen skyld i. Det gode Princip gaaer ikke til Grunde i Evigheden, men i Tiden, og det er et historisk Faktum. — En Digter behöver dog vel ikke i ethvert enkelt Digt at beröre og hentyde paa Alt? Baldur lever atter op i Christus. Og lige som det blide gode Princip forlader Norden i Baldur; saaledes kommer det tilbage i Hakon Jarl ved Olaf. Paa den Maade hænge disse tvende Stykker sammen; og følge ikke uden Aarsag efter hinanden. I Palnatoke fremstilles det Onde der atter er en Følge af Blödheden, og den modsættes der atter Heltekraften. Kun i en saadan dygtig Vexelvirkning blomstrer Livet; og holder det sig i Ballance. Naar man philosophisk vil tale om en Digter i Almindelighed, saa bör man overskue ham, det vil ikke sige oversee ham.

Auden hörer ikke til Stykket! Jeg gad vidst hvad de Msker i Almindelighed mene med deres: hörer til. Er det ikke en sammenhængende Begivenhed? og bidrager ikke denne Scene til at indsee Carakteren, Tidsalderen, Forholdene? til at give Stykket sin Colorit? Bidrager den ikke til at forhöie den religiöse Scenes Betydning, der slutter fierde Act?

Men Abrahamson er en gammel Mand, og til at indsee en Digters Virksomhed, Værd og Hensigter hörer Vigeur.

Jeg længes meget efter dine Forelæsninger!

I hvad han kalder Germanisme har han for det meste ogsaa Uret. Sprogene have een Rod; vi skylde den tydske Litteratur meget af vor Dannelse; hvorledes nu undgaae Germanism[er], naar de have Analogie med vort Sprog? Og hvorfor undgaae denne? Er betræffer, f. Ex. i Grunden ikke meget

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

bedre Dansk end angaaer? som ingen holder sig op over; saa vist som be er mere dansk end an. Skrinlagt brugte man först tusind Aar efter! Og hvor utallige Ord er det da ikke nödvendigt at bruge som först brugtes totusind Aar efter? Skulde en Digter ikke have Lov til at forandre nedhængende til nedhængne saa kom Sproget forbandet til at hænge saa slapt som en vaad Klud. etc: —

Her sender jeg dig to patriotiske Digte, som du kan trykke i din patriotiske Tilskuer. Jeg önskede ogsaa at Engellændernes Heltedaad blev trykket som en Gadevise. En lille Tilsats til Palnatoke, följer ogsaa med.

En vigtig Ting som du for alting ikke maa glemme, er at du siger Her Martini eller hvad han hedder, at han smukt lader mig være med sin Oversættelse af Hakon. Allerede for to Aar siden har jeg jo oversat den hos Goethe! Veed han ikke det? Jeg sidder just nu og omarbeider den (fra Dialogens Side) ganske, saa at den bliver mere concentreret i Stilen, og ⅓ Deel kortere da meget historisk skiæres bort, som ikke kan interessere tydske Læsere; en Omarbeidelse og Oversættelse er næsten færdig, og jeg haaber ikke den Herre stieler mig mit eget Bröd af Munden. Jeg har sendt en Forkyndigelse til tydske Blade.

Adieu mon ami!

Adam Oehlenschläger.

*290. *Til Sophie Ørsted.* [Sidst i Marts 1808]

Min söde Söster, lille Mo'er!
da mine tvende Prosabreve
til Dato ubesvarte bleve,
saa maa vel troe din arme Bro'er,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

at Du til slige Breve tier
og svarer kun paa Rimerier —
at Rimerier bli'er besvart,
har Baggesen mig aabenbart.
Jeg griber altsaa, skiöndt ei gjerne —
thi jeg forstaaer ei denne Gren
af Poesi (hvis det er en) —
til Øieblikkets Miskmask-Kjærne
og kjærner Dig af Smör en Klump.
Vil Du ei heller den besvare,
da staaer Du ved min Hjemkomst Fare,
da faaer Du dygtig paa din Rump'.
Hvad har at gjöre da Madamen?
Broderer hun en Blomst i Rammen?
Filerer hun en bred Manskjet
til Asa-Barnet, som han bruger,
imens han Middagsmaden sluger,
som Andre bruger en Serviet?
Syer hun maaske en Hat sig ny
saa smuk som ingen i vor By?
Tilskærer hun en Sirtses Kjole?
Betrækker nyt hun sine Stole,
for at faae atter noget væk
af Svogerens Assessorblæk?
Syer hun sin Mand en ny Mondur,
fordi den sidste, som ham gaves,
i Rakkerkulen maa begraves,
fordi den er ei længer pur?
Hvad gjör hun? Hvorfor kan hun ikke
besvare hendes Broders Brev?

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Hun rörer selv ei Grydens Slev,
kan dog ei heller altid strikke.
Hun skjenker The — men Thevand drikke
kan man dog heller altid ei.
Gaae henad gamle Kongevei
gjör man ei heller stedse, prikke
med Naalen, mens hun hörer Digte
af Goethe, Novalis og Fichte,
kan hun ei heller altid. Ha,
hvad, Död og Pine! gjör hun da?
Hvormed har jeg mig saa forsyndet,
at intet Ord mig bli'er forkyndet
af mine Venner hjemmefra —
ei Brev fra Fader eller Svoger,
ei Brev fra Söster eller Bro'er!
Ifald nu Blodet i mig koger,
hvis er saa Skylden? Din, min Mo'er!
Din Skylden er og alle Dine.
Bortreist er nu dog Albertine
at glæde i sin Ægtestand
sin Sorenskriver og sin Mand.
Med hende kan Du ikke sladdre
om Danmarks mistede Eskadre
og andre slige Dagens Ting,
som dreier Tanken rundt omkring.
Nu maa Du altsaa have Tid,
naar Du har vasket Huden hvid
og hurtig gjort dit Toilette
og dine Tænder nok saa nette,
at sætte Dig smukt ved dit Bord

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

og skrive Broderen et Ord
til Glæde og til Hjerteletten,
mens Assebarnet er i Retten.
Hvad volder ham da sligt Forlis?
Den Arme sidder i Paris
langtfra sit kjære Fredriksberre
og fra sin Vestergade kjær,
forladt, forladt — det veed vor Herre!
og önsker sig forgjæves der.
Dys din Erindring ei i Slummer!
Hvo delte med Dig hine Kaar
i vore dunkle Barndomsaar?
Hvo delte med Dig Fryd og Kummer?
Hvo gik med Dig i Söndermarken,
Hvo gled med Dig saa tidt paa Parken?
[*et Stykke mangler*]
Glem ei det gamle Barndomsspil,
glem ei din Broder, som Dig kjender
vel allerbedst paa denne Jord,
hvis varme Hjerte stedse brænder
for Dig, som for sin Fa'er og Mo'er.
O, skriv! Hvor længe kan Du tie?
O, skriv mig til, min lille Fie!

Din

Adam.

291. Til K. L. Rahbek. Paris den 9d May 1808.

Min kiære Broder og Ven Rahbék
Jeg skriver dig til her selv med Skræk
Alt blomstrer rundtom den grönne May

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Og endnu seer jeg en Skilling ey
for min usalige Palnatoke.
Jeg önsker mig tit til Utgardloke
(til Satan nemlig, min söde Faer)
Fordi jeg næsten ey Hviden har
Og uden Skilling og uden Hvid
Man kommer ey langt i denne Tid.
Jeg haaber du gunstig mig tilgiver
At jeg dig ikke alvorlig skriver,
Dertil er Tiden mig altfor sort,
Da maa man narres og gantes fort.
Naar alting vipper, og alting brager
Og alting brister og alting knager
Min Bror da spiser jeg — Peberkager!
Ved Kagen mener jeg Skiæbnens Rod
forsukkret af Manddommens Heltemod.
En Mand maa virke, maa driftig stræbe
Ey som en Baggesen stönne, flæbe
Ey slaae paa Daasen med Snusen i
Og sige fortvivlet Plaisanterie.
Ved trende danske Söegutter har
Jeg sendt en Brevpakke stor og svar
Hvori man Alvor vil noksom finde
Til Kiæreste, Ven og til Veninde.
De gode Gutter paa sælsom Viis
Tog Kaasen nemlig forbi Paris
For hiem at komme til Nordens Lande
Over de jordiske Farevande —
Hvor endnu Dansken kan gaae for Seil
Men ogsaa her slog dem Haabet feil —

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Paa Höiden nemlig af Amsterdam
De fik af Skiæbnens Orkan et Ram
Til Fliessingen maatte de hurtig haste
Og der kiölhales og Anker kaste.
Da altsaa ey de til Danmarks Land
Hiemkomme, indseer du, kiære Mand!
At mine Breve i Hurlumheien
Blev ogsaa stoppet, som de, paa Veyen.
Jeg haaber dog at I nu dem har,
Hvis ellers Fanden ey alting ta'er.

Hvis altsaa Pakken engang er kommen
Og du det Brev altsaa har i Lommen
To Digte fundet du har, som her
Jeg skrev for Danmark, og dig især,
Vil sige nemlig for din Tilskuer
Af Herrer læst, og af Möer og Fruer.

Hils min Christiane, og hils din Viv
Og sig min kiæreste Tidsfordriv
Er tit paa Danmark og dem at tænke
Skiönt Edda hviles — ak under Bænke!

Min kiære Sanger ey Modet tabt.
Dertil har Himlen os neppe skabt!
Alt kan de röve, alt kan de tage
Den kiække Ærlighed bliver tilbage
Dem selv vil Fanden engang dog tage.

I slig en gyselig Hurlumhey
Vil jeg fortsætte min Vandringsvey.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Hvad skal jeg giöre just nu, derhiemme
Hvor alt er presset i ængstlig Klemme
Og ingen hörer min Digterstemme?
Hvis jeg skal virke, maa man fornemme!
Her digter fort jeg paa tydsk og dansk
Og snart forlader jeg alt hvad fransk,
Saasnart jeg Vind kun har til Seiladsen
Gaaer fra Paris jeg og hele Stadsen,
Og seiler hen i det tydske Land
Og klyver op paa de Schweizerbierge
Og synger og digter som en Mand
Imens i Dalen de Bödler hærge.

Vort Danmark skal de dog lade staae
Hvad evigt er, det kan ey forgaae
Thi Geffions Øxne lod Øen voxe
Den plöies ned ey af Bretlands Oxe
Den plöies ned ey af en John Bull
Som drikker dum sig i Øll kun fuld.
Hvad Svendsken angaaer, den stolte Herre
Iblandt de smaa hvo kan tænkes smærre?
Han truer ogsaa? Men Herregud
Han veed at Dansken kan staae for Skud.
Og hvad nu angaae de stærke Biörne
Deroppe höit i det norske Hiörne
De dandser ey efter Piben strax
Der vanker udentvivl gode Bax.

Jeg skriver ey mere denne gang.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Jeg ender min gale Rimesang
Med Bönnen om de bevidste Penge
Thi ellers maa jeg mig snarlig hænge
Det var dog jammerligt hvis man alt
Saa reent sig fölte fortabt og qvalt
At ey man vilde et Værk betale
Hvori de nordiske Haner gale
Og minder höit om den gamle Kraft
Den gamle Glori og Heltesaft.
Hvis du har Penge, send dem i Tide
Hvis du har ingen — lad mig det vide
Saa maa jeg finde paa andre Raad
Jeg brister dog ey i Skrig og Graad.
Min Livstraad brister ey end, det veed jeg,
Hvad jeg i Verden har lidt, det leed jeg
Med Letsind og med et hævet Bryst
Saa vel fortrolig med Qval som Lyst.
Hotel des Quince Vingts er min Bolig
Der sidder som för jeg ganske rolig
Men om en Maaned fra Dato gaar
Til Tydskland, nyder saa der min Vaar.
Tree gange har jeg vel skrevet og fler
Til Fader og Syster: dem vide lad
Nu skriver ey Adam et Bogstav meer
För han faaer Breve fra Axelstad.
Til min Christiane og til din Kone
Jeg skriver saa snart en anden Zone
Forskiönner mig Livet en Smule meer
Og naar jeg Pengene i Haanden seer —
Nu er jeg ey opsat sandt at sige,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Det seer du, ved i mit Brev at kige.
Gud være med Jer og Danmarks Land
Det önsker jeg som en ærlig Mand
A. Oehlenschläger.

P.S. En Anvisning kan du maaskee skaffe mig paa General-Consul Classen, det var det bedste. Tael med H. C. Ørsted derom; sig ham at jeg skriver ham snart til; jeg frygter han er vred paa mig, hvilket skulde giöre mig inderlig ondt, da jeg elsker ham saa varmt som aldrig. Han faaer snart Brev. Adieu!

292. Fra Hans Heger. Kiöbenhavn d: 20 Maj 1808.

Kiære Sön!

Af Deres Skrivelse seer jeg at De har misforstaaet mig ihenseende til Flinteglasset. De har troet at det var mig om at giöre at faae Flintegl, nei, det var bare Nysgierrighed, at jeg önskede at vide: om man i Frankerig frembragte dette Fabrikat, som man hidentil til Skam for det övrige Europa har maattet have fra Engelland og som burde fabrikeres ved enhver ikke aldeles ussel Glashütte. Havde vores Glasfabrik været i Kiöbenhavn isteden for i Norge skulde det været giort her, i fald der ellers havde været nogen udkomme med Fabrikfolkene, det var nu nok om det forbandede Flintglas. Tak for Efterretningerne om Malerie og Musik, skulle der nogensteds gives Leilighed for Dem at höre Salieris Armida da forsöm den ikke og tænk saa paa mig, jeg har hört den nogle og tyve gange og gad nok hört den ligesaa tit igien, NB af Italienere og det endda til gode. Det beste vi i Vinter har havt af Syngestykker

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

P. O. Brøndsted

Tegning af Ploetz

Det kongelige Bibliotek, København

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

er Mozarts Don Giovanni, forstaaer sig med dansk Text som jeg ikke har seet eller hört, thi De veed nok at det er ikke Mode at synge saaledes at man skal blive klog paa hvad det er der synges og til at opnaae dette Øiemed, kan man ikke klage at Instrumental Musiken jo giör sit, og kanskee det er got, thi efter hvad mig er sagt skal Oversættelsen ikke være af de heldigste. — Jeg slutter af Deres Skrivelse at der ikke spilles italiensk opera i Paris, og De hör altsaa ikke saadan noget som Mozarts Figaro, Clemenza di Tito, Idomeneo, Re di creta, Don Giovanni, jeg gad vide hvor disse herlige Musiker ere givne eller gives af Italienere, og hvilke der ere de lykkelige Væsener der faaer saadant at höre — at höre — ikke med Øret allene — Fransk vil jeg nu ikke tale om, det slutter jeg mig til at De taler som en indfödt Franskmand, men italiensk det haaber jeg kun, at vi skal tale sammen, naar De kommer hiem, da det er saa usigeligt let at lære, naar man kan Latin og Fransk — men lad det nu være hvad det kan, jeg kan ikke giöre derfor, det italienske er og bliver mit favorit Sprog — men nu til Bakkehuset og in specie til K: M: som De veed har mange Flyvelyster og det kan man nu ikke forbyde hende; men skulde hun ikke beholde sine Flyvelyster for sig selv, nu saa skriver hun mig et spansk Brev til i Fior, og det lykkedes hende rigtig nok at stikke mig i det spanske og jeg kom saa vidt at jeg kunde give hende Lag for Lag paa spansk; men saa kom Bombardementet og ödelagde baade den spanske Flyvelyst og mange andre, saa jeg maae rigtig tilstaae at der er ingen bedre Middel for saadant —

Den Flöite De skriver om længes jeg efter at höre spille paa, thi at see den kan man ikke blive opbygget ved, det skulde ellers være meget, om den skulde have væsentligt forud for

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

den Slags som vores Seidler spiller paa der ligeledes er med Huller paa Siden og som mig synes, lader intet at önske mere af en Flöite — dog man kan ikke vide det — bare Flöiten ikke tager Skade paa Reisen, jeg mener af — dog hvad mener jeg? giet!

Hvor meget Deres poetiske Arbeider gefaller, kan jeg ikke undlade at melde Dem et lille Beviis paa. Vi kom i et Selskab paa Tale om en Bog og da jeg spurgte en Fröken af temmelig Kultur, om hun havde læst den, svarte hun mig: nei jeg har ikke thi jeg læser intet uden hvad Oehlenschlæger skriver, nu kan De vide hvad Deres Skrifter betyder for den Fröken, men som denne Fröken tænker, tænker mange flere — tröst Dem snart med en Hiertestyrkning — amen — lev vel og befind Dem saa vel som det önskes af Deres

Heger.

293. Fra Kamma Rahbek. Bakkehuset 20 Maj 1808.

Kiære, gode Adam!

Jeg er saa rört over, hvad De i Deres Brev til Christiane siger om hendes og mine Breve, at jeg ret inderlig beklager, at de sidste kiære Breve, vi modtoge d. 17 Maj ere to Maaneder gamle, og at De sikkert altsaa længe har ventet Brev fra os, og intet faaet. Saare godt kan jeg sætte mig i Deres Sted, og begribe, hvor kiært det maae være Dem, at höre ofte og meget fra Hiemmet, og kan ingenlunde antage det for en gyldig Grund til ej at skrive, den Deres Fader og Söster angiver: at Brevene skulle læses af Andre. Thi jeg kan jo sige Dem tusinde Ting, som hele Verden gierne maae vide, og som dog, ved at hentrylle Dem blandt Deres Kiære, maae interessere

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dem blot af denne ene Grund, hvor ligegyldige Tingene end forresten kunne være. Desuden er jo vort uskyldige lidt pesthuusagtige Spög — som desuden fremsættes i et Sprog, hvortil der hörer en egen Ordbog for at forstaae det — ikke af den Natur, at det kan vanhelliges af fremmede Øine, og det kan heller ikke röbe nogen Hemmeligheder, siden det ingen Hemmeligheder indeholder. Hvorfor skulde jeg da ikke skrive til Dem, naar jeg dog saa vist veed, at det — hvor ubetydeligt det end er, hvad jeg skriver — kan adsprede Dem paa en behagelig Maade, maaskee i Øieblikke da Længselen efter Hiemmet er meest levende hos Dem? Dette er min alvorlige Meening, og var jeg blot en Smule mindre syg, saa skulde jeg artig hiemsöge den gode Adagio med mine Breve, selv om jeg ikke var saa lykkelig, at faae dem giengieldte, med saadanne velsignede, interessante Breve, som dem, De er saa god at glæde mig med. Men da jeg næsten aldrig har et Øieblik, hvori jeg finder mig nogenledes let, og skikket til, at underholde mig med Dem, saa skriver jeg kun siælden, og takker Dem kun daarligt for al den Glæde, Deres Breve saa ofte forskaffe mig. De kan ogsaa troe, at jeg artig slider paa Dem, og naar jeg ret vil giöre en god Veninde, eller Ven tilgode, saa maae jeg altiid have fat paa Adagio-Pakken, og da jeg aldrig læser, eller lader Hufe læse deraf, uden for Mennesker, der have Receptivitet for det vittige Spög Deres Breve ere fulde af, saa feiler det heller aldrig, at den herlige Desert, jeg opvarter med, jo bliver modtaget med störste Glæde, og erindret med störste Taknemlighed. Saaledes fik jeg engang et Brev fra F: Schmidt i Norge, som egentlig kun indeholdt Tak for sliig Dessert, han engang fik noget af, da jeg boede hos min Broder Persius i de persepolitanske Ruiner. Koes's Söstre, som ere nogle velsignede Piger |: jeg

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

maae ved denne Leilighed fortælle Dem, at den ene engang drömte om Dem, og sagde, da hun fortalte os det: og han var da saa deilig!:| jeg holder inderlig meget af, blive ofte lyksaliggiorte med at Hufe forelæser dem et eller andet af Deres Breve. Paa denne Maade er De ofte iblandt os, og glæder os med Deres Selskab, uden at det generer Dem det allerringeste. Jeg maae heller ikke glemme at sige Dem, at jeg paa den seenere Tid har maattet lægge mig efter, at tale efter Dem, da Christiane bestandig plager mig derom. Forleden engang giorde jeg hende en stor Glæde med at fortælle hende noget om Dem, som just faldt mig ind, og som jeg nu vil gientage for Dem. Jeg blev nemlig engang oppe hos Deres Fader, da jeg stod og betragtede det lille Adagio-Portrait, meget rört over de smukke Kniplinger, De har om Halsen, og sagde til Dem, som stod nær ved mig: aah! havde De saadanne nydelige Kniplinger paa, da De var lille? Dette Spörgsmaal giorde jeg Dem — efter hvad jeg kan huske — sagtens for med andre Ord at sige: Saa har De jo ikke havt det saa ondt, som De vil bilde mig ind, i Deres Barndom. Men mit Spörgsmaal var neppe ude af Munden, för De ganske bistert, som om De havde forstaaet Spörgsmaalet, som det var meent, og ikke sagt, svarede: De |: Kniplingerne nemlig:| var F..d.. g.l. mig, bare riet i, og blev taget af mig igien, saasnart Maleren var ude af Dören. Jeg veed ikke om De selv erindrer denne Begivenhed, eller om De finder den Dem uliig. Dagen efter at jeg havde fortalt Christiane dette, maatte hun traske ud paa Slottet for at see den lille nydelige Adagio med de riede |: jeg veed ikke om jeg staver det Ord rigtig, da det aldrig för er forekommet i min Praxis:| Kniplinger. Nogen Tid efter kom Deres Fader, og da jeg begyndte at snakke med ham om den smukke

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Kniplings Strimmel, som kun var riet i, sagde han ganske alvorlig: var heller inte andet end riet i; hans Moder var for aarenlig til at give ham saadanne Kniplinger i sine Klæder; holder inte til saadanne Drenge. Men ved at nævne Deres Fader, erindrer jeg, at han har givet mig i Commission at sige Dem, at han lever ved god Helbred og roelig i det gamle Slot, at han kun har bekommet et Brev og, efter Forlangende i det, flyet Hans Christian, d. 3 April 1808, 100rd for at sende Dem. At han forresten inderlig glæder sig over, at höre saameget godt fra Dem, men ikke gider skrevet til Dem, da Andre först skal læse hans Breve. At han lever godt er vist og sandt; han besöger mig jævnlig, skiöndt jeg ikke har besögt ham, siden kort efterat de Engelske havde forladt Philla ɔ: Smaragden ɔ: Siælland. I denne Tid er Deres Söster, og Asa-barnet — som Paale kalder en lille Christus — flyttet ud til ham. De veed vel, at Asse har været meget syg, og at Sophie har havt Mæslinger, men at de nu begge ere friske igien. Paale skrev mig nyelig, at hans Börns Helbred tiltager hver Dag. Christiane, som i Gaar var ude hos mig med et Par af hendes og mine Veninder, og var lidt oppe paa Slottet, for at lade Deres Fader og Söster læse hendes Brev, befinder sig ogsaa vel, men har i denne Tid faaet noget Skiænd af mig, fordi hun har mattet sig ud med Have-Arbeide for Fröken Hammelefferne, som i Gaar vilde have mig til, at fortælle dem noget om den paradisiske Adams menneskelige Egenskaber, da de af Christiane ikke faaer Andet at vide, end det Guddommelige De besidder. De bleve meget forundrede, da de erfarede at Adam Oehlenschläger for 2½ Aar siden var et Menneske, der kunne faae ondt af Sult, saa man maatte hente koldt Vand til ham, og troe at han skulde döe, men som strax kom sig igien, naar

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

han fik noget at æde, og blev fra en syg Jödekone til en blomstrende Yngling med sorte Börster. — Men nu er det endelig Tid at forlade Jödekoner, og sortbörstede Ynglinger for at begive mig til Honden, som bedraver sai sæl i sin sidste Honde-Post N° 48 med at sige, at han er en Bologneserhond, da han med sine store Kundskaber i det Islandske, tydeligen lægger for Daven, at han er — hvad han ogsaa i N° 47 blev nævnet — en islandsk Lövehond. Jeg har ogsaa en islandsk Hond, som har lovet, at oversætte mig Deres Honds islandske Vers, men hverken auf, eller aus dem Stegereif, da min Hond ikke er saa drevet i det Islandske som Deres i det Spanske. Men nu opstaaer billigen det Spörgsmaal, om den ævige Hond, som er i Tegnerens Pantasie, ikke hedder Wijg, og er den samme Hond, som Olaff Trygveson fik af en Bonde i Irland, om hvilken — Hond nemlig — jeg i en gammel Saga har læst följende Ord: þessi hundur het Vigi, oc er þat allra manna mál at eigi hafi meiri gersemi verit þess kyns, sem i þessum hundi. Men til Dem kunde jeg sige som Olaff sagde til Bonden: ef þu átt sua spakann hund sem þu segir etc: Imidlertid vil jeg dog ikke for[t]sætte denne islandske Conversation, da jeg skriver det alt for stygt, og det seer ud, som Hondens Pote havde fört min Pote, jeg meener Haand. Kun maae jeg endnu sige Dem om denne Hond, at den var lijkari spokum hirdum enn skinsomum hundum. — Det glæder mig, at De har læst saa smukt for den Hond, som ikke hedder Wijg, men Jens; men jeg frygter rigtig nok, at han ryster det af sig som en Gaas. Derimod glæder det mig ikke saameget, at han kommer hiem igien, thi kommer han uden Fanden |: Fanny efter Paales Udtale :| saa kommer han sikkert til at boe hos Deres Fader, og saa tör jeg aldrig sætte min Fod i Söndermarken

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

eller deromkring, fordi jeg ikke skiötter om at möde ham, af den Grund, at det vilde falde mig vanskeligt at see ham, uden at sige ham, hvad der ligger mig paa Hiertet. Men lad ham kun komme, og jeg skal nok holde mig paa mit Territorium, hvortil Sygdommen saa alligevel fængsler mig, og han vil desuden ikke faae det for glædeligt iblandt sine Landsmænd, om jeg endogsaa lader ham have Fred. — Steffens, som det giör mig ondt for, De synes vel kold imod — spörger ideligt til Dem i sine Breve. Han er med samt Giebiechenstein igien i Halle, som De vel veed fra H. C. Ø. Baade han og Hanne skriver mig undertiden til, og nyelig blev jeg meget rört over at faae dobbelte Breve fra dem begge. Jeg kunde ikke noksom beundre den magelöse Taalmodighed, de begge havde udviist, ved at skrive det selvsamme Brev to Gange, hvilket jeg slet ikke havde troet dem istand til. Jacob Steffens er bleven Major. Peter er i Kiöbenhavn, og var meget glad den Gang han havde Haab om at komme til Sverrig. Siig mig dog engang i Fortroelighed, hvorfor De aldrig lader St. eller H. höre fra Dem. Jeg kan ikke troe andet, end at han elsker Dem af Hiertet — thi ellers var han en Hykler — og under Dem Deres Fortrin for ham. Og at Hanne holder af Dem, kan jeg heller ikke — synes jeg — kalde i Tvivl. De vil maaskee svare, at De har nok at skrive til alligevel, og det har De vist nok ogsaa, men engang kunde De dog ogsaa skrive til Halle, eller i det mindste engang imellem give mig en lille Hilsen til dem, som jeg med Glæde skulde besörge, da jeg veed, hvor velkommen den vilde være. — Paa Onkel Jobs Vegne, takker jeg meget, saavel for Hilsenen, som for Löftet om at skrive til ham. Jeg skal underrette ham derom, naar jeg i Morgen skriver til ham og sender ham Honde-Posten N° 48. Jeg misunder

ham, at han rimeligviis nu har faaet spansk Indqvartering, da der i Gaar skal være kommet Spaniere over Smaa-Øerne til Siælland, og være indqvarterede i hans Egn. Jeg syede med stor Fornöielse Lagener i Vinter, til mine gode Venner Spandigerne, som jeg da sikkert ventede, og gierne vilde have lavet olla podrida til, men jeg fik ingen Spandiger, og skal nu have den Hiertesorg, at de kommer til Siælland, og dog ikke til mig, som kalder dem de söde Spaniere. Forresten har vi rigtig nok faaet nok af Indqvartering, da vi strax eller dog kort efterat de Engelske havde forladt Bakkehuset, fik Holsteenske Ryttere, der rigtig nok er vakkre og honette Folk, men som dog har kostet os dygtig at föde i disse besværlige Tider, og vil fremdeles koste os meget, da Tiderne vist ikke bliver bedre, i det mindste ikke saasnart. Men sligt maae man finde sig i, og det er en stor Urimelighed at vente, man skulle kunne leve ligesaa beqvemmelig i Krig som i Fred. —

Fra den Blonde, som nu ligger i sin Seng, skal jeg hilse Dem meget; han takker for det Tilsendte, og siger, at han ikke skriver denne Gang til Dem, da han endnu ikke kan sige Dem noget om Palnatoke. Han vil sikkerlig giöre alt, hvad han formaaer, men det er i mange Henseender besværlige Tider, og da Theater-Kassen i Vinter skal have tabt 30000rd, saa er det vist ogsaa en vanskelig Sag, at faae Penge af den netop nu; imidlertiid vil han vel giöre sig Umage derfor, og jeg haaber ogsaa, at det ikke vil være forgiæves. Men nu maae De jo allerede længe have savnet Penge, siden Deres Brev er to Maaneder gammelt? Vi formoder derfor ogsaa vist, at man endnu kan sende Brevene til Paris. Christiane var tvivlraadig, om hun ikke skulde bie med at skrive til vi fik nærmere Underretning om, hvor De var, men jeg afgiorde, at der strax

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

maatte skrives til Dem, og hun lovede mig da ogsaa, at jeg i Aften skulde faae hvad hun skrev herud, for at jeg kunde lægge det i mit Brev, og i Morgen tidlig besörge det paa Politiekamret og paa Posthuset. Men nu frygter jeg, at hun har sendt sit Brev med Fodposten, og at jeg ikke faaer det i Morgen, för det er for sildigt, i hvilket Tilfælde, jeg vil blive meget ilde tilmode, thi jeg kan dog ikke vel beqvemme mig til, at sende dette jammerlige Brev ene, og saa maae der jo gaae adskillige Dage hen, inden vi kan sende Dem det. Jeg vilde forföre Hufe til at skrive til Dem, men han sagde som sædvanlig, at han vilde pænnedö nok, men han kunde pænnedö inte.

d. 21.

Saavidt kom jeg i Gaar, og vilde nu gierne sige Dem noget ret godt paa det Rum jeg har tilovers af mit Papir, men veed intet, uden at vi længes meget efter Dem, og at det af denne Grund, som ogsaa fordi vi kunne blive overbeviist paa en sandselig Maade om, at De virkelig er et Menneske, var godt, om De kunde komme lidt snart hiem. Men jeg frygter meget, at Rahbek ikke i denne Sommer vil kunne komme til at vise sin Ufortrödenhed ved at plukke Jordbær til Dem, da de nu allerede ere sprungne ud |: ikke efter Asses Talebrug: moedne :| og der altsaa ikke er mange Uger til, Ufortrödenheden kan vise sig. Vil De ikke — dersom De ikke kommer meget snart — næste Gang, De skriver, sende mig et lille Portrait af Dem, i samme Maneer, som den, hvori Honden er tegnet, thi jeg længes efter at see om De er en Christen eller en Jöde, en Bologneser eller en Löve. Er Deres Haar nyelig klippet med en Havesax? Naar Saxen ikke bruges meer saa

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

send mig den, at jeg kan klippe Grosch's pitoreske Lokker — som dagligen forarge mig — af. Apropos! Gro—sch boer her, og har et lille bitte Stykke Jord, hvormed han agter at ödelægge Britterne, ved deri at opelske Surrogater. Han saaer Petersillie, Syrer og Rediker i Rader — som man saaer Erter — men jeg veed ikke om det skal bruges istedet for Sukker, Kaffebönner etc: Derimod veed jeg at jeg nu maae holde op, anbefalende mig og alle mine i den paradisiske Adams venskabelige Erindring. Gud velsigne og bevare Dem!

Deres hengivneste K. M. Rahbek.

294. Fra Christiane Heger. Kiöbenhavn den 20 Maj 1808.

Kiære Oehlenschläger!

Du er da ret et velsignet Menneske, at mine Breve kan glæde Dig, Du selv har ene Skylden, derfor fralægger jeg mig den ogsaa ganske, og alt hvad jeg kan forstaae af den hele Sag er, at der rimeligviis er en slags Nödvendighed i, at hvad der kommer fra Hierte maae gaae til Hierte, om Vejen var nok saa lang; men med alt det kommer det dog altsammen fra Dig, thi jeg kan forsikre Dig, at det er aldeles uden min Medvirkning, at Du er rodfæstet i mit Hierte. Enhver kan indsee, at det maae være tungt altid at være sysselsat med et Menneske som altid er fraværende, det eneste der tröster mig er, at jeg næsten ikke seer en ærlig Siel som ikke lider af samme Onde, nu det forstaaer sig, nogen Forskiel i Graderne er der vel, hvilket, jeg da har mine Grunde for at udbede mig, men jeg vil med Taalmodighed være i den störste Qvide, naar Du kun vil rose mig for det, naar Du kommer hiem. —

Den 17 Maj fik vi dine Breve, de have altsaa været over to

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Maaneder undervejs, hvor ulykkelig ville jeg ikke være, hvis Du kunne et Øyeblik have troet, at jeg ikke ufortövet ville takke Dig for ethvert af dine Breve, og særdeles for det sidste, som jeg elsker over ald Beskrivelse, det har giort et Indtryk paa mig, som ikke lader sig sige. Jeg gik i Gaar ud til Sophie som er hos Din Fader, jeg læste dit Brev höyt for hende, Paale, Anders, Hans Christian og Waldemar Rothe, de blev alle glade over denne Meddelelse, Digtet behagede dem ogsaa saare vel. Til disse Folks Retfærdiggiörelse har jeg lovet at tale. Din Fader, Anders og Sophie har skrevet Dig til paa engang, for temmelig lang Tid siden; disse Breve, siger Sophie, at Du ikke kan have faaet, da Du længe efter de vare bortsendte, har klaget over at Anders aldrig skrev til Dig. Din Faders Grunde faaer Du i K: M: Brev, altsaa gaaer jeg igien til Sophie. Hun siger, at hun længes saa inderlig efter Dig, og efter at udgyde sit Hierte for Dig, men det skeer ingenlunde skrivtlig, dog, jeg synes siden Du ikke har forlangt hendes poetiske eller philosofiske Troesbekiendelse, kunne hun gierne sende Dig et par systerlige Linier, imidlertid udlægger jeg hendes Taushed paa Din Rejse til intet ondt, det er kun en lille Særhed at hun vil vente til Du kommer. For nærværende Tid og i hele April har hun havt antageligt Forfald. Ørsted har nemlig været meget syg af sit sædvanlige Nervetilfælde, og neppe var han i Bedring, men endnu sengeliggende, för Sophie fik Mæslinger, og var temmelig syg, nu er de begge friske og paa Slottet, men Ørsted er endnu saa mat at han knap tör læse, mindre arbejde, og Sophies Øyne saa svage, at hun neppe ville kunne skrive til Dig. Med næste Post skriver Christian, imidlertid beder han mig sige Dig, at han har besvaret ethvert af Dine Breve, hvoraf sees at nogle af hans maae være forkommet. —

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Det glæder mig at see af Rahbeks Brev, at Du giver Steffen saa god en Rolle i Palnatoke, jeg veed heller ingen der fortiener [det] saa godt som han, hans Hengivenhed til Dig er utroelig. Da, som Du veed Skindet bedraver, saa har jeg besörget ham, ligesom Katten, flaaet, efter hvilken Operation vi er de beste Venner.

Jeg gik fra Slottet i Aftes til Bakkehuset, lidt för vi skulle spise fik jeg ligesom en Smule ondt, men som gik over da jeg begyndte at spise. K: M: anmærkede meget ondskabfuldt, at jeg dog havde noget tilfælles med Dig; hun erindrede hvor ofte Du havde været dödsens, mens hun dækkede Bord. Jeg blev ret vel tilmode over at ligne Dig i noget, hvor vel det just ikke var i noget af det ædleste, men min Glæde blev större, da jeg af Rahbeks Brev saae, at vi med een Fölelse havde læst den bevidste Resension. Ligesaa har jeg ogsaa for lang Tid siden sagt, at Du sikkert ville finde en passelig Lejlighed, at fortælle Vedkommende hvor galt han var i det, det selv samme Udtryk har jeg brugt: at knække Skalden og lade Kiærnen ligge, men da jeg forresten er et usselig Barn har jeg giort mig den Ulejlighed at ærgre mig over den Mulighed at kunne misforstaae Dig; see det skulle jeg ladt være. Germanismernes Indblanden har jeg benægtet, derimod har jeg beviist, at Anmærkeren begaaer 100 slige Feil, naar Du begaaer 1, at sige for mine gode Venner, nu skal Du have Tak ifald Du vil giöre det for Publikum.

Efter mit Brev at slutte skulle Du være i Schweitz alt, men siden Du efter Rahbeks dependerer af Palnatoke, som efter sin Död er en seendrægtig Person, saa er Du vel i Paris endnu, desværre for Dig, men desbedre for mig, som kan faae Dig min Tak til Hænde. Naar Du kommer til Schweiz faaer Du vel

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

intet blivende Sted, og hvordan skal man saa bære sig ad med at skrive til Dig; og hvordan skal man bære sig ad med ikke at skrive, naar man er saa lykkelig at faae Brev; hos mig taaler alting Opsættelse, undtagen hvad der angaaer Dig.

Man er færdig at ödelægge mig hvor jeg kommer med at spörge om hvor Du er, hvad Du har for, naar Du kommer hiem og Examinen ender altid eller ofte med »vær saa god at hilse«, men saa god hverken vil eller kan jeg være, thi da fik jeg alt for meget at giöre; imidlertid har jeg dog lovet Rothe, som har rejst i de mange Aar, jeg veed ikke hvor mange, at hilse Dig. —

Reinholdine har været meget syg i dette Foraar af Inflamation, inden hun kom op fik hun Koldfeber, Stakkel. Den 17 Maj er det hendes Geburtsdag og netop den Dag fik jeg dit Brev, jeg ilede strax hen til hende, hun laae og brugte Chi[nin] og havde faaet en stor Deel Presenter, dog maae jeg ikke nægte, at den hun fik fra Dig, blev regnet for den beste, nemlig Din Hilsen.

Nu bliver jeg bange jeg glemmer at slutte og det er dog paa Tiden. Bröndsted har skrevet at din Tragedie er færdig, den faaer vi vel ikke för vi faaer Dig selv, men Din Aladdin kunne Du gierne sende os, thi skal vi vente til den kan faaes her paa Bogladerne er jeg bange vi faaer længe at vente. Jeg er glad ved at Du ikke vil komme hiem medens Tingene staaer som nu, men det var dog muligt, at de kunne faae et saa forandret Udseende uden dog at være hævede, at Du blev nödt til at komme, men helst vil jeg önske Dig og Freden Velkomst paa eengang. Gud velsigne Dig min kiære Oehlenschläger.

Din Christiane.

Tante Drewsen hilser Dig venskabeligst og takker Dig fordi

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Du erindrer hende. Dit Brev har fornöyet Fader, som Du seer af, at han atter skriver til Dig.

295. Fra Christiane Heger og K. L. Rahbek.

Kiöbenhavn den 27 Maj 1808.

Kiære Oehlenschläger!

Jeg har saa nylig skrevet til Dig, at jeg intet har at sige uden det Gamle, at jeg elsker Dig inderlig, at jeg er glad naar Du er det, og at intet er saa vel istand til at bortjage Griller, Upasselighed etc som Brev fra Dig, hvad enten det er til mig eller til en anden af Dine Venner, dog maaeske Du selv vil overgaae Dine Breve, naar Du engang kommer.

Det glæder mig at Du nu kommer ud af Din Penge Trang. Nu haaber jeg ogsaa at denne Sommer vil blive Dig ligesaa behagelig, som den forrige var ubehagelig. Skriv os nu ofte Smaa Breve til. Der hvor Du kommer hen, vil det rimeligviis blive os vanskeligt at skrive til Dig, derimod bliver vi omtrent at finde i vor gamle Bopæle, thi at jeg i Morgen tager ud til Bruns paa Sophienholm for nogle Dage og i Pintze Helligdage til Springforbie og saaledes giör Tourer fremdeles i Sommer, kan ikke regnes for Rejser, men kun lidt Omflakken, jeg finder nok Viingaardstræde igien, og der vil Postbudet ogsaa finde mig naar Du kun vil være saa god at sætte ham i den Nödvendighed at söge mig. —

Jeg har ret min Fornöyelse af at mærke hvorledes man ganske glemmer min Ubetydelighed over Dig, endog i det Øyeblik man enten taler med, eller om mig. Saaledes sagde Etatsr: Brun for Exp: i Gaar til Lotte paa Sophienholm: Kömmt die Oehlenschläger nicht bald heraus? han har bestemt troet at han sagde Christiane, men har tænkt paa Dig saa-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ledes, at Munden löb af med ham. Uafladelig maae jeg taale Tilsidesættelse for Din Skyld, notabene naar man först har faaet mig udfrittet, om alt hvad jeg veed om Dig. Men hvor gierne seer jeg ikke denne Tilsidesættelse! Naar man vil behage mig, maae man kunne glemme alting over Dig, maae man sidde halve Dage og gidde hört mig læse i Aladdin, Balder, Hakon og alt det velsignede Töy, som jeg nu er saa bevandret i at Du virkelig burde sende os noget meer, for at det dog kunne faa et Øyebliks Hvile. Men jeg ville jo ikke opvarte Dig med den gamle Snak, men om andet kan det i Evighed aldrig blive, altsaa Levvel kiæreste Oehlenschläger!

Din Christiane.

Kiære Oehlenschläger.

Du kan gaae hen til Classen, og lade dig udbetale 300 Rigsdaler, og ifald du ikke nylig har faaet et Brev fra H. C. Ørsted, hvori han underretter dig om, at der ligeledes var anviist dig der i forrige [Maan]ed 100 R^{dr} fra Paale, vil du kunne hæve disse tillige med de övrige, og faaer i saa Fald 400 R^{dr}.

Da Theatret i Aar, ved at blive hindret i at begynde til sædvanlig Tid formedelst vore gode Venner Britterne, og have maattet holde op 2½ Maaned for Tiden ved Kongens Död, har efter Vedkommendes Sigende tabt 36000 Daler, og altsaa ikke engang udbetaler de reglementerede Douceurer, holdt jeg det for uklogt at stringere paa at faae Palnatoke antaget og betalt og efter holdet Skibsraad med min Svigerfader, blev vi, i Forening med den opstaaende Næse, enige om heller selv at sende dig 300 Rigsdaler, og oppebie, at Directionens Time kommer. Du kommer, haabe vi, derved af din Forlegenhed; og imidlertid kommer Schimmelmann hertil, og man kan see sig videre om.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dine Rettelser til Palnatoke har jeg med Fornöielse modtaget; ligesaa dine to Sange, hvormed jeg strax prydede min Tilskuer, kun maa jeg mælde dig, at den bedste af dem, havde jeg faaet i Forveien — udentvivl med Koes — i sin oprindelige Form, og fundet den saa passende til Tiderne, at jeg, stolende paa dit Venskab strax meddelte den, som den da var. Dette maa du venskabeligst tilgive mig. Publicum har med Fornöielse modtaget dem i begge Former; men Gadeviser kan du Jens **Immanuel**!!!! giöre.

Jeg har i Formiddag skrevet min Portion Skrutil, og er altsaa slöv og dum, og kan ikke, som I andre, blive vittig af Viin, om jeg ogsaa havde nogen; du maa altsaa tage [til-tak]ke med disse flaue Linier, saameget hellere, da min Kone og Christiane giöre Fyldest for mig med.

Martinis Pröve til en Oversættelse af Hakon Jarl hviler endnu i min Pult, og kommer altsaa ikke videre, heller ikke har vi siden seet til hinanden. Hvad du siger om Abrah. Recension er mig i nogle Stykker vel modernt i Argumenteringen, skiöndt jeg er enig med dig i Resultaterne. Overalt naar du kun digter antik, som i Hakon og Palnatoke, det er Hovedsagen.

Brevet skal ned at læses og besegles, jeg har altsaa kun at tilföye dig, at jeg er af Hiertet Din

Rahbek.

296. Fra Kamma Rahbek. Bakkehuset d. 27 Maj 1808.

Kiære, gode Adam!

Da Rahbek, der, inderlig bevæget over Deres seeneste ynkelige Epistel, har giort Anstalter for at tröste Dem, ikke vil

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kunne skrive uden meget kortelig denne Gang, saa vil jeg, skiöndt jeg nyeligen har ladet höre fra mig, give Dem et lille Tillæg angaaende Honden. Jeg kunde gierne, som vi fordum talede, saa nu skrive 2000 Ord om bemeldte Hond, naar jeg ikke holdt det for en stor og uforsvarlig Synd imod de gode Mennesker, hvis Pligt det er at læse mit Vaas. Det giör mig sandelig ondt nok, at jeg ikke reent kan forskaane disse for min Honde-Sladder, men de ville vist undskylde, at jeg meget imod min Villie maae plage dem, og forresten regne det for noget der hörer til det daglige Kors, hver har at bære. Men nu til Honden! Denne gode Ven, som snart er i Paris, og snart paa Bakkehuset, har nemlig nyeligen oversat mig det islandske Vers paa gammelt Dansk, og lyder det saaledes:

»Forstandig Konge straffer sine
Undersaattis viiste Ofuermood.
Jeg troer huer aff Kongens
Mænd lider for huis hand giör.
Stridsmænd de Byrder maa
Bære, de sielfue sig lafue.
Harald saa Straffen deeler, at
En med anden fanger Ret.«

Af disse Hondens Ord, begreb jeg, at De var Kong Harald Haardraade |: som rigtig nok var en deilig og anseelig Mand, men som dog alligevel var blond:| der med en Smule Islandsk — som slet ikke forskrækkede mig, da jeg stoelede paa Hondens Kundskaber — vilde straffe mit Overmod: med Cervantes's Ord at give Dem en lille Finte, som jeg ikke turde give Dem med mine egne Ord. Men nu vil jeg lade Dem selv bedömme, om mit Overmod virkeligen er blevet straffet, eller om De ikke troer mig istand til, ved Leilighed at give Dem en spansk Finte igien. Forresten maae jeg dog sige Dem, at der

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

slet ikke var noget Overmod i, at jeg skrev nogle faa Ord, som maatte være forstaaelige for Enhver, som kan Latin og Fransk, og jeg er ogsaa ganske vis paa, at De har forstaaet dem, og kunde jo heller ikke andet end finde dem ganske anvendelige, i et Øieblik, da jeg hörte saameget om Baggesens Smigrekunster, og vidste, at De var et Menneske, hvilket Deres egen Sentenz: Herre Gud, vi ere alle Mennesker etc: jo selv erindrede mig om. — Fra Deres Fader har jeg igien mange Hilsener til Dem. Han var hos mig i Formiddags, og var meget glad over, at Rahbek giör Anstalter, for, at De ikke behöver at hænge Dem. Han var noget uroelig over, at De ikke havde faaet de Penge, Hans Christian sendte Dem, men jeg tröstede ham med, at de ikke kunne være forgaaet. Han gientog — hvad han ofte tilforn har sagt — at han ikke vilde skrive saalænge Brevene bleve læste, og at han ansaae det for nok, naar vi andre jævnligen gave Dem Efterretninger om hans Befindende. Fremdeles anförte han en Philistergrund — den nemlig, at spare Postpenge i disse besværlige Tider — som jeg heller ikke kan tage for gyldig. Thi heri tænker jeg som Baggesen, der engang — da Christiane ogsaa havde faaet i Hovedet, at man ikke skulde skrive for ofte til Dem, fordi De maatte betale saameget for Brevene — erindrede hende om, hvad Christus sagde til sine Disciple, som bebreidede Qvinden, der salvede ham med den kostbare Salve, som de meente det havde været bedre at giöre i Penge, og give til de Fattige: »I have altiid Fattige hos Eder, men mig have I ikke altiid«. — Deres Söster og Svoger ere i bestandig Bedring, hvilket de gierne selv kunne fortælle deres Broder og Svoger; men da jeg nu har Pennen i Haanden, saa kan jeg ogsaa giöre det. Hvad mig selv angaaer, da kan jeg ikke vel tale om Bedring, men tör dog sige

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

saameget at jeg i det mindste er mere taalmodig, end jeg har været tilforn — thi andet end moralsk Bedring, har jeg ikke at tænke paa — hvilket De ogsaa selv vil finde, ifald Gud under mig at leve saa længe, at jeg kan overbeviise Dem derom. Men nu bliver De vist saa længe borte, at jeg arme, sygelige Stakkel! slet ikke tör tænke paa, at see Dem igien. Tak for Hilsenen i Rahbeks Brev, og fordi De ved alle Leiligheder saa broderligen erindrer mig. Jeg skiönner ogsaa paa det, og elsker Dem — det veed De! — som De virkeligen var min Broder. Jeg har bedet Christiane ogsaa denne Gang at skrive et Par Ord til Dem, og hun har ogsaa lovet mig det endskiöndt hendes Beskedenhed gierne vilde giöre lidt Indvending, og hun forresten ogsaa er lidt undseelig over, at skrive noget til Dem, som skal læses af Andre. Jeg vil ogsaa gierne troe, at det kan være lidt ubehageligere for hende, at skrive paa den Maade, men jeg troer dog alligevel ikke, at jeg i hendes Tilfælde vilde have Skrupler, thi hvad jeg med fuld Föie tör være bekiendt for Gud, og mig selv, det tör jeg ogsaa være bekiendt for alle Mennesker.

Theemaschinen giör nu saadan en Allarm for mine Øren, at jeg maae forlade min kiære Ven og Broder, og forföie mig til den. Gid jeg nu var saa lykkelig, at jeg kunde skiænke Thee for Dem, som jeg saa ofte tilforn har giort! Jeg længes inderligt efter Dem, kiære Adam og önsker Alt Godt over Dem.

Deres hengivne Karen Margaretha.

297. Fra F. A. Brockhaus. Amsterdam den 8 Juny 1808.

Ich habe Ew. Wohlgeb: mit der vorigen Post eine Anzahl von Berlin erhaltener Aushange Bogen zugesandt. — Ich er-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

warte nun ehestens den Rest. — Sobald ich den habe werde ich Ihnen Ihre Rechnung aufmachen und dafür remittiren oder können Sie dafür ziehen. — Es scheint mir indessen unmöglich, dass Sie schon in 3 Wochen Ex. in Paris haben könten. — Von Berlin werden sie nach Leipzig gesandt; dorten geheftet und eine Anzahl hiehin expedirt. Leipzig ist 80 Meilen von Amsterdam entfernt und selbst pr Post erhält man hier von Leipzig nur in 16 Tagen die von da abgeschickten Packete. Von hier bis Paris gehn wieder 14 Tage hin. — Ich melde Ihnen diese Details damit Sie sich darnach richten und uns Ihren Willen bekant machen können. Im Fall wir keine Contra Ordre erhalten, senden wir Ihre Ex. gleich nach Empfang pr Diligence nach Paris. —

Ihre Ansprüche in Rücksicht Ihrer Trauerspiele und Gedichte mögen, wir wollen das nicht in Abrede stellen, — gerecht seyn und wir wünschen Ihnen das Gelingen derselben; sie sind aber gross für einen Jungen in der deutschen Litteratur erst debütirenden noch ganz unbekanten Schriftsteller, über dessen erstes deutsches Werk: Aladdin, sich das Publikum noch mit keinem Laute hat erklären können. — Unsere National Coriphäen: Klopstock, Schiller, Göthe, Wieland traten leiser auf. —

Ew. Wohlgeb. nehmen mir diese Bemerkungen nicht übel, aber — es peinigt mich in der That, gewissermassen mit Wegwerfung über unsere Bedingungen von A. betreffend, geurtheilt zu sehen, da — sie das doch nicht verdienen und wir auch gewis sind, dass wenn etwa Cotta auch oft mehr zahlt, er auch in Rücksicht der Stärke der Auflagen, des Honorars für zweite Ausgaben andere Bedingungen macht, als wir, und er sich in Rücksicht auf die äussere Ausführung, der Eleganz

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

u. s. w. gar nichts vorschreiben lässt, noch dafür auch nur etwas thut oder übrig hat. — Man sehe z. B. Göthes Werke an: (neueste Ausgabe) welch ein elender Druck, schlechtes Papier, in einander gedrängte Zeilen, erbärmliche Correktur, ohne alle chalcographische Verzierung!

Man muss beym Urtheil über die Bedingungen, die Buchhändler eingehen, alles im Auge halten und dann wenn man dies thut, sind wir gewiss, dass Ew. Wohlgeb. von keiner andern Handlung vortheilhaftere und angenehmere erhalten konten, als wir für A. zugestanden.

Von unserer Seite werden wir gerne eine Verbindung mit Ew. Wohlgeb. beibehalten und empfehlen wir uns Ihnen dazu aufs Ergebenste. Brockhaus.

Spalding hat nicht die Correktur besorgt.

298. Fra H. C. Ørsted. Kjöbenh. d. 13 Jun 1808.

Af Dine Klager over, ikke at have faaet Brev fra mig, maa jeg nödvendigen slutte, at et af mine Breve til Dig er forkommet. I samme lod jeg Dig vide at Du kunde hente 100 Rd hos Generalconsul Classen. Af et Brev fra Rahbek vil Du vide, at vi nyligen have besörget Dig end 300 Rd fra samme Sted. — Det er mig kjært at Du reiser til Schweitz, thi saa gjerne jeg vilde see Dig her, saa indseer jeg dog, at her ikke var noget for Dig at udrette, saa længe som alt staaer paa den nærværende spændte krigeriske Fod. — Men have vi derimod ikke noget Krigsdigt at vente fra Dig? En kort, fyndig, populair Krigssang vilde vist være af god Virkning. Hvad vi hidindtil have faaet er for intet at regne. Baggesens have ingen Lykke gjort, og fortiente, som mig synes, det ikke heller. Jeg behöver vel

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ikke at sige Dig hvo som meest har udmærket sig i denne Feidetid, Du maae kjende det af Aviserne, som nu dog maae have nogen mere Interesse for Dig end de för have havt. Jeg vil altsaa kun föye nogle enkelte Bemærkninger til, saadanne som ikke sees i Aviserne. Prinds Christian af Augustenburg, som commanderer i Norge, er ikke blot ved sine Medhjelpere en heldig General, men er selv en övet og kyndig Kriger, der för har tjent Østerig mod de Franske. I Freden anvendte han sin meste Tid til at bereise Norges vigtigste Egne, og kjender derfor nu alle Midlerne til Landets Forsvar. Han er meget elsket af de Norske. — For nogle Dage siden havde vi en Affaire ved Dragör (saaledes har Nyrup viist at Dragöe skrives i gamle Documenter) med en Engelsk Convoy. Vore Kanonbaade ödelagde næsten ganske en Fregat, toge een Brig, og toge eller ödelagde 12 Kjöbmandsskibe. Vi sloges i 5 Timer, og de Engelske Krigsskibe sparede ikke deres Krud. Desuagtet mistede vi ikke een Mand, ja havde ikke engang nogen Saaret, som man kunde sige var mærkeligen beskadiget. Jeg skriver Dig dette fordie Du maaeskee vilde ansee det for Pral naar Du læste det i Aviserne. Kongen var selv Tilskuer ved Affairen. Alt begunstigede os. Det var nemlig ikke Fiendens Hensigt at angribe os, men blot at bringe en Kjöbmandsflaade forbie, som siden skulde snige sine Varer ind i Østersöens Havne. De laae ved Svenske Kyst og ventede til en rask og gunstig Kulning kunde före dem vore Kanonbaade forbie. De fandt endelig den forönskede Leilighed, gik ud vel beskyttet af Krigsskibe, men da de kom til vor Kyst blev det stille, Vinden vendte sig, og blev dem mindre gunstig, kort de maatte holde vore Kanonbaade Stand. En Kamp, saa nær Staden, kan

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Du let tænke maatte sætte alle Indvaanere i Bevægelse. Der gaves intet höyt Sted fra Toldboden til Frederiksberg Slots Altan, som ikke var besat med Tilskuere, der alle ventede utaalmodigen paa Udfaldet. Natten endte egentlig Kampen, ellers var neppe een undkommen. — Kongen var endnu paa Amager da alt var endt, han havde ladet bringe alt Nödvendigt ud for at pleie de mange Saarede han ventede. Du kan altsaa let tænke Dig hans Glæde, da den ene Baad efter den anden ankom, og overalt hvor han spurgte efter de Saarede fik til Svar, at der ingen var. Commandeur-Capitain Krieger, som förte Overcommandoen blev Dagen efter udnævnt til virkelig Commandeur. — Vore Kanonbaade gjöre overalt den bedste Tjeneste, ved Laaland har Lieutenant Wulf taget en Brig, blot med 4 Kanonbaade. Han havde kun een eneste Saaret, nemlig en Lieutenant Grodschilling, som under Kampen havde udmærket sig. Wulfs Broder har ogsaa med et Par Kanonbaade under Norge jaget et större Engelsk Krigsskib paa Flugten. Lieutenant Bjelke har ved Bergen drevet en Engelsk Fregat paa Flugt, ogsaa ved Kanonbaade. Lægges nu hertil den hæderfulde Kamp som Skibet Prinds Christian havde med den overlegne Engelske Magt, saa fortjener vel vor nuværende Söemagt sin gamle Ros. Ved at skrive dette, falder det mig ind, at det vilde være godt om Du fik en udförlig Beretning om alt hvad der under denne Krig er foregaaet i Norge. Jeg kan ikke give Dig det detailleret nok, uden at have Dagens Blade for mig; men jeg skal bede Christiane, at give Dig en Excerpt af Budstikken, et Blad som Falsen udgiver i Christiania.

Af litteraire Nyheder vil det maaeskee ikke være Dig ganske uinteressant at höre, at Nyrup har udgivet Edda paa Dansk,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

og i en Dedication til Steph. Heger angivet som Hovedaarsagen til sit Arbeide, at han derved vilde forberede sine Landsmænd til Læsningen af Dine Digte.

Om Gjenstanden for vor forrige Brevvexling skriver jeg ikke et Ord, fordie jeg ikke gjerne repeterer hvad jeg vidtlöftig nok har sagt i et tidligere Brev, som jeg dog haaber skulde være kommet dig til Haande, deels ogsaa fordie jeg synes, at vi vel kunne ansee denne Sag for sluttet.

Jeg maae dog vel fortælle Dig at jeg i Vinter har begyndt paa et Digt over Luftseiladsens Opfindelse. Det er ikke bestemt til Trykken, da jeg ikke tör haabe at bringe det til den Grad af Fuldkommenhed at det fortjente Offentlighed men at det ikke vil være uden al Interesse for mine Venner, som kjærligt ville oversee Svagheder i et Forsög, som ikke gjör Fordring paa at være Kunstværk, skjöndt dets Forfatter ingen Umage har sparet paa det, det tör jeg haabe. Min Hensigt er at fremstille denne Opdagelse som en guddommelig Aabenbaring gjennem Naturen, hvilket upaatvivleligen enhver Opdagelse er. Jeg vil her dog give Dig nogle faa Vers af Begyndelsen.

Leirer Eder i Kreds, og hörer den skinnende Stordaad,
Som skal krone med Hæder vor Old i uendelig Fremtid,
Dersom Viden og Kunst beundres af kommende Slægter;
Thi hvad Naturen kun lærte den letbevingede Luftsön,
Gjennem ætheriske Strömme i svævende Flugt sig at hæve,
Det fuldbringer nu Kunst; majestætisk hæver et Luftskib
Jordens Sön over Skyerne höyt, i den renere Æther
Did hvor den herlige Ørn selv ei mægtet at naae i sin Kraftflugt.

Gjennemström mig Natur, med Din altopvækkende Lue,
Lad mig höre de Toner, Du lærte mit ahnende Hjerte,
Naar i Skovenes Mulm de vidthenbrusende Löv mig
Vakte af grublende Dröm, for at sænke mig dybt i en nye kun;
Eller, naar Øyet i natlig Begeistring mod Himmelen henvendt,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Sjælen blandt evige Stjerner i ubegrendsede Omkreds
Vidthensvævet og taus beundred din hellige Samklang.
Lær mig harmonisk at tolke din Aand med indviede Læber
At jeg herlig og klar kan aabenbare vor Jord den.

Hist i Frankernes viinrige Land, mod den sydlige Grendse,
Hvor den höyere Sol, med meer retstraalende Lyskraft
Klæder i spraglede Blomsters Mangfoldighed Jorden, og skaber
Södhed i rödmende Frugt; hvor Himmelens hvelvede Klarhed
Straaler i fuldere Glands, kun sjeldent indhyllet i Skyslör;
Og hvor den natlige Himmels dybt mörknende höye Azurblaa,
Tæt beströet med funklende Lys, er Tempelets Hvelving
Over den tause Natur, der födtes de herlige Brödre
Joseph og Stephan udseet os at lære den dristige Skyfart.

En anden gang skal Du faae Digtets Plan. Tilgiv imidlertid om jeg har fusket i Din Kunst. For nærværende Tid arbeider jeg troligen paa min Lærebog. Din

H. C. Ørsted.

299. Fra F. A. Brockhaus. Amsterdam den 23. Juny 1808.

Wir senden Ew. Wohlgeb. heute sous bande den Rest des Aladdins. — Es sind 5[64] Seiten oder 35½ Bogen geworden. — Diese Stärke ist uns darum unangenehm, weil wir Ihrer Angabe nach erwarteten, dass das Ganze nur ca 26 Bogen betragen würde, worauf wir es in einem Bande zusammen zu drucken beschlossen. — Die Einrichtung des Manuskripts, da auf dem Haupt-Titel nicht stand: Erster Theil, noch auf dem zum zweiten Theile: Zweiter Theil, verführte uns vollends, das Ganze zusammen zu lassen. — Nun ist es dadurch ein ungeheurer dicker Wälzer in einem Bande geworden, anstatt dass es, wenn es wäre vertheilt worden, zwei niedliche Bändchen gegeben hätte. Es ist uns recht leid, da sich der Band bey seiner Dicke jetzt unmöglich gut ausnehmen kann.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Wir sind dabey aber ohne Schuld und ist es auch nun nicht mehr zu ändern.

Wir werden Ew. Wohlgeb. zu Ende dieses Briefes Ihre Berechnung anfertigen und angeben, was Ihnen noch zukomt, und wie Sie dies erhalten können.

Schon einmahl haben Ew. Wohlgeb. wegen des Honorars für die im Morgenblatt eingerückten Fragmente angespielt, dass Sie dasselbe verlangten. Auf diese Erinnerung haben wir geschwiegen, weil eine Diskussion über die Erbärmlichkeit, unserer Delikatesse und Ihrer Würde uns entgegen schien. — Ew. Wohlgeb. kommen aber zum zweitenmahl hierauf zurück und so müssen wir dann wohl ein Wort darüber sagen.

Es ist uns noch nie vorgekommen dass ein Schriftsteller und am wenigsten ein Dichter ausser dem Honorare seines Werks auch dafür Honorar verlangt hätte, wenn sein Verleger zur vorläufigen Bekantmachung desselben ein paar Stellen in einem öffentlichem Blatte bekant machte. Ob der Vf. es mit Recht thun könte, oder ob der Verleger in sich das Recht dazu hat, wollen wir hier nicht untersuchen, sondern nur das anführen, dass uns in unserer Erfahrung dieser Anspruch noch nie vorgekommen und Ew. Wohlg. der Erste ist, der ihn überhaupt und mit Dringlichkeit geäussert hat, und müssen wir hieraus wohl wieder schliessen, dass wenn auch die Ansprüche von Ew. Wohlgeb. vieleicht ganz gegründet sind, sie doch mit unsern nationalen Einrichtungen und conventionellen Gebräuchen in Deutschland streiten. Diese conventionellen Gebräuche würden es unserer Delikatesse umgekehrt wieder verbieten von Ew. Wohlgeb. dafür Ersatz zu verlangen, im Fall Sie selbst ein paar Stellen auch nach abgeschlossenem Contract, wodurch das Eigenthum auf uns übergegangen, ir-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

gendwo bekant gemacht und vieleicht dafür auch etwas Honorar erhalten hätten oder noch erhalten möchten.

Auch scheinen Ew. Wohlgeb. ganz gewaltige Begriffe von dem Honorar zu haben, was wir aus dem Morgenblatt für die Stellen gemünzt. — Erhalten haben wir bis jetzt dafür keinen Pfenning von H. Cotta, wir wissen selbst nicht wohl **ob** Er Stellen aus bald erscheinenden Werken honorirt (Mahlman thut es bey der Zeitung für die Elegante Welt nicht!) da wir ihn noch nicht darum gefragt einmahl haben. Allein gesetzt: er honorirt sie wie andere Beiträge, so wird das Honorar für die beiden eingerückten Fragmente (welche 3½ Columnen betragen, jede Columne von 52 Zeilen) da Cotta pr Bogen von 16 Columnen jede von 52 Zeilen 3 Louisd'or vergütet im Ganzen sieben sage 7 Gulden betragen, welche 7 Gulden wir Ew. Wohlgeb. auch gerne überlassen wollen. Da Sie auf Ihrer Reise ohnehin ja dürch Tübingen passiren, so wird H. Cotta gegen Mittheilung dieses Briefs keine Schwierigkeit machen, solche eventuel Ihnen, statt uns zu vergüten. Da wir für das Hinschicken der beiden Fragmente zweimahl Brief Porto bezahlt haben, das doch wohl einen ganzen Gulden betragen wird, so wäre der noch von den 7 Gulden abzuziehen und blieben also ihrer sechs.

Ihrem Befehle gemäs sollen an H. Fromman in Jena Ihre restirenden Frei Ex. (10) abgesandt werden, da es unmöglich, dass solche zeitig genug vor Ihrer Abreise in Paris eintreffen können.

Wir wi[e]derholen Ew. Wohlgeb. schlieslich unsern Wunsch, mit Ihnen in fortdauernder Verbindung zu bleiben und empfehlen uns Ihnen Ganz gehorsamst

Brockhaus.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Berechnung:

563 Seiten und 4 Zeilen betragen à 16 Seiten pr Bogen 35 Bogen u. 3 Seiten oder $35^{3}/_{16}$ Bogen die à 48 Livres pr Bogen zusammenmachen... Livres 1689

Wir haben darauf bezahlt einen Wechsel von 1200 francs, der in Livres reducirt, beträgt: ..... » 1215

sind wir restirend Livres 474

Welchen Betrag Sie in dem einliegenden Wechsel auf uns selbst hiebei erhalten, und welchen Wechsel, Sie, wie wir nicht zweifeln, bey Ihrem Banquier der die letzten 1200 francs von Ihnen gehabt, leicht werden realisiren können. Wäre das aber nicht, so melden Sie uns dies gefälligst umgehend u. wir wollen dann sehen ein Mandat über jene Summe pr. Paris aufzutreiben. B.

Hiebei auch die Nachricht wegen Hakon Jarl, die Sie wünschten im M. Bl. eingerückt zu haben. B.

300. Til A. H. Guillaumo. Stuttgard d. 24 Augst 1808.

Liebster Freund!

Von Bröndsted werden Sie erfahren wie es mir gegangen ist, seit ich Ihnen verlassen habe; ich ward genöthigt mich in Strassburg 10 Tage aufzuhalten, mein Pass musste wieder nach Paris um von dem Polizeiminister unterzeichnet zu werden, jezt ist das verschmerzt und ich kann nun wieder getrost nach Italien reisen. — Ich denke mit Freude an die behagliche Stunden die ich in ihrem Umgange gefunden habe, und

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

an die väterliche Güte die der gute alte Excellenz mir so gastfrey erwiesen; ich werde gewiss die Güte nie vergessen und mir unser lieber dänischer Vater in Paris immer dankbar erinnern; Ihn sehe ich vermuthlich nie mehr, weil ich schwerlich mehr nach Paris komme, aber Sie lieber Freund hoffe ich gewiss einst in Dännemark wieder zu sehen, wo wir uns unser Freunde in Paris und Passy zurückerinnern wollen.

Wäre es möglich, dann sähe ich gern dass Sie mir einen Königspass verschaften, Sie brauchten ihn nur Bröndsted zu geben, der ihn weiter senden würde. Können Sie ihn nicht ohne Schwierigkeiten bekommen, so lassen Sie es [nur seyn] ich reise dann getrost auf den Ministerpass.

Haben Sie etwas von unsern dänischen Freunden in Nantes gehört; oder von Johannsens in Dännemark. Ich hoffe dass es nicht der Mademoiselle Knudtzons Vater ist, der gestorben; lassen Sie mir dieses wissen wenn Sie es selbst wissen.

Stuttgard ist keine hübsche Statt, aber die Mädchen hier sind schön, feurig und gesund, welches man nicht in der Regel von der Pariserinn behaupten kann. Ich tröste mich hier so gut ich kann über den Verlust von Paris; trinke meistens Nekarwein, esse zu Mittag um 12 Uhr, und muss um 10 Uhr mit einer Laterne Abends im schönsten Mondschein gehen, wenn ich nicht auf die Wache gebracht werden will.

Lassen Sie mir nun auch durch ein kleines Briefchen etwas von Sie erfahren. Leben Sie recht recht wohl; und vergessen Sie nie ihren wahren Freund

A. Oehlenschläger.

Ich bitte Sie Herr Generalconsul, Herr Voigt und Herr Keidel recht sehr zu grüssen.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

301. Til Johann Wolfgang Goethe. Tübingen den 4 Septbr 1808.

Wie lange habe ich mich gesehnt in Ruhe einigermassen zu kommen um Ihnen, mein geliebter Lehrer und Meister zuzuschreiben. Per varios casus, per tot discrimina rerum tendimus, noch nicht in Latium — aber in Tübingen. Hier sitze ich schon mehrere Tage ohne Coffer (worin die Trauerspiele liegen die ich Herrn Cotta vorlesen sollte) und habe also Otium literarium genug um lange Briefe zu schreiben; welches eigentlich ein Wiederspruch ist, da ein Brief immer brevis oder kurz seyn sollte. Obschon ich nun lieber ein deutsches Gedicht (Aladdin zum Beyspiel) als einen deutschen Brief schreibe, so schreib' ich doch diesen ohne Zagen und Zittern; weis ich doch von Alters her dass Sie es mit meinen accusativen und dativen nicht so genau nehmen.

Meinen ersten Brief von Paris mit dem irrenden Ritter werden Sie hoffentlich durch Herrn von Herda erhalten haben, dieser Ritter müsste sich sonst auch verirrt haben, was ich doch nicht glaube. Ich erinnere mich dass ich meine Adresse in jenem Briefe nicht geschrieben hatte, konnte also auch keine Antwort bekommen; diesses werde ich jezt nicht vergessen, und melde Ihnen also gleich: Ich halte mich in dieser Zeit auf der Heerstrasse zwischen Tübingen und Rom auf, wo der Brief mich alle Tage von Morgen bis Abend zu Hause treffen kan; will er nicht das, dann braucht er sich nur bey Herrn Cotta in erstgenannter Stadt einzulegen der ihn dann weiter besorgt.

Verzeihen Sie mir, theuerster Meister! dass ich so übermüthig bin; aber habe ich nicht Ursache? Es ist heute den 4te Morgen den 5te September, und ich weiss doch mit ziemlicher Gewissheit dass weder heute noch Morgen Bomben und

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Feuerkugeln in mein liebes Kopenhagen geworfen werden; dass weder mein Vater, meine Schwester noch übrige Freunde und Anverwante Arme, Beine oder Leben verlieren werden. Muss ich dann nicht froh seyn? Hurra!!

Voriges Jahr war es anders; vier Wochen giengen hin worin ich Ursache zu vermuthen hatte dass Sie alle getödtet waren, und die ganze Gegend meiner Kindheit verwüstet und zugrunde gerichtet. Und doch hat Gott bis dato seine Hand über Sie gehalten, und wird es ferner thun. Hurra!

Meinen Aladdin haben Sie hoffentlich gleich erhalten von Herrn Brockhaus. Nehmen Sie vorlieb, lieber Meister! besser konnte ich es warlich nicht machen. Sie sehen ich habe eigentlich das ganze Gedicht umgearbeitet und viele von Ihren Winken benutzt und befolgt. Hat mein extemporirtes Stottern zum erstenmahl Ihnen gefallen, so weis ich dass die fleissige Aus- und Bearbeitung Ihnen nicht hat misfallen können, und dass Sie mir zugestehen werden: ich habe Fortschritte in der deutschen Sprache gemacht, seitdem wir uns letzens sahen.

Es wird immer besser kommen; Rom ward nicht an einem Tage gebaut; so viel weis ich dass ich Aufmunterung, und nicht solche gemeine feindselige Animositet verdiene, womit ein Anonymus mir neulig in der eleganten Zeitung begegnet hat. Nichts darin schmerzt mich, als dass er sagt: ich habe mit Anmassung in schlechten Versen zu Ihnen gesprochen. Doch, um so etwas muss man sich nicht kümmern. Man muss von diesen Leuten sagen wie Ovid von den Fröschen:

»Quamquam sint sub aqua, sub aqua maledicere tentant.«

Aber, mein geliebter Gönner! wollen Sie mir wohl die unsägliche Freude machen eine Recension über meinen Aladdin

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

zu schreiben? Sind Sie doch Schuld daran dass er im Deutschen ausgekommen ist! Eine solche Recension wollte mich als Mensch ausserordentlich freuen, als Dichter ausserordentlich wehrt seyn und als Bürger ausserordentlich nutzen. Die Herren zuhause verstehen bitter wenig von der Aesthetik. Wenn Sie mich herunter gerissen in einem deutschen Blatte sehen, werden sie sagen: Que diable vouloit mon fils à cette galère? Sehen sie dagegen eine Recension von Ihnen werden sie sagen: A la bonheur! C'est une autre chose!

Keiner kan bedingter über meinen Aladdin sprechen als ich. Es ist ein Gedicht, und zwar das beste, in meiner ersten Manier um so zu reden. Dieses Gedicht ist umgearbeitet und verbessert in einer Zeit wo ich schon in meiner zweiten Manier war; ich wollte als Künstler wenig Sinn für Individualitet bewiesen wenn ich dem Gedichte diese Manier hatte aufdringen wollen, welches sich mit dem Stoffe gar nicht ohnedem thun liess; ich habe es nur besser übermahlt, es auch einen dunkleren Hintergrund gegeben, damit das Bild sich edler und ehrwürdiger ausnehmen sollte. Meinen Hakon, das erste Werk der zweiten Manier (Manier ist ein schlechtes Wort, aber lassen wir das so hingehen, Sie verstehen mich doch) kennen sie — zum Theil. Es war unmöglich den wahren Gliederbau durch die lumpige Hülle, die er damals hatte zu erkennen. Nur die Poesie konnte einigermassen durchschimmern. Jezt ist Hakon besser übersetzt, hat mehr Gedrungenheit, Deutlichkeit und Kraft erhalten. Mein zweites Stück Palnatoke (der Stifter Jomsburgs) ist auch völlig übersetzt, und noch leichter aufzuführen. Diese zwey Stücke soll Cotta haben; ich habe eigentlich keinen Accord mit ihm geschlossen; er giebt mir 800 Thaler voraus und berechnet mir nachher

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

die Einnahme; damit bin ich zufrieden. Mein letzes Trauerspiel ist Axel und Walborg; eine Liebestragoedie. Hier ist sogar die Einheit des Orts und der Zeit, obschon eben so viel Bewegung und Handlung darin vorkommt wie in Hakon; dieses Stück wird bey den Damen am meisten Glück machen. So habe ich nun in Aladdin: das Glück, in Hakon die Religion, in Palnatoke den Staat, in Ax und Walborg, die Liebe dargestellt. Nun will ich einen Correggio in Rom machen da soll die Kunst kommen; und dann wage ich mir vielleicht einen Sokrates zu dichten, wo die Philosophie, oder eigentlich die Lebensweisheit zum Vorschein kommen sollte. Einen Albert Julius oder Felsenburg möchte ich auch machen wo das Romantische wieder sein Recht behaupten sollte. Einen Tordenschild werd ich auch machen als Heldenlustspiel. Sie werden über alle die Pläne lächeln — aber etwas wird doch heraus kommen dabey.

O wie hat mich der erhabne Faust und der göttergleiche Achilles gefreut und begeistert. Edler Meister! ob Sie mit Farben auf Glas mahlen, oder mit dem Meisel das Marmor bearbeiten, sind Sie immer der grosse unsterbliche Johan Wolfgang Goethe! Gott sey lob dass so ein Beyspiel vor uns jungen Menschen dasteht; das giebt Muth, denn es zeigt was ein Mensch werden kan.

Man sagt dass Sie in Carlsbad einen Roman geschrieben haben sollen. Ist das wahr? O wie ich in Werther im Früh-[l]ingswalde ging umgeduftet von Blumen, durchgeblasen von Frühlingssturm und benetzt von Frühlingsregen, wie der Sommerschatten in Wilhelm Meister mich labend kühlte, so wird ein herrlicher Herbstwald mit seinen vollen dunkelgrünen gelbgeflekten Lauben sich jezt eröffnen und mich ein-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

laden. Da werden die reifsten Früchte röthlich auf den Zweigen hangen, die Walnüsse eben aus der Schaale gesprungen braun vor mir im Grase liegen, der Abendpurpur in seinem erhabensten Glanz lebendig durch das dunkle Gehölz strahlen. Die Vögel werden nicht viel zwitschern, und nicht viele Blumen duften (wie sie es zum Eckel thun in den neuesten Wasserwiesen, wo eigentlich nur Kühe grasen sollten) aber Mädchenwangen werden schöner als Rosen glühen; und besser als Nachtigalle werden Mädchen wehmuths- und liebevoll in der Laube bey der Guitarre singen; denn Vater Homer geht im langen Gewande mit der Harfe auf den Rücken durch den Wald, mit ewigen Rosen der ewigen Jugend um das Haupt; und als Lilie schlingt die silberne Locke sich ein, während die schwarzen Locken die mächtiger daneben sitzen, die vorige Kraft beweisen, und langes, heitres Leben verkündigen.

Ich hätte auch Lust (sans comparraison) einen Roman zu schreiben; ich darf es aber nicht; man kriegt immer Lust sein eignes Leben zu schreiben; wenigstens geht es mir so, und da muss man sich hundertmahl in Acht nehmen, und darf es nicht ein mahl so gut machen wie es wirklich in der That war. Kein Gefühl ist närrischer als wenn man das, was im wirklichen Leben geschiht über die Poesie setzen muss; welches doch eigentlich das ideale zusammengedrängte Schöne und Bedeutungsvolle des Lebens darstellen sollte. Nie ist dieses Gefühl sterker in meiner Seele gewesen, als da ich in Weimar Peregrine Pickle von Smollet las, während die Franzosen die Schlacht bey Jena gewannen und die Stadt einnahmen.

Darf ich wohl von ihrer Güte hoffen dass Sie mir einige Empfelungsschreiben nach Italien (eigentlich nach Rom) zuschicken wollen? An Humbold zum Beyspiel? Es würde mir

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

äusserst nützlich seyn. Es wollte mir auch nicht schaden, wenn Sie Cotta einige Worte von mir sagten; denn er glaubt an Ihnen, wie billig, als auf ein Orakel. Cotta wird den Antwort und die Empfelungsschreiben zu mir gütig besorgen.

Von meinem Aufenthalt in Paris (ich war da 19 Monath) hab ich Ihnen nicht viel zu sagen. Ich habe in Paris meinen Palnatoke und meinen Axel und Walburg gedichtet; den ganzen neuen deutschen Aladdin gemacht, den irrenden Ritter und viele kleine und grössere deutsche und dänische Gedichte geschrieben. Hakon und Palnatoke im Deutschen übersetzt etc. Jeden Abend bin ich beinahe doch im Theater gewesen, von daher kenne ich die Franzosen am meisten, und ich glaube man lernt sie am besten und am angenehmsten zu kennen da. Die Franzosen sind vortrefliche Soldaten, Schauspieler, Tänzer, Gescheftsleute, Umgangsleute; der Staat ist frisch und bewegt sich gelenk; was Oben seyn muss, ist Oben; ein Jeder ist Bürger; das ist alles gut. Aber von wahrer Wissenschaft und wahrer Kunst weiss der jezige Franzos gar nichts. Er weis nicht einmahl dass er unwissend ist; er betrachtet den Deutschen und den Nordländer als Barbaren und das macht ihn ekel und verächtlich. Ihre Alten waren gelehrt und haben viel gethan in der Zeit worin sie lebten. Aber wenn ich Rousseau höchst ausnehme, schnüren sie mir alle (und selbst er) das Herz ein, statt es zu erweitern. Die rechte genialische Grösse hat kein Franzose gehabt, die Edlen wie Fenelon, Rousseau Buffon, haben sie geahnet und anerkannt. Selbst ihr Witz gefällt mir nicht, er ist immer so verflucht nüchtern und gescheut und spielt immer mit den zeitlichen Verhältnissen. Weil sie verständig, artig, geschickt sind, und sich leicht und angenehm bewegen, auch augenblickliche Gutmüthigkeit ha-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ben, sind mir ihre Lustspiele am liebsten worin sich diese Verhelltnisse zeigen; und worin die gefällige Sprache heiter und spielend alles belebt. Ihre Trauerspiele habe ich mich immer zwingen müssen zu lesen, sie sind für mich eigentlich wahre Lustspiele gewesen, weil nehmlich das Ende mich immer in eine lustige und heitere Stimmung setzte. Mit allem dem muss ich bekennen, dass sie mich oft in einzelnen Sachen gefallen und gerührt haben. Der beste ist wohl ohne Zweifel Corneille, er hat in seinen besten Stücken hohen Geist und Schwung: auch sogar bisweilen Kühnheit, aber er hat sich von den Puristen und aristotelischen Regelmachern verblüffen lassen; auch von der gar zu grossen Formlosigkeit und Phantasterey der Spanier. Es liegt einmahl in der menschlischen Natur von Extremitet zu Extremitet zu fallen, und es ist nur wenigen Helden gegeben die Ballanze auf beiden Füssen zu halten. So ist die gar zu ängstliche in gewisse conventionelle Regeln gebundene Form der Franzosen gar nichts anders als (um mit den Herren Naturphilosophen zu reden) der entgegengesetze Pol der spanischen Formlosigkeit; so wie der Mysticismus in unsern Tagen zu der kantischen Philosophie. Racine hat gewiss alles mit der französischen Sprache gethan was in eleganter präciser Rücksicht gemacht werden konnte; auch als Versifikator ist er unstreitig gross, und er hat das Gedrungen-Schöne in der dramatischen Styl einigermassen den Alten abgelauert. Er war fein, zart, verliebt, honnet, geschickt, gefällig und ein grosser Sprachkünstler. Was Rousseau gemacht hat liess er doch wohl bleiben, da müste man Genie und ein einfälltig Herz haben, und das hatte er nicht. Höfisch stolz, galant und wüthend sind seine Helden. (Ich nehme Athalie aus). Sie respektiren nichts höher als ihr eigenes Glück, Point d'honneur haben

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sie genug, aber schlechte, listige jämmerliche Kerls sind es. Racine hat das Unglück das er bornirt ist, und das darf eigentlich ein guter Trauerspieldichter nicht seyn. Das ist Voltaire nicht, er ist viel umfassend; er ist der von den dreien der sich uns am Meisten naht. Aber als Trauerspieldichter! Wie unendlich weit hatte der Verfasser von der Pucelle d'Orleans zu steigen um eine Jungfrau von Orleans schreiben zu können!

Nehmen Sie mir meine Ausserungen nicht übel, mein verehrungswürdigster Gönner! Es ist das kurze Resultat mein Überzeugen. Man muss die Franzosen kennen; Dass die Franzosen selbst in der deutschen Literatur augenblicklich von den guten Ärzten gebraucht wurden, versteh ich sehr gut, wenn Schiller es auch nicht so schön in seinem Gedichte an Ihnen gesagt hätte. Mit Bösem muss man Böses vertreiben. Das war eigentlich eine umgekehrte medicinische Cour. Die Litteratur hatte zu viel Mercurius (Quicksilber) im Leib, das musste man also mit den Franzosen wieder austreiben. Aber wer die alte südliche und nördliche Litteratur kennt. Wer Shakespeare Goethe Schiller und Ewald kennt, lernt nicht viel von den Franzosen. Etwas? à la bonheur!

Wie freut es mich daran zu denken mit dem Frühlinge wieder in Weimar zu seyn, meinen vielgeliebten Meister wieder zu sehen, Ihnen von Italien zu erzählen und — vielleicht — meinen Hakon auf dem einzigen deutschen Theater wo Harmonie und edler Ton herscht — aufgeführt zu sehen. Ich werde Sie gewiss wieder sehen. — Das dritte, vielleicht das letze Maal. Ach wenn Sie wüsten wie ich Sie liebe. Sie sind der einzige Jeztlebende vor dem ich meine Knie beuge und zu dem ich sage, Liebe, lehre mich. Ich bitte die Frau Gemahlin und Riemer innigst zu grüssen. Erfreuen Sie mich mit einigen Zeilen von eigner Hand. A. Oehlenschläger.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

302. Til Charlotte Schimmelmann. Tübingen den 7 September 1808.

Naadigste Frue Grevinde!

Jeg giver mig herved den underdanige Friehed at sende Deres Naade mit seneste Hiernefoster, en nye Tragoedie Axel og Valborg, tillige med et Exemplar af min omarbeidede og forögede tydske Aladdin. Jeg vil haabe at min Ven Professor Ørsted har besörget en Afskrivt af Palnatoke til Deres Naade, saasnart den kom til Danmark. Personlig vovede jeg ikke at sende Dem et Skuespil, hvori den qvindlige Elskværdighed, efter Digtets Natur ikke spillede, eller kunde spille nogen Rolle. At Deres Naade dog har læst Palnatoke med nogen Interesse vover jeg at haabe; da jeg troer mandig Kraft maa være Qvinden lige saa kiær, som qvindlig Elskværdighed Manden. — I nærværende Værk har jeg ladet Kierligheden engang vederfares Ret; Axel og Valborg er det förste af mine Skuespil hvori den spiller Hovedrollen. Synderligt nok! kunde man sige, af en ung Digter. Men, naadige Frue! naar jeg psychologisk undersöger Grunden til mine Valg, da troer jeg ikke at de blot styres af et eensidigt Hang til det Heroiske; thi det Elskværdige og Sensible drager min Siel saa aldeles til sig, som hiint. Men fordi jeg saae denne Deel af Poesien i de seneste Tider saa aldeles udyrket; fordi jeg saa Litteraturen og Publikums Smag saa aldeles hendraget til et blödsindigt umandigt og kraftlöst Elskerie, fölte jeg det Trang og Pligt, at vænne det altfor kiælne svage Bryst til Staalpandseret. En Fölge af det altfor slappe Fölerie i vore Dage, var en Slappelse i Sproget, ogsaa Sproget maatte bruge Brönden; det vil sige: blande lægende styrkende Staalkorn i sit lamentable Kildevand. Paa denne Maade virker en Digter ogsaa borgerligt til sit Folks

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Nytte. Og en heroisk, mandig Tænkemaade, en udholdende, fareforagtende Stoicismus var os vel aldrig nyttigere end netop nu. Hvis nu Tid, Omstændigheder og forskiællig Borgerdaad, bidrager til at gienföde mere Siels og Legems Kraft, til at vække vore Forfædres indslumrede Dyder, da kunne vi vel kiekt og frit sige at have vundet, ihvormeget vi end öjeblikkeligt, politisk synes at have tabt.

Deres Naade vil i dette Sörgespil finde Heroismus og Kiærlighed til Konge og Födeland blandet med Elskov til en deilig Möe. Af Forerindringen seer De hvorledes Stykket er blevet til.

Hvor lykkelig vilde jeg være, hvis De naadige Grevinde! med et Par Ord til min Ven Ørsted lod mig vide det Indtryk mit Arbeide havde giort paa Deres sieldne Aand, saa aldeles skabt, dannet og modtagelig for det Skiönne og Sande.

Det vilde være mig til stor Nytte hvis Deres Naade i et Brev til Deres Herr Broder Hans Excellenze Herr von Schubart med nogle Linier vilde anbefale min ringe Person; thi til Italien maa jeg i Vinter. Jeg haaber med Guds og Deres höie Gemals Hielp at Hans Majestæt allernaadigst bönhörer min Ansögning.

Med Foraaret er jeg atter i Kiöbenhavn, og min förste Pligt skal da være personlig at bevidne Deres Naade og Hans Excellenz Herr Greven den inderlige Taknemlighed, der fylder mit Bryst, og som De saa höit fortiene; Min störste Glæde skal da være selv at forelæse Deres Naade de Aandsprodukter, hvortil De med huld Opmuntring og Venlighed, som en sand Yduna begeistrer mig. Underdanigst

A. Oehlenschläger.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

303. Til Kamma Rahbek. Zürich d 16 Sept 1808.

For intæ at spælle Papipet har Udgi-
veren af disse Blade fonnen sai befoiet
til at hænge hele Borgeren i en Gyn-
ge. Den höire Arm (egentlig den ven-
stre, men ved Kob- berstikket ved man
af Erfaring bliver alt rechts links).
Altsaa — der linke Arm er blevet no-
get links uagtet den skulde være rechts; dette haabes Syndernes Forgivelse. — Apropos! hvordan lever Schmidt Fiiseldræk og Prof. Sander?

Jeg haaber kiære Veninde indseer Nyttens Dobbelthed i at Honnen blæser i Trompet paa Hellebarden, hvilken tillige konstigen er inrettet til en Tobakspive. Bagved gaaer en gamel Madam og stikker Hænderne ind i Honnerumpen, bildende sig ind at det er en Bolognesermuffe, som det ogsaa i Honnens levende Live er. Med Spidsen af Hellebarden stanger en Cherubim sine Tænder efter Maaltidet. Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.

Af Katte har jeg ingen truffet af Vigtighed uden een Killing saa sort som Satan hos Boghandler Cotta i Tybingen. Det var Satan til Bæst; jeg spurgte ham paa Schwabisk »Habe Sie auch Schillers Tragoediæ ausgebe?« Katten antwortede paa godt fransk non, min Herr! O Kat! Kat! raabte jeg henrykt, du

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

bilder dig ind at tale fransk, og saa taler du som en hollansk Ost, eller i det höieste som en hollansk Sokat. Over dette gudaammelige Ingfald blev Kadden saa glad at den beed sig udi Svandsen og löb trende gang[e] rundt som en Værmölle; notabene horisontale, inte bærbendikkelaar, eller lær. — Herre Jämmerlig hvordan lever Peer Lær? siden vi taler om Lær? Han er vel bleven stor og stærk nu — men jeg vender mig tilbage til Honden — Altsaa min Kath! sagde jeg, hvordan seer Du ud. Gadden tog et Stykke Kridt og malede sig selv lyslevende af i följende Sgiggelse

O min Gat! raabte jeg, det er Barnestræger! Thi eben solche Stræger skrev jeg ogsaa med Krit som Barn paa Boret. Nu mærkede jeg tydelig en Taare i Killingens Øje. O raabte han, maa du ikke takke mig at jeg vækker Barndommens Fölelser i dit Hierte: Husk: »Ingensteds er Rumperne saa röde og ingensteds er Risene saa smaa, og ingensteds er Musklerne saa blöde, som dem vor Barndoms ungdom hvilte paa«. Under disse deilige Baggesenske Linier (en Rahbeks Talemaade) faldt mit Øje hen paa en lille Grenadeer Katten havde sat ved Rendestenen, som et Ridderslot ved Rhinström. Jeg vilde just recitere: »Du Plæt af Jord hvor Livets Stemme, löd förste Gang fra spæde —« da jeg blev afbrudt. Jeg seer De har megen æsthetisk Dannelse sagde Kaden! Ja overantvortede jeg, jeg har læst Kruses æsthetiske Forsög. Lagaards Kruse? fragte Kadden. Nej Lauritz Kruse, svarede jeg — ha ha sagde Katten, det er en anden Savl. —

Nu spurgte jeg Kadden om den aldrig havde giort æsthetiske Digte? Ney, sagde Kadden men jeg har engang i mine unge Dage skrevet en lyrisk Afhandling, hvori jeg især har stræbt efter at tilveiebringe den saakaldte lyriske Uorden, som

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

man beundrer hos de gamle Dægtere. Torde jeg udbede mig et Stykke af denne Afhandling sagde jeg. Mæ störste Fornoi Else! antwortede Kadden — og hvorom er denne Afhandling? — Om Poesiens Ypperlighed i det virkelige Liv! — Formodentlig i poetisk Prosa? — Ney umgekehrt, saa wird ein Schu daraus, sagde Kadden, i prosaisk Poesie. Skarmant! I Jamber, Trochæer, Spondæer, Anapæster, Daktyller, Amphibracher, Molosser, Dromedarer, eller Malebarer, spurgte jeg. I Pester og Amphibier svarede Kadden. Godt! hav den Godhed at begynde. Kadden begyndte.

O Poesie Du Himlens Gave
Stig ned til os paa Jorderig
Som Maden fyldet har min Mave
Saa fyld og nu mit Hierte mig.
Min Hierne kanst du ogsaa fylde
Og Ild i mine Aarer tylde.
I evig Lyst Du mig begrave
Sæt mig i Paradisets Have.
Da skal jeg ganske dig forgylde
Ton höit fra Nordcap ind til Trave
Fyld med din Aand min Digterhylde
O Poesie jeg er din Slave
O Poesie jeg elsker dig!

Fortræffeligt, sagde jeg. Kun kommer det mig for at Verset har en Anticlimax og er ikke saa kraftigt i Enden som i Begyndelsen. Det er efter den menneskelige Natur, svarede Katten. Enden er aldrig saa kraftigt paa Mennesket, som Begyndelsen, eller Hovedet! Meget psychologisk rigtig sagde jeg videre. Kadden:

O Poesie som jeg saa höit fandt
Saa ligestor paa langs som tvers
Du gode gamle Generallieutnant
Nu kommer det tredsindstyvende Vers!

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

En fortræffelig Overgang sagde jeg. Ja sagde Kadden, det er den Naivetet og Humor som er nödvendig forbunden med sand Poesie.

Paa denne maade levede vi lykkelige Timer sammen i Tybingen og da jeg reiste bort skrev Kadden i min Stambog »Arma virumque cano« det kraftigste Sted i Virgil, efter hans Mening, nemlig Begyndelsen. Til Giengield skrev jeg paa Bengelsk i hans igien:

I love but one and only one
And you are only the,
Love you but one and only one
And let that one be me.

Tilfældigviis traf jeg en Maaned derefter dette samme Vers skrevet paa mit Kammervindve i Zürich, saa forunderligt træffer det sig ofte i denne Verden; og det forunderligste, det var ogsaa her til en Kat, thi Overskriften löd: Miss Lucy — Min Kat heeder Mis slethen.

Indsendt

Udgiveren af Hondebladet (dette kunde egentlig kaldes et Katteblad) har tilladt mig bedste Camma! at tale et Par fornuftige Ord med Dem, hvori Hondesludderen til næste N° tilsidesættes. Det förste jeg har at giöre er at bede hilse den kiære Rahbek, takke ham for sit Venskab i Anledning af de mig tilsendte Penge, og forkynde ham at Axel og Valborg ankommer. Har Hakon og Palnatoke fornöiet Eder, saa tvivler jeg ikke om at Ax: og Valb: ogsaa vil giöre det. For Publikum er det udentvivl det af mine Stykker, som hidindtil vil have meest Interesse, og som lettest lader sig opföre. Jeg haaber Palnat: er nu antaget og betalt; saa at mine Venner atter kunne giöre sig betalte. Dette Stykke önsker jeg ikke Betaling

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

for, forud, men det kunde man give mig den 3die Aftens Indkomster af, efter gammel christelig Skik og Sædvane.

Uagtet hvad vi have talt og aftalt sammen, reiser jeg dog til Italien. Mine Grunde vil De alle finde i Christianes Brev, jeg kiender hende og Dem for godt dertil at I skulde kunne miskiende mig. Jeg troer absolut Fornuften og Tingenes Natur byde mig at handle som jeg giör, og altsaa i Guds Navn afsted. Til Foraaret kommer jeg med den fuldkomneste Vished; dersom mit Fædreland vil have at jeg skal komme.

Jeg har begyndt at nyde den schweitzeriske Natur, og det glæder mig meget at drage min Aande paa de raske Bierge, at see de muntre Floder bruse, og de höie Bierge taarne sig. Oder paa Toppen af Grimsel eller paa St. Gothard vil jeg dog neppe skrive. Dr: Roemer, en herlig Botaniker, min Ven her, har allerede anmærket, at jeg har mere Sands for Menneskeliv og Menneskevirkning, end for Naturoptrin, og deri har han udentvivl ret. Det andet forekommer mig at være meer eller mere Stuevægge hvori Beboerne spille Hovedrollen. Intet forekommer mig upoetiskere og kiædsommeligere end de fatale Naturskildringer; jeg vilde hellere have dygtig Stokkeprygl end gien[nem]læse et Bind af Fr. Bruns Skrifter; dog kiænder jeg Poeter som skildrer slige Scener med Interesse og det er Homer og Honnen. Jeg troer det derfor ikke upassende, at ende dette Blad, paa Udgiverens Vegne, med en nye Ode, som Honden har giort paa Spidsen af Montblanc:

1.

O vee vee! jeg frygter som en Hund!
Meer end uendelig Gysen betager mit Bryst
kolder' end Iis er min Snude; men Himmel!
Sundhed betyder det ey som i Dalene
Dödfrost isner dens Top.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

2.

Vau, vau, vau! er ingen Rædning mer.
Stille! Naturen en lilliehvid Engel i Snee
Smiler med Dydens forkiölede Smil ak!
Smiler paa Isens bestraalte Chrystaller.
Snart besmiles mit Lig.

3.

O Natur, höitidelig og skiön
Gaae Du ad Helvede til! Gid jeg laa i min Krog
Gid at jeg laae i min Krog under Arnen.
Melkvand hist i min Skaal, og en god Stump
Pölse her paa mit Fad.

Een Balle Vand, to Balle Vand, tre Balle Vand, fire Balle Vand
Fem Balle Vand, sex Balle V. syv B. V. otte B Vand
Ni Bal. Vand, ti B. V. elleve B. V. tolv B. V.
Tretten Balle Vand, fiorten Balle Vand.

Nichts mehr das ist schön?

Rahbek kan til Charis faae et Digt af Sophie over Madonna i Dresden og af Ørsted nogle af de bedste Oversættelser af Goethes lyriske Digte. Jeg har i Øyeblikket intet smaat at byde ham.

Adieu! min Veninde, hils Carl og den gode Fader, og Rahbek og alle Venner fra Eders Oehlenschläger.

Extra Blad.

Dersom Johansens er komne til Khavn, saa kan de ogsaa give Rahbek nogle Digte af mig til Charis, eller Tilskueren.

304. Til J. F. Cotta. Coppet den 6 Novbr 1808.

Mein Freund!

Sie wünschen ohne Zweifel zu wissen, ob ich lebendig oder todt bin; und darin kann ich Sie wahrlich nicht verdenken. Erst, weil alles vom Leben ausgeht muss ich Ihnen also sagen,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

dass ich lebe, und zwar in Coppet bey Madam de Staël; welches die Ursache ist, warum ich nicht noch in Italien lebe. Den[n] Zweitens muss ich Ihnen die Ehre haben zu berichten dass ich vermuthlich doch nach dem heiligen Lande gehe; welches, drittens doch nicht ganz abgemacht ist. Sie sehen hieraus dass ich nicht bin wie die andern Poeten in der Welt, die nicht recht wissen was sie wollen; bey mir ist alles klar und deutlich paragraphisch abgefasst in Erstens, Zweitens und Drittens.

Es ist mir sehr lieb zu vernehmen, dass mein Packet noch nicht nach Copenhagen abgegangen ist. Ich will Ihnen den eigentlichen Grund sagen: In der Geschwindigkeit bey Ihnen in den letzten Stunden meines Aufenthaltes in Tübingen schrieb ich ein Par Briefe, und dachte nicht daran wie bey uns zu Hause alles geöffnet und besichtigt wird. Mit allem dem dass die Briefe nichts weniger als politisch sind, so schreibt man doch oft Etwas zu seinen Freunden und Verwandten, was nicht profane Augen schauen sollen und das ist die eigentliche Ursache warum ich Ihnen aus Zürich bat das Packet zurück zu halten. Nun aber auf der andern Seite ist es absolut nothwendig, dass das Packet und die Tragoedie nach gemachten Veränderungen abgesandt werden; dieses lässt sich nur auf die Art machen; ich schreibe ein Par andere Briefe, sende die nach Tübingen zu Ihnen, und dann sind Sie so gut die Brief-Packe an Professor Ørsted zu eröffnen, zwey Briefe auszunehmen, zwey andere einzustecken, mir einen Umschlag und Adresse zu machen, und dann alles so hurtig als möglich abzusenden.

Um ein Par Tage werden Sie von mir die Briefe und die nöthigen Verhälltnisregeln haben, dieses sage ich Ihnen nur provisorisch und wende mich jetzt zu das nöthige.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Mad. Stael und Alle meinen es wird am Besten seyn, wenn ich ein Creditbrief mit mir von Genf nehme, auf meine Kaufleute in Mailand, Florenz, Bologna, Rom. Auf diese Art kann ich nicht in Verlegenheit kommen. Wenn Sie nun also gleich die Güte haben wollten mir einen Wechsel auf einen Kaufmann in Genf auf 100 Louis d'ors zu senden; dann gäbe dieser mir wieder einen Creditbrief auf die Leute; und dann hatte ich genug unter meinem Aufenthalt in Rom. Vielleicht findet sich eine Gelegenheit dass ich früher abreisen kann, als Ihr Brief kommt, aber dann arrangiert Mad. de Staël meine Sachen, und sendet mir den Brief nach. Etwas Geld habe ich auch noch, und vielleicht genug um nach Rom zu kommen, aber man kann nicht wissen was eintrifft, und muss immer mehr haben als man braucht wenn man es kann.

Das war die eine der eigentlichen Affären dieses mahl.

Ich habe hier meinen Axel und Walburg übersetzt und mit Schlegel sorgfältig durchgesehen. Mit dem nächsten Brief werde ich Ihnen noch einige kleinen Gedichte senden zu der Sammlung.

Haben Sie schon Hakon abschreiben lassen und zu Jemand gesendet?

Ich rechne darauf, dass die Gedichte und Hakon gedruckt werden und zu Ostern auskommen können, wenigstens die Gedichte; und dass Sie mir beides nach Rom so bald möglich senden.

Haben Sie die Exemplare von Frommann erhalten von Aladdin? Ich wünsche auch diese so bald möglich zu haben. Seyn Sie so gütig und senden Sie Mad de Staël auch ein Exemplar.

Humbold wird nicht diesen Winter in Rom bleiben, ich habe ihm deshalb wieder das Packet zugestellt.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Hat Her Haug noch nichts über Aladdin im Morgenblatt gesprochen? Wenn man aus den Augen ist, so ist man aus dem Sinn merke ich. Hat er noch nichts gemacht, dann bitten Sie den edlen und vortrefflichen Professor Conz, dass er seine Recension im Morgenblatt, statt in der hallischen Litteraturzeitung setzt. Ich bin gewiss das er Aladdin völlig versteht, und etwas sehr Geistreiches darüber sagen wird. — Die Herren Herausgeber vom Morgenblatte — nun, Sie verstehen mich!

Es wäre schön wenn Sie Hakon und die Gedichte so drucken lassen wollten wie Aladdin gedruckt ist.

Ich hoffe dass Goethe meinen Brief bekommen, und ich sehne mich sehr nach einer Antwort; senden Sie ihm Hakon sobald möglich.

Ich habe meine Zeit recht angenehm hier zugebracht. Werner ist hier gewesen; ein guter genialischer Mann, aber nur leider wie die Zeit schwach und kränklich — ich habe ihn doch recht sehr lieb; er ist jezt nach Paris gereist. Der Bildhauer Tieck ist hier und macht Schlegels Buste; er hat viel von seinem Bruder; aber der Bruder ist es doch nicht. — Mit Schlegel hab ich mich so einigermassen eingelebt; und wir sympatisieren so gut wie so verschiedene Naturen wie wir sind, sympathisieren können. Die Staël ist sehr liebenswürdig und genialisch; Schade dass Sie eine Französinn ist, das giebt ihr einen Schwung den sie vielleicht sonnst nicht haben würde.

Wir sind begierig zu wissen was Jean Paul von Corinna gesagt hat. Wenn jemand etwas von Aladdin gesprochen, dann senden Sie mir's.

Und somit Lebewohl! für dieses mahl. Grüssen Sie ihre liebenswürdige Frau, und Herrn Proff. Conz tausend mahl von

Ihrem wahren Freund Oehlenschläger.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

NB: Ich kann eben so undeutlich schreiben, wie Sie sehen Sie, wenn's darauf ankömmt.

305. Til Christiane Heger. Coppet den 16 Novbr. 1808.

Min Christiane!

Saa ofte det bedröver mig at være saa langt fra Eder, uden at kunne höre noget fra Eder, saa godt er det paa den anden Side for mig at jeg i de senere Tider ikke har kunnet höre noget fra Eder. Havde du vidst hvor jeg var, vilde du maaskee skrevet mig et Brev til hvori jeg vilde finde din Bekymring for mig og din Kummer maaskee over atter saa længe at maatte vente forgieves efter Brev fra mig; nu kan jeg skrive først, og naar du har læst dette Brev er jeg vis paa at din Kummer og Bedrövelse, hvis du har nogen, vil forsvinde, og at du vil sende mig et kiærligt og fornöieligt Svar.

Hvorfor jeg nu atter ikke har skrevet saalænge? I alle mine andre Breve til dig ligger en Undskyldning fra min Carakteers Side; naar jeg nu blot hertil lægger at jeg har erfaret: ikke blot de Breve der sendes fra Kiöbenhavn bort, men ogsaa de som sendes did, vorde aabnede, saa ligger heri den anden Undskyldning. Jeg tier af samme Grund, som Sophie, og tilstaaer oprigtig, det er ubehageligt at dele sine dybeste og hemmeligste Fölelser med Politiet. Med Politikken har ingen af os noget at giöre, egentlige Hemmeligheder have vi ikke engang i Familiesager; men er det ikke allerede tungt nok at maatte altid tale offentlig med sine bedste Venner? Er det muligt for en Ven med Ild og Tanke, og Kierlighed, at skrive til en anden, uden evig at fristes til at overskride den Grændse som Publiciteten medförer? Mig gaaer det i det mindste saaledes. Jeg vil

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

give dig et Exempel. Den Pakke hvori dette Brev er sluttet kommer som du af de övrige Breve seer meget silde til Eder. Grunden er denne:

I det jeg bragte mine Sager istand hos Cotta for halvtredie Maaned siden, skrev jeg et langt Brev til dig og Hans Christian, hvilket meget angik vore private Familieomstændigheder og Forhold, og hvori jeg slet ikke tænkte paa Publicitet. Neppe var jeg reist til Zürich, förend det faldt mig ind. Jeg skrev strax til Cotta at han ikke maatte sende Pakken bort, för han fik andre Breve. Disse andre Breve havde jeg paa min daglige Flakken i Schweitz ingen Leilighed til at skrive. Men der var endnu en Grund til Opsættelse. Det var altid tvivlsomt for mig om jeg kom til Italien eller ey; jeg önskede mig en Reisecompagnon, da jeg ikke er det italienske Sprog selv mægtig. Jeg besluttede altsaa at töve til jeg med nogenlunde Vished kunde bestemme dette.

Ligesom nu det uvisse i min Stilling bragte mig saalænge til at tie efter at Pakken hos Cotta var giort, saaledes bragte ogsaa den samme Uvished mig til at tie förend jeg kom til Cotta. De 300rd din gode Fader og den gode Rahbek forstrakte mig med hialp mig kun fra Paris, giorde mig kun flot; et Par Venner skaffede mig lidt Ballast til min nye Reise, og nu seilede jeg til Tübingen til Cotta med mine Oversættelser af Hakon og Palnatoke. Det kom nu an paa om han vilde kiöbe dem, og betale mig billigt, for at jeg skulde komme videre. Da jeg kom til Stutgard, hörte jeg at Cotta var i Baden (hvorover jeg nylig var kommen), jeg maatte altsaa vente ham i 3 Uger, og imidlertid boe i et Værtshuus i Stutgard. Saaledes sad jeg dybt i Tyskland, i Schwaben, uden Venner, uden Penge, med tre Ugers Vertshuusgield; men, hvilket jeg dog

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

maae tilföie, uden synderlig Ængstelse. — Endelig kom Cotta, og jeg fandt ham efter Ønske, saa at jeg uden Næringssorg kan vente til der atter kommer Forstrækning og Hielp fra Danmark, hvis det ikke varer for længe.

Hvorfor jeg nu altsaa ikke tilforn skrev indseer du lettelig; det er ubehageligt at meddele sine Venner ængstelige Efterretninger; det Gode der hænder mig vil jeg gierne meddele Eder.

Hvad det nu angaaer: om Uvisheden af min Skiæbne, at jeg dog i det mindste burde lade Eder vide om jeg var levende eller död etc. saa har det intet at sige. Hvad min Sundhed, og mit daglige Liv angik saa har Skiæbnen sörget for at I kunde have gode, og selv vidtlöftige Efterretninger derom; da det traf sig saaledes at flere Landsmænd reiste lige til Danmark, som jeg fandt paa min Reise. Af Kiöbmand Johannsens Familie fra Trondhiem vil I have hört meget om mig, siden af Heiberg, og tilsidst af Musikus Barth, som jeg traf i Stuttgard; altsaa ængstelig for mig har I ikke kunnet været; i det mindste ingen Grund havt til at være.

Nu vil jeg kortelig beröre min Reise fra Paris her til Coppet, en lille Bye og Slot der tilhörer og beboes af Madam de Stael Holstein, en Miil omtrent fra Genf. Altsaa, saasnart det nogenlunde stod i min Magt, og jeg havde faaet den behörige Vind lettede jeg Anker i Paris, midt i August Maaned omtrent; og gik hen at sætte mig paa Strasburger Deligeancen fulgt af mine Venner Bröndsted, de to Olliviers fra Dessau (talentfulde unge Malere) Kienlen fra Ulm, en genialisk Musikus; og min gamle Hypolit, tilforn Tiener hos Bröndsted Koes og mig, da vi levede i Herlighed og i Glæde, siden fra Tid til Tid Bud og Commissionair, i oeconomiskere Tider. En anden Landsmand Her

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Arent fra Altona lærd og gal havde i mit Hotel forladt mig med adskillige gamle Kioler og Buxer hvilke jeg havde givet ham som en gage d'amitié til evig Almindelse — Saaledes rullede jeg da fra Europas Hovedstad, hvor jeg havde tilbragt halvandet Aar, hvor jeg havde nydt Sorger og Fornöielser, truffet Kunst, Oldsager, Landsmænd, Venner, Luxus, Adspredelser; hvor de bedröveligste Efterretninger havde nedslaaet mig, hvor Carakteren af et stort Land et vigtigt Sprog havde trængt sig ind i min Siel; hvor en uhyre Mængde Mennesker og Vogne liig en Biesværm 18 Maaneder havde suset omkring mig. Alt dette skulde jeg nu forlade; det var mit eget Ønske, men jeg gik dog ikke Theatre françois forbi uden en Slags Veemod, og mine Venner loe, da de saa mig springe hen for at see paa Comedieplakaten hvilket Stykke der skulde gives om Aftenen, naar jeg var reist.

Saaledes rullede jeg nu i omtrent fem Dage over Chalon[s] sur Ma[r]ne og Nancy til Strasburg. Her maatte jeg opholde mig 10 Dage, fordi mit Pas ikke var underskrevet af Politieministeren i Paris, hvilket dog Vedkommende der havde holdt for unödvendigt. Jeg havde altsaa Tid nok til at see Strasburgertaarnet; og til lidt efter lidt at overbevise min Forstand om at det er et meget höit Taarn. For den sandselige Anskuelse falder det nemlig ikke saameget i Øinene. Jo höiere et Taarn stiger, des mindre synes Höiden lidt efter lidt, man seer alting i Forkortning, og denne Forkortning multiplicerer sig altid stærkere; saa stærkt at man gierne kunde tage den Fierdedeel bort af Taarnet uden at det vilde giöre synderlig Forandring for Synet; og dog er denne Fierdedeel netop det som giver Bygningen sin udmærkede Höide. Jeg maa derfor tilstaae at vort salig Fruetaarn stod lige saa imposant for mig som dette,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hvilket vel ogsaa kommer deraf at det var rankere, da den uhyre Forside paa den Strasburgerkirke betager Taarnet noget af sin Dristighed, men giör det hele mere collosalt. Naar man nu derimod klavrer op i Taarnet saa höit man kan komme og betragter den uhyre Steenmasse da faaer man Respekt saa vel for Bygmesterens Dristighed, som for den Forstand og det Overlæg der forstod at grundfæste en saadan Steentop. Jeg havde hört saameget tale om det Mod der hörte til at komme överst op, med disse Tanker klavrede jeg altid fort, og tænkte: mon du skulde kunne naae det! Jeg tvivlede altid derom, gik saa höit jeg kunde komme; og hörte til min Forundring da jeg kom ned at jeg havde været överst oppe. Dette er intet stort. Svindel maae man ikke være, naar man ikke er det saa er der ingen Fare, thi der er altid Jernstænger man kan holde sig i med Armene, og saaledes stod jeg paa et Steentrin paa Ydersiden af Taarnet, i Guds höie frie Luft, hvor der kun var Rum til at sætte een Fod; med den anden Fod ud i Luften over Staden Strassburg, og med den ene Haand fast klamret om min Jernstang og havde slet ingen Frygt for at falde, skiönt jeg nær havde tabt min Hat. Endelig kom mit Pas tilbage, og nu reiste jeg da over Rastadt Carlsruhe etc. til Stuttgard, Hovedstaden i Kongeriget Würtemberg (hvis du ikke veed det) hvor jeg lejede mig ind i det bedste Værtshuus efter gammel christelig Skik og Sædvane, og lod mig ikke afskrække fordi dette Hotel kaldes Der König von England. Her maatte jeg nu vente i tree Uger paa Cotta; Tilfældet giorde mig bekiendt ved table d'hote med et Par Stuttgarter-Skuespillere, artige Folk, og med Mad. Hendel fra Berlin, den i mine Øine bedste tydske Aktrice jeg kiender; hun spillede Giesteroller her, er ikke længer ung, men yderst genialisk naiv og god-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

modig. Jeg var med hende hos en Hofraad Vellnagel adskillige gange; vi giorde Landtoure, og madam Hendel fornöiede os med at vise antike Stillinger af alle de græske Statuer, ligesom ogsaa at fremstille skiönne Stillinger af de bedste italienske Malerier, jeg kan ikke sige dig til hvilken Grad af Fuldkommenhed hun har bragt det i denne Kunst, der beroer paa sandt Studium. Jeg har skrevet et Digt til hende i Morgenbladet som hun vel fortiener, og som du ved Leilighed vil faae at see. En anden Anekdote som traf sig her maae jeg ogsaa fortælle dig. Lembert en ung god Skuespiller men meget nedslaaet, var i Gield, vilde gierne reise for at spille Giesteroller, men Kongen vilde ikke tillade det; han var meget misfornöiet med L. over adskillige letsindige Yttringer. — Kongen havde været syg, og var kommen sig igien. En Dag sagde Lembert til mig, hvis jeg vilde giöre ham den Tieneste for ham at digte et Carmen i anledning af Kongens Opkomst, da kunde det være ham til væsentlig Nytte. Jeg giorde det strax. L. overrakte Kongen det i sit Navn; og fik et Par Dage derefter 50 Dukater i Duceur, hvorved han kom ud af sin Forlegenhed. Det er behageligt at kunne gavne en god Ven ogsaa paa den Maade ved sit Talent. Digtet har jeg ikke selv, du skal faae det naar jeg kommer hiem. — Nu kom da Cotta. I hans Familie tilbragte jeg otte behagelige Dage i Tübingen, og reiste nu til Schweitz. Inden jeg forlader Schwaben, maae jeg giöre den Anmærkning: det er fornöieligt saaledes vild fremmed uden et eneste Bekiendtskab, eller et Brev at komme i et fremmed Land, uden Penge; og at reise derfra med Venskab, Höiagtelse, Bekiendtskaber nok og Penge; oven i Kiöbet at have skaffet Andre ogsaa Penge.

Schafhausen er det förste Sted i Schweiz man kommer til

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

og her er Rhinfaldet det Eneste seeværdige. Tænk dig den brede Rhin efter flere rolige, glidende Slyngninger giennem forskiellige Lande, pludselig at være nödt til at stöde Koldbötter over skarpe Klippestykker for at falde i en pludselig dybere Grund. Faldet er ikke dybt, men Kraften og Massen er stærk; udentvivl er der bundlöse Huler i Grunden, og det foraarsager et höitideligt Gnye, og et evigt Vandstöv hvori Regnbuer lege naar Solen skinner. Noget derfra er Synet venligt og behageligt, ganske nær ved tragisk og trudselfuldt. Da jeg gierne foreener det ene med det andet tog jeg en Deel af Shakspeare ud med, og læste et af hans genialisk stærke Lystspil under Acompagnementet af dette shakspearske Naturspil. Derfra gik Touren til Zürich. — Zürich saae mig ganske ud saaledes som jeg havde tænkt mig det. Reenlig, taagefrie, vandkiöl, udsigtsfuld, og rolig, som Bodmers og Gesners Aander; frie og stærk er Naturen og Menneskene der som Zwinglis, og de phantastiske Klipper og Naturphysiognomier i Horizonten tyde Lavaters Fædreland. Jeg havde et Brev med til en Dr. Römer, (udmærket Botaniker) en reen Schweitser, fuldkommen som en Nordmand, og altsaa meget snart min Ven. Jeg lærte ved ham at kiende en Mad. Harmes, forhen v. Berlepsch tydsk Digterinde fornuftig Kone; artig. Det Wirtshaus zum Schwerdte er et af de bedste jeg har truffet paa min Vey, jeg vil raade dig at tage derind naar du rejser til Schweitz. Det ligger lige ved Zürichersöen. Værten er en meget artig Mand; han dandsede selv engang Solo for os Giester, dog maa jeg tilstaae han laver bedre Suppe, end han giör Entrechats. Han har ogsaa en Gondol paa hvilken vi giorde Tourer paa Söen. Jeg lærte at kiende en riig Hamburger Kiöbmand med Familie; artige Folk. De önskede at reise med mig

giennem Schweits, og jeg tog imod Tilbudet; da deres Equipage var ypperlig, og det ikke skulde koste mig mer end ellers. Saaledes reiste jeg da nu i et fornöieligt Selskab, og med alle Bekvemmeligheder med denne Her Knoop fra Hamburg, og en Herr Breuss fra Wien; fra Zürich over den Albis til Zug, hvor jeg saae den Rossberg der for to Aar siden er styrtet paa tvende Byer og adskillige Reisende, over Zugersöen til Arth, derfra bestege vi den Rigi et af de smukkeste og bestigeligste Bierge, forsynede med Pikstave i Hænderne. Om Natten hvilede vi i Værtshuset höit paa Bierget og fik Schweitserpigerne til at syn[g]e os Schweitserviser, hvoraf endnu følgende Linier svæve mig i Tankerne: Folket tog sin Frihed selv: —

Durch keine Adelshand! —
Mit Guot und Muoth
Mit Herz und Bluot
Wird g'rettet Vaterland!

Det var allerede temmelig silde paa Aarstiden for at see Prospekter, og Taagen svævede som Tobaksskyer omkring paa Fieldene, omendskiönt Veiret forresten var smukt. Da vi kom överst op kunde vi næsten intet see. Jeg skrev derfor i Bogen i Værtshuset, hvori der stod mange Fru Brunske Sentenzfölsomheder:

Ich kam hinauf, und sah — und sah —
Gar nichts! der Nebel war schon da.

Forresten morede disse Taager mig nok. Mange Alper vandrede vi igiennem hvor Klokkeköerne græssede. I en Klöft ganske omringet af höie store fiirkantede Klipper staaer et lille Kapel, ud af Klippen flyder en kiölig Kilde. Bondepiger og Folk fra Freiburg kom just derhen, som vi vare der, og drukke af Kilden, der har sin Oprindelse af en hellig Jomfrue, der flygtede did, og som skal curere for Dövhed. Min Ham-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

burger Kiöbmand meente, det havde været godt, om den ogsaa havde cureret for Dumhed; thi disse Mennesker komme ganske sveedhede af Vandringen og drak det iiskolde Vand. Jeg meente at de som stærke Bönderfolk nok kunde holde det ud; at Troen er eet af de stærkeste Lægemidler i Medicinen, og at det ikke kommer an paa hvad man troer, naar man kun troer noget, det vil sige, naar Sielen ved Phantasien staaer i een eller anden umiddelbar Forbindelse med den store Verdenssiel. En saadan Forbindelse udretter til alle Tider Mirakler. Solen gik smuk ned og kastede röde Skiær over Klipperne hvor vi vandrede, Græsset var saa frisk grönt, Köerne klang Quinter og Quarter med deres Klokker, og de freiburgske Bönderquinder siunge Psalmer bag ved os, i det de gik hiem fra den hellige Kilde. Det kom mig for som om jeg saae Wilhelm Tells Aand, med sin Bue paa Skulderen at skride hen over Klipperne! O mit Fædreneland! O hvor det er skiönt at kunne rædde sit Fædreneland, tænkte jeg, og græd, fordi jeg var saa langt fra mit arme Danmark! men jeg bad til Gud at han ville bevare mit Danmark, og jeg er vis paa at han bönhörer mig. Fra Rigi gik det over Zugersöen igien og Immensöen til Tells Capel. O mine Venner jeg har knælet i Tells Kapell, og giort en Bön, en ivrig Bön. Jeg har staaet ved Stubben af det Træe hvor Tell stod ved Huulveien og skiöd sin Pil i Geslers kolde tyranniske Bryst, jeg har plukket et Löv af det Træe som voxer paa dette Sted; jeg har det i min Brevtaske. Over Capellet staar skrevet paa gml. Schweitserisk

Hier schlug Thäll Gieselers Huochmuoth!

Vemod betog mit Bryst; thi jeg tvivlte om min Styrke til en saadan Heltedaad. Da svandt Thells mandhaftige Skygge, og

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

den ædle Schiller stod for mig med Harpen i Haand, og rakte mig Harpen og sagde: Syng efter mig. Kan du ikke være Thell saa kanst du dog besynge ham og vække ham ved din Aandskraft af det döde, og sætte hans öjeblikkelige Daad i et evigt Lys. Ja raabte min Siel stolt og rört fölende sin Kraft, det kan jeg!

Derfra gik det Küssnachts forbi over der Vierwaldstädter Söe til Lucernz, en smuk betydelig Schweitserstad, og derfra over Reith, Morgenthal, etc. til Bern. I Bern blev jeg et Par Dage, og reiste derpaa til Lausanne hvor jeg skildtes fra mit Reiseselskab, og tog nu med en Retourvogn til Coppet for at besöge mad Stael Holstein, Forfatterinden af Delphine og Corinna. Her er jeg nu over en Maaned kiære Christiane; og venter bestandig paa at træffe en Reisecompagnon. Jeg har skrevet til Bröndsted i Paris, og haaber at han kommer for at tage mig med. Derpaa gaaer det lige til Rom.

I det Brev der först var skrevet til dig, men som jeg har taget tilbage, var en vidtlöftig Undskyldning hvorfor jeg ikke efter Lövte kom hiem i Efteraaret, men gik til Rom. Kiere gode Christiane, naar du læser min Ansögning til Kongen, og naar du eftertænker alt, og min hele Livsplan, da indseer du visselig hvorfor jeg gaaer til Rom, og hvorfor jeg vaander mig ved at komme hiem förend jeg er ansat, og förend jeg har en vis Stilling; lad dette være dig nok, i et Brev hvor man ikke kan sige alt; det er til vor fælles Lykke og Udsigt i Fremtiden; stoel paa mig, og vent mig sikkert ved næste Sommersol.

Madam Stael hos hvem jeg her opholder mig er et af de mærkværdigste Genier som vor Tidsalder har at fremvise. Hvis du ikke har læst Delphine og Corinna saa skynd dig at læse

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

dem. Du vil der finde Rousseaus dybe Følelse og Begeistring uden et Spor af hans Bizarrerie, Eensidighed, og Uretfærdighed; du vil finde hans Tænksomhed, uden sygelig Ængstelighed og langt mere Phantasie og Opfindelse; hvilket egentlig udgiör det sande Digterstof. Mad Stael er Midleren for Øjeblikket mellem den franske og tydske Litteratur, som jeg mellem den tydske og danske. Men det vil vorde mig lettere at overbevise Tydskerne om vore Fortienester, end de Franske om Tydskernes; de Franske ere eengang for alle, hvad Litteraturen angaaer [et] fordærvet Folk, have ikke Sands for andet end hvad der er Fransk det vil sige hvad der er bornert i Convenienzens og Overforfinelsens Grændse. Imidlertid er det dog at haabe at hun i sit nye Værk over den tydske Litteratur vil virke mægtigt paa en heel Deel Bedre af sit Folk. A. W. Schlegel er i Huset hos hende. Hun agter og beundrer hans Talent og Kundskaber, selv hans krittiske Skarpsind, hvor Partieaanden ikke blinder ham; men hun indseer ligesaavel som jeg at Schlegel er eensidig, fanatisk, og uretfærdig i utallige af sine Domme. Jeg lever med ham saa godt som to saa forskiællige Mennesker kan leve sammen. Ærlig og retskaffen er Schlegel, og i Grunden god. Men et originalt Genie er han ikke; Produktivitet mangler ham ganske; og saaledes har nu Forfængelighed og Higen efter at udmærke sig lidt efter lidt rodfæstet Paradoxer og Ideer i ham ganske mod Fornuft og Menneskesands, som er umulige at udrödde. Imidlertid er han bedre end Friderich Schlegel, skiönt denne besidder meget mere Kraft. Billedhuggeren Tieck er her og giör Mad Staels og Schlegels Büster; et Mske med meget Talent, vel værd at være Ludwig Tiecks Broder. En Her von Constant er ogsaa her, han har arbeidet Schillers Wallenstein om i

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

en fransk Tragoedie i Alexandriner, hvori han röber megen Forstand, og Talent i Behandlingen af det franske Sprog; han elsker ogsaa den tydske Litteratur, og taler meget godt tydsk. Saaledes seer du jeg lever mellem lutter franske af Oppositions Partiet, hvad Litteraturen angaaer. Mad Staël er en Kone paa 40 Aar, intet mindre end smuk, men usigelig levende, godmodig og interessant. Jeg er enig med hende i de fleste Ting, kun i hvad de Franske kalde Gout er vi ikke ganske enige, hun tager Smagen formeget efter Convenienz med alt hendes Genie, og jeg vil altid henföre den til Natur og Fornuftforhold. Dog det er altid kun i Smaating vi kives. Hun har læst min tydske Aladdin, og Axel og Valborg, med megen Fornöielse. Nu har I da endelig her Axel og Walborg, efter et Aars Forlöb næsten. Hvad synes Eder nu om den? Jeg venter dine Meninger. Kan jeg nu ogsaa fremstille Kierligheden? — Jeg haaber, at Palnatoke er antaget og at den bliver spillet. Det skulle giöre mig ont, hvis man lod Vagn Akison spille af et Fruentimmer. Vagn er en oplöben stærk Lömmel, saa stærk og stor som en rask atten Aars Dreng; det kan ingen Diskantstemme og Pigefigur udtrykke. Vagn maa spilles af en ung Skuespiller.

Den lille Börresen maa aldeles ikke skrige bag Skuepladsen i Hakon Jarl. Det er dog forfærdeligt, hvor man kan lade saadan noget gaae for sig. Det undrer mig, at de ikke have ladet Hakon komme ind med virkelig blodige Hænder. Der er jo stor Forskiel hvad man læser og hvad man seer. Publikum maa kun höre Barnets Skrig middelbart giennem Einars Øre, höre det ved hans Bestyrtelse. En ringe Lyd hört maa ledsage denne Forundring hvis det er nödvendigt.

Min Ven Kienlen i Paris har componeret adskillige Melo-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

dier til Aladdin, og en Marsch for den sidste Scene i Palnatoke; jeg sender dig det hermed; maaskee kunde man giöre Brug af Marschen, hvis Kunzen ikke har giort noget endnu bedre; men denne Marsch er meget charakteristisk og skiön. Den maatte da gientages efter Stykkets Tarv, mellem Pauserne.

Axel og Valborg overlader jeg nu ganske i Rahbeks Hænder og til hans Omsorg. Jeg saae grumme gierne at ogsaa dette Stykke blev spillet i Vinter og det kan jo ikke være vanskeligt, da der kun bruges en eneste Dekoration. Denne eneste Dekoration önsker jeg at maatte blive saa skiön, og frem for alt i en saa stor gothisk Stiil som muligt. Der bruges slet ingen Coulisser og Theatret kan beholde sin hele Længde og Brede, og bruge sit hele Perspektiv. Var det ikke bedre hvis man for Axel og V. tog den tredie Aftens Indkomster? Giör som I vil; og som I bedst synes.

I Italien tænker jeg at skrive en italiensk Tragoedie; men sig til Camma, hun gietter det ikke, dersom hun ikke veed det. Det er ingen Gismonda.

Hvis I ikke have faaet Exemplarer af min tydske Aladdin, saa er det ikke min Skyld, der ligger en hel Ladning hos Frommann i Jena; nu har jeg bedt Cotta besörge det.

Aladdin undlader ikke at giöre den forönskte Virkning i Tydskland. I den elegante Zeitung er den meget plump nedrevet. Lille Sander er Medarbeider af denne Zeitung, troer jeg; men det siger Intet, der vil komme andre Recensioner. Og hvo kan i vore Dage yttre noget offentlig uden at vække Partieaand og Misundelse af sin korte Dvale. Det er en Skiersild, som enhver god og stor Digter har giennemgaaet; hvorfor skulde jeg da være fritaget? Lad det altsaa ikke ærgre dig. Den elegante Recension er skreven med lige saa megen

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Enfoldighed og Uvidenhed som Animositet, og det seer enhver Fornuftig. Med de Ufornuftige have vi jo intet at giöre.

Vedlagt ligger en Hondepost til Camma fra den 16de Septbr, skreven i Zürich.

Jeg har i Coppet oversat min Axel og Valborg paa tydsk. Nu er Hakon, Palnatoke, og Ax. og W. oversatte alle 3.

Et Bind tydske lyriske Digte komme ud til Paaskemesse fra mig, deri er især der irrende Ritter, og Jesu Liv i Naturen Hovedsagen det sidste meget foröget og forbedret, det hedder der Das Ewangelium des Jahres.

Werner, den for nærværende Tid bedste tydske Digter har været her i Coppet; et Mske med meget Genie; Skade at han allerede er 40 Aar gammel, og at en stor Portion af hans Ungdom er spildt paa et Comptoir i Polen som Copiist, eller hvad han var. Det var dog godt at de ikke fik mig til saadan et Satans Arbeide; til at blive Jurist eller Cancellist. Gud og du veed hvad Hierteangst jeg ofte har staaet ud derfor; skiönt du paa den anden Side maaskee nu mener at jeg ofte bar Bebrejdelserne og Formaningerne som Slægt og Venner giorde mig, med megen Sindsrolighed.

En Tordenskiold, en Stærkodder, en Thors anden Reise til Jothunheim; en Yduns Bortförelse! lutter Sujetter som lever i min Siel, som vil digtes, og som dog maa bie, til jeg kommer hiem; fordi jeg paa denne Reise ikke har Tid nok dertil, og især, mangel af Böger.

Hils din kiere gode Fader tak ham tusinde gange for sit kiære Brev, bed ham undskylde mig at jeg ikke skriver denne gang; Faderen maa böde for Datteren. Jeg kan for sand ey skrive meer for dennegang, Adieu solang, siger Wessel — og jeg med.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Hvad siger I til min Afhandling i Anledning af Abrahamsons Recension. Finder Rahbek endnu at Argumenterne er for moderne? Jeg troer de er rigtige! Men det er muligt at jeg i mit Brev havde udtrykt mig confus.

Jeg har slet intet Smaat at sende ham til Charis og det er uden tvil for silde desuden. Men hiemme har I nogle ganske gode Stykker endnu; Oversættelsen af Goethe, og Madonna i Dresden, i et Brev til Sophie.

Hils nu begge Fædrene, begge Systrene vore; de Hegere og de Ørsteder vel ret inderligt fra din troe Knægt og Slave.

Jeg venter snart Brev, hvilket maa sendes til Her Boghandler Cotta i Tübingen; han befordrer det videre.

Rahbeks Rostgaard venter jeg mig tilsendt, et trykt Exemplar af min Afhandling til Abrahamson; og hvad ellers nyt der af Betydning er udkommet.

Nu Gud være med dig, min kiere gode Tös! Elsk mig og forglem mig ikke, og vær forsikkret om min Troskab og Hengivenhed.

Din

A. Oehlenschläger.

306. Fra Kamma Rahbek og Peter Steffens.

Bakkehuset d. 20 Nov: 1808.

Kiære Oehlenschläger!

Hvorfor faae vi ingen Fortsættelse af det yndede Blad: Hunde-Posten? Er Honden bleven til saadan en Slyngel, at De ikke vil have mere med ham at bestille? eller över han sig maaskee i det italiænske Sprog i denne Tid? Paa disse Spörgsmaal angaaendes Honden, og mange vigtigere — som jeg hverken har Tid, eller er oplagt til at fremsætte nu — angaaendes Dem selv, maae De endelig svare mig snart, da jeg virkelig er saa

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

syg, at jeg neppe tör giöre Regning paa, at kunne sige: glædeligt og lyksaligt Nytaar, Hr. Professor! naar vi skrive 1809, hvortil der dog kun er 6 Uger. Men det var ikke min svagelige Tilstand, jeg vilde melde Dem; den har jeg — haaber jeg — nok tilforn underrettet Dem om, saa tilstrækkelig, at De maae vide, at jeg er syg nok til at döe, naar det er Guds Villie, og — trods al min Svaghed — stærk nok til at leve, saa længe han vil jeg skal leve. Stort andet veed jeg ikke selv, og det er nok til min Roe og Tilfredshed. Men nu til Dem selv. De giör virkelig Synd imod os alle, der elske Dem, at De i saa lang Tid lader os vente efter lidt Efterretning fra Dem. Dette tör jeg nok sige til Dem, uagtet jeg, naar god' Söster og Andre klage over Deres Taushed, altiid har mangfoldige Undskyldninger tilrede for Dem, som ikke alleene synes, men virkelig ere meget antagelige. Jeg har nu ogsaa selv saa længe længtes efter at faa et Par Ord fra Dem, og det er ikke forunderligt om jeg slaaer mig til de Utaalmodiges Partie. Derfor kunde jeg nu heller ikke modstaae Fristelsen, at skrive et Par Ord til Dem med vor vakkre Landsmand Carl Brun, for at tilkiendegive Dem min Længsel, hvilket egentlig er det eneste jeg i Dag har at sige Dem, eller er oplagt til at sige Dem. At vi her paa Bakkehuset af et godt Hierte drak Deres Skaal med go' Söster d: 14 Nov: vil hun vist selv sige Dem, da det fornöiede hende saameget.

Carl og jeg forestille os undertiden Deres Hiemkomst |: ikke Thaarups Hiemkomst :| men vi see rigtig Tingen fra forskiællige Synspunkter, da han, ved at höre Dem banke paa Dören, bliver forskrækket og kryber i Kakkelovnskrogen, og jeg derimod gaaer Dem imöde, som om der ingen Ting var iveien — ikke engang det, at mine Been ikke godt kunne bære mig læn-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ger — hvilket der jo i Grunden heller ikke er. Nu veed De, hvad De kan vente Dem, naar De sætter Deres Fod paa Bakkehuset igien. Jeg lover Dem ikke större Ydmyghed, end jeg kan holde, og har slet ingen Lyst til at krybe i Kakkelovnskrogen, naar en Adagio med sorte Lokker lader sig tilsyne for mig, da det er et Syn, jeg nu i saa lang Tid har maattet undvære. Har jeg ikke Ret? gode Adagio! Jeg kan jo ikke til, at jeg ikke selv er en Adam Oehlenschläger, hvilket dog nok er den eneste Grund, hvorfor Carl vil skiule sig for Dem. Iblandt dem, som heller ikke ville skiule sig for Dem — endskiöndt det vist ikke skeer af Mangel paa Ærbödighed for Dem — er Meincke, som De har kiendt her, og som ordentlig driver et Slags Afguderie med Dem, hvorfor jeg ikke maae glemme at hilse Dem fra ham. Ved hans store Opmærksomhed paa Alt, hvad der vedkommer Dem, har jeg nyelig faaet to smaae tydske Digte af Dem, som jeg rimeligviis ellers ikke havde faaet at see; det er det til Henriette Hendtel, og der Wunderbaum.

Da jeg begyndte dette Brev, havde jeg det Haab, at Rahbek skulde fylde den fierde Side, men han blev forhindret ved et Besög af sin Svoger Prof: Hansen, og dersom nu ikke Peter Steffens var kommen, og havde skrevet noget heri, havde jeg sikkert brændt dette usle Töy, som slet ikke fortienner at sendes Dem. Det, som denne Pakke videre indeholder, er fra Rahbek, som De da kan see.

Jeg har nu intet videre at sige Dem, og kunde heller ikke skrive, om jeg ogsaa havde noget at sige, fordi jeg hörer paa Peter St: og Carl, som passiarer.

Rahbek har paalagt mig at hilse Dem meget; en anden Gang skriver han nok selv.

Carl hilser ogsaa. Deres K. M. R.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

den 21. November 1808.

Kiære Adam!

Siden du sidst skrev mig det Brev i Riim fra Halle har ieg skammeligen glemt — eller forsømt eller været for doven til at skrive dig. Siden den Tiid har du været i Pariis og gud veed hvor? medens ieg under en blodig Kriig har befundet mig gandske roelig her og ikke seet meer Blod end der er bag paa min Haand og omendskiöndt du intet har seet fra mig saa har ieg dog des oftere tænkt paa dig; ieg maatte ogsaa lyve dersom ieg sagde ieg har intet seet fra dig, thi ieg har seet og læst Hakon Jarl og Palnatoke, og de övrige af dine arbejder, og dem har du jo skrevet til mig saa got som til nogen af dine övrige Venner, og saaledes haaber ieg at see fra dig enten du er i Vest eller Øst, medens du aldrig seer noget fra mig eller tænker paa mig —

Frue Rahbek har tilladt mig at sende dig disse faa Linier som ieg blot vil bede dig besvare med en hilsen om du saa behager —

Henrich er som du veed igien i Halle. Professoren (med Næsen) hilser dig, saavell som Major Jacob Steffens og andre gode Venner. —

P: Steffens.

307. Fra Christiane Heger. Kiöbenhavn d 21 November 1808.

Kiære Oehlenschläger!

Det er nu igien en Evighed siden vi har seet noget fra Dig, hört fra Dig har vi vel, men ved andre fra andre, og det har ikke hiulpet os til at faae at viide hvor vi kunne skrive Dig hen, jeg haaber derfor at Du ikke er vred paa os fordi Du intet hörer fra Danmark, da Du kun har Dig selv at anklage som den Skyldige. Vi kjeder os alle over at vi aldrig faaer Breve,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

men lever dog tillige i Haabet at de dog endelig maae komme, da Sandsynligheden unægtelig hver Dag tager til, Rahbek svarede mig rigtig nok forleden, at han fandt ingen större Sandsynlighed i at vi nu maatte höre fra Dig, end i at Figaro maatte finde sine Forældre efter at have sögt i 30 Aar efter dem, jeg maatte bedrövet give ham Ret, men tröstede mig alligevel ved at han dog omsider fandt dem. — Hvad jeg nu fremfor alt önsker er at Carl Brun maae treffe Dig, et Sted paa Kloden og ryste Dig saadan i din Hanekam, at Du af bare Angst skriver os til, eller i det mindste sender os Axel og Valdborg. Gud forlade mig ellers, at jeg kalder det lidt, jeg meente i Hensyn til Ulejlighed for Dig, thi det har sikkert kostet Dig mindre Umage at skrive dine fire Tragoedier end at skrive et eneste Brev, vel at mærke paa en Tid Du er ved Skillingen; naar Pungen er tom flyder de derimod i en Ström hertil baade paa Vers og i Prosa. Du skal ikke troe jeg er vred fordi Du har Penge, nej, tvertimod det er min störste Glæde, naar denne Omstændighed kun ikke var Dine Kiöbenhavnske Venner saa ugunstig. Men alt Spög tilsidesat saa glæder jeg mig inderligt over at Du om en Maanedstid, formodentlig faaer Breve fra os, som röre dit Hierte endog blot ved Udskriften: à Monsieur A Oehlenschläger abzugeben in Europia saa Du ufortövet skriver og giör mig derved saa lyksalig, som jeg nu ikke har været i trefierding Aar. Af et Brev fra Brönsted til Professor Muller har vi erfaret, at Du efter en sluttet Accord med Cotta har begivet Dig paa Vejen til Mailand; senere har vi af Morgenblatt seet, at Du i Stutgard har ladet Dig begeistre af Madam Hendtel. Jeg behöver vel ikke at sige Dig hvor kiær din forandrede Plan er mig! jeg har jo aldrig bifaldet det modsatte. Skal det være Gilde saa lad det være Gilde! naar Du kun

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kommer derfra uden Lede for den Huusmandskost jeg har at byde Dig, og som Du herefter skal tære, saa har jeg ikke imod Sviren enskiöndt det for Øyeblikket svier til mig. Jeg kan ikke troe det kunne gaae Dig som det er gaaet saa mange at det aldrig blev dem ret hiemme efter de havde været ude, var det mulig, saa maatte man rigtig nok gyse ved saa lang en Rejse og ingen meer end jeg der kun alt for meget föler min Ringhed. Var Du kommet hiem uden at have seet Italien, havde jeg altid anseet Din Rejse ufuldendt. —

Nu har jeg da læst Din tydske Aladdin og glædet mig meget over den, men jeg tilstaaer Dig, at naar jeg fraregner Enden staaer den hos mig tilbage for min fortrolige vel bekiendte danske Aladdin, maaske det kommer noget af at jeg naturligviis sieldnere har læst den sidste, og ogsaa noget af at det danske Sprog er mig kiærere end det tydske, men det maae jeg tilstaae at Du skriver tydske Vers som en Karl. Du tager mig vel ikke ilde op, at jeg siger min Mening saa reent ud, jeg giör det ogsaa meget for siden at kunne broute af det, da man giör saa mesterlig Nar af mig fordi jeg efter alle Apparencer vil lade mig cujonere af Dig naar Du kommer hiem. Fader har foræret mig Aladdin paa fiint Velin, han syntes at mindre kunne ikke giöre det. —

Et meget ziirligt Exemplar af Palnatoke som havde meget tilfælles med der irrende Ritter i Form og Bind, har jeg ved en god Ven besörget, Rahbek har overleveret det til Grevinde S: som med megen Godhed og Interresse har optaget det. Jeg har længe havt Lyst til at kunne skrive danske Bogstaver saa godt, at Du kunne bruge mig til din Afskriver, til den Ende har jeg ladet mig det lære; det er et meget beskedent Menneske som har lært mig at skrive, jeg spurgte ham om han ikke

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kunne besörge mig Palnatoke smuk afskrevet, han paatog sig det ifölge sin sædvanlige Tienstvillighed og bragte mig den om 10 Dage ydderst dejligt skrevet, men notabene af sin egen Haand, han har siddet oppe langt ud paa Natten, saasom han studerer Chirurgi og ikke desmindre informerer 7 til 8 Timer om Dagen; dette Galanteri var virkelig rörende, maae Du tilstaae. Naar Axel og Valdborg kommer, skriver jeg den selv af, da jeg har min Skrivemesters Forsikring om at jeg er duelig dertil. Jeg ville givet Dig en lille Pröve af min Skrift, men det faldt kun slet ud, da Pennen var slet og Frygten stor for at vise mig til min Skam. —

I Dag otte Dage den fiortende November celebrerede jeg din Födselsdag paa Bakkehuset, vi drak Din Skaal i megen og god Viin og spiiste mange Retter paa dit Velgaaende, paa Kagen stod Dit fulde Navn og til vort Morskab rigtig bogstaveeret. —

Steffen hilser Dig inderligt! han elsker Dig ubeskriveligt, jeg kommer ofte til dem og taler om Dig hele Timer i Rad. Hans to ældste Piger læser din[e] Sager med den störste Interesse og gidder egentlig intet andet læst, i disse Dage er der kommet endnu en lille Beundrerinde af Dig, til Verden som Steffen nok sörger for, lærer endnu i Svöbet at læse og forstaae Oehlenschläger. —

Jeg lever ret frisk og vel, af Krampe veed jeg ikke noget af at sige, man synes jeg er blevet lidt mager, som vel kan være, men da jeg beholder mine röde Kinder, saa kan det jo være det samme med Fedmen. Min Omgang er temmelig udsögt og dog nogenlunde istand til at lindre mig Savnet af Dig. Hanne og Nicoline Hammeleff er mit daglige Selskab. Treffer Du Fru Brun saa kan Du faae at viide hvilke Glutter det er,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hun holdt meget af dem, især af Nicoline. — Jeg formoder Karen: M: skriver selv til Dig, Sophie hilser Dig utallige Gange! Hun er virkelig undskyldt i ikke at have skrevet til Dig som Du paalagde hende saa meget i det Brev Du skrev til Anbefalling for den norske Familie, siden hun ikke viste hvor Du var i Verden. Min Fader har havt den gode Idee, at vi skulle copiere bemeldte Brev og sende Dig, da det indeholder herlige Moraler, om at skrive, om det saa er nok saa lidt. Han hilser Dig kiærligst! Naar der kommer et Brev til mig fra Bakkehuset som er tykt og jeg ikke er hiemme, aabner han det altid, i det Haab at det indeholder Brev fra Dig, saa meget længes han efter Dig, men nu begynder han at tabe Taalmodigheden; dog er jeg vis paa, at et par Linier til ham fra Dig ville meer end forsone ham. Tante og Reinholdine hilser Dig! Lev vel, min gode Oehlenschläger! Gud være med Dig hvor Du gaaer. Din elskende Christiane.

308. Fra J. F. Cotta. Tübingen 22 No 08.

Zuerst, mein verehrungswürdiger Freund, bitte ich zu bemerken, dass a) ich mir eine gute Feder geschnitten und b) vorgenommen habe, einen deutlichen Schreibcharakter zu führen. Zweitens danke ich Ihnen herzlich, a) dass Sie noch leben und b) dass Sie mich durch Ihr gütiges v. 6 h. endlich darüber belehren wolten. Drittens kan ich es mir gar wohl erklären wie man a) bei einer geistreichen Dame gerne verweilen und b) das heilige Land darüber vergessen kann.

Nachdem ich Ihnen nun gezeigt dass ich, Nicht-Poet, die Briefe ebenfalls in 3 Abtheilungen beginnen und sogar jede in Unterabtheilungen abfassen kan, so folgt nichts natürlicher

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hieraus, als dass ich Ihnen viel herzliches von Göthe ausrichten soll, den Ihr Brief sehr erfreute, und der Ihnen nächstens schreiben wird.

Die provisorische Anzeige wie ich es mit dem Coppenhagener Paket halten soll habe ich mir bemerkt und erwarte nun die wirklichen Verhaltungsbefehle, um diese auszuführen, ohne weitre Rücksicht auf die provisorische.

In der Anlage der Creditbrief auf Geneve.

Die Gedichte sollen zu Ostern erscheinen, weil Sie es wünschen, aber ich hielte es für besser Sie liessen sie vorher von einem Freund doch durchgehen. Es ist nämlich Conz [un]d meine Bemerkung, dass beim Vorlesen von Ihnen Ihre Gedichte vorzüglicher klingen, als beim eigentlichen Lesen: dies liegt darin dass Sie die Aussprache anzueignen wissen. Da nun aber das Vollkommenste in sich selbst vollkommen seyn müsste, so wäre zu wünschen, dass diese kleinen Flecken noch wegfielen.

Zu Hackon fehlen die Personen, es sind nur 2 vorgeschrieben: möchten Sie dies doch suppliren.

Aladdin ist von Frommann nicht angekommen — Mad. Stael hat ein Ex. aber von mir erhalten: dies kan ja C Schlegel austauschen.

Empfehlen Sie mich Mad Stael und Schlegel — von Conz und meiner Frau das Schönste. Ihr J. F. Cotta.

309. Fra P. O. Brøndsted. Paris den 3 Decemb 1808.

Kjære gode Ven og poeta! Da du kanskee ikke læser Literaturzeitung i Coppet saa vil jeg paa Honnens Befaling allerförst fortælle Dig at Kattegorierne som Katten opfandt i Königsberg ikke due længer og at i deres Sted Honnegorierne

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

som Honnen har opfundet for at drille Katten, vil blive indförte i Tyskland til næste Leipzigermesse.

Dine Breve fra Stutgard, Coppet og Coppet have glædet og husvalet os. At Du nu först faaer en especе af Svar er dels min dels Olivier's Skyld — peccavimus vi have syndet; men nu skal Du ogsaa om föje Tid pr Cotta faae en knuget skuddet og overflödig Maade fra os alle sammen, især fra Ferdimand og mig som nok tör haabe at vi besidde et lille Rum i dit Hjærtekammer. Ja deri har Du Ret Ferdimand er en fortreffelig Dreng. Siden jeg boer i dit gamle blinde Hotel, jeg mener de Blindes hotel eller $^{15}/_{20}$ (hid er jeg flyttet for de sidste par Maaneder at være Alting nærmere) er Ferdimand daglig hos mig og saa tale vi om Ø-r vor Freund unerreichbar grämlicher Arbeit i alle Dyrs Fugles Fiskes Insecters Amfibiers Tungemaal inclusive Honnens og Kattens. I Gaar vare vi begge med den Mand Du har sendt os fra Coppet, i St Cloud, Versailles etc og morede os godt endskjöndt Vejret stræbte af yderste Formue at gjöre os vaade og drev det og igjennem med Kusken og Hestene som vare uden for Kareten — apropos om den Mand Du har sendt os! det er en egen Mand; dog holde vi nok af ham — Men det var ikke det jeg vilde sige.

Himlen skee Tak Du dog saa snart og uden videre Haveri blev flot fra det store Rif Strasborgermynsteren hvor Du saa ynkelig var kommen paa Grund. Vel har Du nu atter löbet Skuden fast — Adame! Du est om ej i Poësien saa dog udi Sejladsen en Mand disværre — men denne Stranden er dog langt fra ej saa farlig som den förste — thi for det förste (ej at tale om den omskrevne Skibslejlighed der dog er mulig, for saa vidt at for Gud er ingen Ting umulig) lader det sig geografisk samt astronomisk bevise at Coppet er Rom et lidet nærmere

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

end Münsteren og er Trösten ogsaa liden »det er endda en Tröst« siger Harald Blaatand i Ø-s Palnatoke; for det andet er Madame de St-s Banker, om Navnet og er haardt, vist ej af Staal og Steen som Münsteren saa Du ej behöver at frygte for at löbe en Planke ind og derved nödes til at kaste Gods og Ladning over Bord som hist i Strasborg moxen kunde skeet — »det er endda en Tröst« gjentog Kong Harald — for det tredie — ja jeg kunde anföre mange flere for det-er men mig tykkes de to kan være nok —

Efter at have godtgjort og bevist at din Stilling paa Coppets Banke ikke er det Cæsar kalder desperata res skrider jeg til det vanskeligere eller rettere til det for mig haardere og ubehageligere, til at bevise Dig at jeg desværre ikke er den Hermes som Olympens Guder efter saa viist et Raad som det der skrevet staaer i Odysseens 3die Sang kunne udkaare til Herold at bringe deres Bud til Calypso den anden — og maa jeg her tale simpliciter i mit oprigtige Hverdagssprog — bliv ej fortrydelig paa din Ven, jeg kan sku inte rejse med Dig til Rom i hvor jeg end vender og drejer mig. Alting er mig i Vejen — jeg vil ikke spilde Tiden og fordærve min gode Lune med at opregne Dig alle disse Ting. De vigtigste af dem ere at jeg baade med Hensyn paa den ene og den anden Pol hvorom mit Studium drejer sig, jeg mener baade med Hensyn paa min Platon og paa min græske Reise sidder midt i en Række af Arbejde og Undersögelser som jeg nödvendig maa fuldende her for at kunne benytte og bygge paa med Sikkerhed i Rom og i Grækenland hvor jeg vil savne de mangfoldige Hjelpemidler som jeg her med fuldkommen Frihed kan benytte — den anden Hovedhindring er: jeg har ingen Penge — jeg har i dette Øjeblik knap til det daglige Bröd end sige til en

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vidtlöftig Reise — min Impotens i saa Henseende gaaer saa vidt at jeg, hvis ingen af de svære Bomber jeg nylig har ladet springe, skaffe mig Luft til Foraaret, ej veed anden Udvej end for det förste at slaae mig, som man kalder det, til Rolighed og see paa en eller anden Maade à la M. C. Brun at skrive mig Fanden i Vold. Dog har jeg endnu ikke opgivet Haabet at især den ene af mine Bomber ved lykkelig Explosion skal transportere mig prestissimo om ikke mange Maaneder fra denne stinkende Pöl til »il bel paese ch' Appennin divide e l'onda circonda e l'Alpe« og vil Du vide hvad Bomben heder saa siger jeg Dig gjerne i Fortrolighed: en Begjæring til en forbandet prosaisk jysk Herremand om at laane mig paa mit ærlige Ansigt og imod min Faders Caution, 1000^{r} — fiat inde conclusio: jeg kan ikke komme, det er umuligt. Gaae Du i Forvejen kjæreste Ven til det forjættede Land. Er Du först over Alperne finder Du nok behageligt Selskab — Din gode Genius vil ej undfalde Dig. At Du ej veed saa synderlig Italiænsk er ingen betydelig Hindring. Thi baade finder Du især i Piemont og Toscana overalt og naar Du vil, fransk Tungemaal deels vil Du ved Hjelp af det latinske lære Italiænsk med uendelig större Lethed end det Franske, jeg veed det med mig selv; jeg havde blot 12 Timers Undervisning hos Bruun, saa hjalp jeg mig alene. Vil Du fölge mit Raad saa lad Milano fare, jeg er vis paa Du der Intet vilde finde (et par Billeder maaskee fraregnede) som interesserer Dig. Gaae fra Genève directe med Diligencen til Turin, det er det bedste. Eller endnu bedre: har Du paa nogen Maade Tid og Evne dertil da besög endelig Chamony Dalen (la vallée de Chamouny) ved Foden af den uhyre Bjergrise Mont blanc. Kan Du det, saa afgiv din Kuffert paa Diligencen i Genève og erkyndige

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dig nöje hos Postmesteren hvad Dag og Time Diligencen indtreffer paa en af de nærmeste Stationer ved Chamouny f: ex: St Maurice eller hvor ellers 6 à 8 Dage efter at Du afgiver din Kuffert (thi saa mange Dage behöver Du vel til en hurtig Reise fra Genève til Chamouny). Iil saa Du selv i Forvejen med en Vadsæk paa Extrapost eller med en Veturino fra Geneve over Cluses, St Martin o. s. v. til Chamouny. Bliv i Chamouny (tag ind i Priorée i hotel de Londres) et par Dage og indtref promte til den Time og paa det Sted som Postmesteren bestemmer Dig for at treffe Diligencen. Er Du saa lykkelig at treffe godt Vejr saa Du kan besöge et par af Mont blancs stupende Glaciers og den gamle Kæmpe selv tager Huen af og viser Dig sin oplöftede evig iisdækte Isse bestraalet af en rask Vintersol — ak! Da vil Du vist ej fortryde denne Fart. — I Chamouny Dalen henbragte jeg i Sommer 8 af de lyksaligste Dage jeg har levet. — Dens Omgivelse er vist en af de allerstörste og imposanteste Naturer i den gamle Verden. I Turin vil Du vist befinde Dig vel, dog troer jeg ej Du end burde lade Hvile falde paa Dig men hellere ile over Genua til Fiorenza la bella som en gammel Italiensk Digter kalder Italias anden Øjesteen. Der vil Du vist med Glæde dvæle en liden Stund og gotte Dig paa den klassiske Jordbund med den store Machiavels Istorie Fiorentine om Du faaer Tid dertil. Har Du blot to Maaneder at skænke til Fiorenza og du saa i den Tid daglig læser i Machiavel da tör jeg vædde at Du veed meer end Italiænsk nok for at hjelpe Dig igjennem uden gallisk eller germanisk Tungemaal til Lods. Næste Sommer samles vi, so wolle es Gott, i det gamle Roma. Koes vil Du finde der, jeg havde nylig Brev fra ham fra Florenz, om 14 Dage vilde han afgaae til Rom og haabede at være der inden Carnavalstiden.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Fra Cotta fik jeg rigtig en Anvisning paa 400 ℔ som strax bleve mig udbetalte af Rougemont hos hvem Füssli er som ofte har bedet mig at hilse Dig — jeg betalte strax Md Gauthier de 333 ℔ — de övrige gik, paa en Snees livres nær med til at betale en lille Regning som Languillet endnu havde til Dig og som jeg ingen Grund havde til at formode urigtig da han vel er en sölle Skræderpilt men for Resten et ærligt Skrog. — Wiesel hilser Dig meget venskabelig, det har ikke saa svarlig Hast med hans Credit — saa snart jeg faaer nye Subsidier fra Cotta skal jeg strax rembursere din Skyld til Wiesel. Bryd Dig ikke, indtil videre, om det Lidet Du endnu skylder K. og mig. — Vore brave malende Gutter Brödrene Olivier hvoraf Heinrich von Dofterbingen er en ordentlig Hond og Ferdimand er en Katkatkatkatskattekatkat det er at sige Kat med en Streg under Röven eller Kat i syvende Potens — dem gaaer det begge vel og saa gid det gaae dem evindelig amen! Kejseren staaer der allerede halvfærdig djærv og bydende og Du forestiller Dig ej hvor lignende og Ferdimand har opfundet et herligt Landskab rundt omkring. Nu ere de beskæftigede med Cartons til 2 store Kirkebilleder: Daaben og Nadveren som deres Hertug har forlangt til en gothisk Kirke han bygger paa ved Dessau. Han betaler dem maanedlig den Sum de have forlangt indtil de blive færdige med hans Bestillinger. Saaledes ere de sikkrede mod al Næringssorg og arbejde med saadan Lyst og Flid at det er en Glæde at see derpaa. Heinrich har igjen taget fat paa Violinen og Ferdimand paa Viola (det er en Hond paa en Viol) og saa spille vi hos mig i det mindste een Gang om Ugen Trio's og Qvartetter (naar vi stundom faa fat paa en Bas) af Mozart og Haydn saa det runger i Femtentyvenes överste Etage. Gid jeg ligeledes kunde

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

fortælle Dig noget Godt om Kienlen, men ham gaaer det slet desværre. — Efter at have prakket sig en Tid igjennem ved Lögn og Laan i hele og halve Louisd'ors hos Creti og pleti og hverken pleti eller creti til Slutning vilde borge ham længer, kom han saa jammerlig i Nöd og blev saa nögen at jeg troer han maatte have kreperet af Hunger eller Kuld hvis ikke Olivierne og jeg af al Magt havde taget os af ham. Vi have forstrakt det er at sige givet ham over 400 ℔ og skrevet for ham til jeg veed ej hvilke hr vonner og hr de-er — — hiin Hjelp kunne vi ikke fortsætte, denne bærer ingen Frugt, thi de her residerende kongel: Bayerske Diplomatiker synes omtrent at have lige saa noble Gemytter som de diplomatiske Uhyrer Ardinghello fordum havde at bestille med. Man tier — jeg veed ej hvad der skal blive af. O. og jeg bryde vore Hoveder for at finde paa Noget. Hvad vi hidtil prövede er ikke lykket; og der er djævelsk periculum in mora. Det er faldet mig ind at Cotta maaskee kunde skaffe os en lille Indtægt ved at udgive i smaa Hæfter: Musik zum lyrischen Theile des Aladdins (eller maaskee zu den lyr. Partien eller Stücken des A.). Det vilde sikkerlig gaae godt af — jeg skriver Cotta til i denne Anledning med næste Post og sender ham Afskrivt af Musiken til de 3 Stykker: Vuggevisen Aladdins og Fatimes Sange, til Pröve. Saasnart Cotta har svaret mig naar og hvor meget han vil give K. skal han snart faae mere. Ogsaa i Morgenblatt vil jeg bede Cotta at indrykke de fortrinligste Stykker at Samlingen kan faae end mere Publicitet. Tjen mig i strax efter at Du har modtaget dette at skrive til Cotta og anbefale ham Sagen paa det bedste. Det vil hjelpe tænker jeg. — Skulde jeg for Resten sige Dig min oprigtige Mening om K., som jeg nu ret har lært at kjende, da blev det

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

denne: K. er en miserabel Karl; enten von Haus aus eller ved slet Opdragelse og Omgang med alskens aandelige roturiers vorden uden Adel, for ej at sige uædel, i Gemyt og Tænkemaade uden Elasticitæt i Sjælen og uden Sands for Livets zartere Forhold — det gaaer Olivier som det er gaaet mig og saaledes maae vi ærligen tilstaae Dig at det nu ej længer er ham saa meget som hans skjönne Talent vi stræbe at redde. Vidste Du alt hvad han har bedrevet mod Sandhed og Venskab og andre gode Genier! — Musiken til Claudine von villa bella existerer ikke meer uden i hans Hukommelse og vor Erindring — han har solgt den med alle sine övrige Musicalier til en Urtekræmmer for 6^{fr} —! Skriv strax til Cotta, jeg beder Dig.

Din Afhandling sendte jeg endnu för min Reise til Schweitz til h^{r} Prof. H. C. Ø. med et Brev hvori jeg sagde ham din Villie desang: — Afhdl. er allerede trykt og maa nu være i Omlöb (efter et af mine seneste Breve fra Khvn) — h^{r} Profess. H. C. Ø., hvem jeg ikke er bekjendt uden for saa vidt han selv i subjectiv Godmodighed ved Lejlighed har viist mig hædrende Opmærksomhed, skriver mig naturligvis ikke til men jeg har andre Bekjendte i Khvn som snart ville melde mig hvad Lykke Afhdl. gjör hos de godt Folk der hjemme. Jeg gottede mig med den endnu en Gang inden jeg sendte den bort, erindrende Ciceros gode Sentens: aliud est sentire aliud persentiscere — det förste havde jeg vel efter din Forelæsning det sidste först efter at jeg selv havde studeret den i Mag — jeg anseer den, dine forrige Afhdlinger ufornærmede, for det gedigneste og frugtbareste Stykke Du endnu har skrevet in stylo pedestri. — Nær havde jeg i denne elskværdige lyriske Uorden glemt at takke Dig for de smukke Digte Du sendte os i dit förste Brev. De have glædet os alle umanerlig. Tak ogsaa Du gode Hond

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

for nogle Ord Du skrev om Digtet for Lembert: »Det er dog behageligt ogsaa at kunne nytte en god Ven fra Tid til anden med sit Talent«, jeg var nær blevet gal af Fornöjelse over denne goddaammelige Hondereflexion eller refraction — Du er ret en god Dreng og at jeg kan sige det til Dig, Adam Øhl, Du er en god Dreng, og at jeg vil det, det er mig, Gud forlade mig min Synd, fast lige saa kjært som et af dine Sörgespil. — Bag—n er dog end imod al Formodning hverken himmel eller helvedfaren. Det lader som han end har Fodfæste, hvor daarligt det end er, paa denne Planet et Sted ved Rhinen Fran[k]furt kaldet, i det mindste fik jeg nylig et Brev fra ham dateret ibidem, hvori han blant andet fortæller mig til min Ydmygelse om den overvættes Sensation hans vollendete Faust der har gjort paa bestjernede og ubestjernede uomskaarne og omskaarne Höjmænd og Lavmænd — mig gik det nemlig ynkelig med bemeldte Tragicomoedie i 6 Acter da jeg ved min Hjemkomst fra Schweiz (ved Hjemkomst mener jeg Tilbagekomst til denne Stad) bragte ham i Marly et Brev fra hans Sön i Bern. Jeg var gaaet derned tilfods og kom meget silde til Hvile; neppe laae jeg vel för han kom klumpende op af Trappen som en Hælhest belæsset med Manuscripter og begyndte at læse mig for af Tragicomoedien som snarligen virkede paa mig med sin Valmue saa jeg neppe havde hört Spörgsmaalet: sover De? — dog til lykke sov kuns min $^{7}/_{8}$ Deel og den $^{1}/_{8}$ Deel rappede sig at bande (som Du fordum i hotel d'Hollande, erindrer Du? da jeg læste dit Digt den irrende Ritter for) paa alle övriges Vaagenhed — han gik ind med mig Dagen efter til Paris og der fik jeg Resten hos mig — — til den Grad af Flauhed Plathed og Gemeenhed troede jeg dog endnu ej han havde drevet det — i det hele store Ruskumsnuskfad fra Bredden til

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Bunden plat ud intet smageligt undtagen saare sjelden et lille bidende Peberkorn. Paa berömte Navne mangler det for Resten ikke. Ogsaa Göthe Madame de Stael Tieck og begge Schlegelerne maa figurere der med Mephistopheles Faust Fanden og hans Fetter og hans Oldemoer — geht alles durch einander wie Mäusedreck und Coriander. Vare Originalerne tilstæde ved förste Forestilling tænker jeg det hele Selskab, Satan inclusive, vilde staae frem og spörge Publicum, som fordum Socrates, mine Herrer seer jeg saadan ud? — Dette kunde see ud som Ondskab eller personlig Uvillie — ved Gud, det er det ikke — var jeg Fyrste eller rig hvor gjerne hjalp jeg B. af al hans Nöd og Lapperi paa Condition NB at han fra dato Intet mere skrev allermindst deslige Polemik; men jeg nægter ej at jeg aldrig i dybere Harme tænkte: »et sligt ormstukket Væsen vil kaste Helten ned!« end ved hin Forelæsning især da jeg just nylig havde læst den sidste Faust af Göthe — jeg yttrede min Uvillie paa den eneste for mig anstændige Maade, jeg taug — skulde jeg have sagt Noget maatte jeg have sagt alt og dertil fölte jeg hverken Kald eller Tilböjelighed mod en Digter af erkjendt Talent og som er födt et par Decennier forud for mig i Alder. Min Tavshed skreg imidlertid höjt nok og han var vred paa mig da han rejste bort — i hans Brev siger han: at han atter er mig god — jeg havde vel ikke villet smage paa hans Faust men den smager dem desbedre i Frankfurt — saa gaaer det i denne Verden, den ene vil Skinke den anden Kaal — det er i Grunden Meningen af det. At Meningen ikke er saa synderlig god kan jeg ikke for. Af hans Brev til mig lader det ellers som B. har i Sinde at slaae sig til Rolighed i Frankf. for Vinteren. Han beder om Efterretning fra Dig.

Din Formodning at den lille nederdrægtige Khvnske Merkel

har havt sin Finger i Spillet med den noble og elegante Recension er höjst rimelig. Han skal döe Döden det slemme Skarn. Det er egentlig det eneste Kræ paa denne Jord som jeg personlig hader fordi han engang har villet afdrage mig fra de Gamles Studium til han[s] eget og til Merkels til Pædagogikens Didactikens Æsthetikens og andet sligt som ender sig paa ikens hvorved han upaatvivlelig havde fordærvet mig Sjæl og Legeme baade i Helvede — dog ej om ham men om Recensionen — En saadan Anmeldelse i et dansk Blad som Du skrev om for Deres Skyld som ere fattige i Aanden troer jeg heller ej vilde være af Vejen og jeg skriver den gjerne og skal besörge den indrykt i Khvnske lærde Efterretninger ved Redacteuren Prof. Müller — Du behöver ej at anbefale mig uden Hidsighed thi det forstaaer sig selv — kuns önskede jeg at den Göthiske Recension forinden maatte komme. Den anden i Morgenblatt har jeg heller ikke seet endnu. Angiv mig blot i dit næste Brev Nummeret hvor den staaer saa skal jeg nok skaffe mig den selv — siig mig saa og om Du vil have jeg skal bie paa den Gthske Recension eller hvorledes. Ogsaa maa jeg bede Dig fritage mig for Correspondenz eller anden Forhandling med hr Sch—rg. Du skulde seet hvilket impertinent og fusset Brev den smukke Mand skrev til Munk fra Göttingen hvori han takkede mig paa en hjertebrækkende Maade med et i det mindste en Snees Gange gjentaget »hr Doctoren« fordi jeg i 3 Maaneder havde sadt og vasket hans skidne Linnet. Til Slutning beder han Munk at formaae hr Doctoren til at skrive et Anbefalingsbrev for ham til hr Doctorens Ven Hofraad Eichhorn som kunde være ham (S.) i Göttingen til megen Nytte. Hr Hofraaden havde sagt ham hvor meget han agtede hr Doctoren og at hr Doctoren havde meddelt hr Hofraaden

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

et skjönt Bidrag til hans Literairgeschichte etc — Er det ikke fornöjeligt — jeg veed ellers meget vel hvorfor Herren er vred — jeg vilde nemlig her ikke drikke Du's og lege Kammerat med ham — Det forlangte Brev til Eichhorn vilde jeg gjerne undvige. Hvad skulde jeg skrive til E. som er en salt Hund der snart vil mærke paa hr Schbrg hvor færsk han er om jeg og löj ham 10 Gange saltere end en Spegesild. Vi behöve jo slet ikke hr Sbrgs Mellemkomst. Lærde Efterr. er jo det rette Organ for en slig Anmeldelse —

Jeg har mange Hilsener til Dig fra den gamle Drejer som rigtig holder af Dig (han er meget svagelig) fra Guillaumo, fra Overbeck som jeg nylig traf hos Drejers fra Claessen etc men især fra de Nantiske og Trondhjemske Norske. De sidste besögte mine gode Forældre paa Hjemrejsen og der var en Glæde over al den Stad. De förste indbyde Dig og mig til Nantes, jeg kunde nok have Lyst sed fas obstat. Vor Ven den malende Kriger eller krigerske Maler er der allerede. Inden han rejste gjorde han mit Contrafej færdigt — det er saa saa — jeg er ogsaa stukken i Kobber her af en hr Cretien som Guillaumo protegerer — vil Du have et Exemplar? — jeg har et andet Kobberstik fra Kjöbhvn. Jeg seer med en vis Velbehag paa de mange Oplag af mine Lineamenter saasom jeg deraf rimeligen slutter at jeg maa være blevet en meget berömt Mand. — Dit Billede af Olivier besörger Heinrich selv over Dessau (han önskede hans Fader skulde see det) til Khvn. Det andet af Munck hænger her endnu, leider — jeg har ikke fundet nogen Lejlighed. Det skal, om ikke för, saa dog bestemt inden min Afreise herfra, gaae med Diligencen indpakket i een Kasse med mit Contrafej, jeg addresserer det til hr Prof. Ørsted. Længe för denne Forsendelse vil det Olivieriske være

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

indtruffet hos Fröken Heger hvis Addresse jeg har opgivet Olivier.

Vi svömme her i en Syndflod af Malerier. Det bugner i Expositionen med de Franskes genialske Productioner udstaferede paa det prægtigste medens de gamle Italiænske Skramlerier af Rafael, Leonardo etc, henslængte paa Gulvet der inde i det lange Magasin hvor man er i Færd med at bryde Taget igjennem, i den bogstaveligste Mening gaae til Grunde i Stöv og Kalk og Snavs. Olivier og jeg have været der adskillige Gange med Verner i disse Dage og harmet os. Du forestiller Dig ikke hvor de Billeder see ud, i störste Uorden hensatte midt paa Gulvet gnave de hverandre med Rammerne og have hverken Sejldug eller andet Dække til Beskyttelse mod det nedfaldende Kalk og Stöv. De Franske tilstaae selv »cela tient vraiment de la barbarie«. Rousseau har sagt dem Sandhed et Sted i Confessions: »les Francois ne savent rien garder rien conserver rien entretenir« — det er dog skammeligt. Det Bedste i Expositionen er 4 Statuer af Canova, en Hebe, Amor og Psyche, Kejserens Moder siddende og en Magdalene knælende i andægtig Anger — denne sidste i Besynderlighed er usigelig skjön og rörende. Den franske Mejsels Mesterværker staae der rundt om disse 4 Statuer til Spot og Skjændsel. Naturligvis ere de franske Journalister geraadede i ædel patriotisk Harme og skjælde paa Canova sigende at hans Statuer intet due og paa Visconti og andre som rose d[em] — Jammerskade at vi ej faae villa Borghese at see i sin gamle Herlighed. Den noble Prins indlægger sig ved sin Present til Kejseren et udödeligt Navn i Italiens Kunsthistorie. De förste Kasser af Transporten hid ere allerede ankomne og adskillige af Statuerne udpakkede i Musée Napoléon. Fægteren og Hermafroditen i

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Særdeleshed ere herlige over al Maade. Gid Du var her og kunde digte os over de tvende halantia marmora 2 Magestykker til Digtet over Madonna i Dresden. —

Madame Hendel er i Frankfurt — Baggesen skriver om hende: »den uforlignelige Muse for en Kunst hun selv har skabt og Verden ikke hidtil kjendte. Hun efterligner nemlig indtil höjeste Skuffen Beundring og Fortryllelse alle antique Rafaeliske og Albrechtdyrerske Fremstillinger. I hendes Mariæ Himmelfart foer jeg til Himmels«. — Han melder og om Fru og Fröken Winkel. De have prostitueret jeg mener exponeret dem selv og deres Billeder uden at gjöre synderlig Lykke der.

Naar begynder Du paa Corregio? — see at komme ud af det med A. W. Schlegel — fortæl mig lidt om hvad han gjör, i dit næste Brev. Apropos har Du læst F. Schlegels Recens. af den sidste Udgave af Göthes Digte i Hejdelberger Jahrbücher? jeg har nylig læst den med Glæde — der ere mange herlige Ideer.

Den unge Aagaard, en brav Gut min Frende logerer her i Huset, han kjender Dig ej personlig men elsker og beundrer Digteren, han beder Dig modtage hans danske Hilsen. — Finder Du det passende da formeld Fru de Stael min Respect og tak for hendes Tilladelse at besöge hende i Coppet hvoraf jeg nok engang kunde gjöre Brug. Ferdimand havde lovet at bringe mig et Brev fra ham til Dig, men han kommer ikke og er heller ikke hjemme, jeg kan ikke opholde dette længer, det har allerede lagt en Postdag over. Vi sende begge med Förste nok en Brevspedition per Cotta. Werner beder Dig mange Gange hilset, han agter Dig höjt og taler stedse om Dig med gemytlig Enthusiasme, han klager blot over at Du er ham for sund og deri kan Manden have ret. Det er en god Fyr

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

og han har forelæst os adskillige skjönne Stykker hr Willibald f. ex. — men han har vist været meget ulykkelig, Stakkel! han er gaaet saa underlig i Stykker og forekommer mig stundom saa wüst og sygelig at han ængster mig — men det er en god Hond det har Du ret i — Mere om ham en anden Gang.

Farvel Du kjære Digter — skriv endnu en Gang inden Du passerer Alperne til Din Bröndsted.

Place du Carroussel hotel des 15/20.

310. Til J. F. Cotta. Genf den 26 Decbr 1808.

Ich sitze noch immer auf Grund in Genf, und kriege gar keinen Wind mit dem ich gemächlich nach Italien gehen könnte, denn die Decemberwinde die es hier giebt, sind mir alle zu kalt. Wie ich mir nun ein gutes warmes Zimmer gemiethet habe und tägliche angenehme Gesellschaft bey mad Staël sehe ich nicht ein warum ich ohne Lebensgefahr nicht einen Monath es noch hier aushalten sollte. Ich werde also getrost noch einen Monath noch bleiben. Aus mehreren Gründen. Ich habe jetzt Axel und Walburg ganz fertig mit Schlegel Wort für Wort durchgesehen und sauber abgeschrieben. Aber nun wünschte ich, dass es mit dem allen auch so seyn müsste; besonders könnten, wie Sie selbst sagen die lyrische Gedichte eine kleine Nachbesserung nöthig haben. Seyn Sie also so gut, mein bester Freund, nach Empfange dieses Briefes mir gleich die lyrischen Sachen zuzusenden. Vierzehn Tage nach dem Empfang werde ich es Ihnen wieder senden, und da kömmt es ja früh genug. Eigentlich konnte ich Lust haben die zwey Trauerspiele auch mit zu haben. Da ist nun aber das Bedenkliche ich besitze keine Abschrift von diesen Stücken,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

und gingen sie verlohren auf die Reise, so wäre der Teufel los. Wenn Sie Hakon und Palnatoke doppelt haben dann ist es gut, dann senden Sie mir die Copien, wo nicht dann thun Sie nach Belieben, aber riskieren Sie nichts. — Wenn ich die Trauerspiele auch nicht hier bekomme ist das Unglück auch nicht so gross; denn nur Hakon wird ja jezt gedruckt. Hakon ist ziemlich gut durchgesehen; und wen ein geschickter Hand die letzte Politur darauf legt, so konnte er sehr gut sich in der Welt sehen lassen. Palnatoke müsste wohl etwas genau untersucht werden; aber das kann ich ja im Frühling selbst auf meiner Zurückreise thun. Allenfalls lassen sich die Trauerspiele besser als die lyrischen Sachen von einem Andern durchsehen, weil sie ungereimt sind, und weil es also grössere Freiheiten mit den Besserungen anstellen. Aber die lyrische Gedichte muss ich gleich nach Genf bey mad de Staël haben. Senden Sie mir auch das Morgenblat worin das Gedicht zu Md Hendel ist, und wo man von Aladdin gesprochen.

Der Brockhaus in Amsterdam ist doch ein Esel, dem Contrakte nach sollte ich 12 Expl auf Velinpapier haben, die er Fromann zustellen wollte, und nun höre ich von Ihnen dass Fromann nichts davon noch weiss. Haben Sie die Güte dieses dem Brockhaus zu sagen, und zu fragen wo man die Exemplare finden kann, ist das heraus, dann senden Sie mir zwey, und die andre nach Copenhagen zu Ørsted.

Ich habe eben einen Brief von einem Freunde Bröndsted in Paris, er erzählt mir dass Kienlen (der genialische Musiker von dem ich mit Ihnen gesprochen habe) sehr in Noth, (musikalischer Unordnung wegen) ist; dass der Kienlen Lust hatte, auf ihrem Verlage Musik zum lyrischen Theils des Aladdins auszugeben. Bröndsted wollte Ihnen Probestücke sen-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

den. Dieser Kienlen hat viel Talent. Könnten Sie ihm mit einem Vorschüsse augenblicklich helfen, machten Sie ein christliches Werk, und verhalfen vielleicht der Welt zu schönen Sachen. Denn dieser Mensch ist (wie alle Tonkünstler) toll; er hat in seiner Noth mehrere herrliche Compositionen zu einem Gewürzkrämer für 6 Francs verkauft, erzählt mir Bröndsted. Sie werden vermuthlich Bröndsteds Brief haben und das weitere davon sehen. Helfen Sie dem armen Teufel. Bedenken Sie dass Mozarts sein Figaro und Zauberflöte in Weinhäuser voller Wein gemacht. Kienlen ist ein Landsmann von Ihnen, ein Schwabe. Ich sende Ihnen hiermit ein Gedicht zu Mad Staël, welches ich bitte gleich im Morgenblatte abzudrucken und gedruckt hier zu senden. Es wird das meiste von einem Blatte füllen, aber das hat wohl nichts zu sagen?

Dass Goethe mich liebt und dass mein Brief ihn gefreut hat freut mich natürlich meist noch mehr. Bitten Sie ihn von mir recht inständig dass er mich antwortet; und dass er nicht vergisst, etwas über Aladdin zu sagen öffentlich, und das bald, es ist mir sehr wichtig und nützlich. Goethe müssten Sie Hakon gleich senden entweder wie er ist, oder nachdem ich ihn hier durchgesehen. In allen Fällen ist Hakon so, dass er gleich in Weimar gespielt werden könnte, wenn Goethe will.

Ich habe eben Attila von Werner gelesen, er hat mich nicht sehr gefallen; das Stük hat gar kein historisches Kolorit. So ein bizarrer Moralist war Attila nicht. Werners mystische närische Liebe kömmt auch nun vor den Tag, und Hildegard und Honoria, und der junge Kaiser, und Aëtius, sind Karikaturen. Uendlich mehr hat mir Sigurd der Schlangentöter von Fouqué gefallen; mit den Pellegrinschen Nahmen hat er auch das kindische Geklänge und Blumenzeug abgelegt, ist männ-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

lich, gediegen, gesund und individuel geworden. Ich bin wie vom Himmel gefallen über diese Veränderung. Das Erste ist doch weit besser im Gedichte als das Letzte.

Indem ich die lyrischen Sachen so bald möchlich hier erwarte verharre ich lieber Schwabe! Ihr immerseyender dänischer Freund Oehlenschläger.

Grüssen Sie ihre liebe Frau und Conz herzlich.

Die Anweisung habe ich richtig erhalten.

311. Fra Christiane Heger. Kiöbenhavn den 14 Januar 1809.

Min velsignede gode Oehlenschläger! Du har da nu giort os Alle langt gladere end vi forhen vare mismodige. Hele Byen jubler, men ingen meer end Din Christiane. Kunne Du for et Øyeblik kun laane mig lidt af Din Veltalenhed, da ville Du blive usigelig lykkelig ved dette Brev; jeg ville vise Dig i sin hele Omfang Din sieldne Lyksalighed, som Din ligesaa sieldne Beskedenhed altid vil forhindre Dig i selv at kiende; jeg ville overbevise Dig med de uimodsigeligste Grunde, at intet er skiönnere end at virke paa en heel Tidsalder saaledes som Du giör det, og saa dertil, at have saa elskværdig en Personlighed, saa god en Helbred, saa vakkert et Udvortes og saa gode Udsigter; gid jeg havde en Ven ved Siden i dette Øyeblik som ville tage Pennen fra mig for at tilföye: og saa öm og trofast en Elskerinde. Men min inderlig elskede Oehlenschläger er det mig uværdigt selv at sige, at hvor uendelig meget der end fattes mig for at fortiene min Lykke, saa föler jeg, at jeg kan giöre Dig lykkelig, at Du vil blive det ved min grændselöse Kierlighed. Misforstaae mig for Gud i Himlens Skyld ikke! jeg stoler kun lidt paa min egen Ubetydelighed,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

men destomeer paa den mægtige Indflydelse Du har havt og fremdeles vil have paa mig. Naar jeg skriver Dig saadan noget Vaas til, som det Brev Du enten har faaet eller faaer med Carl Brun, der er resultaterne af mange vaagne Nætter, saa maae Du kun ansee det for hvad det er: en feilagtig og sygelig Retning af min magelöse Kierlighed. Jeg takker dog Gud for disse Vink, thi jeg lærer der af, at min Hierte er ingen udbrændt Glöd, men at der er Ungdoms Vigeur i mig, som ikke min Ydmyghed endnu har knækket. Du siger jeg skal stole paa Dig, ja det veed Gud jeg giör og har altid giort! men stol Du nu ogsaa paa mig! — Hejberg kom til Kiöbenhavn tilig i Sommeren og siden har vi intet hört fra Dig, uden af den brave Anmelder i Morgenblatt for September hvori Dit dejlige Digt til Md. Hendtel stod, et Stykke til Jean Paul har vi faaet fra samme Kilde; jeg har mine Spioner ude maae Du troe. Du kan let indsee at denne usædvanlige Taushed maatte ængste os; selv den modige Hans Christian fandt det lidt betænkelig, hvor meget mere maatte det ikke synes mig saaledes, jeg laae om Natten og tænkte mig om hvordan det kunne hænge sammen, snart var jeg fortvivlet snart loe jeg af min Frygt og udbröd: fat Mod Antonius Du est Dig jo intet ondt bevist! en stor Deel ærgrede det mig ogsaa, at alle Mennesker spurgte om jeg nylig havde havt Brev fra Dig, og at jeg enten jeg peeb eller sang blev nöd til omtrent at sige Sandhed, saa tosset forfængelig kunne jeg være. Ørsted loe forfærdelig af mig, da jeg igaar for fuld Alvor sagde: nu er der vist ikke en Kieltring i hele Byen som [ikke] spörger om jeg har nylig havt Brev fra Oehlenschläger. I Onsdags den 11 Janu[a]r kom den herlige Pakke, og vi er da nu alle usigelig glade. För idag har jeg ikke kunnet skrive, og för næste Post faaer Du intet fra Ørsted; saa meget

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vil jeg kun sige Dig, at tre til fire Dage för Brevene kom, gav der sig en Lejlighed, hvor Din redelig[e] Ven Ørsted kunne virke meget for Din tilkommende Skiæbne, og var stærkt ifærd med det, tillige med Din mægtige Velynder; Du kan nu viide hvor kiærkomne dine Breve etc vare, der kom som De vare kaldne. Omstændighederne og dine Ønsker ere for Øyeblikket vidunderlig overensstemmende. Mere kan og bör jeg ikke sige, Ørsted vil næste Post fortælle Dig Alt udförligt, men det synes mig at være Pligt dog at give Dig et Vink. Din Axel og Valdborg overgaaer alle mulige Forventninger min Oehlenschläger! Min Fader beder Dig at holde inde, da han ikke indseer hvad der berettiger Dig til at være den anden Prindsesse Turandot i at giöre Folk gale; dette er hans Hilsen, som jeg synes kan passere, dog vil jeg tilföye: at ingen kan elske inderligere Dit hele Væsen, end han. — Ørsted sendte mig Breve og Bog i det Øyeblik han fik det, men Axel og Valdborg havde været to Timer i vort Huus förend jeg blev saa lykkelig at læse den, thi da jeg naturligviis begyndte först paa mit Brev, snappede Fader den, og slugte den med störste Begierlighed; da jeg blev færdig med Brevet maatte jeg i Fortvivlelse tage Kiæmpevisen fat om Axel og Valdborg, og smukt gedulte mig med, til han blev færdig. Fader sendte strax Bud til Steffen, og han kom da jeg havde faaet de to Acter læste, men jeg maatte smukt begynde for fra og læse den höyt, hvorved han fik den anden Gang til Livs, da den kun havde været faae Timer i Byen. Sophie var ikke ret vel, saa hun kunne ikke nyde den ufortövet; hvorfor jeg i det Øyeblik jeg havde endt den hos Fader, gik hen til Hanne og Nicoline Hammeleff og læste den atter höyt til deres störste Henrykkelse; siden har jeg læst den for Steffen og hans Kone og havde vist ikke giort det mindste

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

andet til dette Øyeblik, ifald jeg ikke var blevet saa hæs, at man ikke kan höre hvad jeg siger, hvorfor jeg nu ogsaa læser sagte. Tante har været i Byen i Nat og benyttet den til at læse A og V: som jeg i Aftes bragte hende, for lidt siden var hun selv med den tilbage, og nu sidder Reinholdine ligeoverfor mig og læser, hun er gaaet herhen i et gyselig Vejr, da jeg ikke tör vel lade den komme af mine Hænder. Nys hörte jeg en salig Lyd fra hende, jeg spurgte hende »har Rygtet pralet?« hun svarte, som Wilhelm. Jeg ville saa gierne takke Dig for denne Axel og Valdborg, men jeg kan ikke, jeg vil bede mine Venner takke Dig paa mine Vegne, naar Du kommer hiem skal jeg giöre det selv; jeg har sprunget höyt paa Gulvet, af Glæde, knuet mine Venner til mit Hierte; men de har stödt mig tilbage, og sagt: de gad ikke været din Candelaber; det har nu vel de gode Mennesker stor Grund til, thi det er en Maadelig Post, men da jeg ingen andre har at give bort, og jeg dog er ret vel lidt af en Slump, saa er det dog ikke hvergang jeg kommer, man viser mig bort. — Rahbek og K: M: skriver lidt til Dig i Dag, som kommer hertil, derfor har jeg kun taget saa lille et Papiir; naar Ørsted skriver og har glædelige Efterretninger at melde Dig, saa har jeg ogsaa et lille Ord at sige, desuden er det ikke min Lejlighed, at lade nogen Lejlighed gaae unyttet bort. Du er saa god naadigst at tilgive, at Du ikke kan læse et Ord af dette Brev, saa og at de halve Ord er udladt i Distraction; af mine Breve vil Du altsaa lære to Ting iblandt andet; at jeg er muntrere end man plejer at være paa min Alder, og at jeg har ald den Distraction der följer med det Studenterliv min Fader beskylder mig for at före. — Palnatoke er ikke spillet endnu og heller ikke betalt, altsaa tager vi, hvad alle raader til tredie Aften for den, siden

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vi nu seer Du ikke har noget imod det. Den er bestemt at gives i Februar eller först i Martii, at Axel og Valdborg ikke vil blive givet i Vinter vil Rahbek formodentlig give Dig Grunde nok for, og det er ogsaa vel saa godt, kan Du troe, at det bliver til Du kommer hiem.

Hvad Du siger om Mad: Stael Holstein er ret Vand paa min Mölle. Delphine har jeg læst **mange Gange** over for to Aar siden og Corinna læste jeg faae Uger efter den var kommet til Byen, men hvorvel jeg gierne troer, at den sidste staaer over den förste, saa tilstaaer jeg, at den förste har forskaffet mig en större Nydelse end den sidste, men maaske den störste Grund hertil ligger i at jeg ved Giennemlæsningen af Corrina græmmede mig over, at Du ikke skulle til Italien; nu derimod da den Steen er lettet af mit Hierte, læser jeg den igien og sikkert med större Fornöyelse. Nu min kiære Oehlenschläger! maae det være nok for denne Gang, snart meere, lad mig nu ogsaa snart höre fra Dig. Alle vore Venner hilser Dig kiærligst. Steffen er gal over Dig, det er hans Hilsen. Tante glæder sig inderlig over Din snare Hiemkomst. Lille Julie, en söd Glut, hilser Dig og beder Dig lære hende Hundesproget naar Du kommer hiem, da hun har rent glemt det. Lev vel min kiære Oehlenschläger, Tænk ofte og kiærligt paa

Din egen Christiane.

312. Fra Kamma Rahbek og K. L. Rahbek.

Bakkehuset d. 14 Jan: 1809.

Kiære, gode Oehlenschläger!

Uagtet der ligger et ynkeligt Avisstykke til Dem i Rom, hvilket jeg sendte med Carl Brun, og uagtet jeg i Dag slet ikke duer til at skrive til Dem, og uagtet meget Andet, som det er for

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vidtlöftig at opregne, vil jeg dog nu skrive nogle Linier til Dem, da go' Söster saameget önsker det, og da jeg ogsaa selv önsker saasnart mueligt at sige Dem, hvor usigelig meget Deres Axel og Valborg har interesseret mig, samt at takke Dem for Honde-Tidingen, som rigtig nok mere fortiente at hedde Kadde-Tidingen.

Men, hvad nu Axel og Valborg angaaer, da kan jeg ikke takke Dem nok for den Fornöielse, det allerede ved det förste flygtige Bekiendtskab har forskaffet mig — altsaa langt mindre for al den Glæde dets nöiere Bekiendtskab vil forskaffe mig — og jeg kan heller ikke undlade at sige Dem, at hverken Hakon Jarl eller Palnatoke — Baldur vil jeg ikke nævne, thi jeg bedrog Dem og mig selv, ifald jeg troede og sagde, at det interesserede mig, som Deres andre Arbeider — have saaledes henrevet mig strax, og henrevet mig til den Grad, at det fortrængte alt anden Forestilling hos mig. Jeg saae deraf, at jeg hörer til Publikum, som De troer dette Stykke vil have meest Interesse for, af hvad De hidtil har skrevet for Skuepladsen; og jeg skammer mig heller slet ikke ved paa denne Maade at höre til Publikum, som jeg heller ikke skammer mig ved den Oprigtighed at tilstaae at det interesserer mig meest, som virkelig interesserer mig meest, og nödvendigen maae interessere mig meest; thi jeg kan ikke beqvemme [mig] til at bedrage mig selv eller Andre ved saadanne Leiligheder, fordi en lille Uoprigtighed altiid drager en större efter sig, og jeg desuden hader al Uoprigtighed.

Hvad Kadde-Posten angaaer, da maae jeg udsætte til en anden Gang al Afhandling desangaaende, og kun nu bevidne Dem min Tak derfor, samt min Tilfredshed med at Deres Kat efter god gammel Skik og Brug hedder Mis; men jeg synes

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

dog, at De gærne konne nobbeletere den og kalde den Miss Lucy, hvilket Navn vilde anstaae den poetiske Kad saare vel. Kadden er forresten en brav Karl, fordi han tegner sig selv af accurat, som en Kat bör tegnes —, at sige med Kridt — og som jeg selv har tegnet mange Hundrede Katte.

Da jeg nu vil overlade Rahbek en Side af mit Papir, for siden om mueligt selv at fylde den fierde Side, saa vil jeg blot nu tilföie, at det ikke glæder mig lidet, at jeg ganske nyelig tröstede god Söster da hun var elendelig over intet Brev at faae, og at De nu saa smukt har sandet Alt hvad jeg dengang sagde om Dem.

Kiære Oehlenschläger!

Skiöndt jeg ikke har hverken stor Sands eller Stunder til at skrive, har jeg dog ikke kunnet nægte mig selv den Glæde at takke dig for din deilige Axel og Valdborg; jeg kiænder i hele den dramatiske Litteratur saare faa Sörgespil, der i den Grad forene classisk Correction med tragisk Interesse, som dette sande Sörgespil, især i de sidste fire Akter; og det er bogstavelig sandt at jeg efter at have læst det, harmedes over ikke at kunde kaste et Stykke, jeg i denne Tid har skrevet, Trondhiems Befrielse 1658 paa Ilden, og at jeg ligesiden med yderste Væmmelse er gaaet til at lægge sidste Haand paa sidste Act deraf, som jeg lige til i Overgaars holdt selv af, som det bedste dramatiske, jeg havde skrevet. Min Interesse ved dette herlige Stykke var saameget desstörre, som jeg saa nöye kiændte Ämnet, hvorpaa jeg ikke allene i mine Ungdoms Aar, da jeg tree Aar arbeidede paa et Sörgespil derover, men og siden kan have liidt Skibbrud, og jeg nu med Beundring saae, at hvad der for os var Klipper og Skiær, hvor vi maatte strande, for

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

dig var blot Sömærker og Vartegn, ved hvis Hielp du bragte dit Skib i denne skiönneste Havn, endnu nogen dansk Sörgespildigter har naaet. Især beundrer jeg den mesterlige Maade, hvorpaa du har faaet Axels Död, der for os andre var en aldeles utragisk Hændelse, til en sand tragisk Hovedbegivenhed, et Hovedled i den Demantskiæde, der forbinder og forskiönner det hele. Nogle Smaating torde jeg muligen faae at erindre, saaledes vil förste Scene vel være Directionen og Tilskuerpöbelen for lang og for kold; saaledes havde jeg heller endt Stykket med den gamle Vises skiönne Omqvæd:

> O Gud hvor tungt det vel falder dem
> Som gierne ville være sammen.

end med Dögnets patriotiske Sentents; saaledes vidste man neppe i Norge af Karper mindst i Trondhiemsfiorden, da Peder Oxe först langt senere har bragt dem til Danmark. Dog bort med en saadan Mikrologie. Macte virtute! er hvad jeg af Hiertet tilraaber dig, og nylig i Anledning af Begyndelsen af dit Svar paa Abrahamsons Recension har tilraabt dig i Tilskueren. Om jeg i övrigt finder eet og andet i samme Afhandling vel modernt udtrykt om maaskee ikke tænkt, finder jeg derimod dit Sörgespil aristotelisk antik, sic ut nihil fere supra, og det er nok.

Din Palnatoke skal vel om ikke meget længe gives. At Vagn Akison er kommet i et Fruentimmers Hænder, har du ingenting at anke paa, da det er den uqvindelige Emilie Rosing, hvis Smeddestemme du dog umulig kan have glemt, og som sandelig ikke taler Discant; mere ondt skulde det giöre mig, om det mishagede dig, at ogsaa din Palnir var kommet i Qvindehænder, da jeg ingen anden har vidst til den, end min

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

bedste Elev Jfr Olsen, det Menneske, der siger dine Vers bedst i Danmark, og det fra Aladdin indtil de sandelig vanskelige Stykker i Jesu Naturligheds Aabenbarelse. Men det har du af, at du ikke svarer itide paa Forespörgsel; man tager da din Taushed for Samtykke.

Til Kongens Geburtsdag skal de have en Tragedie af Sander, Knud Lavard kaldet, som Thaarup kalder Knud Lavement; dette er vel i mine Tanker for haardt, da det har gode Scener, men

infelix operis summa qvia ponere totum nescit.

Efter din givne Tilladelse sætter jeg dit Stykke om Raphaels Madonna og Pausias af de göthiske Digte i det næstsidste Nummer af min Tilskuer, som nu ophörer tillige med Minerva; naar Enden er god, er Alting godt; Charis er allerede död over et Aar; og jeg veed nu snart ingen andet saadant Dödsfald jeg kunde mælde dig uden det skulde blive mit eget, da jeg vel qvasi intet har at leve af, især da Fanden maa herefter skrive historiske Dramer eller Sörgespil.

Rosings, som glæder dem meget til din Hiemkomst, og din Axel og Valdborg — som du in parenthesi ikke maa vente spilt i Vinter — hilser dig. For Palnatoke har Directionen tilbudt dig tredie Aften, som dine Venner ere enige om at tage paa dine Vegne efter dit sidste Brev. Lev vel, og elsk

Din Rahbek.

For ikke oven paa Rahbek[s] vel hypocondriske Slutning at give Dem noget endnu mere bedröveligt — som jeg dog maaskee havde bedre Föie til, end han — vil jeg nu blot tilföie, at jeg gelegentlig skal skrive mere til Dem, og takke Dem

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

udförligere for alt Godt, baade menneskeligt og hondeligt. Dernæst vil jeg kortelig sige Dem, at Deres Fader lever godt ɔ: lebt gut und wohnt gut |: saaledes erindrer De nok, han engang skrev til en Ven om Sophie :| og vedbliver at være stolt af sin Adam, hvilket jeg ikke kan fortænke ham i. Apropos! jeg har dog vel sagt Dem at Paale engang vilde indbilde mig, at den Sön han har havt, og der, saavidt jeg erindrer, kun levede nogle Timer, var en ganske anderledes Karl end Adam. Da Brevet nu skal ind til Christiane maae jeg holde op. Lev nu vel, gode, kiære Adam! og bliv ved at skikke Dem vel, og skrive deilige Tragedier eller Sligt. Naar De kommer til Italien, saa maae De skrive mig et italiensk Hondebrev. Jeg vilde rigtig nok helst have det paa Spansk, da jeg er, som go' Söster i vor Barndom kaldte mig: en Spandiger, hvorfor jeg ogsaa nu sörger over mine stakkels Landsmænds Skiæbne. Carl hilser tusinde Gange, og er ogsaa forfærdelig indtaget af Axel og Valborg. Nu intet mere denne Gang, uden: Gud velsigne Dem!

Deres hengivne
Karen Margaretha.

313. Fra Minna Spazier. Leipzig 19 Januar 809.

Hochgeachteter Herr!

Es kann Ihnen nicht ungewöhnlich seyn, selbst von Fremden, die lebhaftesten Äusserungen der Theilnahme, für Ihre Person sowohl als auch für den Geist zu erfahren, der aus Ihren Dichtungen redet.

Es war nicht nötig dass ich Sie las, um mit einer Art mütterlichen Rührung, wie Frauen sie oft, dem Flügelschlage des Genies gegenüber empfinden, Ihrer zu gedenken: — ich

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kenne verschiedne junge Männer aus der Zahl Ihrer Freunde — wenn ich mich recht erinnere — derer, die Sie einst in Dresden umringten die mit Inbrunst von Ihnen reden. Besonders erinnere ich mich noch kürzlich Einen gesprochen zu haben, der bey Nennung Ihres Nahmens, in ordentliche Verzückung gerieth, und in dithyrambischer Wut den Lavastrom seiner Rede, vor mir hinfluten liess. Es war ein Maler — wenn ich recht bin; jetzt in Paris. — Hieraus erhielt ich den Aladdin, und es war schön dass nun das alles wahr wurde, was ich damals mit einer Art matronenhafter Nachsicht dem jungen Manne abhörte — und verzeih! Sie sind wirklich der den er mit so glühenden Farben abmalte. — Es ist mir recht leid, dass dieser Brief, ausser dem was ich bereits gesagt habe, noch etwas anders enthalten muss, so dass es so aussieht als wären die obigen Worte nur der Eingang zum Hauptinhalte — da die Neigung welche Ihr Bild mir einflösst doch eigentlich der wahre Hauptinhalt ist. — Ich muss mich indess schon darin finden, und bitte Sie im Voraus um Nachsicht für das was nun folgen wird.

Es soll auf das Jahr 1810 ein neues poetisches Taschenbuch herausgegeben werden, dessen Verlag das Kunst und Industrie Komtoir zu Amsterdam, zu übernehmen denkt. Wären Sie wohl so gütig, mir, die sich mit der Einrichtung dieses Almanachs beschäftigen wird, Einiges von Ihren Sachen, dafür zu übersenden? — Ich könnte Ihnen sehr viel davon sagen, wie grosse Mühe Herr Brockhaus aufzuwenden geneigt ist, dieser Unternehmung eine schöne Aussenseite zu verschaffen, — Sie kennen ihn ja aber selbst als einen geschmackvollen und geistreichen Mann. Es steht als gewiss zu erwarten, dass der Ort wo die Muse zu erscheinen, aufgefordert wird,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

die Sie Ihre Geliebte nennen, kein Unwürdiger seyn dürfte. Ich würde mich freuen, wie ein Kind, wenn dieser Brief etwas über Sie vermochte! — Mein Vorsatz war, den Verleger zu bestimmen, dass er selbst die Gunst welche wir beide wünschen, von Ihnen erbitten möchte — da er sich ja Ihrer nähern Bekanntschaft erfreuet. — Allein er meinte in seinem Briefe, ich möchte es nur lieber selbst thun. Es schien ihm so besser.

Das habe ich denn nun treulig gethan! — Ob es nun etwas helfen wird? — Wenn Sie wüssten, wie ungern ich Briefe schreibe, und wie viel besser es sich durch die Gegenwart ausdrücken lässt, was man denkt, als in den unnatürlichen und steifen Wendungen eines Briefes, Sie würden gewiss nicht zugeben dass ich eine Fehlbitte gethan hätte, und mich so bald als möglich mit einer Antwort zu erfreuen.

Ich bin mit der innigsten Achtung

Ihre ganz ergebenste
Minna Spazier,
geb. Mayer.

*314. *Til P. O. Brøndsted.* [Coppet før 24. Januar 1809]

[*P. O. Brøndsted citerer i et Brev 24. Jan. 1809 til Jens Baggesen følgende Linier af et nu ikke existerende Brev fra Oehlenschläger*] »jeg gaaer hver Dag ned til Genfersöens Bredder, som Odysseus fordum til Havets, at see om ingen Skibslejlighed skulle findes herfra til Rom.«

315. Til Kongen. [Før 26. Januar 1809]

Allerunderdanigst Pro Memoria:

Den af Deres kongelige Majestät mig allernaadigst givne

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Tid til at reise i fremmed Land paa Fædrelandets Bekostning, for som Digter at studere Natur, Mennesker og skiön Kunst, er nu forlöbet. Jeg har i denne Tid efter Evne stræbt at giöre mig værdig til min Monarks höje Naade, og skikket til ved min Hiemkomst at træde i den borgerlige Virksomhed, der kunde være overensstemmende med Deres Majestæts allernaadigste Villie, og det mig af Naturen bestemte Kald.

Men, allernaadigste Herre! Krigens Rædsler, og de Ulykker den förer med sig, have ogsaa truffet mine ringe Livsforhold; de have giort mig det umuligt, uagtet det mig allernaadigst givne Tillæg af et Aar, endnu at see Italien. Det lange Afsnit, ved den engelske Flaade, mellem Fædrelandet og det faste Land, foraarsagede at jeg först i Vinter fik den mig allernaadigst tilstaaede Understöttelse; jeg kunde altsaa ikke reise til Italien og maatte opsætte det til nærværende Sommer.

Dette er Aarsagen hvorfor jeg ikke personlig kan kaste mig for Deres Majestæts Födder, allerunderdanigst takke for den mig beviste Naade, og tilbyde Fædrelandet min Tieneste. Jeg staaer nemlig paa Grændsen af Italien, og det vilde være sörgeligt, hvis jeg skulde vende tilbage, uden at have været i Rom, den sande, store Skole for enhver god Kunstner og Kunstkiænder. Imidlertid vover jeg allerunderdanigst at troe: det Ene kunde forenes med det Andet, og at min Reisefor[t]sættelse kunde giöres mulig, hvis Deres Majestæt allernaadigst vilde ansætte mig som Lærer ved det Kongelige Kunstacademie i Kiöbenhavn i Kunstens Historie og Philosophie, et Professorat som hidtil ikke har existeret, og som jeg allerunderdanigst vover at troe kunde være til sand Nytte for den unge Kunstner, hvis Aand, Tænkekraft, Dömmekraft og Kundskaber unægtelig trænger til ligesaa megen Veiledning og Øvelse som

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hans Haand og Øye til Færdighed og Sikkerhed, hvis han skal overstige det almindelig Haandværksmæssige.

At selve Directionen for Kunstacademiet holder en saadan Lærer nyttig, beviser et Brev til mig, der for fire Aar siden sendtes mig som Svar paa en Begiæring om at holde æsthetiske Forelæsninger over den nordiske Mythologie; hvilket ved min Udenlandsreise dengang blev forhindret.

Dersom nu et saadant Professorat allernaadigst blev mig tilstaaet, og den mig dermed allernaadigst forundte Gage for et Aar, ligesom tilforn mit Reisestipendium, forudbetalt, saa kunde jeg endnu i Vinter opholde mig i Italien, undersöge alle Kunstsager med Hensyn til mit Embede og strax ved min Hiemkomst næste Foraar begynde med at holde offentlige Forelæsninger over Kunst i Almindelighed, og dens praktiske Anvendelse paa nordisk Kunst i Særdeleshed.

Jeg nægter ikke, allernaadigste Konge! at en saadan Post længe har svævet mig for mit Haabs Øye som den kiereste, og værdigste Beskiæftigelse, og som den borgerlige Virksomhed, der bedst lod sig forene med mit Kald som Digter. Med fornyet Mod og Kraft vilde jeg da arbeide og studere videre fort, følende mig i Værdigheden af et borgerligt Embede. Thi det er nedslaaende for en Mand at vanke om som fremmed og Privatperson fra den Stat, hvis Borger han födtes til, naar han föler sig i sin bedste og friskeste Livskraft. Mit Embed vilde ogsaa giöre mig Tilgangen lettere til de udmærkede Mænd og Kunstsager, paa min Reise; og som en Bie vilde jeg da svæve flittig om fra Blomst til Blomst, for at bringe al den Honning tilbage til mit elskte Fædreland, som Forsynet har betroet mine svage Vinger at bære.

Allerunderdanigst

Adam Oehlenschläger.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

316. Fra H. C. Ørsted. Kjöbenhavn d. 14 Febr. 1809.

Jeg har modtaget Dine Breve, Din Ansögning, Din Axel og Valborg, alt i velbeholden Stand. Alt har jeg læst med Fornöyelse; men naturligviis intet saaledes som Axel og V. Det er blevet læst og atter læst af os alle, i Samfund og ene. Saa fuldendt og saa indholdsrigt, maae det nödvendigt virke dybt paa alle Læsere og Tilhörere. Jeg tör endog paastaae at det fuldere end noget af alle Dine andre Arbeider vil kunne nydes af alle, som have den mindste Kjærlighed til Poesie, og det uden at have tabt noget af det som gjör Dine andre Digte kjære for enhver der har en noget uddannet poetisk Sands. Paa Theateret vil det ogsaa virke mægtigt, og spilles bedre end Dine andre Stykker. For Resten maae Du ikke troe, at det nyfödte Barn fortrænger de ældre. Palnatoke skal snart spilles, og alles Forventning er kun spændt derpaa, om Opförelsen ei vil blive Digtet for uværdig. Hakon Jarl vil aldrig glemmes, omendskjöndt Theaterdirectionen ikke har villet lade den opföre i Vinter. Unter uns gesagt, tiltrækker dens uhyre Ideerigdom mig endnu med fortrinlig Magie, om jeg end ikke vilde kunne forsvare mig mod nogen der vilde give A. og V. Fortrinnet. — Din Digterros har i Din Fraværelse udviklet sig endnu mere end Axel i sin Fraværelse fra Valborg. Over hele Byen spurgte man allerede efter Axel og Valborg för den kom, og nu da den er kommet tales mere om den, end om de fleste trykte Böger. At holde den hemmelig derpaa er aldeles ikke at tænke, en har Brev derom fra Paris, en anden fra Schweitz. Jeg har ikke udlaant den, uden til Personer til hvem Du selv vilde laant den, om Du havde været her, og det var endda til meget faae. Men jeg hörer dog, at næsten alle skikkelige

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Folk have læst den, Gud veed hvorfra de have faaet den. Men dette er saa langt fra at skade Arbeidet, at det meget mere foröger Interessen; og da Stykker af den Art just ikke spilles fortrinligt her, saa er Publikum forud overbeviist om, at hvor Fremstillingen forfeiler sit Indtryk, der er det ikke Din Skyld. Du maae ikke troe at vi ansee Din Axel og V. for feilfrie her. Hvert af Faculteterne har deri fundet een Feil. Det theologiske besværer sig over at Du lader Jacob arbeide for sin Rebecca, da det dog var for Rachel han arbeidede. Rebecca var Isachs Hustrue. Da det theologiske Facultet med Bibelen i Haanden er ufeilbart, saa havde vi gjærne strax föiet det, og sat Rachel for Rebecca; men saa manglede Verset de fornödne Födder, vi maa altsaa overlade det til Dig selv, at redde dit Stykke fra Kirkens Bann. Det juridiske Facultet er allerede lidt mere föieligt. Det har allerede oplyst mange Spörgsmaale af læg Folk, den canoniske Ret angaaende, men det veed ikke ret at forklare sig, hvordan Valborg kunde være videre ude i Slægt med Kong Hakon end syvende Led, naar Axel var i andet; dog anseer den det ikke for reent umuligt, falder vist til Föie om Du forbliver haardnakket. Historikeren er derimod atter mere impertinent, og paastaaer at det var Harald som blev slagen af Inge ved Bekkesuden, og at Hakon först et andet Sted overvandt Inge. Mit Facultet er af alle det föieligste. Jeg maae kun i dets Navn gjöre den Anmærkning, at Vilhelms Anmærkning »Hvor dunkel for en Sommermorgen« maaeskee kunde critiseres; thi vel er det sandt at Vinterdagene ere kortere i Norden, men derfor ere just Sommerdagene desto længere; og om Sommeren maae det ret meget tidligt være lyst i Trondheim. Nu indseer vel det beskedneste af alle Faculteter, at Du derpaa kan svare, at Morgenen gjærne kan være

noget mindre lysklar i Norge end i Tydskland, og at den jo ogsaa kunde være skyefuld; men vi bede dog ærbödigst at bemærke, at Sommermorgenerne vel ofte paa de danske Øer kan være mere skyefuld end i Tydskland, men at dette neppe er Tilfældet paa Norges faste Land. Der næst er det vel sandt at Solstraalerne i Norge falde skraaere i Norge end i Tydskland, og altsaa lyse noget mindre; men dette vil neppe give en saa stor Forskjæl, at den vilde falde en Fremmet sær bemærkningsværd. Facultetet vilde have troet det overflödigt at gjöre denne Bemærkning, dersom det ikke troede, at Digteren maaeskee just af den omtalte Omstændighed vilde tage Anledning til, endnu at sige noget mere Skjönt om Norden.

Paa Kongens Födselsdag blev Sanders Knud Lavart givet. Hans Majestæt skal have ennuyeret sig forfærdeligt, og sammenlignet Stykket med en lang Ligbegjængelse. Stykket ender med ligesaa mange Mord som Kjærlighed uden Strömper. Tredie Aften udpeeb man det. Desuagtet har man dog atter bragt det paa Theateret, dog ikke uden vigtige Forbedringer, det er: Forkortninger. Han har ogsaa benaadet nogle af Personerne, saa at de nu ikke alle döe. Jeg har endnu ikke hverken læst eller seet det; men Rahbek har rost det i Tilskueren ved Siden af Palnatoke. Grundtvig har derimod skrevet adskillige Epigrammer til Sander, og en Prolog til samme, hvori Rahbek heller ikke skaanes. Efter at have lovet Sander alle kloge Folks Bifald, og Triumph over alle som han ikke kan lide, siger han: »Vel seer jeg at selv Rahbek vakler«, »og roser disse nye Spetakler«; »men det er vel kun gammel Sæd«, »som intet Ondt han mener med«; »Dog sandt er sandt, jeg gjös forleden«, »da Du for Oehlenschlæger stod«; »thi rigtig nok stod han forneden«, »og derved stilledes mit Blod«; »men tænkte jeg

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

dog, Herre Gud!« »det er jo dog som Sancte Knud« »var Palnatoke op af Dage« &c. Han lover Sander videre, at alle hans Rivaler godvilligen skulle vige ham. Om Rahbek, som har lovet Forelæsninger over Knud, siges: han viger nok, »naar han kun have maae den Ære«, »Din Knud i Mag at sönderskjære, og siden den at plukke op«, »for hele Publicum at lære«, »hvorledes han forstaaer sin Lessing; hvormeget det forgyldte Messing« »er bedre end det pure Guld«. Palnatoke bliver först spilt om en 14 Dages Tid. Theaterdirectionen vil ikke betale den, men vil at Du skal tage tredie Aftens Indtægt. Jeg haaber, at dette ikke vil bekomme Dig ilde. I min Broders Huus vil man uddele Billetterne. Theaterdirectionen indförer mange nye Skikke, deriblandt er ogsaa den, at den ikke vil lade noget Stykke spille, för Theaterpersonalet kan faae trykte Exemplarer deraf, hvorved man sparer Rolleafskrivningen. Jeg har derfor maattet overlade Brummer, som den höystbydende, Palnatoke. Han har ladet den trykke i elegant Duodetz, og solgt Exemplarerne ved Nytaarstid, i zirlige Bind eller Hefter. Conditionerne ere: 12 Rd for Arket: Du har Ret til, om to Aar, at optage det i en Samling, om Du vil: en saadan Samling tilbydes Brummer först, og overlades ham, hvis han vil give det samme som andre. Han har ustokket og ublokket (som Juristerne sige det) betalt mig 100 Rd derpaa, uagtet han har Penge tilgode hos Dig. Du indseer let, at jeg ikke kan sende Dig Penge af Betydenhed för Palnatoke er opfört; men saa snart dette er skeet, skal jeg ikke undlade, saa expedit som muligt at expedere Dig en Sum.

Faa Dage för Dit Brev ankom hertil, havde Kall begjæret sin Afskeed fra Maleracademiet. Jeg havde strax talt til Schimmelmann derom. Han blev derover saare glad, fordie sagde

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

han, det var saa vanskeligt, at finde en Post, som nogenlunde passede sig for en Mand som Dig. Din Ansögning kom da just som den var kaldet. Men hvad er da nu skeet? Abildgaard vil forene denne Post med sine andre. Han har endog vildet være Professor i Anatomien ved Academiet. Jeg tænker at han med det förste indgiver en Ansögning om at blive Maleracademie i Stedet for Bestyrer deraf. Du indseer nu at man vil lægge Dig alle mulige Hindringer i Veien. Dog endnu kan jeg intet sige om Udfaldet. Jeg har talt med Prinds Christian. Han svarede mig evasive, og tildeels usselt. Jeg mærkede tydeligen at en anden talede igjennem ham. Med Kongen selv har Schimmelmann talt. Med Kongens Secretair, Jessen, har jeg selv talt udförligt. Jeg har saa meget muligt denne Sag angaaende löbet til enhver som kunde have Indflydelse. Om det vil hjelpe, maae Tiden lære.

Af interessante litteraire Productioner er ikke noget synderligt kommet ud i disse jammerlige Tider. Hvad der maae forekomme Dig interessantest er, at Grundtvig har udgivet en nordisk Mythologie. En poetisk Aand svæver unægteligen derover, men det er dog et sandt Begynderarbeide, at sige af en god og dygtig Begynder. Ufuldstændighed, og Mangel af sand Gjennemskuelighed i Fremstillingen er det jeg især vilde lægge ham til Last.

Dersom Bröndsted skulde være kommen til Dig, saa hils ham fra mig. Han har skrevet mig et Brev til, hvori han mener at jeg ikke burde blevet fortrydelig over hans Forhold. Jeg vil gjærne troe, at der subjectivt intet fornærmeligt har været deri; men i den Forbindelse hvori alt kom stödte det min Følelse. Naar jeg ikke saae andet fra Dig en[d] Skjændebreve, og jeg nu fik Noget fra ham, der virkelig saae ud som Irette-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sættelser, skulde jeg da ikke kunne blive vreed! Enhver anden brav Karl vilde blevet det i mit Sted. Jeg troer at Du kjænder mig, og veed at jeg ikke lægger sligt videre paa Hjerte, og umuligen af en saa let mulig Misforstand kunde tage Anledning til en varig Fortrydelse. Jeg haaber, at vi naar han kommer hjem skal vorde saa gode Venner, som om dette aldrig var skeet. I det mindste er der fra min Side intet iveien derfor. Men et Sted i mit Brev maae enten Du eller han have læst feil. Han troer at jeg skulde have skrevet i mit Brev til Dig, at jeg havde behandlet ham med udmærkende Forekommenhed. Sligt har det aldrig faldet mig ind at skrive; men derimod vel, at jeg har behandlet, eller vel rettere er kommet ham i Möde, med udmærket Forekommenhed. Dette er sandt. Den Agtelse jeg havde for hans Kundskaber gjorde at jeg opsögte enhver rimelig Leilighed til at gjöre hans nærmere Bekjendtskab; thi enhver dygtig Mand i sit Fag, dette ligge mig nu nærmere eller mindre nær, interesserer mig levende. Mig forekom det, men jeg troer gjærne at det har været Indbildning, at han imod mig havde noget Fremmet. Saaledes stode Sagerne. Det hele Sted i mit Brev har baade Du og han misforstaaet. Jeg skrev at mit hele Bekjendtskab med ham bestoed deri, at jeg var kommen ham i Möde med udmærket Forekommenhed. Men af Sammenhængen var det klart nok, at jeg ikke meente mit hele litteraire Bekjendtskab med ham; thi jeg sagde udtrykkeligen, at slige Bebreidelser taalte man kun af gamle inderlige Venner. Jeg lagde endnu til at Du skulde bede Bröndsted, for det Venskabs Skyld, der burde sammenknytte alle retskafne Videnskabsdyrkere, ikke at behandle mig saaledes. Du seer altsaa at jeg erkjendte ham fuldkomment i hans Videnskabeligheds Qvalitet, men ikke i Fortrolighedens;

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

fordie han dertil ingen Anledning havde givet mig. Fortryd ikke paa, kjære Adam, at jeg bebyrder dig med denne Ex[p]lication. Jeg vilde gjærne staae venskabeligt med B., og troer at Du, som kjænder mig saa godt, bedst vil kunde forklare ham det Hele. Altsaa vil Du have den Godhed, at sige ham, at jeg ikke svarer ham paa sit Brev, og at det vel er bedst at lade denne hele Sag hendöe i sin Ubetydelighed. Om vi i Fremtiden skulle vorde nærmere Venner, som Videnskabs-Mænd eller som Mennesker, staaer ganske til ham.

For dog at sige Dig noget fra mig selv, vil jeg fortælle Dig, at den förste Deel af min Lærebog i Physiken om 2 til 3 Uger bliver færdig. Den indeholder blot den mathematiske Deel af Physiken. Jeg har ret studeret mig ind i denne, og öst af selve Neuton, de la Place, og andre deslige Folk. Vore andre Physikere ville maaeskee ikke forstaae den, men mine Tilhörere har jeg sat i Stand dertil. Udarbeidelsen af den chemiske Deel, hvoraf alt meget er færdigt, vil falde mig lettere; men dog ikke være uden al Vanskelighed. I den egentlige dynamiske Deel vil det interessanteste komme. Denne vil udgjöre det tredie Bind. Du seer altsaa, at jeg faaer skrevet en stor Bog. Du kan ikke troe hvilken Glæde det foraarsager mig, ret at studere alle disse Ting til Bunds. Jeg seer her hele Verdens Anatomie, og Physiologie. Men for ret at fatte denne i sin Helhed og Storhed, maae man ofte tabe sig i et næsten rædsomt Detail. Hvor forfrisker det ikke da det indre Øye, at skue ind i Poesien. Denne Nydelse har jeg næsten altid, naar jeg kommer til Din Söster og min Broder. Ogsaa hos nogle andre Venner har jeg samme Glæde. Jeg læser vel ogsaa Poesie hjemme, men fuldkomment nyder jeg det kun i Selskab med Folk, som kunne nyde den med. Det er som om Videnskaben forfriskede mig til Kunstens,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Kunsten til Videnskabens Nydelse. — Mine Forelæsninger gaae godt. Jeg har ved mit Privatissimum 70 Tilhörere. Kongen har bevilliget mig 400 Rd aarlig, til derfor at leie et större Locale. Jeg haaber, endnu inden Sommer at kunne tiltræde det. Fra din Söster skal jeg hilse. Hun glæder sig over, at hun nu kan gaae en Tour rundt i Dine Digte, og atter begynde for fra, som hos Göthe. — Din Christiane lader Dig ligeledes hilse. Ikke mindre din Fader og min Broder.

Jeg vilde nu slutte; men saa falder det mig ind, at Du dog vel havde lyst til at höre noget om Dannebrogsordenen. Den blev uddeelt Kongens Födselsdag, med megen Pragt, paa Rosenborg. 16 fik Commandeurskorset, hvoriblandt Colbjörnsen, Malling, Balle, næsten alle vare udmærkede Mænd. Guldkorset fik over 100, hvoriblandt de fleste vare Officerer, især Söeofficerer, der ved en eller anden Affaire have udmærket dem. Af Digtere fik Thaarup den, af Professorer Treschow, Bugge, Abildgaard, og den dövstumme Castberg. Thorvaldsen, A. Øhlenschläger, A. S. Ørsted, fik den ikke. Af Læger har Callisen og Winslev faaet den, hvorimod man intet kan have. Gud veed, om jeg nu for mindre vedkommende Ting har glemt större. Jeg troer det dog ikke. Skulde det være skeet, saa tilgiv

Din

H. C. Ørsted.

317. Til J. F. Cotta. Genf 1 Marts 1808 [ɔ: 1809]

Liebster Freund!

Ich habe jezt mein Haus bestellt, und reise morgen früh nach Italien. Alle die mir zugeschickten eigenen Sachen habe ich mit Schlegel Wort für Wort durchgesehen, corrigiert, ver-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

bessert, und reingeschrieben, oder reinschreiben lassen. Nichts bloss was jezt zu Ostern erscheinen soll, aber alles. Was zu Ostern erscheinen soll, sende ich mit der heutigen Post, damit es früh genug zum Druck komme. Das christliche Gedicht habe ich viel verbessert und vermehrt. Ein Zusatz zu den lyrischen Gedichten folgt auch. Wenn nun ein verständiger Correkteur es, besonders der Interpunktion wegen durchgeht, so denke ich kann es sich ohne Schande in der Welt sehen lassen.

Mit der fahrenden Post kommen ehrwürdig die drei nordischen Trauerspiele, Hakon, Palnatoke, Axel und Walburg. Senden Sie mir Hakon sobald er gedruckt ist, aber lassen Sie noch eher gleich eine Abschrift für Goethe machen, und von den zwei andern Stücken auch; und senden Sie es ihm so bald möglich. Vielleicht könnte ich die Freude erleben Hakon aufgeführt in Weimar zu sehen auf meiner Zurückreise. Ich bin auch sehr begierig danach zu wissen, was Goethe dazu sagt und meint. Ich habe noch keinen Brief von ihm. Harter Mann! Ob er etwas über Aladdin öffentlich sagen will? Bitten Sie ihm doch, das er mir schreibt, und den Brief nach Rom zu Mad. Brun sendet. —

Ich habe eben den Brief von Coppenhagen bekommen, den Sie Mad. de Staël gesandt haben; dadurch erfahre ich, dass alles glücklich arriviert; und dass meine Sachen gut in Dännemark stehen. Professor Ørsted wird Ihnen vermuthlich bald Geld zu mir schicken.

Haben Sie die Güte liebster Freund gleich nach Empfange dieses mir nach Rom einen Creditbrief auf die noch restierenden 400 Thaler zu senden auf einen Banquier, und Adressieren Sie den Brief zu Mad Brun, dass ich ihn, nach meiner Ankunft, vorfinde. Ich habe mich hier Leinwand und andere

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

nöthige Sachen machen lassen, mich länger aufgehalten als ich dachte; und kann mit dem was ich noch habe auf lange auskommen. Was Sie von Ørsted bekommen, behalten Sie bei sich, bis ich wieder schreibe. —

Das Gedicht an Mad: de Stael, und an Mad Hendel habe ich nicht abgeschrieben, weil sie schon gedruckt sind bey Ihnen. Im Register werden Sie sehen, wie ich die Ordnung wünsche; Ich habe Ihnen schon gebethen dass Sie das Buch so wie Aladdin drucken lassen, oder wie den 7te Theil von Goethes Schriften (bey Unger) im kleinen Format; so dass zwey Verse von acht Zeilen eine Seite ausmachen. Sonnst wird das Buch und die Einnahme zu dünn; doch machen Sie es nach Gefallen, wenn es nur hübsch wird. Nicht mit der häslichen kleinen Schrift wie Goethes Schriften, und auf gutes Papier.

Ich hoffe nun auch, dass Sie so gut als möglich die Trauerspiele zu den Theatern empfehlen.

Es mangelt noch ein Gedicht, eine kleine Übersetzung nach Corrinna, ich hoffe dass Mad. Staël es ihnen gleich senden werde, es kan dann zu allerletzt zwischen den Liedern gedruckt werden.

Jetz leben Sie wohl. So bald ich in Rom bin werde ich schreiben.

Grüssen Sie alle Freunde. Oehlenschläger.

318. Til Christiane Heger. Chambéry den 2 Marts 1808 [ɔ: 1809]

Bedste Christiane

I Gaar den förste Martii hævede jeg endelig Dunene fra Redet, og flöi min Vey fra Geneve, for som mine Landsmænd

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Cimbrerne og Teutonerne fordum at overstige Alperne og gaae til Italien. Ikke uden Möie fik jeg udvirket Tilladelse dertil af Mad. de Staël. Men der hialp ingen flere Grunde og Overtalelser. Siden jeg fik Eders Breve, kiere Venner! og det er kun fire Dage siden, brænder det mig under Fodsaalerne; og jeg kan virkelig uden Affektation sige, hvad jeg eengang har sagt: »At sig min Reise skynder, en Ring, at endes kun hvor den begynder«. Sandelig, kiære Christiane! din Glæde har vist ikke været större, da du fik mit Brev, end min var, da jeg fik dit. Jeg har i de sidste Tider været meget urolig, og ofte forekastet mig i min Samvittighed, at jeg selv var Skyld i en Uvished fra begge Sider, der i Længden maatte blive smertelig, og ængstelig. — Jeg har giort det Lövte ved mig selv at slige fæle Pauser ikke skal finde Sted, og jeg lover dig her paa Kiærligheds og Æresparole at du skal faa et Brev fra mig hver Maaned. Dermed veed jeg du kan behielpe dig. Thi skrive hver Ugedag det maatte Fanden — jeg vilde sige Fader giöre; men Fader giör det ikke engang Aarsdag, saalidt som Viisdommen selv min Söster Sophia. Det er nogle skammelige Mensker, at de dog ikke kan skrive deres eget Kiöd og Blod til engang. Intet hörer jeg fra dem. Ikke engang igiennem slige lybske Kiöbmænd som du og din Syster. Dersom jeg nu paa det samme lagde mig til at döe i Capua eller Padua, i Kattesund eller Trappesund. Saa skulde vi höre en Skraalen og en Forekastelse. »Ak min inderlig elskede Broder! Hvi haver jeg dog kunnet være sligt et Skarn ikke at skrive dig Svar til paa dine Breve! O jeg ulyksalige Söster og Menneske. Föel Asse hvor det pikker i mit Bryst«. — Men jeg, som en forklaret Engel i Herlighedens Glands, skal da svæve ud paa en Skye og raabe »Det ska'r dig Dæwlen gale mai inte! Som man reder,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

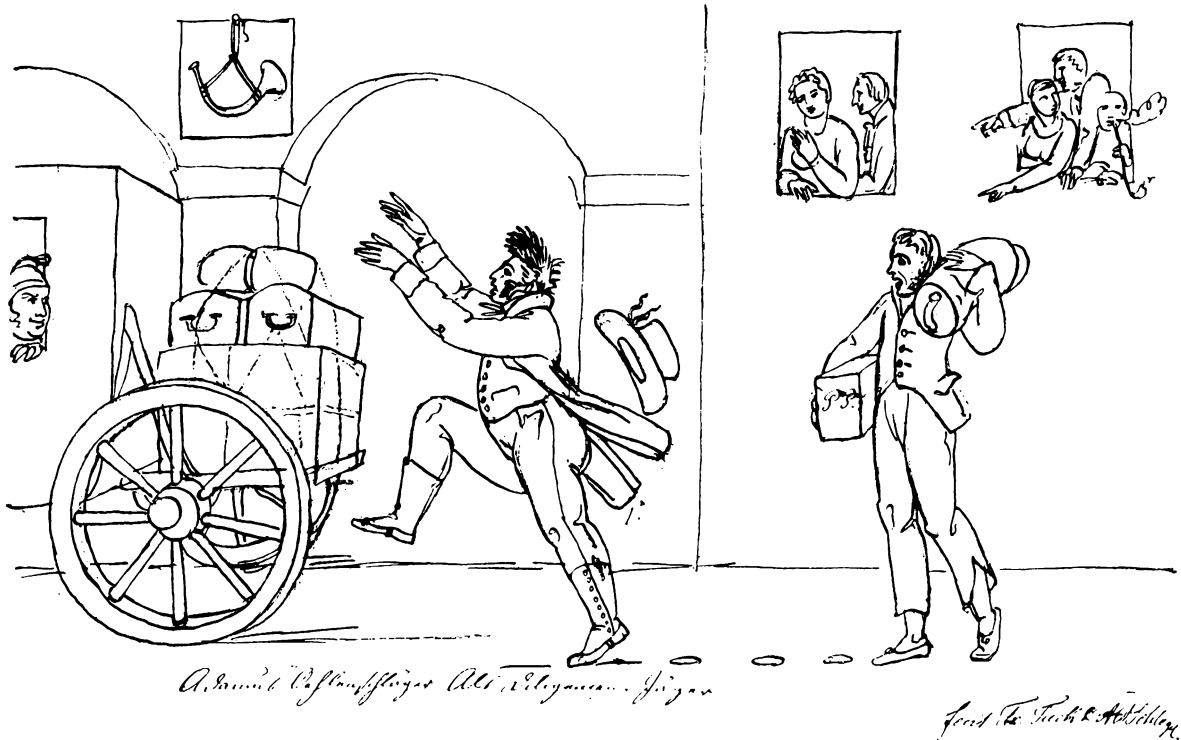

OEHLENSCHLÄGER FORLADER COPPET

Tegning af Fr. Tieck og A. W. Schlegel

Det kongelige Bibliotek, København

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

saa ligger man. Nu kommer Graaden for silde. Fra Paradis til os er nu fast ingen Fart«. — Kiære Christiane viis min Syster disse Linier, og dersom det ikke hielper; saa veed jeg intet Middel. Min Fader maa du ogsaa vise dem. Beed dem begge to ret inderligt at de engang skriver mig i det mindste et Par Linier til i dit Brev, at jeg dog kan faa noget fra dem, et Tegn paa deres Tilværelse, om det er aldrig saa lidet.

Jeg sidder her i Chambery, hvor der skal være smukt om Sommeren, men det er et Hundehul om Vinteren. Jeg er reist med Diligeancen fra Genf igaar hele Natten, og venter nu paa Diligeancen fra Lyon for Kl. 2 i Nat (dersom der er Plads) at begive mig paa Veien til Turin. Jeg er omtrent i samme Stemning som for næsten 3 Aar siden, da jeg skrev dig det lille Brev til i Naumburg, förend jeg kom til Weimar, og förend jeg lærte ham at kiænde. Det er en ubehagelig Tilstand at sidde saaledes mutters ene i en fremmed Bye, i et melancolsk Værtshuus, uden at kiænde et Menneske; og være kommet fra en stor Sværm, som man kiændte; fra et Huus som Mad. Staëls. Dog der kunde jeg ikke blive længer; og med alt det Mad de Staël overordentlig interesserede mig for sit Genies, sin Godmodigheds og sin Selskabeligheds Skyld, saa har jeg dog ikke lært, og lærer jeg aldrig at söbe Kaal med Franskmændene. Jeg har ordentlig maattet giöre Vold paa mig for at være noget venligere, og snaksommere mod dem; da der var een Tid de beskyldte mig for at have en air dédaigneux.

Hvad kan jeg fortælle dig om Rousseaus Födestad? 3 Maaneder var jeg der, saa godt som hos Mad de Staël. Dog maae du ikke troe at blot hendes Anmodning holdt mig; jeg havde meget at giöre med mine tydske Arbeider, som jeg lod komme fra Cotta og som jeg endnu engang med Schlegel har giennem-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

seet og afskrevet til Trykken. Gedichte komme ud fra mig til Paaskemessen. De 3 Sörgespil ere fix og færdige paa tydsk men kommer ikke saa snart. — Jeg vil haabe at I have faaet Exemplarer af den tydske Aladdin sendt fra Fromman.

Genferne bruge meget Soirées pour prendre le Thee. Dertil bliver man formelig indbudt hvergang, og det er deres egentlige Cirkler. Jeg veed et Mske, en Sprogmester Della Bona, der har givet mig italiensk Time i to Maaneder, som kom engang til Mad. de Staël, og som hun lod gaae, fordi han, som en Art Aventurier ikke kunde være i Aftenens Theecirkel, derimod inviterede hun ham til et Middagsmaaltid. — Man faaer ikke andet end Thee og Kage, og saa spille de Wisth eller som de kalder det Wisk etc: — Jeg giör ikke meget af Genferne, det er saadan en naragtig Liliput-Nation; og de fornemste (de eneste jeg kiænder) giör ikke andet end leve af deres Penge, naar jeg undtager et Par Professorer, Præfekten etc: — Genferinderne ere smukke maae jeg sige dig! men kolde og uinteressante. Jeg har sielden eller aldrig givet mig meget i Samtale med dem. Min eneste Samtale var [med] Mad. Staël selv.

Rousseaus Skamstötte (havde jeg nær sagt) staaer paa en smuk Plads i nærheden af Comediehuset. De værste Revolutionære og Jakobinere satte ham den med blodige Hænder, efter at have myrdet de honetteste Folk i Byen; det er en særlig lang Steenstytte hvorpaa hans Hoved staaer, som sat paa en Pæl efter at det var afhugget.

Har du allerede i Morgenblatt seet mit Digt til Mad de Stael? Hvad siger du dertil?

Paa Baller har jeg tit været i Vinter, mere end nogensinde i mit Liv; men der ærgrede jeg mig over at jeg ikke kunde dandse. Da man sagde mig det var let at lære at valse, saa

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

havde jeg den Daarlighed at tage en Dandsemester, for at lære mig det. En lille vims Dreng, en Italiener franciseret. Det lille Bæst dreiede mig omkring saa længe til jeg blev svimmel i Hovedet og kunde hverken see eller höre. Efter fire eller fem Timers Lektion blev han atter i Naade entlediget. Og nu kan jeg herligt valse, men paa Baller har jeg aldrig prövet det endnu, vil formodentlig heller aldrig. Det kan jeg lige saa lidt taale, som at ryge Tobak. Det er underligt, jeg bliver aldrig svimmel af at gaae i Höiden eller paa Udkandten af Bierge; men dreies om kan jeg ikke taale; derfor er jeg en slet Dandser, Matros og Tobaksryger.

Apropos förend jeg glemmer det. Er du ikke blevet naadig Fröken nu. Er ikke Etatsraaderne i 3 Classe. Og er ikke de tre Classer bleven adelig? I saa Fald bliver vort Giftermaal en Mesalliance, men det har intet at sige, naar du forresten skikker dig vel. Min Ven Castberg er jo blevet Ridder af Dannebroge! hvem veed hvad jeg endnu kan blive. Apropo! hvad er det da jeg skal blive? Du har giort mig ganske nysgierrig. Dersom der nu ikke bliver noget af, saa skal du faae Last og Skam for at have givet mig et falsk Haab. Jeg venter med Længsel Ørsteds Brev.

Först i Rom kan jeg nu faae alle Eders Breve. Jeg iler. To Dage tænker jeg kun at blive i Turin, 3 i Mailand; derfra gaaer det til Florenz, hvor jeg vel bliver en 8 Dages Tid, og saa lige til Rom.

Jeg frygter for at dit Brev i Rom er bedröveligt; du har havt Aarsag til Angst, stakkels Pige. Dog nu er jo alting godt. Af et Brev til Her von Bonstetten i Genf fra Mad Brun, hörte jeg allerede for to Uger siden fra dig; og at Carl Brun var forliebt i dig. Den gamle Bonstetten fortalte mig det i Mad

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Staels og Fleres Nærværelse at han var forliebt; hvorpaa jeg med en tvungen ironisk Kulde (thi indvendig var jeg ganske jaloux) sagde: »Il est bien bon!« hvorover Mad Stael hiertelig loe.

Den gamle Bonstetten er et godt Stykke Karl, men et Barn et letsindigt ungt Mske paa 60 Aar eller meer. Hans Sön er en pertentlig ung Baron en zirlig Bernearistokrat. Tieck siger han ligner en comisk italiensk Maske; og det er sandt.

Forresten giör samme Her Tieck (Fr: Tieck) just ikke altid saa træffende Lignelser; han har giort Mad Stael og Schlegel i Gips. Men jeg kan ikke sige at de ere meget lignende. Han har et smukt Talent, samme Mand, men det er en bidsk kold ironisk og dog hidsig Natur, med for höie Tanker om sig selv.

Schlegel giör meget af ham, som af alle sine Venner, paa alle Andres Bekostning. Med Schlegel har jeg havt adskillige Smaatræfninger; for Mad. Staëls Skyld, og som en god Christen, har jeg dog nogenlunde forsonet mig med ham igien. Men ordentlig hans Ven kunde jeg aldrig blive. Han lider mig ikke, fordi jeg ikke er catolsk, og fordi jeg ikke holder ham og hans Broder for de to störste Lys, siden Methusalems Tider. Med Nöiagtighed har han været mig behielpelig, hvad Stilen i mine Arbeider angaaer; men over dem selv har han saa lidt muligt udbredt sig. Det er ogsaa det samme.

Nu skulde du see min Jesus i Naturen paa tydsk. Jeg kalder den: Das Ewangelium des Jahres. Dette Digt er eengang saa stort som paa Dansk, og meget forbedret, og tilrundet. Dette Digt holder Schlegel udentvivl ogsaa for reent[?] forfængeligt Spil, fordi jeg i Indledningen siger at jeg ikke synger Pavedömmet, saa lidt som Hedenskabet, men Christendommen i sin Reenhed.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Hils den kiære Rahbek og tak ham uendeligt for sit Brev. Det glædede mig uendeligt at I saa godt kan lide Axel. Hans Ros smigrer mig. Kun det Eneste hvori jeg ikke kan forstaae ham er at han ikke lader til saa godt at lide den förste Akt. Mig synes der er mere Handling i förste end i Anden Akt.

Det har ogsaa fornöiet mig at höre at Palnatoke skulde spilles. Halv troede jeg at der intet var bleven af. Tag I kun tredie Aften. Hvis der bliver noget tilovers over de 300rd som din kiære Fader og de andre vare saa god at laane mig, saa kan Ørsted sende dem til Rom.

Hvordan det saa gaaer, saa haaber jeg dog atter at faae noget fra Regeringen, om ikke Lön, dog Aanderstöttelse. Siig til Ørsted at hvis jeg faaer noget hvad det saa er, da maae han endelig drive paa at det bliver regnet mig fra August Maaned 1808, thi ellers havde jeg intet vundet ved at lade det saalænge staae hiemme. Det maae det endelig, det er af yderste Vigtighed, og derfor taler al Billighed. Jeg haaber snart at faae noget, thi længe kan jeg ikke holde mig uden Penge fra Hiemmet.

Nu Farvel, min kiære, kiære Pige. Hils Camma, og alle dine Veninder. Camma faar en Hundepost med det förste, og Sophie og Fader et Brev, mon de saa ogsaa ikke skrive. Hils din kiære Fader og min gamle graahaarede Gubbe paa Frederberg fra Deres Sön.

Lev vel kiære Christiane! Din Oehlenschläger.

Eders Breve adressere I til Madam Brun i Rom. Der træffer jeg dem bedst. —

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

319. Fra Christiane Koren. Hovind 19de Martj 1809.

Midt eller sidst i Januarj, skrev jeg til Dem, elskede, uforglæmmelige Ven, fra Töyen. Sandsynligviis er dette Brev blandt saa mange andre, blevet kastet i Havet under Postjagtens Forfölgelse af Fienden. O! og det var mig saa vigtigt, dette Brev skulde komme i Deres Hænder, dette i min Siæls Kummer, i dens, nesten förste, hedeste Kummer skrevne Brev. Og skal jeg nu gientage dets sörgelige, skrækkelige Indhold — Eller veed De det, o, min Adam, veed Du det, at Graven giæmmer mit Hiertes Fryd og Stolthed, min Fremtiids herligste Haab? Veed Du, at Döden har revet dem af mine Arme, fra det knuste Moderhierte, min Vilhelm den 3die Novbr, min Sara den 9de Decbr. — O! var mit Brev kommet rigtig frem! Nu kan jeg ikke saaledes gientage alle Omstændighederne ved deres Liv og deres Död, deres skiönne korte Liv, deres skiönne blide Henslumren — ney, det er mig umueligt. Mit Hierte er for roeligt og for bevæget, for varmt og for stille — jeg veed ikke hvordan jeg er, hvordan det er, eller har været med mig. Men jeg veed, at jeg lever endnu, gaaer endnu paa den Jord, som giæmmer dem. Ney, jeg kan intet sige Dem, uden at de ere ikke mere, mit Hiertes Yndlinger, Glæde og Stolthed, og at jeg er roelig, meget roelig. Den Gang jeg sidst skrev, var jeg det ikke, det mindes jeg endnu. Men da kunde jeg fortælle Dem, fortælle Dig, min elskede Adam, min Saras Broder, hendes Siæls ömmeste Ven, som hun elskede, som en Engel elsker, til sit skyldlöse Livs sidste Øyeblik, og nu elsker giennem alle Evigheder — da kunde jeg fortælle Dig om Vilhelms Död, den sieldne ædle Ynglings, om Saras Siælsfasthed, hvordan den nedbröd sin skiönne Boelig. Men nu kan jeg intet

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sige Dig, uden at de ere borte, savnede, begrædte, elskede, som vel sielden en 17 Aars Yngling og en 19 Aars Jomfrue var savnet, elsket og begrædt; thi ikke allene deres Nærmeste, alle, som kiendte, som blot nogle Gange havde seet dem, græder med og for os, som tabte dem. Tabte dem? det var skrækkeligt! Ney, de vare jo aldrig Mine saa meget, saa ganske som nu. Rene, englelige alt her, gik de tilbage til Skaberen, til den »himmelske Gartner, som fandt disse Blomster for skiönne for denne Jord, og bröd dem, för de havde fæstet Rödder i denne smudsige Jordbund, og medens Ætherduften endnu hvilede over dem, og omplantede dem i sin egen Have, hvor de skal udbrede Vellugt og bære Frugter for Evigheden« — og södt hvile der Eders skiönne ungdommelige Legemer, roeligt og blidt ved Siden af hinanden, som I herneden saa giærne vandrede Haand i Haand, som Eders rene Siæle nu uadskillelige virker sammen til et Maal — og naar Livet bliver mig for tungt, Fremtiden ligger for mig som en taagefuld Ørk, saa gaaer jeg hen til Deres Grav, hvor de hviler saa södt ved Siden af hinanden, og knæler der, og beder, at jeg maae vinde Kraft til at seyre over den brændende, ak ofte fortærende Længsel efter Forening med dem, og saa omsvæve de mig — og hvor jeg er, og i disse Øyeblikke omsvæve de mig — og gyder Roe i min Siæl, og der falder som et Dække fra mine Øyne, Fremtiden ligger lys for mig, og den Vey jeg skal vandre ved min ædle Korens Side, med ham og hans Börn, Saras og Vilhelms gode, elskværdige Sydskende, er vel ikke blomsterströdt som för (o! der gives intet lykkeligere Væsen i Naturen, end jeg var) men mangen Blomst grönnes der enkelt endnu — og den er saa kort, og ved Enden af den vinker Graven, hvor mit Stöv skal smuldre hen blandt deres, medens Siælen svinger

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sig op over den i den blaa Æther hvor mine skiönne Blomster dufte mig imöde, mine fem skiönne Blomster, de tre Smaae mellem de to Store. »Jeg kommer, Wilhelm, jeg kommer!« sagde Sara faa Øyeblik för hun ilede til ham. »Jeg kommer, Sara, Vilhelm, jeg kommer!« —

Skulde De ikke have faaet mit Brev, som De vel neppe har, og intet have hört fra Deres danske Venner om Deres lidende Moer Koren, o, saa vil enhver Linie heri saare Deres sönlige og broderlige Hierte dybt. Thi skiöndt flere Aar ere gaaet hen siden jeg saae noget fra Dem, skiöndt jeg nesten aldrig hörer noget om Dem, uden hvad der offentlig siges og skrives, saa veed jeg dog, De hverken har glæmt eller nogensinde kan glæmme Deres Moer Koren og Deres Sarotje. Og hvor var det mueligt — vi har jo intet Øyeblik kunnet glæmme Sönnen, Broderen, vor Adam. Nu kan jeg jo nok sige Dem, hvor usigelig kiær De var den hulde Pige. Og jeg kunde sige det, om hun endnu var min hernede, hun selv dulgte det aldrig, at Øhlenslæger var hende kiær og aldrig kunde ophöre at blive det. Men det var en Kiærlighed, sagde hun, stoer og varm som den hun fölte for sine kiæreste Venner, men anderledes. O, den var ikke for denne Jord, den rene uskyldige Ild i det jomfruelige Bryst. Den ulmede der for en bedre Verden, hvor den nu brænder höy og uudslukkelig. — Hun havde indgaaet Forbindelse med et ungt Menneske, en Student Bergh. Han kom hid to Dage för hun döde, kom op fra Kbhn for at see hende döe —

Hvad skal, hvad kan jeg sige Dem mere, min evigdyrebare Ven! O! maatte jeg see Dem en eneste Gang endnu! men det skal jeg ikke, her ikke — med min Sara og Vilhelm, med Deres Moder og vore andre Forudgangne skal jeg först see

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dem igien, see Dem evig. Men kom De engang til Norge, til det Norge, De saa ofte og skiönt besynger, o, da veed jeg, det vilde være Dem sörgeligt men helligt vigtigt, at besöge Deres Sarotjes og hendes Vilhelms, og maaskee alles Eders Moer Korens Grav — Hviler jeg der ikke endda hos dem, saa — dog ney, i denne Verden seer De ikke Deres Moer Koren mere, seer jeg ikke min Adam, min elskede Sön mere, det föler jeg saa bestemt, som jeg föler det et af mine heftigste inderligste Ønsker at see Dem, at see Dem en eneste Gang.

De seer, jeg behöver ikke Deres Breve, ingen Forsikringer om Deres sönlige Kiærlighed, for at være overbeviist om, at den er den samme, som i vore faa lykkelige Samlivsdage. Men mit saarede, ofte saa reent glædetomme Hierte behöver Qvægelse og hvem kunde indgyde den mildere, mere styrkende i Moderhiertet, det dybt saarede, blödende, end Du, min ömme, elskede, elskende Adam, min Sön, min Vilhelms, min Saras Broder! Kom dette kun rigtig i Dine Hænder. Du vil væde det med hede Taare, og trykke det til Dit bankende Hierte, som om det var den arme lidende Moder selv. Og naar da de strömmende Taare har sagtnet Hiertets heftige Banken, saa vil Du sætte Dig hen og giennemtænke de svundne Dage, og Taarene vil strömme endnu stærkere, og naar ogsaa disse sagtner, saa vil Du tage Pennen og tale Tröst og söd Medfölelse i min Siæl, det veed jeg, og det er blandt de faa Ting, hvortil jeg glæder mig, og tör glæde mig med Tryghed. Men ak, hvor lang lang Tid vil gaae hen, inden dette Haab opfyldes! og hvem veed, om det opfyldes, om dette nogensinde kommer for Deres Øyne? Havde De faaet mit Forrige, da var maaskee allerede nu et Brev underveys til mig. Hvilken tung Tiid vi lever i! Og dog græder vi, og Kummer böyer os til

Graven, naar vore Elskede gaaer ud af denne tunge Tiid ind i uendeligt Liv og Glæde. Ja, græde vil jeg; men Kummer skal ikke böye mig til Graven.

»O! lad kun Blomsten döe, en bædre svinger sig af det faldne Fröe paa Æthervinger« —

Endnu seer jeg, og vil evig see, hvordan Sarotjes skiönne blaa Øyne saa ofte hævede sig veemodsfulde til Himlen ved dette Sted i hendes Yndlingssang, til den Himmel, hvorhen hendes hele Væsen stræbte, hvorfra hun nu seer ned til os og velsigner os — Gud har skiænket min ædle troefaste Koren Kraft til at bære sin egen og andres [Kum]mer uden at böyes — (ak, böyes han, brækkes han!) Han har lidt og lider som [Mand], som Fader, men som den svage Qvindes Mand, hvis Stytte han er, som de Börns Fader, Gud endnu har ladet ham beholde, og for hvem hans Liv og Siæleroe er saa vigtig. Jes, Maria, og Lina, ere Saras og Vilhelms Sydskende, vil stræbe at blive, hvad [de] var — men de vare, hvad kun faa er i den Alder, og vel derfor saa tidlig — ak saa [tidlig] modne til Evigheden.

Farvel, min evigdyrebare Ven, min Sön, Saras og Vilhelms Broder! Farvel! Naar skal jeg see noget fra den kiendte kiære Haand, som för saa ofte, og nu [mange?] mange Aar har glædet mig? Snart, om Du kun faaer dette. Gud give det! Men det kommer mig for, som Du heller ikke skal faae dette. Ney, denne Tanke, og de som hænger sammen med den, vil jeg stræbe at undertrykke. Hvad Du alt har læst, har jo allerede kostet Dig Taare nok, ömme, ædle, uforglæmmelige Adam! Det havde Du ikke troet — og jeg ikke heller — at et Brev fra Din Moer Koren saaledes skulde saare Din Siæl i dens Inderste. Ak, min Siæl har været, og er ofte endnu bedrövet

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

til Döden, men saa bliver det ogsaa engang lysere omkring mig, og jeg aander lettere, og seer fremad — opad med Haab og Mod. Og da er det mine Salige, mine forklarede Savnede, som svæve om mig, og aande Fred i min Siæl, og lokker lindrende Taare i mine Øyne. De omsvæve ogsaa Dig, mit elskede Barn, Dig, deres ömme Broder, og gyde Fred i Din Siæl og milde Taare i Dine Øyne. Farvel, Farvel! Her og hisset, i Kummerens mörkeste og i Glædens lyseste Dage

Din Moer Koren.

320. Fra Christiane Heger. Kiöbenhavn den 8 April 1809.

Kiære Oehlenschläger!

Det er mig en alt for stor Glæde at skrive til Dig, til at jeg skulle lade nogen god Leilighed gaae unyttet bort, og da denne, Collin har været saa god at tilbyde mig, er saa fortrinlig, fordi Brevet ikke bliver læst, saa skriver jeg, uagtet jeg nylig skrev et lille Brev, som blev sendt til Brönsted for at befordres til Dig, og at jeg kort för havde skrevet et længere; men jeg veed det, at det altid er Dig kiært at faae Brev fra mig, hvorvel jeg bestandig qvæder den gamle Vise for Dig, som Du snart kunne have Ret til at være kied af, dog tröster jeg mig ved, at man aldrig bliver saa ophöyet over Andre, at deres Bifald, deres Yndest skulle blive os ligegyldig. Jeg har nu virkelig i Ordets strængeste Forstand ikke det mindste at fortælle Dig; thi hvorledes Palnatoke er gaaet vil Rahbek bedre end jeg, sige Dig, men maaske jeg dog ogsaa kunne sige min Mening, som overhovedet er den almindelige. Det hele gaaer passabelt, giör paa mange Steder forfærdelig stor Efect, og giör megen Lykke. Steffen er den allerbeste og spiller sikkert til Fuld-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kommenhed; jeg har ikke hört et eneste Menneske, som ikke har sagt det samme, derimod har jeg hört Adskillige mene: at han burde være enten Palnatoke eller Harald, jeg skulle holde paa at han spillede alle Rollerne, men Du maa da viide, at Du har en mægtig Rival i Steffen. Foersom er da ogsaa, som Du kan viide, meget god, Kruse ligeledes, Lingreen er ogsaa ret brav, men nu vil jeg standse; Rahbek skriver Dig det nok vidtlöftigt til, og saa er det ikke værd, at Du ogsaa faaer det fra mig. Idag otte Dage spilles det tredie Gang til Fordeel for Dig, Anders Ørsted og Sophie har paataget dem Uleiligheden at udgive Billetterne. Du kan troe, det er artigt nok for mig at sidde paa Comedien og see Palnatoke opföres; Du er Forfatter og Steffen den beste Spillende. Naar Axel og Valborg bliver spillet engang og Du er hiemme, da vil [min] Henrykkelse blive endnu större. Axel og Valborg er da det af Dine Stykker, som er meest yndet; naar det banker paa Dören siger Fader bestandig »det er om Axel og Valborg« og det er ganske rigtig; der gaaer sielden nogen Dag forbi, at vi jo enten faaer Brev fra en eller anden om det, eller de kommer selv for at bede om det. Fader skrev det strax af, og har siden igien skrevet det af, men ikke til at udlaane. I Førstningen giorde vi os kostbar, fordi vi ansaae det for Uret at lade Stykket blive saa bekiendt, men vi maatte give efter. Begierligheden er alt for stor. Dette Stykke har bestemt givet Dig mere Renomee end alt hvad Du har skrevet tilforn. Grevinde Schimmelmann har beklaget sig for mig, at hun aldrig kunne have sin A. og V. hiemme, og nægte at laane det troede hun dog ikke at være Ret. Hertugen har havt det flere Gange fra hende, og nu nylig begierte han det fra os for at lade det afskrive til at sende Hertuginden. Kort jeg er ikke istand til [at] beskrive

Dig den Lykke det giör. — Fader beder mig sige Dig, at han er til Tieneste, ifald Du vil have, den Tragoedie han formoder Du har skrevet siden A. og V., afskrevet; han har ikke Lyst til at bestille andet, end skrive Dine Stykker af. — Jeg skal hilse Dig fra Schimmelmanns, jeg har atter været der. Greven sagde mig: at han med ubeskrivelig megen Glæde havde læst din A. og V. De kiære Mennesker taler mig ret ud af Hiertet om Dig. De har begge være[t] syge i denne Tid, men er Gud ske lov friske igien. Jeg er inderlig glad og smigret ved at have giort et fordeelagtigt Indtryk paa Grevinden, hun har nylig skrevet mig et nydeligt Brev til, som har giort mig meget lykkelig; maatte hun kun fremdeles finde mig hendes Godhed værdig. Hvor meget De bidrager til Din Æres Udbredelse og Din Lykke veed Du, og at De i denne Tid har givet mig mange Beviser herpaa, kan jeg forsikre Dig.

Hvor Du er i dette Øyeblik, har jeg ingen Idee om, at Du allerede skulle være i Italien tör jeg ikke haabe, men lov mig, at Du ikke vil troe Dig bunden til at komme hiem til Sommeren, fordi Du skrev at jeg kunne vente Dig med förste Sommerstraale; jeg indseer meget godt at det var overilet og er ikke saa ufornuftig at tro det muligt for Dig; naar Du kommer sidst paa Sommeren saa maae vi alle takke Gud, synes jeg; imidlertid staaer det ej til at nægte, at for Din Stilling her hiemme var det vel Du kom snart, da Din personlige Nærværelse, i et Øyeblik hvor man er saa vel disponeert for Dig, vilde være af væsentlig Nytte. —

Professor Muller var forleden hos mig og medbragte et Brev til Dig fra det Skandinaviske Selskab, hvis Indhold var: at Du er valgt til Selskabets corresponderende Medlem, jeg lovede at giemme Brevet, og melde Dig Indholdet. —

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Jeg har den Vane at udsætte det til det sidste Øyeblik naar jeg skal skrive til Dig; jeg synes bestandig, at det er saa usselt hvad jeg har at sige Dig og jeg er saa undselig over at skrive til den berömte Digter, at jeg gaaer til det som til min Död, endskiöndt det er min störste Salighed; derfor faaer Du altid jaskede og distrait Breve. Naar det lakker imod Din Hiemkomst, maae Du endelig skrive; thi uagtet jeg er meget rask, og fattes aldrig noget, saa er jeg dog ikke saa sikker at regne paa, at en Overraskelse af den Natur ikke skulle kunne skade mig, det ville naturligviis giöre Dig ondt ifald Glæden dræbte mig, som jo let var mulig, man har för hört at Folk döde af Glæde og man har dog aldrig för hört saadan en Glæde, som naar vi faaer Dig hiem igien. Lad os derfor endelig blive forberedte. Gud velsigne Dig, min lille Engel! Skriv os snart til om det er aldrig saa kort, Du har rigtig Synd af at Du saa sielden lader höre fra Dig. Jeg er ret artig og taalmodig, men jeg föler derfor ikke Savnet mindre. Lev vel, i hvor Du er! Gud være med Dig! Din Christiane.

Alle, Alle hilse Dig!!!

321. Fra Kamma Rahbek og K. L. Rahbek.

Bakkehuset d. 8. April 1809.

Kiære Oehlenschläger!

Det er egentlig kun for at hilse Dem meget fra Deres Fader, og sige Dem, at jeg har et Brev, han skrev til Dem i Juni 1807 og til sin store Forundring har faaet tilbage i denne Tid, jeg skriver til Dem i Dag, thi da forresten baade Christiane og Rahbek skrive, vil de naturligviis melde Dem, hvad der for Øieblikket kan være Dem og os det Interessanteste. Deres Faders ret faderlige Brev, som jeg har lovet ham at sende Dem

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

med förste passelige Leilighed, da det er ham om at giöre De skal faae det, inden De kommer hiem, giemmer jeg til bedre Leilighed, som vel haaber jeg vil træffe sig. Om Palnatoke, som i Gaar Aftes blev opfört anden Gang vil Rahbek og Christiane give Dem tilstrækkelig Underretning, hvorfor jeg blot vil sige Dem, at jeg, som for Veirets og mit Ildebefindendes Skyld ikke kunde see förste Forestilling, saae den i Aftes, og — uagtet Alt hvad jeg kunde önske anderledes — fornöiede mig meget. Men jeg er heller ikke saa vanskelig at tilfredsstille ved saadanne Leiligheder, da jeg medbringer god Villie til at glæde mig over hvad der er godt, og glemme hvad der er anderledes end det skulde være, og fremfor Alt medbringer jeg saamegen Interesse for Dem og Deres Arbeide, at jeg kun hörer og seer Dem i Alt, hvorved jeg let maae kunde glemme alt Tilfældigt. Carl, som har været tilstæde ved begge Forestillingerne, og fornöiet sig, er ligesom jeg særdeles glad ved Thorvald, Palnir og Popo. Nu har jeg i denne Anledning intet videre at sige, uden — thi det hörer dog ogsaa herhen — at Job Mynster nyelig har i et Brev til mig bedet sig lagt for Deres Födder, fordi han er saa særdeles forliebt i Palnatoke; jeg lægger ham derfor herved for Deres Adagiofödder, og haaber at De skynder Dem at reise ham op igien, thi det var dog Synd om han skulde ligge længe. Fra Peter Steffens kan jeg hilse Dem inderligt; det er ret en brav Karl, som jeg holder meget af. Fra Deres Tilbeder Meincke hilses De ogsaa nu som altiid paa det allervarmeste. Dog, jeg vil ikke paatage mig at opregne Dem Deres Tilbedere, thi saa blev jeg aldrig færdig, og jeg har kun faa Minuter nu at skrive i. Jeg skynder mig derfor til mig selv, som De dog vist — tröster jeg [mig] med — vil höre Noget om. Jeg lever da ved det Gamle, syg

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

og svagelig, men dog ret vel tilfreds alligevel. Jeg kommer aldrig fra Bakkehuset uden de enkelte Gange, jeg for Deres og Rahbeks Skyld kommer paa Comedien, og naar der er Spandigere paa Holmen; thi De veed da vel at jeg er en Spandiger. Nu paa den seeneste Tid er jeg ellers bleven en Portugiser, da jeg har meget travlt med at læse Camoens, som jeg er meget forliebt i. Skulde De derfor, naar De kommer hiem have Lyst til en spansk og portugisisk Sprogmester, saa beder jeg Dem henvende sig til mig, för til nogen Anden. Jeg længes meget efter Dem, men venter Dem ikke saa meget snart. For vor Skyld önsker jeg naturligviis at De maatte komme jo för jo heller, men for Deres egen Skyld, veed jeg dog ikke, om det er saa ganske ret at önske Dem saa snart hiem, da De dog rimeligviis aldrig vil faae beqvemmere Dage til Opfyldelsen af Deres Kald, end de nærværende. Jeg agter ikke — som De let kan vide — at spaae Dem onde Dage, thi jeg tvivler ikke paa at der jo venter Dem flere gode end onde, men jeg kiender Huuslivets Smaasorger, der, netop fordi de synes saa ubetydelige, og ogsaa ere det, ærgre dobbelt, fordi man desuden heller gider overvundet Dem. Papiret nöder mig nu at befale Dem Gud i Vold.

Deres hengivne Karen Margaretha.

Kiæreste Adagio!

Ved denne gode Leilighed kan jeg ikke undlade at mælde dig, at jeg nu to Gange har havt den Fornöielse at bivaane en Forestilling af din Palnatoke, og skiöndt den ikke blev udfört i alle Maader som den burde og kunde, overgik den dog langt min Forventning og vare Manglerne i Udförelsen dog ingenlunde istand til at seire over Stykkets Skiönheder. Den

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

förste i Stykket efter min og alles Mening, jeg endnu har hört, var Steffen som Thorvald, der sagde sin Rolle med usigelig Sandhed, Simpelhed, og Hiertelighed. Hav ham endelig i Erindring naar den deilige Axel og Valdborg skal besættes; faae vi flere Stykker af dig, synes hans Lykke og Agtelse som Skuespiller afgiort. Næst ham sætter jeg din bedste Fremsigerinde Jfr Olsen som Palnir; og er jeg stolt af, at have dannet en Elev, der ustridig er en Finding for dine Stykker, ligesom jeg er glad over, at jeg har faaet Ret, skiöndt jeg af din ældre Rollebesætning kan see, du har tænkt dig Palnir anderledes. Ce rolle, siger jeg, som Beaumarchais om sin Cherubin — ne peut etre joué que par une jeune et tres jolie femme; nous n'avons point a nos theatres de tres jeune homme assez formé pour cela. Vagn Akisen blev derimod, da Emilie R. har frabedt sig den, efter dit Ønske givet af en Dreng, en Sön af Knudsen, og skiöndt Drengen til sit Brug er ret brav, og skiöndt den faderlige Arvesynd i Gaar Aftes noget var aftvættet, var han dog mellem Stykkets maadelige Personer. Med Schwarts som Palnatoke er jeg særdeles fornöiet i det Hele, skiöndt vel hans Simpelhed nu og da blev lidt Hverdags og al anvendt Flid uagtet, enkelte Steder Hukommelsen bumrede. Ypperlig var især i Aftes Kruse som Popo. Taalelig i Aftes Knudsen som Bue, hvori han förste Aften var reent besat. Ikke min Mand er Frydendahl som Harald; al anvendt Umage uagtet, vil især Dödsscenen ikke lykkes. Ogsaa behagede Foersom mig mindre i Gaar Aftes, som Svend, end förste Aften, da han var simplere. Ikke just efter min Idee, men snorrig paa sin Viis giver vor brave Lindgreen Skofte; om de övrige hedder det: Le reste ne vaut pas la peine d'etre nommé. Det giorde megen Lykke, og gives i Dag otte Dage for din Regning, da uden-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

tvivl ogsaa den af din parisiske Ven componerede Sörgemarsch, hvis Tilværelse jeg först efter Stykket var spilt, hændelseviis erfor, vil blive brugt; og tör jeg love dig en behagelig og fordelagtig Aften.

At jeg er bleven Theaterdirecteur, veed du formodenlig; men hvad det er, at være Theaterdirecteur, veed du udentvivl ligesaa lidt, som jeg hidindtil; lidt mere end jeg havde indbildt mig tegner det dog til at være, thi jeg havde anseet det for, blot at bestaae i, at være Censor, og forresten, en Underskriftsmachine. Kiert skulde det være mig, om jeg fik noget at bestille, da Minerva og Tilskueren er gaaet ind, og jeg altsaa temmelig örkeslös. Din Axel og Valdborg er antaget, og bliver udentvivl givet næste Kongens Geburtsdag. Den forgudes af alle dem der har læst den, som — in parenthesi — ere mange flere, end jeg havde önsket; imidlertid er Stykket saa fortrefligt, at det ikke behöver at krydres med Nyhedens Salt, for at pirre endog den slöveste Gane. Paa din og Weyses Sovedrik pröves af al Magt, og vil den om en ti a tolv Dage komme til at gaae. Jeg har i Vinter til Hoftheatret skrevet to nye Historys Anna Colbiörnsen, og Trondhiems Befrielse fra de svenske 1658; nu pröves paa Hoftheatret Sommeren, som paa Söndag otte Dage skal gives der. Sanders Knud Lavard, der til Kongens Geburtsdag blev opfört, blev paa en gemeen Maade styrtet af en Haandfuld Lömler, der under Anförsel af Concertmester Dupuy, der som Leutnant i Livjægercorpset er holdt for fornem til at spille Comedie, have opkastet dem til et sandt Jacobinerbierg i vort Skuespilhuus; men som imidlertid ikke har vovet at knye ad Palnatoke, saa lidt det i övrigt torde være deres Kost. Da min Kone og Christiane skrive med samme Leilighed afbryder jeg

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

nu med den Efterretning, at jeg i Kiels Journal har recensert dine ældste Digte, men for at bedömme de övrige oppebier, hvad der udkommer af dig i Messen. Lev vel og elsk Din

Rahbek.

322. Til Christiane Heger. Rom den April 1809.

Bedste Christiane

Du skriver mig til alt smukkere og smukkere, og faaer min Jaskeskrivt igien alt styggere og styggere, saa Du har fuldkommen Ret til at troe: jeg kan ikke skrive godt meer. Gandske har jeg dog ikke glemt det, men ved Mangel paa Øvelse kan det snart vorde glemt. — Jeg er da nu endelig i Rom, som Du mærker; men stor har min Glæde ikke været endnu; thi jeg har hele Tiden havt det elendigste Veir, man kan tænke sig. Min Reise i Martz Maaned fra Genf til Florentz var meget lykkelig; Solen skinte daglig, og naar jeg undtager nogle kolde Dage i Mailand, var det saa varmt, at jeg allerede troede mig i en evig Sommer. Men vidt feilet. Med April begyndte det saa deiligt at regne, at en Dag uden Regn var en sand Undtagelse, og saa fremdeles lige til dette Øyeblik. Imellem Florentz og Rom faldt der den 6te April sex Tommer tyk Snee, og jeg har aldrig kiendt et vær[r]e Januarveir i Kiöbenhavn. Dagen derpaa var rigtignok alting smeltet, og alting atter saa grönt som hos os i Mai. Man kan ikke tænke sig bizarrere Contraster. Dette Foraar, sige Italienere er en Undtagelse i Reglen, og jeg er da altsaa nu saa heldig, netop at være kommen til denne Undtagelse. Det kunde endda være det samme med Regnen; men saa blæser her ovenikiöbet en saa guddommelig Sciroccovind, lummerheed, mens de brune Skyer

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

bedækker Himlen, at Mathed og Dorskhed farer i alle Lemmer, og man har al Forsigtighed nödig for ikke at faae Feber. Carl Brun tog ud paa Landet for et Par Dage siden og kom hiem med Feberen. Jeg derimod som blev i min Stue og gik tidlig tilsengs er sluppen med lidt Snue. Man maa være forsigtig her. Selv i smukt Veir naar man spadserer, maa man vogte sig for de[n] saa kaldte Aria cattiva. Paa eet Sted kan der være god Luft, og ti Skridt derfra slet, af en lille Vandpöl, eller sligt. Naar nu Heden kommer, maa man atter tage sig iagt, thi den kommer formodentlig paa eengang.

Uagtet alt det Onde jeg nu her har sagt om Rom, maa du dog ikke tænke, at det fortryder mig at være kommen hertil; tvertimod glæder det mig at vide mig i den gamle Verdens Hovedstad, og saa snart Veiret tillader det giör jeg Valfarter omkring for at betragte de gamle Monumenter og Kunstværkerne. Thorwaldsen har glædet mig usigeligt. Det er et sandt guddommeligt Genie, som virkelig: »er kommen fra Island til Rom for at vække Kronion til Liv«. I mine Øine er der den samme Forskiel mellem ham og Canova, som imellem Goethe og Wieland. Den sidste: nydelig, let, fransk, plaisant, frugtbar, med et stort Publicum; den förste: skiön, indholdsriig, græsk, begeistret, der föder een Löve, naar Canova föder ti Kattekillinger, og just derfor er mindre beundret af Nutidens Muus.

Jeg kiörer imellemstunder omkring med Frue Brun, og morer mig ogsaa tildeels for Carls og Pigebörnenes Skyld ved at komme der imellem; var hun kun ikke saa döv og saa tossevorn.

Jeg har holdt Dagbog fra Genf til Rom; ogsaa her agter jeg at skrive op hvad jeg seer og tænker. Det Brev jeg skrev til Dig i Chambery fölger indsluttet. Aarsagen hvorfor jeg

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ikke afgav det paa Reisen var, at jeg frygtede det paa sligt et lidet italiensk Posthuus let kunde gaae tabt.

Hvad jeg har lovet skal jeg holde: Du skal maanedlig faae Brev, denne Gang kommer to Breve paa eengang, hvilket Du vel tilgiver.

Det fornöier mig at höre Carl Brun fortælle mig om Dig og Dine Veninder. Han tryller mig ofte ved sine Fortællinger tilbage i den Kiöbenhavnske Existens.

Det Brev, du sendte mig til Genf, kiære Christiane var haabefuldt, — det Brev jeg traf fra Ørsted i Rom, slog atter Vand paa Ilden. Men noget maa der jo dog giöres for mig, og jeg kan aldrig troe Andet, end at det maa lykkes mig.

Hils Sophie og siig jeg har været hos Lund, som lærte hende at tegne; jeg kiendte ham neppe igien, saadan har han i ti Aar forandret sig. Hvad der meest forundrede mig er: han taler meget godt dansk nu. Det er en Kunstner med Talent og Flid.

Hos Frue Humboldt, den preusiske Ministers Kone har jeg været, det er en Dame med megen Dannelse, Kundskab og Godmodighed.

Forresten har jeg endnu ikke giort mange Bekiendtskaber, jeg er nylig flyttet ind fra Værtshuset i et Privatlogie.

Fortæl mig nu ogsaa noget om Dig, kiære Christiane og om Palnatoke, Sovedrikken — etc: Jeg maa slutte for denne Gang, da Camma endnu maa have et lille Hondebrev. Gud velsigne Dig, hils Din Fader, dine Brödre og dine Venner fra Din

Oehlenschläger.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

323. Til Kamma Rahbek og K. L. Rahbek. [April 1809]

Bologna

At denne Tidinge skrives fra Boglogna, behövedes egentlig icke at erindres, da Honnen noksom med sin hele Pysonnomi giver tilkænne sig at være en Bologneserhund.

Honnen beklaver meget at der er gaaet saa mange No. forloren, siden kiære Syster sidstegang fik Aviserne, og omendskiönt den vel forstaaer at söge »such verloren«, saa har det dog udagtet all Anstrængelse været den umuligt at finde de mankerende No; hvilket er en lige saa stor om ikke större Skade, end at der er gaaet saa mange Böger glip af Livius, hvilke dog i det mindste en Freinshemius har kunnet restaurere; men hvor findes den Restaurateur som kunde restaurere Hondeposten, det maatte da være Jean Paul Richter i Kiöbenhavn, dersom han endnu ikke har spillet Bankonoth — bankerot vilde jeg sige.

Jeg overtalede Honnen at gaae med til Rom, skiönt den just ikke har nogen Sands for det Skiönne og Ædle, i en Vognmandshunds Lignelse. Jeg bruger ham som Cicerone. Forleden vilde det forbandede Bæst bilde mig ind at en stor antik Löve, var en Hund, der var klippet ud som en Löve; herover blev jeg meget forbittret, og sparkede Honnen for Rombussen saa den faldt ud i Tiberströmmen. Ved Tilbagekomsten var Hunden af det horatiske Vand bleven ganske poetisk, og

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kaldte mig: o et præsidium et dulce decus meum. Hvorpaa den atter fik en paa Raambuiden, thi Smigerier kan jeg ikke lide, ikke engang af en Hond.

Men dette fobandede Bæst glemte sig ganske ved at see den nydeligste Hvalp forleden in Cafe græco. større var den ikke, men den saae anderledes ud. Jeg spurgte den strax paa græsk Parlez vous françois Monsieur; den havde ingen Tid til at svare, formedelst at den spiste en Bakkelse, som en af Giæsterne havde givet den; og saa lod jeg det Bakkelsebæst fare —

Rom.

Honnen fornöier sig meget over at Carl er blevet allernaadigst Bibliothekar eller hvad det er, hos Hans Majestæt — han haaber, at alle de Böger som han ruller op i Herkulanum komme i Bibliotheket; Brummer har subskriberet paa 10 Exemplarer.

Neapel.

Honnen beklager at den ikke har været i Neapel endnu, men den kan komme. Den har en underlig maade at reise paa. Den vender sig om og bider sig i Svandsen, og saa kiörer den som en Kudsk, med en Tömme i Haanden, saa langt det skal være.

(Fortsættelse följer i næste Hæfte.)

Bedste Camma!

Af medfölgende Hondepost, vil De see Aarsagen til min lange Taushed, der er gaaet en græsselig Hoben N°.s tabt, jeg veed saa sandt ikke selv hvormange. Det fornöier mig, at min Axel og Valborg har fundet Deres Bifald, jeg troer ogsaa selv, at den i visse Henseender staaer over de andre Arbeider, skiönt

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

de Andre atter har andre Fortrin som Axel ikke har; at jeg selv sætter Baldur tilbage for Hakon, Palnatoke og Axel er naturligt, men det kommer mig for som om den intet ordentlig Indtryk havde giort paa Dem, og det giör mig Ondt; thi jeg troer ogsaa Baldur har sit Egne, hvad man ikke finder hos de andre. Det giör mig usigeligt ondt at De befinder Dem noget mat, men vi skal nok bringe Liv i Dem, naar jeg kommer tilbage. Muth gefasst! Frisk Mod er halv Tæring.

Har De havt nogen Efterretning fra Job nylig eller seet ham selv? Hils ham inderligt, og skriv mig lidt omstændeligen til, om hvordan I driver det derude. Nu er jo Rahbek bleven Theaterdirekteur, det fornöier mig uendeligt, saa vel for hans egen som for min Skyld.

Jeg maa selv skrive ham et Par Linier paa næste Side, og da De jo har hele Christianes Brev, saa veed jeg heller ikke i dette Øyeblik hvad jeg mere skal sige Dem. Har De hört noget fra Thaarup nylig? Hvad siger den gamle Knægt til mine Sörgespil? — Gud være med Dem. Lev og liid vel, og bliv en nyttig Borgerinde i Staten. Væk!

Deres Oehlenschläger.

Bedste Rahbek!

Jeg har med megen Fornöielse læst din Rostgaard, din Anna Colbiörnsen, og din Afhandling om Auden. I de tvende foregaaende Stykker er der ægte historisk Colorit, fædrelandsk Begeistring, og lykkelige Scener. Det Eneste man kunde önske var noget mere Stof, noget mere Handling, men det böd Sujetterne nu engang ikke, og du kalder Stykkerne jo ogsaa selv dramatiske Situationer. Anna Colbiörnsen runder sig ellers mere, og hæver sig mere til Slutningen end Rostgaard. Men

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

i denne er nu atter den lykkelige Scene med Huuskarlen. Det har fornöiet mig i Rostgaards Kone og i Anna at see en velskildret Nuance af nordisk Qvindekarakteer; en Mad. Rossing, og en Frue Koren for mig. Det Eneste jeg önskede hvad Udförelsen angaaer var at Versene havde været lidt malmfuldere, lidt mere poetiske, uden dog at tilintetgiöre den uaffekterede Enfoldighed som giver Digtene det elskværdige Udseende. —

Hvad Du i din Afhandling om Auden siger, kan ikke siges bedere. Denne Afhandling er saare god, og jeg önskede meget at see det hele. Rossings Idee om Auden kan jeg ikke underskrive; det passede sig ikke for Hakons Grandiose Karakteer at spille Gögler, mindst i det Øjeblik han gik hen at offre sin Sön. Det Eneste jeg skulde önske denne Hypothes antaget for, var for ogsaa at see Rossing spille denne Scene. Hvordan gaaer det ham nu? kan han spille? Det er prægtigt at du er bleven Theaterdirekteur, nu har du vel faaet en god Lön? — Mig synes ikke at förste Akt i Axel er for lang, og jeg veed ikke hvad jeg skulde afkorte. Heller ikke troer jeg at Vilhelm efter sin Karakteer kan ende med den sentimentale Replik i Visen. Han maa föle endnu stærkere end Valborg at Axel har indlagt sig en evig Ære, og at det er [en] skiön Död at falde for sin Konge. Det om Karperne og mange andre Ting skal blive forandret, naar jeg kommer.

Lev vel kiære Ven! Bliv ved at have mig kiær, jeg haaber vi skal leve ret lykkeligt sammen, naar jeg kommer hiem.

Din Oehlenschläger.

324. Til Herman Schubart. Rom den 17 Mai 1809.

Den Ære hvormed Deres Excellenze hædrer mig, ved i et Brev til Herr Dr: Koes at önske mine Skrifter og min Nær-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

værelse, skynder mig til at bevidne Dem om min inderligste Taknemlighed.

Jeg har sendt det sidste Bind af mine danske Poesier, ved en Leilighed til Dem, naadige Herre! Maatte Giennemlæsningen ikke formeget nedstemme den gode Mening, som Deres forudfattede Mening synes at yttre.

Paa min Tilbagereise om et Par Maaneder vil jeg ikke kunne nægte mig selv den Glæde at giöre Brug af den venlige Indbydelse. Indtil den Tid anbefaler jeg mig i Deres Excellenzes Bevaagenhed. Underdanigst

A: Oehlenschläger.

325. Fra J. C. Oehlenschläger. Fridericksberg d 20de Maj 1809.

Kiæreste beste Sön!

Hvormeget mit Fader-Hierte blev beroliget kan du vel forestille dig, da jeg saae Forsikring om dit Vel bekräftet med din egen Haand, thi mange har været saae Delicat at spörge mig, om det var sand, at du var Druknet i Lava Strömmen, ieg svarte, om di ikke viste, om det var skeed i Island eller i Italien, thi Alladins Aand, kunne have taget ham i Nakken, og havft sit Spil med Knegten, men det viste di ikke, og saa blev vi eens i Meningen, at Vi troede det var Lögn. — Gode Adam! din Fader lever saavel, som det lader sig tænke om en Lykkelig Mand, af disse Grunde: Et god Helbreed med roelig Sind, som udspiirer af fornöden udkomme, ælsket af sin Konge og sine Forresatte, og overöst med Hiertens Glæde af sine 2de Börn; thi Sophie er inu altiid den gode Datter og Söster, og besidter nu fuldkommen Helbreed, og Du med dine Ørne-Vinger giör dit Familie Nauvn uforglemmelig, O!

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hvor skiönt skinner min Aftens Soel! og O Gud! hvormed har ieg Usling fortiend, saae megen Lyksalighed, disse Tanker siger ieg dig med Inderlig rört Hierte og med Glædens Taare blændet Øye, og inu gode Adam har ieg det sikkere Haab til min Gud, at see dig, at omfauvne dig, og trykke dig til mit Bryst förend ieg Döer. — Din Moders og Beste Moders Grave er en Liden Grön Höy siret med et Blomster Træe, og ieg taler tiid med Dem. —

Alting staaer og Gaaer ellers ved det gl: her paa Bierget; undtagen at den Onde Demon inu ikke tillader, at see min saae höyt ældske Konge og Dronninge hos mig om Sommeren.

Mit Svar paa dit siste Brev sendte ieg under 29de Julj 1807 til dig tillige fra Sophia og Anders, hvilke 3de Breve mig igen for en Maanets Tiid siden blev tilbage send fra Paris. — nu har du da bekommet et Lille men dog anstændelig Brev fra din Fader, at ieg har heele Skiepper og Sæke fuld Hilsen til dig fra alle dine Bekienter, kan du vel forestille dig, men fra Söster og Svoger först og sist. — See nu til at du kommer got hiem min gode Dreng, og fald mig ikke i Lava. — Hvad ieg i övrigt kand sige om dit her saa got antagede Arbeide m: v: vil nok dine övrige Venner skriive dig, Gud den Almægtige Velsigne og Bevare dig fremdeeles det önskes af Din

kiære Fader

J. C. Øhlenschläger.

326. Fra Kamma Rahbek og K. L. Rahbek. Bakkeh: d 21 May 1809.

Kiæreste Adam!

De vil at jeg skal skrive Dem lidt omstændelig til, om hvordan vi drive det herude, og jeg opfylder gierne Deres Begiæ-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ring, endskiöndt jeg, ved nöiagtigen at skildre Dem vort Bakkehuus-Liv, ikke vil kunne stille Dem noget nyt eller synderlig mærkeligt Billede for Øie, thi det undtaget, at vi mangle vor kiære, elskede Adagio, og at jeg mangler — hvad jeg mindre savner, fordi jeg aldrig ret har besiddet det — Helbred, saa drive vi det forresten paa den gamle Viis. Rahbek trodser endnu bestandig med sin blottede Tinding Middagens Brand, og er i disse Dage meget beskiæftiget med sin Tjörnehæk, men om Hækken vinder saameget derved, som hans iforveien noksom beskadigede Fingre tabe, veed jeg ikke; forresten seer han ud, som et Egern, eller saadan som Matroserne klæde Abekattene ud; dette er rigtig nok uforskammet sagt, men det er dog sandt. Hvad mig selv angaaer, da kan De nok forestille Dem, at jeg, saameget det staaer til mig, vogter mig for alle de Besværligheder den Blonde, uden Nödvendighed, men af Drift, udsætter sig for. Jeg lever for det Meeste paa et og samme Sted, og dog paa tusinde Steder, thi endskiöndt mit stakkels Legeme næsten uafladelig er fængslet til min Sopha, saa kiender min Aand, Gudskelov! ingen Baand. Men Deres Pesthuus-Formaning, at jeg skal blive en nyttig Borgerinde i Staten, kan De gaae hiem og lægge Dem med, og jeg begriber ikke, hvor De er falden paa at sige: Væk! til mig, da De dog ikke er mig saa nær, at De kan stöde mig paa Armen. Naar jeg siger Dem, at min betydeligste Beskiæftelse i denne Tid er, at læse Portugaden paa Portugiesisk — hvoraf jeg med stor Fornöielse har læst de 6 förste Sange — saa indseer De nok, at jeg ikke tænker paa noget nyttigt Borgerindeskab. — Job — som det vil fornöie, at De spörger saa smukt til ham — lever godt; jeg hörer jævnlig fra ham og sender ham i Dag Deres Brev og Honde-Post; han hilser Dem

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

altiid og inderligt. Bibliothecaren er endnu ikke flyttet til Byen, men han gaaer daglig ind til Bibliotheket, og det varer heller ikke længe, inden han skal ind med Alle. Det vil blive mig meget tungt, naar han kommer bort, og det Værste er, at Byelivet heller ikke smager ham; men naar han först ret kommer ind i det, vil det naturligviis ikke være ham saa ubehageligt, som nu; derimod vil jeg, ifald jeg skulde opleve næste Vinter, savne ham tilgavns; men der er længe til Vinteren, og i Sommer kan han jo om han vil daglig gaae herud. Hils endelig Thorvaldsen meget fra mig, og siig ham, at jeg giemmer 3 smaae Tegninger af ham, som han en Aften tegnede hiemme hos min Fader. Det er en Grönnekrandse-Mand, en Tjenestepige, og et Portrait af Grosch, som ikke tager sig ud til Grosches Fordeel; siig ham ogsaa, at Grosch boer her Vinter og Sommer og lever temmelig godt — da han fortiener ganske skikkeligt — med et stort Wirtschaft ɔ: Kone og mange Börn. Hils ogsaa Carl Brun, og beed ham fra mig, at han ikke giör Dem til en Kat i Mandesundet i uroelige Tanker, ved at overdrive Beskrivelsen af hans Lautrupperie og Christianes Knopferie; han kiender nok disse Ord, som ventelig ikke forekommer i Deres Ordbog. Nu staaer der endnu tilbage, at sige Dem — da det hörer til hvorledes vi drive det herude — at jeg ved Hielp af den Jfr: Olsen, De kun kiender af Navn, jævnlig giver Declamatorier herude, hvori De spiller Hovedrollen, da det bestandig er Deres Vers, hun declamerer, hvortil hun har et ganske udmærket Talent, som det overalt er en meget udmærket Pige. Disse Declamatorier giöre megen Lykke iblandt Skiönnere, og jeg glæder mig ret til, at de vist ogsaa ville behage Dem. Hun har et forunderlig heldigt Greb paa at læse Dem, og man fristes undertiden til at sige til hende,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hvad Keiser Frederik sagde til Dem: De er jo m. S. ordentlig Digter! — Peter Steffens, fra hvem jeg skal hilse Dem meget, er for kort siden reist til den franske Armee. Jeg har i lang Tid ikke hört noget fra Halle, endskiöndt jeg og Peter dog have skrevet til Hanne. — Jeg haaber at det fornöier Dem, at jeg har faaet Deres Fader til at skrive til Dem; han besöger mig for nærværende Tid ret flittig, skiöndt jeg aldrig kommer til ham. — Bliv ikke vred, at jeg först nu takker for den pravallagerede Posttidende, som jeg har læst med megen ny Opbyggelse, og bliv heller ikke vred for, at dette Brev er saa ubetydeligt, og affattet i Aphorismer, som var nödvendigt, da jeg — som jeg altiid giör — havde udsat det til det Sidste. Næste Gang skal De faae Mere. Det giör mig ondt, at jeg ikke itide har erindret at fortælle Dem noget om min Kiæreste, som er meget forlieb[t] i Dem, og er en Syster til Koes's Kiæreste.

Lev nu vel, kiære Adam, og hold bestandig af Deres uforanderlig hengivne Camma.

Jeg kan ikke undlade at tilföie, hvor inderligt al det Gode, De har skrevet til Rahbek har fornöiet mig; det har ogsaa fornöiet ham usigeligt.

Bakkeh: d. 20 Maji 1809.

Usigelig glædede dit Brev mig, kiæreste Oehlenschläger! da vi her vare i megen Uvished hvor du var henne i Verden, siden Bröndsted havde skrevet, du var i Weimar, medens en vis Wallich skrev, han havde talt med dig i Mailand; og dobbelt kiært er det mig atter af dette Brev at see at:

Paa ingen Kyst for Nordbo Lotus gror.

Sandelig dine danske Venner kan ikke være oftere i dine Tanker end du er i deres; men det er da og sandt, du minder os

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

dobbelt, med Sandsekager, som Axel og Valdborg, og med det lange Savn af dine Breve; dog du har i saa Henseende lovet at bedre dig; vi faae nu at see.

At det er mig usigelig kiært, hvad du skriver om min Rostgaard og Anna C., kan du lettelig begribe; ikke blot fordi jeg, som Fader Cicero, eller jeg troer, Ennius siger: lætus sum laudari a te, a laudato viro; men og fordi de Indvendinger, du giör mig, stemme saa aldeles med min egen Følelse, at jeg allerede nogle Dage, för jeg fik dit Brev har besvart dem i Fortalen til Samlingen af mine Skuespil. Du maa nemlig erindre, at disse Stykker ere skrevne for Hoftheatret, for et indskrænket Personale af Begyndere, hvoriblandt der egenlig kun er een eneste, den Jfr Olsen, som spilte din Palnir, der i denne Betydning er en persona tragica; og som endda ovenikiöbet kun er en 17 Aars Pige; med Hensyn altsaa til, at lægge Stykkets Hovedtynge og Hovedinteresse paa hende, maa Stykkerne skrives, efter hendes og de övriges Tarv og Trang maa Æmnerne vælges, og behandles, og at man paa denne Maade kan sige som Solon om sine Love: det er ikke de bedste, jeg kunde give, men de bedste, I kunne modtage, seer du omtrent selv. Ogsaa hvad du skriver om Versificationen, kan du tildeels have Ret i; men deels kunde jeg svare dig med Ewald: O Ven! i **Lænker** flyves ei; deels forekommer dette Slags mig med sin Nærhed ved vor Alder, at taale mindre poetisk Behandling end det egenlige Heltesörgespil, og overhovedet snarere at tilstæde rhetorisk end lyrisk Foredrag. Midlertid haaber jeg du i saa Henseende torde være bedre fornöiet med mit tredie Stykke Trondhiems Befrielse. Jeg glæder mig og i denne Henseende til din Hiemkomst, thi isteden for, som en Recensent rigtig har sagt om

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

dig, og som vel ikke torde være saa urimeligt, med dine Kiæmpeskridt at afskrække mig fra Banen, har jeg meget mere det Haab, at du vil varme mig med din Ild, og at som den dalende Ewald bestraalede min Opgang, saaledes den mod sin Middagshöyde fremskridende Oehlenschläger skal omgive mig med sit Lys, i det jeg daler, og at jeg altsaa paa denne Maade kommer til at figurere, som en ganske vakker Maane paa vor dramatiske Himmel. Næsten endnu mere glæder det Gode mig, du siger om min Forelæsning over Auden; det gaaer mig med dine Værker, som Conti med Emilies Portrait, ved tilfulde at föle og forstaae deres Værd, overbevises jeg om, at jeg virkelig er Digter, men at min Haand ikke altid er det. Jeg længes efter en Leilighed, hvorved jeg kan sende dig, hvad jeg har skrevet om Scenen med Erling; ogsaa har du givet mig Mod til at holde i Sommer en Forelæsning over Palnatoke som jeg næsten havde opgivet.

Din Palnatoke blev kun spilt tree Gange, da Schvarts derpaa blev syg, og ikke har spilt mere i denne Saison. Du er formodenlig underrettet om Udfaldet af den tredie Aften, som muligt havde blevet endnu fordelagtigere for dig, hvis ikke din brave Svoger i den bedste Mening og for at forstörre din Indtægt, havde fulgt det Exempel, nogle af vore Skuespillere paa senere Tid har givet, at vilde sætte en Slags Taxt paa Billetterne, hvilket ikke skal have giort nogen god Virkning. Til Axel og Valdborg skal spilles, er du her formodenlig selv, og vil da naturligviis meget blive anderledes. De 100 Rigsdaler, jeg lagde ud til dig ifior, har jeg af din tredie Aftens Indtægter faaet betalt, og ærgret mig over at behöve at tage; men — fattig Mand er, veed du, ingen Greve.

I Henseende til din Sovedrik, som giör megen Lykke, har

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

din Ven Ørsted afgiort det fornödne med Componisten, til hvem Directionen henviste angaaende din Betaling.

Til mit Theaterdirectorat skal du ikke glæde dig. Gagen er 400 Daler, men deels kan det ikke batte, naar man har tabt 1400 om Aaret, deels havde Hauch ikke ilde Lyst til, at tage til Erstatning de 400 fra mig, jeg havde ved Hoftheatret, men det gik da ikke an; forresten er det i mine Øine et Fald op af Trapperne, ligesom da den gamle Chatam kom i Overhuset, for at miste sin Indflydelse i Underhuset; thi jeg har reellement — den usle Censur fraregnet — intet at sige som Theaterdirecteur, og har lidt Skaar i det, jeg hidtil betöd — for at bruge min Kones Præteritum — ved Hoftheatret. Ogsaa vilde jeg aldeles ikke have taget derimod, og havde desangaaende adskillige saare varme saavel skriftlige som mundtlige Forhandlinger med Hauch.

Iövrigt lever jeg i Sommer meget godt og med godt Humeur, og fattes egenlig intet andet, end at min Cammas Helbred skulde være bedre, og at jeg saa havde nogle flere Penge; men det gaaer mig med mine Indtægter, som naar man gaaer paa Skiöriis; jeg maa uafladelig hoppe fra een Iisskolle paa den anden, hvorved jeg undertiden kommer tilkort, og plumper i, men er hidtil altid sluppet op igien.

Hils min brave Thorvaldsen fra mig, hvad du siger om ham er deilig og, sikkert, træffende; du kan sige ham, at siden han giör saa deilige Marmorbilleder, kan det være det samme, han ikke kunde spille Alcaden i Barberen i Sevilla. Hils ogsaa Carl Brun fra mig, og bed ham ikke lyve formeget; thi forresten er det en prægtig Knös. Lev nu ogsaa selv vel, og elsk

Din Rahbek.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

327. Fra H. C. Ørsted. Kjöbenhavn d. 26 May 1809.

Det gjör mig ondt at erfare, at mit Brev saa meget har nedstemt de, sandeligen ikke for höie, Forvendtninger Du havde, om det man vilde gjöre for Dig i Fædrelandet. Jeg nödes til at melde Dig endnu, at der ikke stort mere er skeet end da jeg sidst skrev; men jeg troer at burde lægge til, at jeg er temmelig vis paa at der snart vil skee noget, og at Du bliver Professor og faaer en Gage, hvordan det end gaaer. Sch. har nyligen talt med mig derom. Han forsikkrede mig, at der ingen Tvivl kunde være, at man jo vilde beholde Dig her, og at man for at kunde dette maatte opfylde Din Begjæring, i det mindste hvad det Væsentligste angik. Han meente at hvis det ikke kunde skee paa anden Maade, maatte man give Dig Prædicat af Professor, og en Gage, hvorfor Du forpligtede Dig til at læse over Poesie og Kunst, uden at Du dog var bundet til noget bestemt Institut. Han lovede saa snart muligt derom at tale med Kongen, der selv har erklæret, at man maatte gjöre noget for Dig. Hvad Du skriver om den af Dig selv opfundne Plads ved Kunstacademiet er fuldkomment rigtigt, og jeg har sagt det til Sch.; men Du har ikke kundet bringe en Omstændighed i Beregning, som den der kjænder Abildgaard derimod veed uden ad, at han nemlig vil gjöre alt, ikke for at faae den Plads Du vil have, men for at hindre, at Du skal faae den. Dette kommer nu aldeles ikke af noget Had til Dig, men af hans Lyst til at regjere, i Følge hvilken han er bange for alle udmærkede Mennesker i sin Nærhed, saa gjærne han ellers vil omgaaes, og vexle Tanker med Dem. Det gaaer med Statsmaskinerne, som med andre Maskiner, deres Virksomhed indskrænkes skrækkeligt ved Inertien og Frictionen. De Led

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

af Maskinen som ved langt Slid ere komne til at passe til de övrige, gaae lettest og meest uforstyrret deres jevne og sikkre gang. Ethvert nyt Led behöver en meget stor Kraft til at overvinde blot en liden deel af denne Friction, og er det ikke desto stærkere, saa knuses det ved alle Nabodelenes forenede Bestræbelse. Jeg har i mit sidste Brev ikkun vildet give Dig Efterretning om, hvorledes denne Friction yttrede sig her; har jeg gjort dette paa en ungeschickt Maade, saa beder jeg om Forladelse. Det har maaskee bragt mig selv noget ud af mit Humör, at finde bemeldte Friction saa afskyelig stor. Dog, som sagt, jeg tvivler ingenlunde paa, at Du jo overvinder saa meget deraf, som Du denne Gang har begjært.

At Palnatoke har indbragt Dig 849 Rd, dansk Curant, i Feiepenge, har uden al Tvivl Christiane skrevet Dig til. Adskillige af Dine Creditorer erindrede med störste Paatrængenhed om Din Gjæld. Jeg troede altsaa at burde betale dem, især da Cursen dog var saa slet, at Pengene langt fra ikke kunde have den Værdie for Dig i fremmede Lande, som de nu have her. Jeg betalte dog ikke alt. Til Skredder Harboe er betalt 104 Rd, til Kall (Klædekræmmeren) 61 Rd 4 ß, til Uttenreuters Enke 118 Rd. De for Dig udlagte 300 Rd ere nu tilbagebetalte. Altsaa gik næsten 600 Rd bort af hine 849. Derimod havde jeg saa meget af andre, paa Dine Vegne modtagne, Summer, at jeg omtrent endnu kunde sende Dig 500 Rd. Da jeg fik at vide hvor jeg kunde addressere noget Brev til Dig, var Cursen endnu bleven meget slettere. Jeg raadförte mig med en forstandig Kjöbmand, som mente, at jeg vel kunde haabe om nogle Postdage at faae den bedre. Dette er desværre ikke indtruffet; men den har tvertimod saaledes forværret sig, at Du i Stedet for för at kunne faaet 250 Rd for de 500, nu kun

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kan faae 200 Hamburger derfor. Da disse 200 Rd, hvortil 500 ville indsvinde, udgjöre en saa ubetydelig Sum, saa skulde jeg være af den Mening at det var bedre, om jeg af Dine herværende Penge betalte Din övrige Gjeld, og indtil videre beholdt det övrige i Kassen for Dig. Jeg nödes her, ved at tilbageholde denne Afsendelse, at handle mod Ordres; men da Du umuligen kunde forudsee det som er skeet, saa troer jeg deri at handle som en retskaffen Commissionair. I Forlegenhed kan Du umuligen komme, da Du sikkert maae kunne faae Credit for de 200 Rd, hvortil den hele Sum kunde gaae, i Rom ja i Constantinopel selv, om Du gik derhen. — For Sovedrikken har Theateret intet vildet give, men erklæret at Weise maatte affinde sig med Forfatteren. W. spurgte da hvad Theaterdirectionen vilde give for et saadant Stykke, hvorpaa Hauch, i et Brev, som Weise foreviste mig, erklærede at 100 Rd var Prisen. Denne ubetydelige Sum har Weise udbetalt mig. Rahbek har til Din Fader sagt, at det var for lidet; men paa min skrivtlige Anmodning, om at sige mig hvad jeg burde fordre af Weise har han erklæret, at jeg ikke kunde fordre mere, men han meente at Weise af sig selv burde have givet mere derfor. At det havde været godt, om Du havde faaet Stykket til Eftersyn för det tryktes nægter jeg ikke; men saa havde det ikke kundet spilles för næste Aar. Jeg nægter ikke, at Weise jo burde bie noget efter Dig, da Du har maattet bie saa længe efter ham; men jeg tænker, at Du ikke vil regne det saa nöie med den besynderlige Weise, der for Resten er fortræffelig, og virkelig elsker Dig. Han længes meget efter Din Hjemkomst, og önskede at Du vilde forfatte en Opera, hvori det Overnaturlige spillede en vigtig Rolle. Han vilde da anvende alle sine Kræfter paa at componere den. Om Ho-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

noraret maatte naturligvis först gjöres en Accord med Theaterdirectionen.

Axel og Valborg er nu formeligen antaget af Theaterdirectionen, og tredie Aftens Indtægt Dig bevilliget, uagtet den skal spilles paa Kongens Födselsdag. Dette skal være en særdeles Begunstigelse, da ellers de Stykker, som opföres paa denne Dag, skulle spilles 5 gange i Rad, for at alle Abonnenterne kunne faae det at see. Nu har jeg da atter maattet skrive Dig et sandt Commissionairbrev; men hvad skal man gjöre, Du skal og vil dog nu engang vide alle disse Ting, og naar nu nogen skal have en Ulykke, saa kan vi jo ligesaa godt have den som en anden, siger Jonas. — Nu er der ikke Tid og Rum uden til en og anden Efterretning, og disse ere enda ikke alle af de behageligste. Der har nyligen været en Assessorplads ledig i Höieste Ret, hvorom Anders Sandöe sögte, men man har, endog imod Anciennitetens Love, foretrukket Rosenkilde i Politiet for ham. Han tog sig det först meget nær, saa at han blev syg; men har dog nu nogenlunde glemt det. Jeg kan endnu ikke ret fordöie denne Historie, hvori C. Colbiörnsen har fört sig meget nederdrægtigt op. — Niels Randulf har været indviklet i en slem Sag i Lolland, han har endog været beskyldt for et Mord, paa en anden Officier. Han har temmelig godt fralagt sig denne Beskyldning; men faaer maaeskee dog sin Afskeed. (Jeg forudsætter at jeg för har ladet Dig vide at han er Officier).

Hvad mig angaaer, saa lever jeg vel, har ved kongelig Understöttelse faaet et skjönt og stort Locale paa Østergade N° 68, har skjönne Instrumenter, og kan Gud skee Lov gjöre hvilke Experimenter det skal være. Af Videnskabernesselskaber i Kjöbenhavn og München er jeg blevet Medlem i Vinter,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

en Sag der dog neppe fortjener at fortælles herfra til Italien. Christiane hilser Dig. Sophie ligeledes. Hvad Du har truet hende med, som forklaret Aand at tilraabe hende, har havt megen Virkning. Jeg troer næsten at hun skriver. Din Fader og A. S. Ø. hilse Dig ligeledes paa det kjærligste.

Din hengivne H. C. Ørsted.

At Kongen har bevilliget Dig 400 Rd sl. Holstensk Courant, altsaa saa godt som 1000 Rdl Dansk i denne Tid, og at jeg har ladet Cotta i Tübingen disse tilstille, veed Du vel af Christianes Brev.

328. Fra Herman Schubart. Montenero den 26d May 1809.

At jeg med störste Glæde har modtaget Deres elskværdige Skrivelse af den 19d May, behöver jeg ikke at sige Dem; og at jeg inderlig længes efter det sidste Bind af Deres Danske Poesie som De ved en Leylighed har havt den Godhed at sende mig, kan De lige saa let forestille Dem.

Stedse at leve i fjernt Land, ville være en ald for ublid Skjæbne, hvis gode og agtværdige Landsmænds Breve og Nærværelse ikke bidrog til at formilde den. Tak være Dem fordi De tilskrev mig det förste, og fordi De lovte mig den sidste. Vi glæde os, min Kone og jeg, ved Tanken om Deres Hidkomst til det yndige, og jeg tör sige det, Poetiske Montenero. At besidde en Skandinavisk Barde i vores Venne og Muse-Kreds, omgivet med Natur-skjönheder er en smigrende Forestilling, som forud lykkeliggiör mig. Vel sandt at De kommer fra den af vældige Erindringer prunkende Stad, og at ald anden Interesse er liden i Forhold til den som Oltidens ophöyede Billeder indskyder; men naar man er mæt af store Fölelser

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

higer man efter Sindsrolighed, og denne vil De finde i Venskabs Skjöd, og i en Landsmands Omgang som önsker at kjende Dem, som önsker at være kjendt af Dem, og som især önsker at erhverve sig Deres Venskab.

Dette Brev ville være uden Interesse, om jeg ikke anförte en Artikel som angaaer Dem personlig, og som jeg for nogle Dage siden fandt i Dagens N° 69 af 18de April: »Man troer |: heder det :| at Digteren Oehlenschläger har havt en god Indtægt af sin Pantenoke i Löverdags. En Losje skal være bleven betalt med 100rd« —

Lev vel! Nyd Roms Fortryllelser, og vær forsikret om min fuldkomne Hengivenhed —

Deres oprigtige Landsmand
H. Schubart.

329. Fra Germaine de Staël-Holstein. Genève ce 29 may [1809]

Je vous ai envoyé chez mr Middleton à Rome, mon cher poëte, une grosse lettre de Cotta; ainsi j'espère que vous avez tout ce que vous désirez, et comme il y aura guerre à Vienne dans peu de tens, j'espère aussi que vous reviendrez par Coppet d'Italie. Vous y trouverez Verner et l'accueil le plus amical de la mère, de la fille, du fils, de Schlegel, Sismonde &c — Benjamin sera de retour et nous vous recevrons tous comme un hôte ami — il n'y a rien de nouveau ici; vous savez comme la vie [y] est monotone; si les visages ne viellissaient pas, on ne s'appercevrait pas du tens — écrivez en prose sur l'Italie, les vers se perdent comme les concerts, mais comme vous avez beaucoup d'esprit independament de l'imagination, vous aurez des idées, et les idées sont fécondes; cela fait penser les

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

autres. Donnez moi des détails sur Rome et Naples, sur vos impressions, sur votre retour — et revenez pour les isles Boromées. J'ai envie d'y aller au devant de vous ou avec Talma, s'il suit son projet d'aller en Italie cet été — adieu, mon cher danois, soyez heureux et tachez cependant de regretter vos amis.

330. Fra J. F. Cotta. Tübingen 3 Juny [1809]

Bei meiner Rückkehr von Leipzig finde ich Ihr Werthes v. 16 v. M. Sie liebster Freund werden unterdessen das Meinige erhalten haben und die angewiesenen 400 r zu Ihrer Disposition gefunden haben.

Von Coppenhagen sind mir r 452,19 übermacht worden. H. Ö. schrieb dasss noch mehreres für Sie eingehen werde dass aber der Cours sogar schlecht stehe; worauf ich ihm erwiderte dass er doch ja einen besseren Cours für Sie abwarten möchte.

Göthe habe ich bei meiner Hinreise Ihre 3 Trauerspiele überbracht, bei meiner Rückreise war er nicht in Weimar sondern in Jena u. ich traf einen B[rie]f von ihm wobei ihre 3 Trspiele lagen mit der Bemerkung, dass »unerachtet der vielen Verdienste sie doch nicht in Weimar aufgeführt werden konnten«. Dies war mir gar nicht angenehm zu vernehmen indem dadurch die Bekantmachung u. Verkauf an andere Theater erleichtert werden würde; nun denke ich, schenkt man Hakon Jarl dem Stuttgarter Theater — (das ihn ohnedies nicht erkaufen würde) — wird es da aufgeführt so erwähnt man diese Aufführung im Mblatt u. ich biete es dabei anderen Theatern an. Auf diese Art wird Ihr Interesse auch beobachtet u. gefördert. Hakon Jarl wird in 8 Tagen fertig.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Allein die Gedichte können wir bei dieser Kriegszeit nicht drucken denn kein Mensch kauft Bücher; ich würde gegen Ihr u. mein Interesse handeln.

Senden Sie mir doch von Ihrem Tagbuch einiges fürs Mblatt. Grüssen Sie mir die H. Riepenhausen u. sagen Sie gef. ihnen dass Ihr B[rie]f v. 26 Apr. gestern bei mir angekommen u. dass H. v. Halder sogleich beauftragt worden sey f 330 an sie auszubezahlen. Meine Antwort erfolgt in 8 Tagen.

Herzl. Empfehl. von der ganzen Familie.

Ihr J. F. Cotta.

*331. *Fra Sophie Ørsted.* Frederiksberg d. 31 Juni 1809.

Min inderlig elskede Broder!

I dette Øieblik er det först, at jeg föler Mod og Kraft til at tale med Dig. Længe, meget længe har det gjæret i mig; ofte har jeg villet tage Pennen for at sige Dig, hvor dyrebar Du var mig, hvor varmt og evigt mit Hjerte hænger ved Dig, men stedse har det manglet mig paa Styrke. I Aften, denne Aften, som följer paa den for os saa kjere Dag, da vor gamle, gode Fader atter fyldte et Aar, i denne Aften, hvor jeg, gjennemtrængt af den Almægtiges Godhed, föler mig Dig i min Lykke saa nær, bryder jeg min lange Taushed. Adam! Du har i Aften tænkt paa os, Din Aand har været om os, og jeg har fölt Din Kjerlighed til os. Du er ej vred paa Din Sophie; jeg fortjener det heller ikke, Adam! Der ere saa Mange i denne Verden, som elske Dig; thi Du har gjort saa Mange lykkelige. Du har dog kun en eeneste Söster, og ingen har Du gjort saa salig som hende. Du har nu været saa længe borte fra mig, og jeg længes saa inderlig efter Dig; dersom Gud vil, at jeg

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

endnu i denne Verden skal see Dig, saa troer jeg vist, det er den störste Glæde, der kan tildeeles mig. Kom snart; Du kan troe, vor Kjerlighed til Dig vil gjöre Dig godt.

Gud veed, hvad jeg skriver, og om det er noget at sende Dig. Hvad jeg föler, veed baade han og jeg; de varme Taarer rinder over mine Kinder, og det er som mit heele Væsen vilde löse sig op i en salig veemoedig Længsel. Jeg er ofte saaledes stemt, men ej i den Grad; der er noget saa usigeligt Höjtideligt, Religiöst i min Stemning i Aften — jeg troer, mit Hjerte vilde briste, dersom jeg ej meddeelte mig Dig. Du vil ej heller miskjende det Heftige i min Yttring; tænk paa, at det er en længe tilbageholdt Ström, som nu flyder med al mit Livs Kraft. Mit Hjerte hænger ej ved Meget i denne Verden, men det, jeg elsker, o det elsker jeg som den Evige; thi det er mig et Billede paa ham, et Gjenskin af ham, det er ham selv.

Jeg vil sende Dig disse Linier; de ere skrevne i et Øieblik, da jeg följte mig værdig til at sige, at jeg elsker Dig af mit inderste Hjerte. Du vil i dem gjenkjende Din Sophie, Du vil föle, at hun endnu er den samme, som da vi hvilede ved hinandens Bryst, og at hun er i Stand til at erkjende og elske en saadan Broder som Du er.

Nu vilde jeg sige Dig noget om Dine sidste Værker. Hvad skal jeg sige Dig? Du er en meget stor og sjelden Digter; jeg har havt en Glæde over Din Palnatoke, over Din Axel og Valborg, som maae ligne Englenes over de fuldkomne Mennesker. Din Valborg er mit höjeste Ideal af qvindelig Elskov og Reenhed; hendes uendelige Kjerlighed og kraftige Resignation har gjenvakt, hvad der dybt laae i min Sjel, og det har styrket mit Mod at see det saa klart fremstillet, saa herlig dybt og sandt följt af Dig, hvad jeg stedse holdt for det Fuldkomneste.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Det heele Stykke er i mine Tanker fuldkomment og uovertræffeligt, ligesom det er eneste i sit Slags.

Lev vel, Du kjere, kjere Adam! Gud velsigne Dig inderlig. Tænk paa mig og vedbliv at elske mig; jeg er Dig saa oprigtig og kjerlig hengiven. Sophie.

332. Til Friederike Brun. d. 31. Julij 1809.

Kiære Fru Landsmandinde.

Jeg er effen frisk ankommen her til Albano, og tænker at opholde mig her, for sidstegang, 3, 4 Dage, derpaa gaaer jeg til Rom, til Monte Nero, og hiem! Jeg hörer til min Sorg at Ida er syg. Hav den Godhed i en lille Billet oprigtig at sige mig, om det ikke generer Dem at jeg giör Brug af Deres giestfrie venskabelige Tilbud at tage ind i Deres Huus. Skulde der være det mindste i Veien, saa bliver jeg meget gierne her i Posthuset. Lad mig ogsaa vide om jeg tör tage mig den Friehed at komme idag til Middag hos Dem; er De upasselig, saa kommer jeg i Aften, eller naar De vil; befinder De Dem vel, saa kommer jeg, og tager med Deres Tilladelse Franz Riepenhausen med, der har fulgt mig, og som gaaer til Grotta ferrata endnu i Aften. A. Oehlenschläger.

333. Til Christiane Heger. Rom den 18de August 1809.

Bedste Christiane!

Aarsagen hvorfor jeg icke för skrev dig til er: jeg lurede i et Væk paa at der endnu skulde komme et Brev; thi med alt det at jeg nylig havde faaet et godt Svar, saa var det dog icke Svar paa mit sidste Brev, som jeg af Rahbeks og Cammas

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Efterretninger seer lykkelig at være kommen dig tilhænde. Fra Hans Christian havde jeg og et Slags Haab om nogle Linier endnu, og hvad jeg især haabede at vide, indseer du let: Udslaget paa min Ansögning og Iværksættelsen af den gode Schimmelmanns Lövte. At alting nu lettere og hurtigere kunde udföres havde jeg Aarsag at troe, da den fornemste Anstödsteen med et pludseligt Ryk af Skiæbnen ikke længer stod mig i Veien. Jeg behöver vel forresten ikke at forsikkre dig, at Abildgaards Död gaaer mig til Hierte, og at jeg gierne havde beholdt en Modstander nogle Aar endnu, dersom Fædrelandet derved kunde have beholdt en udmærket Mand af sieldne Fortienester. — Der er imidlertid intet kommet; og nu maa jeg endnu engang skrive dig til inden jeg forlader Rom; men Haabet om at være ansat inden jeg kommer hiem, opgiver jeg ikke; jeg haaber at min Velynder bringer Sagen snart i Rigtighed. Saasnart Tingen er afgiort saa send Efterretning, til Cotta i Tübingen, og til Boghandler Fromman i Jena; at jeg faaer det at vide jo för jo heller. Thi mig længes hiertelig efter dette Paaskelam, især dersom det bliver lidt fedt. Kan I icke faae dem til at giöre Tallet rundt, og at give mig 1000 Daler aarlig? Det er slet ikke meer og knap saameget som 600rd för, efter de dyre Tider.

Jeg har nu saa temmelig giort mig bekiændt med det ærværdige Rom, og dets Seeværdigheder; dette Rom som mere og mere nærmer sig til udseendet af Historiens Grav. Beholder Tingene deres sædvanlige Gang saa vil det icke vare længe för alt det Levende der betyder en stor Stad vil forsvinde, og det Nye vil forene sig med det Gamle, for at udgiöre en Ruine. Endnu seer man Corsoen hyppig besögt om Aftenen og de skiönne Damer promenere der, endnu staae de store Palladser

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

stolt udvendig, endskiöndt de indvendig, nogle Billedgallerier undtagne ere forfaldne og næsten tomme. Saaledes stemmes man her ganske til at leve i Betragtningen af en forsvundet Tid og Tilstand. Hvo der ikke beskiæftiger sig med Kunsten her maa kiede sig ihiel; thi de fattige Romerfamilier, nedtrykt ved Omstændighederne, holde sig inde hos sig selv, og det er vanskeligt at giöre Familiebekiændtskaber. Musik og Sang klinger endnu hist og her yndigt og skiönt som Livstegn i det döde Stille.

Jeg har besögt Egnene heromkring, der ere ligesaa skiönne som Campagnen, den store Slette hvori Rom ligger, er gold og nögen. Jeg har været i Tivoli og seet Levningerne af Horats' Villa, det herlige Vandfald, og de stærke tilbageblevne Rester af Mæcenas Pallads; i Hadrians Villa: store kratbevoxne Mure; Hvælvinger og Stenklumper staaende i Mark og Skov mellem Tivoli og Fraskati. Utaalelig er Heeden her i Begyndelsen, inden man vænner sig dertil; paa denne förste lille Reise i Romanien fölte jeg den ret, naar jeg kom ud af de kiöle skyggefulde Lunde, og maatte vandre over solafbrændte Marker, hvor man ikke saae andet end svedne Straae, de forfærdeligste Hære af store Græshopper, Fiirbeen og hist og her Slanger. Ved Grotta ferrata et Kloster et Par Miil fra Rom har jeg en 3 Ugers Tid boet med Riepenhauserne. Her manglede vi alle Bequemligheder til Livets Oppenholdt, kun de store kiöle Stuer i et forladt Sommerpallads husvalede os for Heden; men saa kom Scirokoen, og naar den kommer er der ingen Hielp da maa man gabe som en nyfödt Spurveunge; da er det lige saa hedt i Skyggen som i Solheden, lige saa lummert i den frie Luft som i Kammeret. Der lægger sig da en tyk Jord-Dunst rundt om Horizonten, og naar Solen gaaer ned og

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

staaer op, glöder den i denne Dunst som en röd Kugle, indtil den mat og blegguul ganske slukker sig. Meget stærk oplevede vi den i Grotta ferrata; smaa Lys stige om Aftenen op af Jorden, og Dunsterne kom saa nær at vi ikke kunde see de allernærmeste Bierge; smaa Jordskiælv vil man have bemærket. Siden tog jeg til Albano og var 8 Dage der hos Fru Friderike Brun. Albano har meget skiönne Egne; hver Aften reed Mad. Brun og jeg, og undertiden den stakkels Ida ud paa Esler for at nyde Naturen; her er det gamle Alba longa; man seer ret ved at sammenligne disse Egne med Rom, hvorledes de Stakler Romulus og Remus med sine Kammerater fik det Stykke, som ingen af de andre gad havt. Naar man fra Fraskati seer ned paa Rom, ligger denne store Stad næsten usynlig nedsiunken i den nögne Heede; og ingen skulde giöre sig en Idee om at der havde været den gamle Verdens Hovedstad, naar man icke vidste det. Naar her ingen Scirokko er saa har Italien det behagelige, at saasnart Solen begynder at dale er det kiölt og frisk, og man kan spadsere. Den rige Vegetation, de skiönne Biergegne fortiene al Lov og Priis; men saaledes som Mad. Brun priste det, kunde jeg paa min Esel ikke fölge med; og derfor gielder jeg ogsaa i hendes Øine for et Menneske paa hvem Naturskiönhederne ingen Virkning giör; fordi jeg holder Egnen ved Fredensborg, og ved Springforbi i den skiöne Aarstid lige saa skiön som Albaner Egnen. Mage til slig tosset affektert Kiælling gives der ikke. Jeg var en Aften med hende i Collosæet i Rom en stor Ruin af det Amphitheater Vespasian lod bygge. Her var hun nu gandske henrykt som i en Levning af Paradies, jeg var historisk henrykt, og begriber ikke hvorledes man kan være det anderledes. Det var silde paa Aftenen, Stiernerne blinkte, St Hansormene og de smaa Ildfluer

glödede i det mörke Krat; den store Cirkel stod for mig, hvor saa mange tusinde Mennesker maatte miste Livet for at more Publikum en Times Tid, og nu var dette hele stöiende grusomme Publikum siunken ned til de slagtede Atheleter og Ildblussene i Krattet tydede mig det lidenskabeligt flammende Ephemeronsliv. Midt i hendes sentimentale Sehnsucht, sagde jeg: Diese Ruine kommt mir vor als die Reste von einem ungeheuern Rabenstein. Da hun kom hiem skal hun have sagt: Der Oehlenschläger ist doch ein müdlicher Mensch, er hat zu der ganzen Schönheit nicht anders gesagt als dass es eine grosse Schinderhöhle wäre. — Dog alle den gode Kones Narrestreger kunde være hvad de vare, hvis det som hun mener at leve, være og röres i, duede noget, jeg mener hendes Fölelser, hendes Hierte. Men denne Fölelse er ikke andet end en ved Vane til Natur vorden Affektation, som kommer i Bevægelse naar hun seer Landskaber og höist naar hun læser noget rörende, men som aldeles intet Indpas giör i hendes eget Liv. Hun har ikke den mindste Medfölelse for andre, ingen qvindlig Venlighed eller Medlidenhed, og derfor troer jeg heller ikke at der lever en Siæl som kan udstaae hende. Undertiden har hun öjeblikligt nogle lucida intervalla, og da kan hun tale ganske fornuftigt, men de blive alt sieldnere og den arme Ida behandler hun med en Grusomhed som er oprörende. Den stakkels Pige elsker en ung Nord Amerikaner Middelton, der er saa rig at han ikke bryder sig det Mindste troer jeg om Idas Penge; men fordi Moderen ikke vil miste Ida der skal brillere med sine Talenter i hendes Moder[s] Kreds lægger hun alle Hindringer i Veien for deres Kiærlighed, efter at hun selv paa den dummeste Maade af Verden har opflammet den til det Yderste. En Smule Ulykke var ellers godt for Ida; hun

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

bliver derved sædeligere og hierteligere; hvilke to Ting tilforn ved den forkeerte Opdragelse aldeles manglede. Dog mere om den Sag naar jeg kommer hiem. Tael ikke til nogen derom udenfor vor Familiekreds.

Frue von Humboldt, den preusiske Ministers Kone, er en langt forstandigere Dame, og undertiden er jeg med Fornöielse kommet i hendes Hiem. Forresten har jeg levet ganske studentikos med Koes Thorvaldsen, begge Riepenhauserne og et Par andre unge tydske Lærde. Vi spiste til Middag sammen, og giorde smaa Aftenselskaber snart hos den Ene, snart hos den Anden, hvor vi med Spegeskinke, Salat og brun Romerviin giorde os lystige, sang, og gantedes. Den gamle Maler Müller, langt mere værd som Digter end som Maler, skiönt han med Dievelsmagt altid vilde være det sidste, var ofte med os, og denne Mand som er imod de 60 Aar seer ud som en Mand paa 40 og har gandske endnu den ungdommelige Kraft og Munterhed; han har sandt Digtergenie; Heinze har villet skildre ham i Ardinghello; han er en stor Elsker af min Musa. Hvad Musen angaaer saa maa jeg vel ogsaa skrifte dig at mit 5 Maaneders Ophold her i Rom ikke blot har frugtet ved Betragtning, Læsning, Fornöielse, Samliv, men at jeg i denne Tid tillige lykkelig er bleven forlöst med en nye Tragoedie; af Carl Brun har du maaskee hört tale om den förste Akt af min Correggio, og det hielper altsaa ikke at lægge Dölgsmaal paa Sagen. Din gode Fader kan da, hvis han vil, faae noget at bestille naar jeg kommer hiem; hils ham og siig ham tusind Tak for hver elskværdige Godhed i alt hvad mig og mit angaaer. Af Carl Brun vil du ellers ikke faae meget at vide; thi deels hörte han kun den förste Akt, og deels er Carl Brun kort og fyndig sagt en Kiöbmandsflös uden ordentlig Tænke

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

eller Fölekraft; en forfængelig riig Papas Sön, der har lagt sig efter det Skiönne, og som nu igen kiærligt plaprer op af Væggene og ned af Stolperne; Hiertelav er aldeles ikke i Knægten troe du mig, og det er nödvendigt for at nyde Correggio. Jeg troer forresten at hvad han har hört fuldkommen har fornöiet ham. Da jeg kom til Rom var der indlöbet en lille Uorden med min Vexel, den kom först 3 Uger efter; dette vidste C. B.; jeg var endnu vildfremmed i Rom; men det forhindrede ham ikke i at reise paa Landet uden at giöre mig Tilbud af en eneste Skilling; og havde en vildfremmed Mand ikke strax med Fornöielse laant mig 100rd saa havde jeg hverken havt at spise eller drikke; men Vexlen kom da snart. I Nöd skal man kiende Venner —

Hvor længes jeg nu, kiære Christiane efter at komme hiem til Eder. Neapel faaer jeg ikke at see; Aarstiden er mig for heed, og Reisen stor nok alligevel, og Pige, Familie, Venner, Fædreland, Virkekreds, trække mig mere end Udsigter, Træer, Citroner og Oranger. Jeg reiser med Koes over Florenz til Montenero ved Livorno for at besöge Ministeren Schubart nogle Dage, Fru Schimelmans Broder. Derpaa gaaer jeg igien over Florenz, og Mailand formodentlig over Saint Plon til Coppet og besöger Mad Stael nogle Dage. Hos Goethe hvis det er muligt giör jeg ogsaa et lille Rykind og saa hiem. Midt i November haaber jeg at være hiemme. Skriv mig til engang endnu, strax du faaer dette Brev; maaskee er jeg i dette Øjeblik ansat, i det mindste kunde jeg være det. Hils Rahbek og Ørsted og tak dem for deres kiære Breve. Jeg har egentlig ikke et Ord at sige meer, end hvad jeg i dette Brev har sagt. Bed dem undskylde at jeg ikke svarer; nu kan vi snart mundtlig snakke sammen, det er bedre end i et Brev.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Send dit Brev til Cotta, han vil nok besörge det videre enten frem eller tilbage. God Söster maa endnu have et Hundebrev for sidstegang paa denne Reise; vore Fædre, Söstre, Brödre og Svogre maa du hilse paa det kiærligste fra Din

Oehlenschläger.

334. Til H. C. Ørsted. Rom den 20 August 1809.

Jeg var nær ved intet Brev at skrive Dig til, bedste Hans Christian! men da jeg betænkte de mange indholdsrige Breve du paa den sidste Tid har sendt mig, fandt jeg det en reen Uretfærdighed at tie, om jeg endogsaa intet videre havde at sige dig end Tak. Hvad der især har fornöiet mig er en vis gratiös Snaksomhed, der udmærker dine sidste Breve, som jeg savnede i de förste, og som dog er Brevvexlingens Blomst, da uden den slige Skrivelser ikke vorde andet end Commissions Efterretninger. Du kan have ret i at sige at mine förste Breve til dig, ikke vare meget anderledes, da de næsten ikke indeholdt andet end Skiænd til dig, fordi jeg kun hav[d]e 500rd aarlige Reisepenge. Og du kunde kort og godt have svaret mig, som Lisette Harlekin hos Ewald: »hvor intet er uendelige Nar! hvad vilst du tage der!«—Af Christianes Brev seer du at jeg nu begiver mig hiem. Jeg har en stor Længsel efter Eder, og dersom alting gaaer godt, saa kommer jeg midt i November. Jeg haaber at et Brev fra dig möder mig paa Veien og siger mig at mit Ønske om Professoratet er gaaet i Opfyldelse; siden Abildgaards Död kan der jo aldeles intet være i Veien. Jeg önskede ellers meget heller at være Professor slethen med en god Gage, end at være bunden til Konstacademiet. Jeg har skrevet en Tragoedie her i Rom Correggio en Kunstnertra-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

goedie, hvori saavel Stoffet som Behandlingen ganske hörer mig til. Jeg har skrevet samme Tragoedie paa tydsk; og vil nu engang gaae den modsatte Vey at oversætte fra tydsk paa dansk, i stædet for altid fra dansk paa tydsk. Grunden indseer du let. Det er umuligt at giöre Dialogen saa national og flydende i en Oversættelse, som i et originalt Digt, og da Correggio er et Emne som ikke er dansk nationalt, men europæisk, saa vil jeg dog eengang for alle vise Tydskland hvad jeg kan giöre med det tydske Sprog naar jeg er ubunden, da jeg dog nu engang er i Aande med at skrive germanisk. Men det forstaaer sig, det bliver ogsaa skrevet paa dansk, hvilket vil ikke falde mig tungt; og först spillet paa Kiöbenhavns Theater, end paa noget andet Sted. Det er ganske indrettet for Theatret, og vil ikke undlade at giöre den fornödne Effekt, selv paa Mensker som aldrig have hört Correggio nævne, naar de blot have Tænke og Fölekraft, og interessere sig for Menneskeheden. Hvad nu Tydskheden angaaer saa behöver du ikke at understrege den for de Fattige i Aanden, der kunde mulig nogle Patrioter være saa ubillig dumpatriotiske at det lagdes mig til Last. Stykket er skrevet i begge Sprog kan du sige, hvis der skulde tales derom; paa tydsk og dansk, ey paa dansk og tysk ligesom de nye Almanaker. Jeg kommer altsaa tids nok for at indstudere Axel og Valborg med de bedste Skuespillere. Jeg veed ikke om jeg i et foregaaende Brev til dig eller Rahbek har talt om Rollebesætningen. Jeg tænker det bliver saadan: Axel Foersom. Valborg Mad Heger eller Jomf Olsen. Hakon Herdebred Heger. Erland Schwarz. Knud Kruse. Biörn gamle Knudsen. Vilhelm haaber jeg kan dog Rosing spille; Rollen er ikke saa stor. Det er en Ulykke at han skal synge, ellers kunde Heger spille den; hvis han ikke kan maa Frydendal

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vel være Vilhelm. De andre Roller kan man besætte som man vil. Jeg haaber at komme tidsnok for at undgaae alle Collisioner.

Om Rom kan jeg intet andet sige dig end hvad du seer i Christianes Brev, naar jeg kommer hiem skal du mundtlig höre meer.

Hils min gode Fader, min Syster og Anders hiertelig. Det glæder mig inderlig at de tvende förste befinder sig saavel; kunde jeg dog höre det samme om Anders. Dog nu er han jo over de farlige Aar, jeg haaber hans Natur vil fatte sig i en jevnere sundere Gang. Hvad skriver han og du i disse Tider? Saa ret som det er af Anders ikke at studere sin Sundhed bort saa önskede jeg dog ikke at hans skönne philosophiske Hoved skulde allene fyldes nu med Jurisprudenz. Har han intet philosophisk skrevet i den senere Tid? Naar jeg kommer hiem maa du give mig et Privatcursus i Physiken og Chemien; det lidt jeg vidste er næsten udsvedt. Det var comisk: i Mailand viste Vallich mig engang paa Gaden Volta. Jeg löb efter ham, vilde præsenteres ham af Vallich, som kiendte ham; men pludselig faldt det mig ind: hvad skal du tale med Manden om, og saa lod jeg det beroe med at see ham. Naar det kommer mod min Hiemkomst, maa du leie mig et smukt Logie, Stue og Sovekammer, möbleret, i en god Gade, hvor jeg strax kan tage ind. Dog der er endnu Tid til. Du har handlet fuldkommen Ret i alt hvad Pengevæsenet angaaer. Lev vel min Ven. Naar jeg er i Tydskland skriver jeg dig igien. Send mig strax et Brev til Cotta. Din Oehlenschläger.

335. Til Christiane Heger. Florents den 21. Septbr 1809.

Jeg haaber, bedste Christiane, at du og kiære Syster have faaet de Breve jeg ved min Afreise fra Rom sendte Eder gien-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

nem Hans Christian Brakal. Af disse Efterretninger seer I da hvorledes jeg stod paa Springet til at reise. Her, paa den förste Hovedstation, skynder jeg mig at give dig en provisorisk Beretning om hvad der siden den Tid er hændet mig. Frem for alt maa jeg bede dig ikke at opsætte följgende Reguladetri Stykke. Naar Oehl: er 3 Uger om at komme fra Rom til Florenz, hvor lang Tid behöver han da, for at komme fra Florenz til Kiöbenhavn. Slige Reiser maa nemlig ikke beregnes efter Reguladetri, men som billig da det gaaer fra Pavedömmet, efter Regula Petri. Jeg har nemlig paa dette Stykke, ikke blot giort min Reise for at komme fort, men ogsaa for at reise; det vil sige for at se mig lidt om i Italien. Jeg gik ikke tilbage over den kortere Vei, over Siena, som er afskyelig hæslig; men den noget længere over Peruggia, som er usigelig skiön. Koes reiste med mig, for at vi begge over Florenz kunde besöge Ministeren Schubart i Montenero ved Livorno. Vi saae paa Veien de skiönneste Biergegne, Vandfaldet ved Terni, der er magelöst; i Peruggia den gamle Malers Pietro Vannucci's (Peruginos) Freskobilleder, og hans Portræt, som hænger i en offentlig Bygning, hvor han har malt, og som Perugianerne ikke har villet sælge for en uhyre Pris. Saa stolte ere de af deres udödelige Kunstner. Siden gik det over Cortona og Arezzio Petrakas Födeby til Italiens Blomsterstad: Firenze, hvor jeg nu anden Gang saae min italienske Yndlingsbye. Thi ligesom Rom med sine Ruiner og Kunstsager er Archivet for den længst forsvundne romerske, latinske Tid; saaledes er Florents Udtrykket for den blomstrende italienske Storhed. Naar man staaer paa Pladsen ved det gamle Slot, seer den ærværdige Ridderborg Palazzo vecchio, Logen med Benvenuto Cellinis Perseus, Johannes Bolognas Billedstötte af Cosmus den Förste,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

paa Pladsen, og Hiörnet af det florentinske Gallerie, bygget af Vasari titte frem, da föler man sig ganske tilbage i den medicæiske Tid. Dette florentinske Gallerie indeholder de guddommeligste Skatte af Stötter og Billeder, og var det Tempel hvor jeg daglig forrettede min Andagt, endskiönt de skiönne og talrige Kirker vel ogsaa kunne indbyde dertil. Domkirken med sin bruneleschiske Kupel er stor og ærværdig simpel. St Maria novella, kaldte Michel Angelo Bruden for sin Skiönhed. — Vi bleve kun to Dage i Florenz dennegang, og droge derpaa over Pisa til Livorno og Montenero. Min Higen efter at komme hiem, bragte mig til med en Slags Misfornöielse at giöre denne Zikzak. Men jeg fortröd ey at have lært at kiende Schubart og hans Familie; hvor vi i en smuk Lövhytte celebrerede Baronessens Födselsdag, hvor vi havde det hellige Hav lige for vort Øje under vor Fod; og hvor vi under Glassets Klang raabte mangt et Hurra, som vi bade Bölgerne at rulle til vort Fædreland. Om Aftenen blev der spillet en lille Comedie, som Olinto, Baronens Privatsekretair havde forfattet. Schubart fulgte os til Pisa, hvor han boer om Vinteren og beværtede os til Afskeed i sit Huus. I Pisa er det hældende Taarn og Kirkegaarden Campo santo især mærkværdige; den sidste er en Bygning med Freskobilleder af de ældste italienske Mestere.

Nu er jeg igien for tredie og sidste Gang i Florenz. Vi vidste vel at Bröndsted var arriveret til Italien men hvor han var havde vi ingen Idee om, da han ikke længe havde skrevet. Saameget mere maatte det fornöje os ved vor Ankomst her strax at finde Knægten. Vi have atter levet et Par Dage glædeligt sammen. Imorgen reiser jeg med en Viturin til Milano og gaaer derfra lige til Zürich, og fra Zürich til Tübingen hvor

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

jeg har Affairer at afgiöre med Cotta. Derfra gaaer jeg til Weimar for at sige den gamle Goethe god Nat, (thi jeg seer ham neppe mere) og saa lige hiem. I Begyndelsen af December, eller Enden af November er jeg vist hiemme hos Eder, dersom Gud giver Held.

Jeg venter endnu et Brev fra dig, som jeg beder dig sende til Weimar hvor det kan blive liggende til jeg kommer. Adresser det til Dr: Riemer hos Goethe.

Det er en Smule sildigt paa Aaret at jeg kommer hiem, og Januarfrosten i Kiöbenhavn vil være en underlig Modsætning til Sommer-Sciroccoen i Rom; men det faaer marre int' hielpe.

Jeg haaber du har faaet det Brev jeg skrev dig sidst fra Rom, hvori der var en Kaddepost til God Söster.

Jeg har skrevet et lille Brev til Frue Schimmelmann; i et större som hendes Broder sendte hende. Hun tvivlede om at jeg vilde komme snart hiem. Jeg har sadt hende ud af den Tvivl.

Men bliver jeg da ikke ansat (som Steffens sagde)? Eller maa det absolut opsættes til jeg selv er nærværende?

Sophie skriver mig icke til, det er virkelig en skammelig Dovenskab; hun kunde dog giöre det godt endnu, dersom hun sender mig et Brev i dit til Weimar; ellers bliver [jeg] altfor slem naar jeg kommer hiem.

Hils alt hvad der bör hilses Forældre, Södskende og Venner! Nu er jeg snart personlig hos Eder, og da skal vi mundtlig tales ved. Thi paa den lange vey fra Hiertet hen over Albuen og Haanden paa Papiret gaaer, det veed du, altfor meget tabt.

Lev vel min bedste Christiane, og har du icke glemt mig saa længe, saa haaber jeg du vil ogsaa erindre mig til först i

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

December, hvor jeg da selv skal opfriske Mindet i dit Bryst ved min Nærværelse. Din Adamo.

Saaledes kaldes jeg af alle Italienere; thi Oehlenschläger er dem umuligt at udtale.

336. Fra Christiane Heger. Kiöbenhavn den 25 September 1809.

Kiære Oehlenschläger!

Jeg skal nu efter Dit eget Forlangende skrive Dig til og det for sidste Gang; mit Brev vil kun faae liden Interresse for Dig, thi det Du vil jeg skal skrive om, veed Du rimeligviis i dette Øyeblik, ifald Du som jeg formoder, har været hos Schubart, og desuden faaet et Brev, Ørsted skrev til Dig först i August. Muligt er det imidlertid, at Du ikke har nogen Efterretning fra disse to Kilder, og jeg vil derfor kortelig sige Dig hvad Du i saa Fald bör viide. Du er ikke ansat, og bliver det ikke för Du kommer hiem, om Du end blev nok saa længe ude, derimod vil det skee ufortövet naar Du har fremstillet Dig for Kongen. Han er Dig særdeles gunstig, og som man paastaaer skal han ordenlig længes efter Dig. Som Konge handler han i alting selv, og hvo der attraaer noget Embede, eller anden Naade, skal henvende sig til ham selv; saaledes vil han det skal være. Schimmelmann tvivler ingenlunde paa at det gaaer Dig godt; han har ofte talt med Kongen om Dig, og forsikret mig, at de havde ens Tanker om Dig, og holdt for at Du burde have det godt naar Du kom hiem. Det giör mig ondt, at Du mener jeg skulle have forsömt at svare Dig paa dit sidste Brev, jeg har staaet fast i den Formening, at jeg intet har forsömt hvad Dig var angaaende paa Din hele

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Reise, med muligste Nöiagtighed har besvaret hvert af dine Breve med første Post der afgik og har Du intet Brev faaet siden jeg fik Dit fra Chambery og fra Rom ved Din Ankomst der, saa er det gaaet feil eller reent forkommet; thi jeg har bestemt skrevet samme Dag jeg fik ovennævnte Breve, men der var egentlig ikke et Ord at svare paa andet end at takke Dig, og det har jeg sikkert giort. Det har bestandig været en Vedtægt jeg har giort mig, aldrig at skrive til Dig uden naar jeg fik Brev og naar der var noget at melde Dig. Grunden hertil ligger i en slags Beskedenhed, som jeg har troet Du ikke kunne mistyde. Jeg har aldrig pinet Dig til at skrive, endnu mindre til at skrive meget, jeg har kun önsket at Du oftere lod os viide om Du levede og levede vel; for hver Linie Du sendte mig, ville jeg gierne give Dig en Side Efterretninger fra Dit Hiem, naar Du altsaa taug, taug jeg ogsaa, og det sandelig af pure Discretion. For dine mange lange tause Perioder har Du ingen ivrigere Forsvarer havt end den, som mest leed under dem, og endda skulle jeg ikke besvare Dine Breve? Du tilgiver mig dette Forsvar, Du kan vel viide at Beskyldningen gik mig nær.

Hvor jeg glæder mig til Din Hiemkomst, det kan jeg ikke sige Dig, min velsignede gode Oehlenschläger! men dog tænker jeg ikke paa den uden Skræk. Du ville ikke presenteres for Volta, fordi Du ikke vidste hvad Du skulle tale med Manden om, Herre Gud hvad skal da en Stakkel som jeg, tale med Dig om, jeg faaer vel ogsaa lade det beroe med at see Dig. Jeg giör mig ald mulig Umage for at fatte et uforsagt Mod, og beslutter hver Dag at gaae Dig dristig ind under Øynene og lade som jeg var grumme rar, men i det samme tænker jeg paa dine Falkeöyne og indseer da, at den Domstoel

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

jeg snart skal træde ind [for] er alvorligere end man skulle troe. Men bliv dog ikke bange fordi jeg afmaler mig saa ussel, det er kun i Sammenligning med Dig jeg er ydmyg, forresten kan jeg selv være saa kræsen det skal være; er ogsaa stærkt i Orde for det. Jeg har faaet en Idee i Anledning af Din Hiemkomst som jeg selv synes er ypperlig, Ørsted synes det samme og smigrer mig med at sige, at den röber et klygtigt Hoved, men denne herlige Plan gaaer reent i Löbet, ifald Du ikke bliver mig behielpelig i at udföre den. Seer Du Tingen er at jeg maae see Dig förste Gang igien med nogen Rolighed, og da jeg har det Uheld at boe i en Forstue*), bör vi efter 4 Aars Fraværelse ikke see hinanden hiemme hos mig; dertil kommer at vi boer omtrent midt i Byen; Du passerer altsaa adskillige Gader inden Du kommer til mig, vil faae mange Bekientere at see, og Glæden over at være kommet hiem er, om kun i en ringe Grad, dog noget svækket för jeg faaer Dig i mine Arme. Jeg har derfor besluttet at tage ud til Din Fader paa Frideriksberg imod den Tid Du kan ventes og oppebie der Din Ankomst, der kan vi i Roe see og tale [med] hinanden, der kan jeg ret forberede mig paa det lykkelige Øyeblik, da jeg igien har Dig i mine Arme. Din Fader og Din Pige har dog förste Rettighed, ikke sandt? Du kommer jo dog Slottet forbie og ville dog vel i alle Tilfælde staae af der; naar Du nu veed, at jeg er der, bliver vel dette en Bevæggrund til. Din Fader er meget glad ved dette Arrangement og jeg tænker ogsaa vi skulle begge to have godt af at være sammen naar saanær kommer. Saa gaaer vi paa Landeveien og spaserer sammen naar Veiret er godt, seer vi saa en Vogn med Reisende komme langt borte saa hopper Hierterne i os til vi seer, at vi

*) Et Værelse med Giennemgang og ud til Trappen.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

tager feil, efterhaanden vænner vi os saadan til at vente Dig, at vi slet ikke faaer andet end Glæde naar Du virkelig kommer. Den hele Dag igiennem drikker jeg Kildevand for at være let om Hiertet, at mine Glædestaarer kan faae Udbrud, at de ikke skal qvæle mig i det Øyeblik mit Liv först ret begynder. Naar Du er i Hamburg eller saa omtrent, skriv da blot to Ord for at sige os paa en Uges Tid nær naar Du kan være her. Din Fader hilser Dig mange Gange Ørstederne Sophie og Tante Drewsen. Min Fader hilser Dig saamange Gange, at jeg ikke kan skrive det, man maae vakle naar man hörer os tale, enten Faderen eller Datteren er mest forelsket i Dig. Steffen hilser Dig kierligst, han beder mig sige Dig: at han takker Dig for at man begynder at lade ham vederfares Ret ved Theatret. Han glæder sig ubeskriveligt til Din Hiemkomst; vi kommer undertiden sammen blot for at tale om Dig. Carl hilser Dig ogsaa utallige Gange. Dette Brev besörger Grevinde Schimmelmann bort for mig, saa det ikke bliver læst. Hun har glædet sig meget over at vi endelig fik Vished om Din Afreise fra Rom. Schubart har flere Gange skrevet, at han ventede Dig, Fru Brun, at Du snart ville forlade Rom, men disse Efterretninger er intet imod et eneste Ord fra Dig. Jeg har levet meget vel i Sommer, for det meste har jeg været paa Landet, snart hos Tante, snart hos Bruns, snart hos min Grevinde paa Sölyst; nylig har jeg tilbragt 3 Dage der, og Du kan troe været lykkelig hos de velsignede Menneske[r]. Du troer ikke hvor södt de paaskiönner Dit Værd som Digter og hvormeget de elsker Dig som Menneske, den mindste Ting der angaaer Dig, interesser[er] Dem. Gudskelov at Din Pige ogsaa interesserer Dem, men hvad siger Du ifald Grevinden forkiæler mig til Du kommer; dog det har vel ingen Nöd. I

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

dette Øyeblik faaer jeg et Brev fra hende, hvori hun siger, at hun vil sende en Vogn ind efter mig for at jeg kan komme ud til hende og tale om Dig og den Glæde at vi faaer Dig hiem. Hvor jeg længes efter Correggio!!! Det er velsignet at have saadan en Glæde til gode. Du skal læse den for mig og min Grevinde paa engang, vil Du ikke nok det? Gud velsigne Dig min Engel! Ørsted har ikke Tid at skrive i Dag, men Du faaer nok Brev engang som snarest. Din Christiane.

337. Fra K. L. Rahbek og Kamma Rahbek. Bakkeh. d 26 Sept. 1809.

Da Christiane har lovet at være saa god, at medtage nogle Linier fra mig i sit Brev, vil jeg benytte mig af denne Leilighed, især for at giöre dig opmærksom paa een Fordeel, jeg troer, du kunde have af dine Arbeider, og, som i nærværende paa eengang knappe og dyre Tider ikke synes mig at burde forsömmes.

Du har skrevet din Correggio paa tydsk, skiöndt du vil först lade den spille og trykke paa dansk. Med det sidste er jeg aldeles enig, men hvad kan hindre dig, inden den paa tydsk udkommer trykt at overlade de betydeligste Skuepladser den til Opförelse? vel veed jeg ikke, hvorvidt Krigen heri kan have giort nogen Forandring, men da jeg 1789 var i Tydskland, kunde man for et Manuskript endog af et blot bearbeidet fremmed Stykke, ved hvert af de tydske större Theatre faae 6—8 a 10 Louisdorer, hvilket paa den Tid, da der var ca. 6 saadanne udgiorde i det hele en ikke ubetydelig Summa, og nu, da Penge staae saa höit mod Papir, for en dansk Skribent vilde blive endnu betydeligere. Har du Lyst at indlade dig herpaa, træffer udentvivl en ypperlig Leilighed for dig, da

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

du noget nær i Hamborg mödes med Ifland, der, om end det berlinske Theater under nuværende Omstændigheder ikke skulde selv være istand til at indlade sig derpaa, dog vil af alle være den villigste og bedst skikkede til at ordne og indrette dig det hele, og hvem jeg gierne vil skrive til derom, hvis du saa vil. Forarg dig ikke over, at jeg saa vidtlöftig omtaler en Financesag; men les armees se forment par le ventre, sagde Marschallen af Sachsen, og det gaaer ligesaa med Genier; under cura peculi ɔ: Brödsorg lader sig, som Horats har sagt, ingen carmina linenda cedro — ingen Axel og Valdborger skrive; Gud bevare dig for denne Erfaring.

Paa en synderlig behagelig Maade har du overrasket mig, med at foreslaae i dit Brev til H. Chr. min Yndlingselev Jrf Olsen, som Alternant til din Valdborg; og hvorvel mange og mangehaande Ting vilde giöre det urigtigt og uret, om denne din Godhed her virkelig kom hende til Gavn, er denne gode Forventning du har om hende, paa eengang den hæderfuldeste og glædeligste Opmuntring hende kunde vederfares, og den kiæreste Pröve, jeg kunde faae paa din Tillid til mig. Det er imidlertid mit Haab, som mit inderlige Ønske, at du ved din Hidkomst vil finde hende saadan, at du ved at tildele hende Roller i dine senere Arbeider, vil giöre hendes sceniske Lykke, da det i hver Henseende er en Pige, som var det endog blot for hendes Sands og Smag for dine Arbeider, er det værd af dig.

Iövrigt önsker jeg du ikke vil blive bedragen i din Tillid til vore Skuespillere, som Du sandelig vurderer meget for höit, naar du dömmer dem efter det, de i din Tid vare; naar jeg siger dig, at der paa Palnatoke neppe var een fuldstændig Pröve, naar jeg siger dig, at selv de, qui dicuntur boni — repe-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

tere deres tragiske Roller paa tydsk og jydsk, har du en Forsmag paa, hvorledes du vil finde dem. Jeg sætter derfor aldrig min Fod paa Theatret, da jeg i Følge den smukke Indretning aldeles intet har i saa Henseende at sige, og dog ikke vilde kunde tie. At Rosing skulde komme paa Scenen igien synes alt mindre og mindre rimeligt nu, ogsaa Schvarts forlader den nu. Derimod tiltager min fordelagtige Forventning om Stephen, hvem dine Stykker have draget af Dvalen, og der kun behövede at vaagne for Alvor, for at blive os i dette Øieblik saare nyttig, og maaskee engang betydelig.

Og nu — gode Øhlenschläger! da mulig herved vor Brevvexling slutter, vil jeg hiertelig og broderlig takke dig for den Brodertillid og Broderagt, du ved saamangen Leilighed deri har viist mig. Vær overtydet, at om end ingen personlige Baand forenede os, vilde jeg i dig elske og ære den Tro, som flytter Bierge, og den Kraft, som intet uden denne Tro kan give; ere vi end ikke af een Kirke, ere vi dog af een Religion, og kunde sige til hinanden, som Tempelherren og Nathan, hvad Eder mig til Christen giör, mig Eder giör til Jöde! o! at denne din rene Villie og din skiönne Kraft maatte bringe dig alt det Hæder og Hæld, og Fædrelandet og Humaniteten alt det Gavn, du kan og bör; det skal ingen mægtigere glæde end

Din Rahbek.

Kiæreste Adam!

Hvor knap end min Tid nu er, formedelst Tilberedelser til en nærforestaaende spiellerupsk Reise, kan jeg dog ingenlunde undlade at takke Dem for den förste og sidste Kaddepost, hvormed De har moeret mig over al Beskrivelse. Jeg haaber

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ogsaa, De er saa god at tilkiendegive Kadden min store Tilfredshed, ligesom ogsaa Honden min Taknemlighed, over, at han ved sin Upasselighed har forskaffet mig den Glæde, at se en Kaddepost. Den Fornöielse, jeg har havt over den magelöse Kysehat, lader sig ikke beskrive i et Brev. Koes den Barbeer |: som ligner Sædemanden i Evangeliebogen :| har ogsaa behaget, ikke alleene mig, men ogsaa hans söde Tvillingesöstre — som just var hos mig, da Carl bragte mig Kaddeposten — der med stor Glæde betragtede Gorg |: efter deres egen Udtale :| med Tilbehör. — Nu maae jeg vel troe — siden De selv siger det — at De kommer saa snart hiem, og saa vil jeg da ogsaa glæde mig til at see Dem igien, thi saa længe kan jeg vel sagtens leve, tænker jeg. Maaskee jeg endog kan faae Dem at see, för Nogen anden af os, thi jeg vil — om Gud vil — reise til Hamborg med Prof: Hansen, ifald han n. b. reiser i Oct:. Men han er en Nöler, og kommer maaskee ikke afsted för langt hen i Vinteren, saa at jeg kan vente paa Tilbage-Reisen at maatte glide paa Sköiter over Bæltet, hvilket slet ikke frister mig. Nu vilde jeg ogsaa — hvor megen Lyst jeg end har til Reiser — helst blive hiemme, fordi jeg dog gierne vilde modtage Dem i mit eget kiære Hiem. Deres Fader, som jeg jævnlig seer, lever vel, og glæder sig inderlig til Deres Hiemkomst, i hvilken Anledning han ogsaa — kan jeg mærke — har mange Egalisations-Planer; maaskee vil han foranstalte en Æreport i sin insolente ɔ: isoleerte Have, i hvilket Tilfælde, De indseer og undskylder, at De maae over et Par Gröfter. Men nu intet Spög mere. Kom nu endelig snart, kiæreste Adam! og vær overbeviist om at jeg er og evig vil blive

Deres oprigti[ge] Veninde Camma.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

338. Fra Georg Koës. Florents d. 2. Octob. 1809.

Kun et Par Ord, kiere Ø, thi jeg har stor Hastværk. I Morgentidlig reiser vi til Rom, og i Dag skal der endnu pakkes, besörges Passer, skrives Breve etc etc. Vedlagte Digte, som du havde ladt tilbage, addresserer jeg lige til Cotta. Den irrenden Ritter har jeg for at spare dig nogle Postpenge, beholdt, da du jo finder den i Kiöbenhavn. — Wulfsen et Stub har skrevet til dig til Zürich, til D. Römer, og sendt dig to Quitteringer paa de 135 Scudi jeg har modtaget, som du endelig maae underskrive. Ifald du ikke skulde have faaet dette Brev, saa send dem strax fra Tübingen en Quittering in duplo for denne Summa. Bröndsted hilser dig; han er dog virkelig den Gamle. — Schubarts er her og hilser ligeledes. Du vilde ret fornöie Baronen, naar du vilde skrive ham til.

Din G. Koës.

339. Fra H. C. Ørsted. Kjöbenhavn d 19 Octob. 1809.

Dine sidste to venskabelige Breve, det ene i Prosa, det andet i Vers, maae jeg dog nödvendigen besvare inden Du kommer hjem. Jeg har intet fint Papir ved Haanden, jeg har ingen at sende derefter, det haster med Brevets Afgang, hvad skal jeg da gjöre andet, end at tage et Stykke af en gammel Bog; og paa det at Du ikke skal bryde Dig med Hypotheser derover, saa maae jeg ogsaa skrive Dig hvorfor Du saaledes faaer et Brev paa Bladene af en Bog. Jeg glæder mig hjertelig til Din Hjemkomst, baade paa mine egne og Litteraturens Vegne. Det förste begriber Du let, hvad det sidste angaaer saa kunde det vel synes som om Du troligen nok havde bidraget alt Dit

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

til vor Litteraturs Flor i Din Fraværelse; men vær forsikkret, det vil og maae gjöre en Forskjæl naar Du kommer. Alt ligger her i en Dödsdvale, ikke saa aldeles af mangel paa enkelte gode Produkter, som af Mangel paa et Foreningspunkt. Skal noget godt udrettes, maa uden al Tvivl flere ligesindede Venners Forening bidrage dertil. Det har viist sig i alle Perioder, det maae ogsaa vise sig her. Ikke i et enkelt, men i forskjellige, Fag maa der virkes med lige, om end ei lige kraftig, Stræben efter det Skönne og det Sande. Jeg er overbeviist om at der gives mange, der blot behövede et Hoved, hvortil de kunde slutte dem, for at frembringe Arbeider, der kunne tjenne til at vække den slumrende Virksomhed i vore Landsmænds Hoveder. Et Tidsskrivt troer jeg er uundgaaelig nödvendigt hertil. Vil Du give Dig af med et saadant, troer jeg, at det ikke just vilde være mig umuligt, at bidrage en Deel til Planens Udförelse; thi at behandle Videnskaben saaledes, at den vinder Interesse for ethvert Menneske af höiere Dannelse, om han end ikke har gjennemlöbet den sædvanlige Skole, anseer jeg ikke blot for tilladeligt og muligt, men troer endog at have erhvervet mig en vis Færdighed deri. Jeg har aldrig kundet udbrede mig over nogen Ting, uden at gaae ud fra visse Grundideer, og kun saa vidt som alle Tankerne hængte sammen i en overskuelig Kjæde kunde jeg gaae og ikke vider[e]. I Sandhed jeg tænkte og fölte meget, som jeg ikke formaaede at sige, eller ofte ikke turde give et Legeme, ved at skrive eller udtale det. Som mine Indsigter og Erfaringer ere blevne rigere, er jeg ogsaa blevet mere lettalende, og tör maaeskee haabe at udrette saa meget mere godt med mine tilkommende Arbeider, som jeg klarere og bestemtere veed hvad jeg vil og formaaer. Poesien nedstemt til tarvelig Prosa, tör jeg virke-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ligen sige at jeg har noget tilfælles med Uffe hin Spage, der i Dit Digt altid saa inderlig har rört mig. Dog jeg er et Barn at jeg nu skriver saa vidtlöftigt om alt dette; vi komme jo nu snart til at tale sammen; dog Du vil jo have Efterretninger! Den förste Deel af min Lærebog i Physiken er nu udkommen, og har vundet Bifald, endog hos mine afgjorteste Modstandere, og tildels personligen forsonet mig med dem. — Anders har leveret et Par philosophiske Afhandlinger i Skandinavisk Selskab; den ene om Statens Ret og Pligt at ordne Religionsudövelsen, den anden om Individualiteten, med Hensyn paa den philosophiske Moral. I disse og andre Arbeider af ham hersker en herlig Aand, fri for al Systemtvang. Hans Helbred er ved det gamle. — Sophie er rask. Din Fader ogsaa. — Niels gaaer i Russisk Tjeneste. Jeg har i denne Morgen expederet ham med et Skib til Riga. Du indseer selv, at han ikke behöver at frygte for Havet. — Jeg har nu skrevet Dig nok til om det der kun angaaer mig, og har ganske forbigaaet det jeg dog egentligen strax burde sige Dig, nemlig hvad der angaaer Dig selv; men Du maae nödvendigen, enten af Christianes eller af mine foregaaende Breve have erfaret, at Kongen er Dig i höieste Grad velsindet; men vil see Dig her, för han vil ansætte Dig. Jeg er overbeviist om at man ordentlig vil gribe sig noget an for at gjöre noget for Dig; men jeg indseer at det enda kan blive lidt nok.

Og nu lev vel, og modtag de kjærligste Hilsener fra alle Dine her. — Kom snart. Din

H. C. Ørsted.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

340. Til F. W. Riemer. Weimar den 7 Novbr 1809.

Lieber Riemer!

Hier ist das Buch wieder das du mir geliehen hast. Das kleine Buch wirst du die Güte haben dem Verfasser zu geben. Thue mir den Gefallen das grosse Paket zu Humbold auf seine Kosten zu senden von Cotta. Grüsse Frau von Schiller, Frau von Schaart und die holde Emma; und sey selbst innig gegrüsst. Schreibe mir einmal zu nach Copenhagen.

Dein

Oehlenschläger.

341. Til Kamma Rahbek. [Hamborg November 1809]

Kære indtil Döden troe Veninne.

Honnen kan ikke undlade for sidste gang i sit udenlandske Liv at skrive Dem til, under hvilket Skriverie den med Taarer i Øinene minder sig alle de behavelige Øjeblikke den har tilbragt med i Tankerne at erindre sig Dem og med i Pantasien at tylle sig i en Tilværelse der leider dessen var forsvundet i det virkelige Liv. Honnen bebreidede mig meget da den saa de Hondeposter jeg havde skrevet Dem til paa hans Vaine at jeg havde givet den Hellebarden i Klöerne. Hvad er det for urimeligheder skreg den? Hvor kan jeg bære Spyd i Poterne?

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Derfor har jeg givet den Spæret i Flaben dennesinde. Man bliver klaavere alt som man lever. De smaae provisoriske Kathe til höire og venstre af Hondeposten, staae blot der for Sympathiens Sgyll. — Naa min Hond! bliv inte gal sagde Kadthen da den nylig saae Hondesteilen klöe sig bav Øret. En stor Tanke, Skakspær værdig. Derfor render Honden ogsaa med Skakspæret i Flaben. Denne sidste Linie, har jeg stiaalen ud af Miltons forlorne Skildkröte.

Nu er vi da i Hamborg, hvor Hunden ikke giör andet end spiser Hamborgerkuchen og rögede Oxebryster fra Aften til Morgen.

O Hund du store Hund
Du Kilde til al Glæde
O Hund i denne Stund
Jeg kunde op dig æde
Af lutter Kierlighed
Döe för der bliver læst
O Hund din Herlighed
Saa döe da som et Bæst.

Disse Linier kan De finde paa en noget forandret Maade i Skabningens Halleluja af Bakkelsen. Nu gaaer vi videre!

Nu veed jeg slettes ikke hvad jeg skal skrive paa denne Side. Honnen har givet mig utallige Commissioner; men da jeg frygter for at de skal blive læst paa Posthuset, saa vil jeg heller tie til jeg kommer hiem. Sligt lader sig desuden bedre föle end beskrive; og i disse poliske Tider, er man vel nödt til at gaae med Pelsen paa Kappen, da en altfor let Klædedragt »kunde foraarsage Mavepine« siger Saabye, som staaer og kikker mig i Kaartet. Peder Saabye! hedder samme Yngling mit Rosenwangen und Ringellocken, ikke Peder i Höstgildingen der vrikker med Hovedet som han var gal (hvilket

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

han ogsaa er) men Ryberg & Compagnie. De maa lægge Aksenten paa Com, ikke paa nie; det ene er kiöbmanskengelsk; det franske Compagnie gielder kun om selskabelige Compagnier hvor der spilles Wisth eller Wisk (som Fransoserne kalde det). Amen.

Paa min Reise fra Rom til Hamborg er der intet af vigtighed videre mödt mig end to smaa Grise, der stod ved Brunsvig og giorde jav med hinanden, ligerviis som om de kunde været Kadde, eller Honde. Jeg svor derfor ogsaa ved Asen-Thor at jeg vilde skrive en Svinepost og her er den:

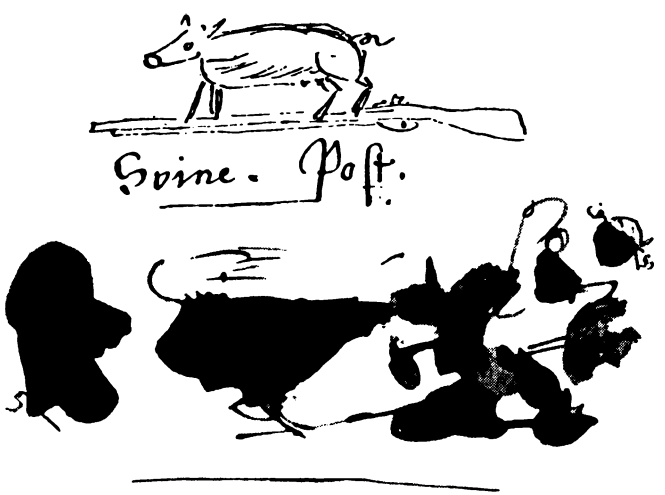

NB: Den altfor store Tilfældighed i Grisens Phantasie har jeg med enkelte dristige Træk sögt at give noget bestemtere Antydning; at det ikke skulde lugte alt for meget af den romantiske Poesies Wunderbilder und Träume.

Denne Svinepost er saa skiön, at jeg ubeseet tör sværge paa min Svover Assebarnet ikke zirligere skulde före den i Pennen,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

der dog er en sand Clemens i alle slige Anvendelser af den sorte Kunst. Maaskee Clemens stikker mig denne Post i Kobber. Han kan jo, hvis han just ikke vil sælge den som Svinepost, eller Grisesylte give det ud for Steffens's Portræt; det ligner ham sku lige saa godt som det andet jeg saa i Halle hos Originalen.

Siden vi tale om at stikke i Kobber; hvordan lever Hans Christian Ørsteds Næse? Er den virkelig bleven til Kobber; eller er den endnu kun Platina, som da jeg reiste?

Hunden har opfundet et nyt galvanisk Batterie; hvoraf jeg vil meddele denne Tegning. Man stiller tree Piller op af Sölv og Zink, eller af grundmurede Steen, lægger derover tree Tværbielker og hænger Naturforskerne i Hamp op mellem Himmel og Jord, saa at de ere ganske isolerede fra alt tidemeligt, saa seer man de forunderligste Virkninger, til store Fremskridt for Videnskaben.

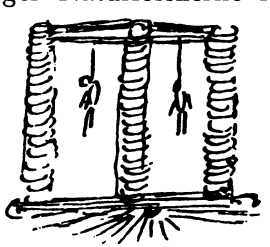

Her plukker Rahbek Jordbær i Middags Heden med Studenter-Uniform paa.

Kaarden er ham noget i Veien. Beed ham undskylde at Solen kommer fra Galgen, det var blot for at spare Papir. Jehovatriangelen og hans Hoved troer jeg er temmelig truffet. Hatten har han lagt fra sig for Comoditetens Skyld. Af Godmodighed har jeg ladet Kurven blive næsten fuld, da jeg ikke

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kan taale at han skal bukke sig saa længe i denne unaturlige Stilling.

Her hænger Synge professor Zinck i en Harpe, og er for förste Gang Harmonisk, fordi han tier. Underneden staaer hans Sön, Choristerne og det Harmoniske Selskab og synger: Held være Venskabs Harmonie.

Zinck har endnu Taktrullen i Haanden og slaaer Takt i Harpen for at Choristerne ikke skal komme ud af Ballancen ved hans Liigsang. Over Harpen sidder Kong David og slaaer sin Harpe af glæde over at Zinck er Död; thi sagde han (det er hans egne Ord:) Zinck er et meget maadeligt klingende Metal. Dette bidende Indfald gefalder mig übrigens ikke, da De veed jeg kan ikke lide Ordspil.

Her er Vognen styrtet i en Gröft med Saabye og mig midt paa Lyneburger Heede, og vi staae i vore Kavaier ganske fortvivlede og skyde bag til da Hestene ikke kan faae Vognen ud af Hullet.

Disse Tegninger kiære Veninde som Hunden giennem mig sender Dem, ere de sidste Fostere af hans skiönne Talenter; og jeg har efter Evne saa Lichtenbergsk som muligt sögt at forklare Dem deres hogarthske Compositioner. Det bliver deraf klart at Honnen er en Gud, som staaer over alle menneskelige

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

og borgerlige Love, og kan giöre lige hvad den vil; hvilket man ikke ligefrem kan sige om Katten.

Mundtlig ville vi nu snart om en 8 Dages Tid aftale denne Sag nöiere, bis dahin Handschlag und Gruss. Hils Christiane tusind gange, Rahbek, Carl, Fader, Söster og alle Brödrene fra Deres

Oehlenschläger.

E. Sk. Christiane har skrevet mig til, at hun vilde være hos min Fader paa Frederiksberg Slot naar jeg kom; naturligviis maatte den förste Fölelse ved denne Efterretning være glad, da den gav mig et nyt Bevis paa den kiære Piges Hengivenhed. Men nu falder det mig ind at naar jeg kommer rullende paa Postvogn til Slotsporten er jeg formodentlig saa stiv af Kuld og i saa dyb Reiseneglige at jeg ikke saaledes gidder ladet mig see for nogen, ikke engang for min Pige. Beed hende da at være paa Bakkehuset, det er jo lige saa godt. Saasnart jeg da har aflæsset hos Fader og klædt mig paa, skal jeg komme til Eder paa Bakken. —

342. Til Christiane Heger. den 14 Novbr 1809.

Bedste Christiane

Jeg skynder mig med et Par Linier at give Dig Underretning om min lykkelige Ankomst til Hamborg. Jeg havde gierne paa denne Dag været i Khavn hos Eder, da jeg veed det havde glædet dig; men det var mig umuligt. Jeg vil da slaae mig til Taals for dennegang og med min gode Landsmand og Staldbroder P. Saabye drikke Eders Skaal idag; jeg veed I drikke atter min.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Jeg bliver her en 3 Dages Tid, for at hvile mig lidt ud, derpaa reiser jeg og tænker i 4 Dage at giöre Reisen. Om otte Dage kan du altsaa vente mig paa Frederiksberg eller Khavn; hvor du vil; jo för jo heller önsker jeg at see dig, kun skulde det giöre mig ondt, hvis du et Par Dage maatte vente forgiæves; og saa ganske nöie er det umuligt at bestemme.

Det förste jeg giorde her, var at sende Bud hen til Prof: Hansen for at höre om god Syster var der, men hun var der icke. Jeg har altsaa den Fornöielse at see hende förstegang igien ved den hellige Arne, hvilket er mig kierere end paa fremmed Grund.

Dit Venskab med Frue Schimelman glæder mig. Alle Mennesker maa du nu hilse, besynderlig vore Fædre, de Ørsteder og de Rahbekker.

Mundtlig mere, min bedste Pige. Det er længe siden jeg kunde sige dig det.

Solen skinner paa min Födselsdag for förstegang efter 14 Dages Taage; jeg holder det for et lykkeligt Varsel.

Din Oehlenschläger.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek